הלכה · שולחן ערוך · מפרשים · מטה יהונתן

מטה יהונתן על שלחן ערוך יורה דעה

רבי יהונתן אייבשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מטה יהונתן על שלחן ערוך יורה דעה

רבי יהונתן אייבשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מטה-יהונתן-על-שלחן-ערוך-יורה-דעה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן כט 5
סימן ל 6
סימן לא 7
סימן לב 8
סימן לג 8
סימן לד 11
סימן לה 13
סימן לו 13
סימן לז 15
סימן לח 16
סימן לט 16
סימן מ 17
סימן מא 19
סימן מב 19
סימן מג 20
סימן מד 22
סימן מח 22
סימן מט 25
סימן נ 26
סימן נב 29
סימן נג 30
סימן נד 31
סימן נה 32
סימן נו 33
סימן נז 33
סימן נח 38
סימן סו 41
סימן סז 41
סימן סח 42
סימן סט 42
סימן ע 47
סימן עא 48
סימן עב 48
סימן עג 49
סימן עה 50
סימן פז 50
סימן פח 57
סימן פט 58
סימן צ 59
סימן צא 61
סימן צב 62
סימן צג 71
סימן צד 74
סימן צה 79
סימן צו 81
סימן צז 82
סימן צח 82
סימן צט 83
סימן ק 87
סימן קא 90
סימן קב 97
סימן קד 98
סימן קה 99
סימן קו 100
סימן קח 101
סימן קט 103
סימן קי 104
סימן קיא 106
סימן קיב 107
סימן קיג 109
סימן קיד 110
סימן קטו 111

סימן קטז 113
סימן קיז 115
סימן קיח 116
סימן קיט 118
סימן קכ 119
סימן קכא 120
סימן קכב 121
סימן קכג 123
סימן קכד 125
סימן קכה 127
סימן קכז 128
סימן קכח 130
סימן קכט 130
סימן קלא 132
סימן קלב 133
סימן קלג 135
סימן קלד 136

סימן כט

(סימן כ"ט) סעיף **אשמונה מיני טריפות ד"ן חנ"ק נפ"ש**. כך כתב הרמב"ם ע"ש. והק' הב"י על הרמב"ם דהא אמרי' בגמרא על מימרא דעולא דאתי לאפוקי לקותא דרכיש בר פפא הלכך קחשיב שמונה מיני טריפות ותו לא. אבל הרמב"ם דמביא דברי רכיש להלכה ה"ל למיתי ט' מיני טריפות. ועיין בטור באורך לישנא דב"י. וי"ל דהנה לשיטה זו דרוצין לומר גבי צומת הגידין דאם נחתך בצומת הגידין טריפה ואם הלך וחתך למעלה תחזור לכשרותה י"ל ג"כ ה"נ גבי כוליא וודאי דאף אם לקתה בכוליא טריפה אבל אם הלך אח"כ ונטל כל הכוליא ביד תחזור לכשרותה הלכך לפ"ז א"ש דעולא שממעט לקתה בכוליא היינו משום דלא קחשיב רק הני טריפות דנשארו בטריפות לעולם אבל טריפות דיכול לחזור לכשרותה לא קחשיב אבל באמת דהוא מודה דלקתה בכוליא טריפה אם לא ניטל הכולי' אח"כ וה"ה הרמב"ם נמי חשיב כה"ג בח' מיני טריפות דאסרינן לעולם אבל לקתה בכוליא לא חשיב בהני כלל ובאמת לקותא כולי' טריפה אם לא נטל כולי' ודו"ק. [אמר המגיה מה שיישב בזה דברי הרמב"ם תמוה דחדא דנראה דהרמב"ם לא ס"ל כלל דטריפות דצומת הגידין יוכל לחזור לכשרותו. ועוד דהא הרמב"ם כתב בפ"ח הלכה ט"ז נטולה כיצד וכו' ואלו הן צומת הגידין אלמא דחשיב גם הדברים כשחוזר לכשרותו. ע"כ הגה"ה מהרב הג' **מהר"ש** נ"י מ"ץ דק"ק ווילנא]:

באופן אחר י"ל ע"פ הא דאמרינן בפרק אלו טריפות דף נ"ד ע"א אתמר אר"י אלו טריפות דווקא ור"ל אמר אלו כשרות דווקא וכ' תוס' ד"ה לדרב מתנה וא"ת ואמאי מוקי פלוגתייהו בדרב מתנה לוקמי בדרכיש וכו' וי"ל דקים להו למסדר גמ' דפליגי בדרב מתנה ע"כ והנה י"ל דהרמב"ם והטור לא ניחא להו לדוחק ולתרץ כמ"ש רק דס"ל לתרץ דהש"ס ס"ל דליכא מאן דמכשיר דרכיש והא דאמרינן לאפוקי דרכיש היינו דלא הוי טריפות מצד עצמו אלא משום דסופן של בני מעיים לנקוב והוי בכלל נקובה ובהא פליגי עולא ורכיש דרכיש ס"ל הוי טריפות מצד עצמו ויש לחושבו בתוך הי"ח טריפות ועולא ס"ל דלא הוי טריפות מצד עצמו ולא יכול למיחשבי' תוך הי"ח טריפות לפ"ז א"ש דעת הרמב"ם והטור דכתבו להא דעולא ואף דפסקו דלקתה בכולי' טריפה [אמר המגיה גם זה תמוה דמנ"ל להש"ס דרכיש סבר דהוי טריפות מצד עצמו וטפי הו"ל לומר דלא פליגי כלל רק הא דעולא לא חשיב לה משום שאינו טריפות מצד עצמו וצ"ע]:

סימן ל

(סימן ל' סעיף א') **בין ברוב גובה בין ברוב הקיפה**. פי' רוב הכמות של הגובה או מן ההקיפה אבל אם נחבס רצועה אחת אע"פ שעלה על רוב גובהה או היקיפה כשירה:
(שם סעיף ב') **נפחתה וחסר ממנה כ"ש כסלע סריפה**. זהו לשון הטור ואם נפחתה וחסר ממנה כסלע כתב רש"י שהיא טריפה ובעל העיטור כתב שהיא כשרה וכן יראה מדברי א"א הרא"ש ז"ל וכ' הב"י אין נראין דברי רבינו בזה שהרי כתב הרא"ש הא דאמר ר"נ כסלע כיתר מכסלע ומסתמא הוא תופס פירש"י ואמר מורי נ"י דקושיא זו יש לדחות ולומר דהרא"ש מביאה הא דר"נ לענין טומאה לא לענין טריפות כלל אבל אי קשיא הא קשיא דהנה זהו לשון הרא"ש בעופא מאי פי' רש"י נקבים דחסרון דעוף דליכא בגרגרת דילי' כאיסור כמה משערין וכו' ומתוך דברי רב אלפסי ז"ל משמע וכו' וקשה לפירוש רש"י וכו' ועוד מאי קמבעיא ליה האי שיעורא אי משערין בעוף טפי משאר איסורין כגון חסרון דגלגולת כמלא מקדח ולד"ה כסלע עכ"ל. הרי נראה בפירוש מדבריו דחסרון דגולגולת טריפה וצ"ל דוודאי הרא"ש סובר כשיטת בעל עיטור והא דכתב הכי פירוש כלומר מאי דוחקי ליה לרש"י לפרש כן ולא כדברי רב אלפס היינו משום דקשה ליה מאי קמבעי' ליה וכו' ורש"י לשיטתו דחסרון דגלגולת טריפה:
(שם סעיף ב') **ואם נקבה נקבים שיש בהן חסרון כו'**. עי' ב"י שר"ל דנקבים שאין בה חסרון מצטרפים לרוב דומיא דגרגרת ולפי מ"ש לעיל דכל רובה דגולגולת היינו רוב הכמות לא שייך לומר כלל נקבים שאין בהם חסרון להצטרף ולא דמיא לגרגרת דשם איסור דסדק כל שהוא אם הוא לרחבה ברובה משא"כ כאן דסדק אינו אוסר כלל. ומ"ש הב"י ומיהו היכא דאית בהו חסרון כי היכא דגרגרת השלם שביניהם נידנו כנקוב ה"ה הכא אמז"ל דמהרא"ש שהבאתי לעיל בסמוך מוכח דע"כ בגולגולת אין השלם שביניהם מצטרפין מדכ' ועוד מאי קמבעי' ליה הכא טפי משאר איסורין כגון חסר דגלגלת הלכך נראה כפירש"י ומבעי' ליה בעוף כי משערין שיעור חסר שלו כנגד איסור בבהמה קטן מאד שיעור חסרונו אי מחמירין שיעור כזה לצרף השלם עם החסרון וא"א כמ"ש הב"י דגם בגלגלת מצטרפין השלם עם החסרון גם לפירש"י קשה למה לא מבעי' גם חסרון דגלגלת כי שם ג"כ מצטרף השלם עם החסרון וא"ל כיון דסלע גדול משיעור איסר א"כ י"ל דשם גבי עוף אף שמצטרפין השלם עם החסרון אין כל כך קטן מאד א"כ גם על פי' רב אלפס לק"מ כיון דבגלגלת שיש בה שיעור גדול פשיטא להגמרא דיכול לשער קטן לפי קטנו משא"כ בשאר איסורים דאינה כ"כ שיעור גדול קא מבעי' ליה בעופא מאי אע"כ צ"ל דלא כב"י ובגלגלת אין השלם מצטרף א"כ לק"מ לפירש"י דהגם לשער

בעוף לפי ערך סלע בבהמה ג"כ תולין מ"מ פשיטא ליה להגמ' דמשערין ולא מבעיא ליה שיעור סלע הוא קטן בעוף רק בגרגרת ודו"ק:

(שם סעיף ב') **אפי' לא ניקב העצם אלא כל שהוא טריפה**. והנה אותן אווזות ובר אווזות המצויים במדינותינו שיש על ראשם נוצות שקורין (שעפליך) וכשמסירין העור והנוצות יש נקבים בעצם הגלגלת וכבר כל האחרונים בתשובתם האריכו למצוא היתר עיין עליהם ורבים רוצים להתיר משום דהרבה מצויים ואמרי' היינו רביתי'. והמעיין בתשובת הרשב"א סימן ק"ח יראה שנדחה דבריהם ואין לנו לבדות מלבנו היינו רביתייהו אלא שכל אותו המין אית להו הך ריעותא כמו יונים דלית להו מרה דלא נמצא בשום א' מהן משא"כ אם יש בינייהו דלית להו הך ריעותא כלל אף שמצוי ביותר אין להתיר לדידן משום היינו ריבתייהו א"כ אין להתיר אותן אווזות משום האי טעמא ולאדמו"ר נראה למצוא היתר דהא דקי"ל בעוף המים נשבר העצם טריפה היינו דוקא בנשבר דמכח שבירת עצם נפל חולשא בקרום ותו לא קאי קרום משא"כ בנד"ד דנברא כך י"ל דגם בעוף המים קאי קרום וכ"מ בפירש"י דף נ"ו ד"ה וקרומו דק הלכך כי נשבר העצם תו לא קאי קרום עכ"ל משמע דוקא בנשבר ולא בנברא כך ועוד נוכל לומר דהאי דמטריפין נשבר עצם בעוף המים לאו דוקא דהוא וודאי טריפה אלא דהוא ספק טריפה. וא"כ דחזינן באותן אווזות דשהייה י"ב חודש וחיים וגם טענו ביצים ע"כ בנברא ליכא למיחש למידי וכ"מ ממרדכי ומדברי רמ"א בהגהות שכ' ואנן אין בקיאין ולכך יש להטריף וכו' בכל שהוא בעוף אפי' עוף דיבשה ואין חילוק כלל בין עוף דיבשה לעוף המים וזה וודאי בעוף היבש' שאין איסור לדידן אלא שאין אנו בקיאין דמהני י"ב חודש או אי הדר טענו א"כ גם בעוף המים הדין כך א"כ מוכח דלא הוי רק ס' טריפות כמ"ש:

סימן לא

(סי' ל"א סעיף א' בהגה"ה) **והכי נהוג כו'**. עי' ש"ך סק"ה ונראה מדבריו שהוא מפרש דברי המחבר שנמצא התולע בין ב' הקרומים באמת כן נמצא בהגהת אשר"י בשם ר"ח אבל דברי המחבר יש לפרש כמו שכ' במרדכי דאיירי שנמצא התולעים תוך המוח עצמו דא"ל מחוץ בא וכ"מ מתוס' גיטין דף נ"ו ע"ש לפ"ז כ' הרמ"א דאם היינו בקיאין בבדיקה היה מותר ומ"ש הש"ך דל"ד לתולעים שנמצא על הריאה וכו' י"ל וודאי אם נמצא נקב גם במוח י"ל לאחר שחיטה פירש אלא הכא מיירי שלא נמצא אלא קורט דם ודאי קודם שחיטה פירש דאחר שחיטה לא נעשה קורט דם כלל אך קושטא דמלתא דרוב פוסקים דלא אמרינן דלאחר שחיטה פריש אלא דווקא גבי ריאה ולא במקום אחר:

(שם ס"ב בהג"ה) **היה ספק אם הוא מכוסה במוח או לא טריפה**. ולמ"ש תוס' פרק א"ט דף מ"ב ע"ב ד"ה קסבר אין חוששין כו' דאוקמינן אחזקה מחיים וכו' ע"ש א"כ הכא הו"ל לאוקמי אחזקה דמעיקרא המוח דמסתמא הי' מקיפו במים ונ"ל דכל בהמה שיש בו מים במוח שכיח יותר שהמים מקיפו והוי דומיא דס' דרוסה דלא אוקמינן אחזק' דמעיקרא:

סימן לב

(סי' ל"ב סעיף ה') **טריפות כו' ועד בכלל כו'**. זהו דעת הרא"ש והריטב"א וראיתו מהא דקתני בברייתא והפרשה תידון כבשר משמע אבל פי פרשה טריפה ומוקי בגמרא בשלישית אבל לשיטת הרמב"ם ז"ל דפי פרשה שלישית כשירה היינו משום דקאמר שמואל אינו יודע א"כ בשנים עצמו לא בריר לי' דמחמירין כולי האי דפי פרשה שלישית טריפ' ועי' בתוס' פ' א"ט דמ"ו ד"ה ואת"ל והא דנקיט פרשה תידון כבשר ומוקי לה בגמ' בשלישית משמע אבל פי פרשה טריפה י"ל וודאי אי לא בריר לנו הטריפות בב' עצמו פי פרשה השלישי' כשר' והברייתי' ודאי לא יהיה מסופק בדבר אלא או כשרה או טריפה ודאי והגמ' רוצה לומר דהברייתא מיירי בג' ר"ל דוודאי גם שנים עצמו טריפה א"כ י"ל דגם פי פרשה שלישית טריפה אבל לפי מה דמסופק שמואל דהברייתא לא מיירי אלא בראשונה ושפיר י"ל פי פרשה שלישית כשירה וכעין זה יש לפרש דברי תוס' ד"ה מאי לאו ר"א וכו':

(ש"ע סעיף ו') **וחוששין למקום הקשרים**. עיין פ"ח דר"ל דאפי' הלכה צריכה בדיקה כה"ג ואמר מורי נר"ו דע"כ מוכח דאפי' בכה"ג אף בהלכה א"צ בדיקה דאיתא בפרק כל הזבחים התערובת שנתערבה בטריפה וכו' האי טריפות ה"ד אי דידעה כו' א"ר ינאי דעירב נקיבת הקוץ בדרוסת הזאב ור"ל אמר דאיערב בנפולה ור' ירמיה אמר וכו' כולהו כר"ל לא אמרי קסבר הלכה אין צריך בדיקה וכו' וא"א דבכה"ג אפילו הלכה צריכה בדיקה אכתי קשה אמאי לא מוקי דאיערוב בהמה שהכו אותה על חוט השדרה דאפילו הלכה צריכה בדיקה אע"כ מוכח דאפילו כה"ג הלכה אצ"ב:

סימן לג

(סימן ל"ג סעיף ב') **נטל הלחי העליון טריפה כו'**. ומפרשי דס"ל להרמב"ם דאתיא בזה הכלל וא"ל א"כ למאי הלכתא אמר י"ח טריפות נאמרו למשה מסיני הל"ל כל שאין כמוהו חיה א"צ לפרש דהוי כמו הותז הראש ועשאו גיסטרא וניטל לחי התחתון הוי

כמו הותז הראש וה"ה לכל שאר טריפות שפשוט לכל שאין כמוה חי וזה וודאי אין צריך לפרש כל חד וחד על דגלו:

(שם ש"ך ה) **וצ"ע דלא אשכחן כו' ע"ש**. ואמ"ו ז"ל הוכיח כד' המחבר דגם תורבץ הוושט הוי נמי נבילה לא"מ דהנה י"ל מאי דוחקי לתוס' למימר דלא כהרמב"ם אע"כ דקשה לתוס' דא"א דהוי נבילה מחיים מאי פריך ורמינהו כו' דלמא הא דקתני א"ט היינו למעלה ממקום שחיטה כיון דלא הוי מקום שחיטה לא הוי נבילה מחיים אע"כ צ"ל דגם בנקבי במקום שחיטה נמי לא הוי נבילה מחיים רק כיון שניקב עד שנעשה טריפה מחיים שוב לא מהני שחיטה לטהרה מידי נבילה א"כ מה לי תורבץ הוושט או וושט עצמו כיון דקמינקב תורבץ הוי טריפה הוי נמי נבילה לא"מ ופריך שפיר ורמינהו לפ"ז מוכח גם בתורבץ הוושט נעשה נבילה לא"מ ודו"ק.

(שם בהגה"ה סעיף ד) **וכ"ז לא מיירי כו'**. ש"ך סק"ז ומ"ש ואין להקשות י"ל דווקא כשינקוב (הוושט) קוץ או מחט במקום שאינו ידוע כו' י"ל לפמ"ש הרמ"א בס"ס כ"ג בהג"ה דאפילו לא שהה וכו' דלא בקיאין בבדיק' הוושט טריפה בכל ענין א"כ אם ניקב רק הגרגרת ע"י קוץ או מחט חיישינן לוושט וטריפ' והוי מקום שאינו ידוע א"כ ה"ה בוושט עצמו אם ניקב ע"י קוץ במקום זה ניחוש דלמא נקב גם במקום אחר והוי במקום שאינו ידוע וצ"ל לשיטת הש"ך מיירי שראינו שנכנסו בין קוצים ולא שלקה בקוץ רק פעם א' ולא יותר וזהו דוחק גדול ע"כ אמ"ו לפרש דרמ"א לא כוון כאן לפסוק הדין אלא שרוצה לתרץ קושית תוס' והרא"ש שמקשי' לפי מה דאמר רבה וושט אין לו בדיקה מבחוץ ניקב זה בלא זה כשר היכא משכחת ליה ומתרץ דאיירי בניקב ע"י חולה וכ"מ אליבא דדינא אם יש ספק אם ניקב ע"י קוץ ומחט או ע"י חולי תלינן שניקב ע"י חולי דאל"כ עדיין קשה ניקב זה בלא זה כשר היכי משכחת לה אף שראינו שיש בוושט חולי נימא דלמא גם היה כאן קוץ או מחט אלא וודאי דלא חיישינן בסתמא לקוץ כ"ז שלא ראינו שנעשה ע"י קוץ או מחט:

(שם סעיף ה) **ואם נתחלפו**. עיין ט"ז סק"ח ומ"ש דהא בסימן נ"ז אמרינן דהאדים הבשר. כנגד הבני מעיים היינו היכא שראינו ארי שנכנס אבל בלא"ה לא וכו' ע"ש י"ל דמ"מ יש לפרש בדברי רש"י כמו שמפרש הב"ח דוודאי בהאדים הבשר כיון דשכיח שיאדים מחמת דבר אחר א"כ אם לא ראינו ארי שנכנס תלינן בדבר אחר אבל בוושט דלא שכיח שיאדים מחמת ד"א אם כן כשהאדים הפנימי וודאי מחמת דרוסה האדים רק אף י"ל דברי הב"ח בפי' דברי הר"ן אמת מ"מ אליבי' דדינא לא קיי"ל הכי כיון דרוב פוסקים לא ס"ל כן:

(ש"ע סעיף ט') **אין עליו ק"ד מבחוץ**. עי' ט"ז סקט"ז ומ"ש אין משמע מדברי הגמ' דיש לאסור וכו' מדאמר רב כהנא ישב אתמר כו' ע"ש. והנה לפום ריהטא נוכל להדמות דבריו כיון דקיי"ל ק"ד לחוד אינו לא מעלה ולא מוריד ולא יהיה איסור אלא משום שנמצא קוץ מונח תוך הוושט קאמר א"צ לאשמועינן כיון דכל חוי ברייתא קוצים אכלי אבל מדברי רמ"א ורשב"א דצריך לאשמעי' בכה"ג דמותר דרוצה להוכיח כפי' רש"י דמיירי באין ק"ד מבפנים דאי איכא ק"ד מאי קאמר כל הני חוי ברייתא הכי אית להו א"כ מקשי הט"ז שפיר ויש לתרץ דוודאי הרשב"א והר"ן מקשי שפיר לשיטת תוס' א"כ צ"ל דהפי' של ישב קוץ הוא בדאיכא ק"ד מבפנים א"כ דגם נמצאי מיירי בכה"ג אבל לשיטת רש"י דפי' דעולא לא מיירי בדאיכא ק"ד מבפנים דא"כ ה"ל לעולא לפרש בדאיכא ק"ד מבפנים קאמר שפיר הש"ס נמצא לא אצטרך לאשמעינן וא"ל דמיירי בדאיכא ק"ד ה"ל לעולא לפרש בדאיכא ק"ד מבפנים בכה"ג אבל מ"מ מוכח מדברי הרשב"א והר"ן אע"פ שק"ד לחוד כשר מ"מ אם נמצא קוץ לארכו או לרחבו הוי ריעותא לפ"ז מוכח דלא כהש"ך שר"ל בסקי"ז בנמצא קוץ אם אינו תחוב אפי' בקורט דם מבחוץ כשר כיון דק"ד אפילו מבחוץ לא מעלה ולא מוריד וכשנמצא קוץ לחודיה ג"כ לא כלום הוא גם שניהם בהדי הדדי לא כלום ולפמ"ש מוכח שניהם בהדי הדדי יש לאסור דדוקא פנימי יש להתיר ולא מבחוץ:

שם **אבל אם הוא תחוב** וכו'. ש"ך סק"ב לכאורה קשה למה הוצרך המחבר לטעמא דנתרפא וכו' ונראה דמ"מ הוצרך לטעם דנתרפא וכו' לפי דבריו הא דקאמר לעיל ס"ז לענין ניקוב נמי יש לוושט בדיקה מבחוץ אלא מבפנים וכן בסעיף שחוששין לספק נקובה לבדוק במקום המלוכלך דמשמע דיש לושט בדיקה מבפנים ולא חיישינן דלמא הבריא ועלה בו קרום צ"ל דמיירי שראינו שנקוב לפנינו ושוחטין אותה ואז י"ל דליכא למיחש שמא נתרפא דבזמן מועט כזה ודאי לא נתרפא:

(שם בהג"ה) **ויש מכשירין וכו'**. ש"ך ס"ק כ"א אבל קשה וכו' ולאמ"ו נראה לחלק דבנמצא קוץ תחוב לפנינו איכא למיחש שמא נתרפא ולשמא נקוב לא חיישינן דודאי אם לא נמצא נקוב לפנינו תחוב הוי מקום שאינו ידוע משום דושט אכלי' בי' ופעי' בי' ואמרי' דלמא חיצון ג"כ ניקוב. ואין לו בדיקה דלמא מה שיהיה כנגד נקוב הפנימי בשעת שניקב עלה עתה למעלה או למטה והוי שפי' מקום שאינו ידוע משא"כ אם קוץ תחוב הוי מקום ידוע דאי הוי הקוץ בו לא היה יכול לירד למטה או למעלה דהקוץ מעכבו וכן אם אינו תחוב בו לא חיישי' לשמא נתרפא דאי נתרפא הוי נתרפא כולה גם בעור הפנימי א"ו לא נתרפא כלום משא"כ הקוץ תחוב בפנימי אמרינן שמא נתרפא ול"ל דאי נתרפא

הוי נתרפא כולו י"ל כיון דהקוץ תחוב בו הוי אין יכול להתרפאת לפ"ז לק"מ דלעיל מיירי בס"ד שאין הקוץ תחוב לפנינו חיישינן שמא ניקוב ושמא נתרפא ל"ח וכאן מיירי שהקוץ תחוב לפנינו חיישינן לשמא נתרפא לשמא ניקוב ל"ח ועי' בט"ז סקי"ח שרוצה למצוא היתר לאותן אווזות שמלעיטין ורובא שהלקותא בושט יש להן לא בא מחמת הקיץ רק מחמת חולי ורבים מן האחרונים ס"ל דווקא אם ראינו שלא שלט החולי כלל אבל אם ראינו ששלט החולי בחיצון ג"כ טריפה ונראה מדבריהם שרוצים לפרש דברי תוס' פ' השוחט דף כ"ח ע"ב בד"ה אתא כי ממסמס קועי דמא וכו' ודוחק במה שכתבו ודוחק לומר שכגון שניקב ע"י חולי ובחיצון אין ניכר שום חולי רוצים לומר דס"ל לתוס' דגם בניקוב ע"י חולי אין לוושט בדיקה מבחוץ אלא צריך שלא יהיה שליטת החולה בחיצון כלל דאז אין החיצון נכנס בספק כלל אבל האמת יורה דרכו דל"א אין לוושט בדיקה מבחוץ אלא דווקא בקוץ כיון דשכיחי לינקוב אמרי' וודאי ניקוב וכיון שהחיצון וודאי אדום אינו ניכר משא"כ ע"י חולי אמרי' דאינו ניקוב כלל ואם העור שתחת שליטת החולי ובריא אמרינן שלא ניקב כלל ולא הוי דומיא דפסק דרוסה כיון שהחיצון אדום אינו ניכר משא"כ ע"י חולי אמרי' שלא ניקב כלל ומה שכתב תוס' ובחיצון אינו ניכר שום חולי היינו בכל עור החיצון אינו ניכר אבל במקצת ניכר ג"כ כמ"ש הש"ך:

סימן לד

(סימן ל"ד סעיף ב') **הלכך משערי' אותה ברוב רוחב חלל הקנה**. עי' ש"ך סק"ד נראה מדבריו שרוצה לפרש דקושית הרמ"א הוא בניקב שאין בהם חסרון משערין לרובא וכשיש בהם חסרון לכאיסור והק' עלי' מה שהקש' ע"ש ואמ"ו נ"י דודאי לא עלה על דעת הרמ"א מעולם אלא קושייתו כך דהנה יש מי שאומר שהב"י המחבר הוא דעת רשב"א והוכיח כן מפירוש הרי"ף שפירש בעופא מאי לא קאי אניקבה כנפה אלא דבעי ליה בנחסרה כיון שאין כל הקנה בעוף כאיסור איך משערין ומתרץ מקפלו ומניחו ע"פ הקנה לפ"ז מוכח דשיעור איסור הוא גדול מאם חופה וזה וודאי ס"ל להרי"ף דמשערינן הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וא"א דשיעורא איסור הוא קטן מאם חופה היכי קאמר דמשערין באם חופה יהיה יותר חומרא א"כ קו' הרמ"א כך שהרי המחבר פסק לקמן סעי' ד' כשיטת רש"י והרא"ש היכי קאמר הכא דמשערין ברוב רוחב החלל הקנה לפ"ז אין מקום לקו' הש"ך אבל בכל זאת יש לתרץ קו' הרמ"א דהא י"ל לשיטת רש"י והרא"ש דס"ל דהשלם שבניהם הוי כמאן דליתא דמי' א"כ כיון דשיעור איסור הוא כן מעם החופה ואין משערינן הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו איך ניקל הוא בשיעור איסור מיד הוא

טריפה ודוחק לומר דס"ל הא דמצטרפין השלם הוא רק מדרבנן והם אמרו אע"כ צ"ל דגם הרא"ש ס"ל דשיעור איסור הוא שיעור גדול מעם החופה וא"ל דא"כ יהיה שיעור דמעם החופה יותר קטן א"כ גם בזה א"א לעמוד עליו י"ל הא דכתב הרא"ש א"א לעמוד עליו דוודאי אם כל א' יבא להחמיר ולהטריף בניקב כ"ש לכך קאמר דמשערין בעם החופה שהוא שיעור ידוע ומוגבל וכ"כ הש"ך סי' נ"ה לפרש דברי הרא"ש כך א"כ ל"מ הרמ"א מידי דאע"פ שפי' המחבר כרש"י והרא"ש אפ"ה י"ל דשיעור איסור הוא גדול מעם החופה וכפי' זה מוכח ע"כ מדברי הרא"ש דא"ל דס"ל להרא"ש דגם חופה גדול מכאיסור א"כ הא דמקשי על הרי"ף ועוד מאי קמבעיא לי' הכא טפי בשאר איסורין כו' הוה ליה להקשות כיון דשיער איסר הוא קטן מאי קאמר דמשערין באם חופה הלא יבא להקל דאם הוא רק כאיסר מיד הוא טריפה וא"ל דלא רצה להקשות כן די"ל דס"ל להרי"ף דהלכה למשה מסיני הוא כך בעוף אם נחסר כאיסר אינו טריפ' עד שיהיה נחסר כשיעו' אם חופה כו' א"כ עדיין לא מקשי הרא"ש למה קמבעיא הכא טפי כו' משום דשאר הוי ידע דמשערין הגדול לפי גדלו וכו' אך הכא דשיעור איסר לא נמסר לעוף כלל לכך קמבעיא בעופא מאי אע"כ צ"ל דגם הרא"ש ס"ל דשיעור איסר הוא גדול מאם חופה וס"ל דשיעור איסר הוא נמסר לעוף לכך מקשי שפיר לשיטת ר"א מאי קמבעיא כו' אבל זה י"ל לשיטת הרשב"א דהא איסר הוא קטן מסלע וסלע הוא שליש טפח והוא ז' שלישי אצבעות א"כ ע"כ שיעור הא' פחות מזה א"כ איך קאמר דשיעור איסור הוא גדול מאם חופה וזה הדבר החוש הראות מכחיש דהרי עינינו רואות הרוחב פי קנה בשור גדול הוא רוחב לקרוב ד' אצבעות וי"ל דס"ל להרשב"א אליבי' דרי"ף דשני שיעורים נמסרו למשה אם רובו חופה הוא גדול משערי' באם חופה ואם איסר הוא גדול מאם חופה משערין באיסר ולתרץ קושית הרא"ש על הרי"ף הוצרך לפרש כך דאל"כ קשה מאי קמבעי הכא טפי משאר איסור ולפמ"ש דמבעי' בעופא הך שעור נמסר גם בעוף א"כ משערין הגדול לפי גדלו לפי' רק שיעור איסר א"ד שלא נמסר לעוף כלל ומשערין בא"ח וקאמר דמשערין באם חופה דשיעור איסר לא נמסר כלל בעוף:

(ש"ע סעיף ה') **וי"א דאם נפחתה בדלת כו'**. י"ל ממ"ש המחבר בסעיף הוא פירוש רש"י מהא דקאמר הש"ס נפחתה כדלת דהיינו כיון שהפח' עדיין עומד צריך קצת שיעור גדול מאם ניטל' ממנו ומ"ש המחבר בסעיף שאח"ז הוא פי' הרי"ף בנפתחה כדלת אם כן הרב המחבר מזכה שטרא לבי תרי לקולא וצ"ל דס"ל להרי"ף אם עדיין הפחת עומד שם מותר לגמרי דלא הוי כנחסרה כלל לפ"ז י"ל דהמחבר תופס שיטת הרי"ף לעיקר לכך

שאם ניקבה נקב מפולש צריך שיהיה כעובי' איסר ומ"מ חייש לשיטת רש"י לחומרא דאפי' עדיין הפחת עומד שם אם נכנס ויוצא איסר טריפה:

סימן לה

(סימן ל"ה סעיף ב') **כ"ז מיקרי חילוף וטריפה**. ש"ך סק"ה ומהרש"ל פא"ט סי' ל"ז מכשיר כל אלו החלופים כו' ומהרי"ו ומהר"א מפראג שכ' דזה מיקרי חילוף. צ"ל דע"כ טריפות אלו מוזכר בגמרא דקאמר חסר או יתיר ע"כ פי' אם חסר או בערוגה אז מקרי נמי חסר או יתיר דלא כר"מ שכתב דחסר או יתיר פי' בכל שתי ערוגה כמ"ש הש"ך ס"ק ג' ע"ש א"כ אין לפרש חילוף היינו שיש בשמאל ג' ובימין ב' זה מיקרי חסר בימין ויתיר בשמאל אע"כ צ"ל דחילוף היינו בצורה כמ"ש רמ"א:

שם **הוורדא אם חסרה אם יש כו'**. עט"ז סק"ד. ולשיטת המחבר אין להקשות הא דאמרו פ' א"ט דף מ"ז ע"א האי ביני וביני דאתי לקמיה דרב אסי סבר ר"א למטרפינהו א"ל ר"ה מר בר רב אוי' כל הני חיוי ברייתי' כו' יש לומר דזקיק לה כיון דבהמות שלהם לא היה להם ענוניתא דוורדא ואפ"ה קא חיי' א"ו יתרת מקמא כשר לכך היה צ"ל כל הני חוי ברייתא כו' אך לשיטת הרמ"א דס"ל חסרה וורדא טריפה א"כ ע"כ צ"ל דמפרש האי ביני וביני כו' מיירי בב' וורדות וכמ"ש תוס' ד"ה כל הני כו' ע"ש ובנמצא ב' מ"מ מטריף להו קשה הא כל הני חוי ברייתא אית להו הכי ב' וורדות וצ"ל דמיירי שלא הי' אלא א' והא דלא קא"ל דיתרת מקמא כשר לאשמעינן היא גופא דאם נמצא ב' טריפה דלא דייניגן ליה ליתרת מקמא אלא משום יתרת דוורדא וש"מ דאם אין לה וורדא כלל או נמצא ב' טריפה:

סימן לו

(סימן ל"ו סעיף ב' בהג"ה) **י"א שאם נפחתו כו'**. ש"ך סק"ה והרב מיירי כגון דאיכא שום ריעותא כו'. דברי הש"ך אלו סובלים שני פירושים. חדא די"ל דווקא כשהלך רעותא מיד נשבר הקרום דאז טריפה אבל אם מתחלה אזיל ליה רעותא ואח"כ נפתח יותר ונשבר הקרום כשירה דאמרי' בהמה בחייה לא היתה כ"כ נפוחה או י"ל דאפילו כה"ג נמי טריפה כיון דנשבר הקרום אמרי' מהאי רעותא אתיא והריעותא לא אזלי לגמרי:

(שם סעיף ה') **ואפילו יש נקבים הרבה שלא במקום שיניו**. עיין ש"ך סק"א ופי' דר"ל דווקא אם נטלו בשיניו אבל אם נטל הזאב ביד או אם נטלו עובד כוכבים לא תלינן מדאצטריך תוספות והפוסקים לומר דאפילו יש נקבים שלא במקום שיניו תלינן דאמרי'

נשך וחזר ונשך משמע אבל אי לא חיישינן דנשך לא תלינן ואאמ"ו נ"י דאין זה מוכרח דהא דכתב תוס' דשלא במקום שיניו פי' אפילו יש נקבים במקום הסתר עד שיש לתלות יותר שהיו מחיים אפ"ה תלינן בזאב דאמרינן כיון שנטלו וודאי גם שם נשך אבל אם היה בגלוי בלא האי טעמא דאמרי' נשך וחזר ונשך נמי כשרה דהא אפילו נטלו ביד נמי כשרה דאמרינן שהזאב נקבוה וע"כ מוכרח לפרש כך דברי תוס' דמייתי ראיה דידא תלינן בידא דטבחא ועל שלא במקום גלוי א"צ ראיה כלל דע"כ מיירי ר"ה בכה"ג דאי דווקא במקום שניו בלאו האי טעמא דנשחטה הותרה נמי מותר דחיישינן שניקוב אע"כ וודאי ר"ה אתא לאשמעינן דאפילו שלא במקום שיניו אע"כ דתוס' מיירי שלא במקום שיניו מקום הסתר וראייתו משום דכי היכי דתלינן אף דאין דרך ב"א לנקוב:

(ש"ע סעיף ו') **אבל ניקב לבשר הריאה הבשר מגין עליו וכשירה.** והרמב"ם דס"ל דווקא בטריפה סותם אבל ניקב שנימוח בשר הריאה אינו סותם א"כ ריאה שנשפכה כקיתון אי לית בי' שורייקא חיוורתא כשירה אמאי נחיש דלמא ניקבה בסמפונות דליכא בשר דמגין עליו י"ל דע"כ צ"ל דלא שלטה לקות' בסמפונו' כלל דאי שלטה הוי נימוחה וכיון דלא נימוחה ע"כ לא שלטה בי' כלל ולא ניקבה כלל:

(סעיף ח' בהגה"ה) **והמנהג להכשיר.** עי' ט"ז ס"ק י"ג א"כ עדיין קשה למה לא מוקי וכו' ואמ"ו ליישב דהא י"ל דמאי מקשה הגמ' מאי חסרה וכו' דלמא חסרה היינו חסרה אונא כי הא דאמר רבא חסר או יתיר טריפה וכמו שהקשה הכ"מ ע"כ צ"ל דס"ל לגמרא הא דקתני מתני' הריאה שניקבה או שחסרה מיירי אפי' החסרון הוא באומה דהכל נכנס בלשון ריאה ואפי' אומה א"כ חסרון באומה היכי משכחת ליה לפ"ז י"ל הא דאמר ככף כפופה טריפה היינו דווקא באונא אבל לא באומה ואם כן אינו יכול לאוקמי כך"ע בחסרון דככף כפופה דל"ש באומה כלל. [הדבר מתמיה דמאי שייך לחלק בזה בין אונא לאומ' ועיין בפלתי שתי' באופן היותר נכון ע"כ הגה"ה **ממהר"ש** הכהן נ"י מ"ץ דק"ק ווילנא]:

(שם בהגה"ה) **יתר מכאן טריפה.** עי' ט"ז ס"ק י"ד ומאד תמוה הוראה הזאת דאם כן קשה אמאי לא משני תלמודא הכי בגוונא שכתבתי לעיל ע"ש בדבריו ותי' אדמ"ו די"ל דחסרון יתר מרביעית לא הוי טריפה מחמת עצמו אלא דהוי טריפה מחמת חשש שניקבו סמפונות דבשלמא ריאה שנשפכה כקיתון הוי לקותא ביותר י"ל כמש"ל סעיף ו' דע"כ לא שלטה בו לקותא בסמפונות דאל"כ הוי נימוח משא"כ הכא דלא הוי כ"כ לקותא גדולה שפיר יש לחוש שמא ניקבו סמפונות לפ"ז לא מצי לאוקמי שחסר מיירי ברביעית דהא חסרון דריאה דמתני' קחשיב לה בהדי י"ח טריפות דמתני' קחשיב לה בהדי טריפות

חסרון. וחסרון דיותר מרביעית הוי בכלל ניקוב הריאה דהא ניקוב סמפונות הוא בכלל ניקוב הריאה דכל טריפות יתר מרביעית היא בשביל ניקב הסמפונות. אם כן בצרה לי' חדא משמונה עשרה טריפות:

(שם סעיף ט"ז) **יש עליו קורט דם כו' בחוץ טריפה**. עי' ש"ך ס"ק ל"ג וכו'. ותימא דאדרבה משמע כו'. ואאמ"ו דוודאי היכא דלא נתחב המחט גם בעור הריאה גם הב"ח מודה בלא ק"ד נמי טריפה אם אינו עולה בנפיחה דמ"ש מכל נקובי דעלמא דליכא מידי למיסרך והב"ח לא קאמר אלא היכא שנתחב המחט גם בעור דאיכא מידי למיסרך דבכה"ג כשר בלא ק"ד:

סימן לז

(סימן ל"ז בהגה"ה) **וכן המנהג להכשיר**. ש"ך סק"א ואע"ג דלעיל סי' ל"ו ס"ד גבי ריאה שנימוקה כו' פסק כו' תי' אמ"ו דהנה החולקים על הרי"ף טעמא משום דקשה להו הא דמוקי בגמרא הא דאמר רב מתנה מים זכים כשרה מליא מוגלא טריפה ההוא בכולי' אתמר ולמה לא מוקי ההיא בריאה אתמר א"ו דבבועה ונשפכו כקיתון אפי' עכורים וסרוחים כשרים והנה על ריאה שנשפכה כקיתון יש לדחות ראייתם דודאי רב מתנה לא קאמר דבריו אליבא דחד אמורא א"כ למ"ד חסרון בפנים שמי' חסרון ריאה שנימוקה אפילו מים זכים טריפה משום חסרון דריאה וליכא לאוקמי הא דר"מ כה"ג אבל בבועה דליכא שום חסרון בבשר ריאה ואף שיש בתוכה מוגל' מ"מ לא נחסרה מבשר הריאה אלא שגדל בו העור והבשר מבפנים יש להקשות שפיר כמו שהקשה א"כ לעיל גבי ריאה שנימוקה לא רצה הרמ"א לסמוך על החולקים לגמרי משום דליכא סתירה ע"ז מהגמ' וכמש"כ משא"כ הכא סמך על יש מכשירין בכל צד מטעמא דכתיבנא. [וטעם סברת החילוק בין נימוק לבוע' ע"כ צ"ל כמו שכתב הש"ך דבנימוק איכא גם חשש דסמפונות. ולכן החמיר בה הרב בהגה"ה יותר ע"ש ע"כ הגה"ה מהרב **מהר"ש** הכהן נ"י מ"ץ דק"ק ווילנא]:

(שם סעיף ב') **אם סרכה תלויה יוצאה מבועה**. עי' ש"ך ס"ק ד' והנה אחרונים ס"ל דדין תרתי לריעותא דאסרו גבי ריאה לית לן עיקר בש"ס ולדעת הרז"ה ע"כ מוכח בש"ס דתרתי לריעותא בריאה טריפה דהנה הרז"ה כתב הא דאמר ר"נ בריאה הסמוכה לדופן כשירה לא משום דתלינן המכה בדופן אלא כיון דנסרך לדופן שאצלה הוי כמו כסדרן וכשר לפ"ז קשה העלתה צמחין אמאי טריפה דהא צמחין לחוד כשר ומשום דנסרך לדופן הא הוי כסדרן אע"כ צ"ל דאסור משום תרתי לריעותא:

(שם סעיף ג') **וה"ה מורסא וכו'**. עי' ש"ך סק"ד ונ"ל הא דמורסא כשרה היינו להפוסקים דס"ל דטעמא דשני בועות דסמיכי טריפ' משום דמתחככין אהדדי לכך שני בועות טריפה א"כ מורסא שהוא שוה לבשר הריא' ליכא למיחש למידי משא"כ להמפרשי' הטעם משום דסמיכי וודאי ניקב הריאה אין לחלק בין מורסא לבועא דמנ"מ אם הם שווים:

סימן לח

(סימן ל"ח סעיף ב') **כל אלו המראות אינם פוסלות**. כתב ש"ך ס"ק ד' ומהרש"ל פא"ט סימן ל"ט כתב שמ"כ שצריך דווקא להחזיר למראה הריאה ממש ע"ש. ומהרא"ש פא"ט מוכח דע"כ א"צ מראה הריאה דווקא דכתב וז"ל ור"ח פי' ל"ש וטריפה והא דקיי"ל אדומה ככשירה חולק ר"י דמיירי שחוזרת ומתלבנות ע"י נפיחה ולא נהירא דכל מראות פסולים בריאה אי מתלבנות ע"י נפיחה כשרה עכ"ל וא"א דצריך דווקא מראה בשר הריא' א"כ לא מק' הרא"ש מידי דלמא לעולם כשיטת ר"ח וכמו שמחלק ר"י אלא שבזה יש חילוק בין אדומה לשאר גווני' דשאר מראות הטריפות צריך דווקא מראה בשר ריאה ממש ובאדומה דכשרה אפילו אינה חוזרת אלא למראות כשרות דהיינו ירוקה או ככוחלת נמי (טריפה) כשרה והא דקא' הכא ל"ש וטריפ' מיירי שעומד כך באדמימות אף לאחר נפיחה וע"כ צ"ל דגם שאר מראות פסולות אם חזרו למראות כשירות נמי כשרה ומקשה הרא"ש שפיר:

סימן לט

(סימן ל"ט בש"ך סעיף א') **דרוב בהמות בחזקת כשרות הן**. לכאורה יש להקשות דהיכא סמכינן ארובא נימא כל קבוע כמחצה על מחצה וצ"ל דהאי בהמה ששחט כבר נפרשה ממקום קביעותא ואמרינן כל דפריש מרובא פריש וא"ל הא אנן קיי"ל דוקא בפירש ממילא אבל אם הוא פירש לא אמרי' כל דפריש כו' וצ"ל דמן התורה אפילו פירש הוא נמי אמרי' כל דפריש כו' רק מדרבנן צריך שיהיה דווקא פירש ממילא וכאן לא רצו לגזור דהוי גזיר' שאין הציבור יכולים לעמוד בה לבדוק כל פעם אחר עיין טריפות שמנה הרמב"ם:

סימן מ

(סימן מ' ס"א בהג"ה) **דלא מהני סתימת שומן חלב**. וכדאיתא בסוף סימן זה ועי' בט"ז סק"ב ובפ"ח מה שמקשי' על דברי רמ"א אלו ועי' מה שכ' בס"ס שדבריו מבוארים היטב: (שם סעיף ג') **נמצא מחט בלב וכו'**. מיהו אם לא נמצא כו'. דין זה הוא מבעל ה"ג שהביאו הטור סימן זה ע"ש. ונראה מדבריו שטריפות זה נידון ע"ש סופו אע"ג דהשתא ליכא שום חולשא כלל ולא נשתנ' מבריית' ואפ"ה טריפה משום דסופו לינקוב לחוץ וכן גבי סירכא שלא כסדרן בפא"ט דף מ"ז ע"ב כתבו תוס' ד"ה היינו רביתייהו על שם ר"ח דהיינו שלא כסדרן טריפה דסופו להתפרק א"כ צ"ל אע"ג דקי"ל טריפה אינה יולדת לאו כללא הוא דהא טריפה כה"ג וודאי יולדת דהא לא נשתנה מברייתא כלל לפ"ז י"ל מהא דאיתא בפ' התערובת דף נ"ח נתערב בטריפה ה"ד אי דידע כו' אר"י כגון וכו' ר"ל אמר וכו' ור' ירמיה אמר דאיערב בולד טריפה וכו' כולהו כר' ירמיה לא אמרי ס"ל כר"י עובר לאו ירך אמו והשתא לפי דרכם של בעל ה"ג ור"ח קשה אמאי לא מוקי בולד טריפה היינו לר"ח שנמצא אמו סרוכה שלא כסדרן ולבה"ג בנמצא מחט בלב וזה וודאי אליבא דכ"ע יכול להוליד וגם ר' יהושע מודה דטריפה דהא דפליגי ר"א ור"י היינו בעברה ולבסוף נטרפה וכמש"כ. וכן כל הסוגיא דפ' א"ט דף נ"ח דשיחלא קמא אסור' אינו מחוור ע"ש וצ"ל דס"ל לר"ח דסרכא שלא כסדרן הוי טריפה מצד עצמו ולא מטעם שיהא נקב אחר זמן כי מיד נפל החולשא עד שאין יכול להוליד והא דכתבו תוס' דשלא כסדרן סופו להתפרק היינו משום דקשה ליה כיון שהוא טריפות מצד עצמו אמאי לא מני להו תוך י"ח טריפות לכך כתבו תוס' דסופו להתפרק אם כן וודאי מנקבו א"כ הוי טריפות זה בכלל ניקב הריאה ולא מטעם ההוא נטרפה אלא אפילו לא יהיה סופו להתפרק נמי טרפה מצד עצמו וכן מחט שנמצא בלב הוי טריפות מצד עצמו כמ"ש הפ"ח ושאר מחברים שאין בטבע הלב לסבול דבר מה בחללו כי זה גורם הפסד לחמימות השוכן בחללו ובסיבת זה וודאי ימות ודקאמר סופו לינקוב היינו נמי משום דקשה ליה למני תוך י"ח טריפות לכך קאמר כיון דסופו לינקב הוי בכלל ניקוב הלב. [ועיין בפלתי שכתב שם ג"כ לתרץ ע"ד זה]: **ועוד** יש לומר דוודאי גם ר"ח ס"ל דאיכא סירכא שהם באים מחמת ניקוב רק בהא פליגי ארש"י דרש"י ס"ל דאין סירכא בלא ניקוב רק בכסדרן הוי סתימה ובלא כסדרן לא סתמה ור"ח ס"ל דבכסדרן בא וודאי שלא מחמת נקב ובלא כסדרן איכא סירכא שלא בא מחמת נקב אלא מחמת עצמה ואפ"ה טריפה מספק דאמרינן שמא בא מחמת ניקב וע"ז קשה ליה לר"ח אמאי לא מוקמינן בחזקת היתר ונימא נשחטה הותרה דהא ליכא כאן ריעותא דהא האי סירכא לא בא כלל ריעות' כיון דאיכא למימר שבא מחמת עצמה לכך

קאמר אף שבא מחמת עצמה בשלא כסדרן סופו להתפרק והוי ריעותא וליכא לאוקמי בחזקת היתר וכן מחט שנמצא בחלל הלב דאיכא למיחש כיון שבא תוך הלב ליכא למיחש שמא ניקב הסמפון בעברה לתוכה רק זה הוי לן לאוקמיה אחזקת היתר דליכא לריעותא למיגרע חזקה לכך קאמר כיון שהוא בתוך הלב סופו לנקוב חוץ וא"כ הוי ריעותא ואתרע ליה החזקה אבל משום סופו לנקוב אינו טריפה מיד לכולי עלמא ולא קשה מידי קושיא הנ"ל: **ועוד** יש לומר לפי מה דקי"ל היכא דנולד ספק טריפות ולא ידעינן אי נעשה היום או מקודם אמרינן השתא הוא דאתרע היכא דליכא השתא ריעות' כמבואר בש"ס ופוסקי' ובכמה דוכתי אם כן ליכא לאקשויי לוקמי דנתערב בולד טריפה שנמצא אמו סרוכה דבכה"ג הוולד כשר לגבוה דתלינן דרגע אחד קודם שחיטה נטרפה וכשר הולד לגמרי ודוק היטב:

(ש"ע סעיף ה') **ניטל הלב בין ביד בין מחמת חולי טריפה**. הרמב"ם לא העתיק כלל מחמת חולי משום דס"ל דלית מציאות כלל שיהיה חי רגע אחד חסר לב ומחמת דברי הרמב"ם אלו הגאון מהר"ץ אשכנזי הפריז על מדותיו והתיר אם פתח עוף או בהמה ולא מצאו לבם אף דליכא למיתלי בשום דבר אפ"ה כשר כיון דהאי בהמה או עוף היתה בריאה קודם שחיטה מבלי היכר שום חולשא ודאי נאבד אחר שחיטה. ולאמ"ו לא נראה לו להתיר רק היכא לאיכא למיתלי בשום דבר מה אף הוא רחוק וזר לתלות בו מ"מ תלינן בי':

(שם סעיף ו') **יש מי שאומר שאם שומן הלב כו'**. יש לדקדק דהא זה הוא מהגהת אשר"י על שם ראב"י והוא סבר דסרכות פוסל אפילו בשאר אברים והא דמצריך ק"ד היינו משום דבלא ק"ד היה כשר דתלינן דהסירכא בא מחמת השומן שהיה נקב בשומן. משא"כ בדאיכא ק"ד ודאי בא הסירכא מן הלב וטרפה וכ"ז לשיטת ראב"י משא"כ המחבר שפירש לעיל סי' ל"ז שאין הסירכות פוסל בשאר אברים רק בריאה קשה בשומן הלב שנסרך ללב אמאי יהיה טרפה הא ק"ד לא מעלה ולא מוריד וסירכא נמי כשר דבשאר אברים בא אפילו שלא מחמת נקב וצ"ל דס"ל להמחבר ודאי מן הסתם אמרינן שיש סירכא בלי נקב בשאר אברים אבל היכא דאיכא ק"ד אמרי' ודאי האי סירכא בא מחמת נקב וטריפה לפ"ז פי' דברי הרמ"א לעיל סעיף א' כך הם דהנה האי וי"א שכתב דלא מהני סתימת שומן הלב הוא על פי גירסת הרמב"ם דגריס חלב העשוי ככובע אינו סותם אית דאמרי דטרפשא דליבא ודליבא היינו שומן הלב עצמו והפוסקים דס"ל דשומן הלב סותם משום דגרסי כגי' דידן א"ד טרפשא דלבא והיינו דוקא טרפשא דלבא ולא שומן הלב עצמו והנה לכאורה מוכח כגי' הרמב"ם דאי דוקא טרפשא דלבא לפי מה דקיי"ל

דחלב טהור אינו סותם אלא דוקא היכא שהוא דבוק בתולדתה א"כ מ"ק דאינו סותם משום שעשוי ככובע ת"ל שאינו דבוק בתולדתה אע"כ צ"ל דלא מיירי בטרפשא דלבא כלל אלא בשומן הלב עצמו שהוא דבוק בתולדתה וקמ"ל שאינו סותם משום שעשוי ככובע רק מ"מ י"ל דאיירי בטרפשא דלבא וא"ל ל"ל משום שעשוי ככובע די"ל דקמ"ל משום דלפעמים מצוי שגם טרפשא דלבא דבוק בתולדתה ואשמועינן דאינו סותם משום שעשוי ככובע אבל לפמ"ש המחבר בסעיף זה דאם טרפשא דלבא דבוק בה הוי ריעותא אם כן ע"כ צ"ל שאינו מצוי להיות דבוק בלב בתולדתה א"כ צ"ל הגי' כמ"ש הרמב"ם וז"ש הרמ"א וכדאיתא בסמוך בס"ס זה דטרפשא דלבא הדבוק בלב הוי ריעותא מוכח כגי' הרמב"ם דגם שומן הלב עצמו אינו סותם:

סימן מא

(סימן מ"א סעיף ב') **שיעור זה דכשני זיתים אפילו בשור הגדול ובעוף הכל לפי גדלו וקטנו**. והוא לשון הרשב"א בת"ה והנה הא דנקיט אפילו בשור הגדול ובעוף הכל כו' משמע דס"ל דשיעורים דקתני במתני' אפילו בבהמה דקה ואין משערין כלל לפי גדלו ולפי קטנו רק בעוף ומה שמכריחו לזה היינו לפי פי' הרי"ף בעופא מאי דלא קאי אנקבה כנפה ויש להקשות א"כ אמאי מפרש בעופא יותר מכל שאר בהמ' וע"כ דמשערין הגדול לפי גדלו כו' א"כ ה"ה בעוף והרשב"א כדי לתרץ קושיא זו הוציא מזה דכל הני שעורין דתנן במתני' בבהמה כל בהמה בכלל ואף כו' אלא בבהמה דקה מדקתני סתם משמע דבכל בהמה איירי ולכן מבעיא ליה בעופא מאי משערין. וא"ל לפ"ז הא גבי נטלה החלחולת כתב הרשב"א בעצמו ומשערין בדקה קטן לפי קטנו וצ"ל כיון דאמר הש"ס להדיא כמלא בטדא דתורא משמע דוקא השיעור הוא כן בשור:

סימן מב

(סימן מ"ב סעיף ד') **נמצאו שתי מרות טריפה**. עי' פ"ח דרוצה להתיר אם נמצאו שתי מרות ע"י טעימה טעם מר בכבד ודברי שגגה הם דהא יתר כנטל דמי היינו משום שאין בכח הטבע להעמיד ולהחזיק כי אם אחד מאותו אבר ואם נמצא ב' אין כחו חזק כ"כ להחזיק ולהעמיד ובודאי יפסדו גם שניהם א"כ מכ"ש אם יש לה ג' מרות בודאי י"ל בהם הפסד והעדר אחר זמן א"כ אף דטעמינן טעם מר ה"ל כמו ג' מרות ומכ"ש דטריפה לפ"ז דינו של הפ"ח נשבר [וע' בפמ"ג]:

סימן מג

(סימן מ"ג סעיף ב') **ואם ניקב נקב שאינו מפולש**. ש"ך סק"א לשון רש"י ואי אשתייר בעובי דפנו כו' ע"ש דבריו והב"ח רוצה להוכיח מדברי רש"י אלו דכרס שניקב וטחול סותמו כשרה דאל"כ הוי מחט שנמצא בחלל הגוף א"ו דאמרי' מן הכרס בא לטחול ולכן אינה טריפה משום דטחול סתמו ע"כ אמנם י"ל דרש"י ז"ל אזיל לשיטתו דבפ' א"ט דף מ"ה בד"ה טרפשא דלבא משמע דס"ל דמהני סתימת חלב טהור אפילו אינה דבוקה בתולדתה דפירש שם אם טרפשא דלבא נסרך לריאה אינה סותם משום דהוי חלב העשוי ככובע ות"ל שאינה דבוק בתולדתה אע"כ צ"ל דס"ל לרש"י אפילו אינה בתולדתה נמי סותם אם כן לדידן דקיי"ל אם אינה דבוק בתולדתה אינה סותם י"ל דטחול נמי אינה סותם:

(שם ט"ז ס"ק ב') **נשאלתי באיזה גליל אשר נמצא עגלי' שיש להם נקב מפולש כו'**. והנה מ"ש להתיר משום כיון דמצוי באיזה גליל י"ל היינו רביתי' כבר כתבנו כמה פעמים בשם תשובת הרשב"א שאין אנו בקיאין בהיינו רביתי' רק אם יש בכל אותו מין האי ריעותא משא"כ אם נמצא במקצת מהם שאין להם האי ריעותא לא אמרי' היינו רביתייהו ומה שרוצה להתיר משום דהאי נקב עגול שנברא כך הוי בכלל חסרון דכשר בטחול דאין בה איסור אלא נקובה ואאמ"ו אמר דמד' הרמב"ן מוכח איפכ' דהרמב"ן כתב נמצא ב' טחולים דבוק בצד העב טריפה וכ"כ הרמ"א לקמן בהגה"ה סעיף ה' והיינו משום דס"ל כל היתר כנטול דמי היינו אותו היתר ומקומו עמו והוי ניקב הטחול בסומכיה כמ"ש בב"י בסימן מ"א. א"כ לפ"ז אם נימא בטחול כיון דנברא כך לא הוי כניקב הטחול רק נברא חסר וכשר א"כ אמאי כתב הרמב"ן אם נמצאו כמין טחול בצד העב דטריפה דהא אף אי אמרינן דהוי כניטל ממש מ"מ לא הוי רק חסר דלא מטריף כלל בטחול אע"כ צ"ל דלא כהט"ז דמקרי שפיר נקב הטחול אם נברא כך נטרפה וכן כשבא מעשה לפני אאמ"ו נר"ו לא מלאו לבו להקל בנידון זה כלל:

בהג"ה **ואפילו נחתך במקום הדק כשירה**. לשון אפילו אינו מדוקדק ע' ש"ך סק"כ ואאמ"ו כי הפוסקים מחולקים אם נחתך במקום עב טרפה או לא ופלוגתייהו בהא דאמר רב עוירא ל"ש אלא ניטל אבל ניקב טריפה ופריך מחותך מעובר שבמעיה מותר מן הטחול ומן הכליות אסור ומשני ניקב לחוד נחתך לחוד ובתר הכי קאמר לית הלכתא כרב עוירא ולא אמרן אלא בקולשים אבל לא בסומכי' וכתבו המפרשי' השתא דמחלק בין קולשא לסומכיה לא מחלקינן כלל בין נקב לנחתך וי"ל דגם נחתך טריפה והא דקתני חותך מן הטחול דאסור אבל בבהמה עצמה מותרת מיירי בנחתך בקולשיה לפ"ז יש לומר דהטור

והרמ"א סוברים גם כן דהשתא לפי המסקנא לא מחלקינן בין ניקוב לנחתך דגם נחתך טריפ' כמו ניקב רק דס"ל דוקא אם נחתך במקום עב אם כן בא הלקותא במקום העב הוא דטריפה אבל אם נחתך בצד הדק דהיינו שנחתך כל מקום העב רק החתך היה במקום הדק וניטל גם העב זה ודאי כשרה כיון שהלקותא הוא בצד הדק כשר לפ"ז הא דנקיט לשון אפי' קאי אנחתך כלומר אע"פ שנחתך יש לנו לומר דטריפה כיון דאם היה נחתך במקום עב טריפה א"כ הכא ניטל גם במקום העב ע"י החתך קמ"ל דאפ"ה כשרה כיון דנחתך הוא בצד הדק ליכא לקותא בצד העב כלל ועי' פ"ח דמק' לפי מאי דמשני הכא ניקב לחוד ונחתך לחוד א"כ מאי מקשה לעיל דף מ"ז ע"ב הריאה שנקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא חסרה מבחוץ היינו נקבה אלא חסרה מבפני' וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון דילמא חסרון מבפנים לא שמיה חסרון והא דקתני שחסרה היינו נחתך דל"ל היינו ניקב דניקבה לחוד ונחתך לחוד ולק"מ הא דאמר ניקב לחוד כו' היינו גבי טחול דחסר כשר משא"כ אי חסר טריפה ודאי ליכא לחלק בין ניקב לנחתך וזה הכלל כל היכא שניקב טריפה גם נברא חסר טריפה ממילא גם נחתך טריפה רק בטחול דאף דניקב טריפה מ"מ דוקא בסומכיה אבל בקולשא כשרה והילכך ליכא האי כללא בטחול ושפיר יש חילוק בין ניקוב לנחתך משא"כ גבי ריאה ופריך שפיר:

(בהגה"ה) **ואם מים בטחול**. עי' ט"ז סק"ח וסק"ט ומה שר"ל ולדמות כדין זה לחסרון מבפנים דריאה ולכאורה אינו דומה כלל דבשלמא התם גבי ריאה חסרון הבשר אינו מגרע כלום דכל טריפות הריאה תלוי בקרום וכשהקרום שלם הבשר לא מעלה ולא מוריד משא"כ בטחול דהטריפות תלוי בבשר א"כ יש לומר דחסרון מבפנים שמיה חסרון וצ"ל פי' דברי הט"ז דזה ודאי דליכא טריפות בטחול רק אם ניקבה וכיון שהטחול שלם מכל צדדיו מבלי שום חסרון מבחוץ ליכא שם נקב עליו רק י"ל דמ"מ יהיה טריפה משום דסופו לינקב חוצה לז"א כיון דריא' שנשפכ' כקיתון כשר ולא חיישי' דסוף הקרום לינקב א"כ ה"ה הכא אף שבפנים ניקב ונתמסמס לא חיישינן שמא נתמסמס כולא ועי' בשו"ת צ"צ שכתב דאם נמצאו ב' טחולים ואחד מהן ניקב נקב מפולש כשרה כיון דשניהם הוי כניטל שוב אין שום טריפות שייך בהו ומש"ס מוכח דלא כוותיה מהא דמקשינן אדרב עוירא דאמר ניקב הטחול טריפה דתנן החותך מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אבל היא עצמה כשרה ולפי דברי הצ"צ הוי מצי לאוקמא דמיירי שנמצא אחר שחיטה שהו"ל ב' טחולים דאז אין נקב פוסל בו והילכך היא עצמה כשרה אע"כ צ"ל דאפילו יש לה ב' טחולים נמי נקב פוסל דאף דהוי כניטלו מ"מ כ"ז שלא נטלו הוי טריפה מחמת לקותא של נקב וטריפ':

סימן מד

(סימן מ"ד סעיף ב') **נמצא בה דם דינה כמים**. ולשיטת הש"ך צ"ל דאף אם הלובן עצמו נשתנה לדם חוזר לכשרותה ונשתנה לחלב משא"כ לשיטת עט"ז י"ל דמיירי שלקתה עד הלובן ושם הוא אדום ונמצא בה דם ומקשה ספר בעל שבו"י דמ"ש מהא דקאמר לעיל גבי כבד בסי' מ"א שבנימוק הכבד דטריפה ומ"ש הכא גבי כוליא דכשרה ולק"מ דלעיל מיירי שנימוק הכבד דהיינו שנימוק כל הכבד דכזה ודאי אין חוזר לכשרותה משא"כ הכא מיירי שהכוליא שלם מכל צדדיו רק תוך הבשר מבפנים מלאה דם בזה ודאי הדרי בריא:

(ש"ע סעיף ח') **יש מי שכתב דלובן בכוליא כו'**. ומקשי' לשיטת הש"ך ושאר אחרונים דס"ל דצריך דוקא שיהיה על הלובן האי שינוי מראה על הלובן אמאי פסול בלובן הא ליכא שינוי מרא' כלל ומתרצי' כיון דע"ד הלובן ניכר שיש שם לקותא מסתמא גם הלובן עצמה נלקה וטריפה ולפ"ז יש לתרץ מה שמקשים לעיל בשיטת הש"ך דלא מטרפא עד שיגיע הלקותא על הלובן ואם לקתה הלובן לבד נמי טריפה ול"ל להגמרא לומר והוא דמטי הלקותא למקום חריץ הא בשאר כוליא לית בה רק בלובן לא ה"ל למימר רק אם לקתה בלובן טריפה ולמ"ש לק"מ דמיירי הכא בכל גווני היכא שיהיה הלקותא בכל שנוי מראה דמטרפא ביה והיינו אפילו אם נשתנו הכוליא ללבן אפ"ה טריפה אם כן אי לאו דלקותא גם בבשר הכוליא ליכא מציאות להאי לקותא בלובן כלל לכך נקיט לקותא בכוליא היינו שגם הבשר נלקה ואם הבשר נשתנה למרא' הלבן מסתמא מטי לקותא בלובן וטריפה:

סימן מח

(סימן מ"ח סעיף ב') **כרס שניקב טריפה כו'**. עי' ט"ז סק"ב ומקשים אמאי לא יהיה סותם כמו חלב שעל היתר דאנן קיי"ל כבני בבל דאסור למיכל חלב שעל היתר אפ"ה לענין סתימה סותם כמו דאמר ר"נ אינהו מיכל קאכלי ואנן מסתם סתים נמי לא בתמיה א"כ ה"ה בכרס כיון שבני ריינוס אוכלין החלב שעמו לדידן מיסתם סתים מיהת ומתרצים בשלמא חלב שעל היתר מדינא הוא מותר דהלכה כר"ע דבעינן תותב קרום ונקליף וחלב שעל היתר לאו תוחב הוא אלא דבני בבל אוסרים זה מחמת חומרא בזה שייך לומר אינהו מיכול כו' משא"כ בחלב שעל הכרס דאנו אוסרים אותו דקיי"ל כרבינו אפרים ולדידי' הוי חלב גמור ומחייב עליה כרת בזה ל"ש לומר אינהו מיכל אכלי רק ע"ז י"ל למ"ש הרמ"א לקמן סי' ס"ז ס"ט אבל אין אוסרים הכלים של בני ריינוס וע"כ דהטעם כמש"כ

בליקוט מהרי"ל משום דכן הסכימו אותו הדור שלא לאסור הכלים משום דלעיקר הלכה הי' נראה להם לפסוק כרבינו יואל רק דעל החלב בעצמו לא רצו להתיר מחמת חומרא דחלב א"כ עדיין קשה למה לא יהיה סותם כמו חלב שעל היתר וצ"ל דהכא גבי כרס כיון דמחמת חומרא קיבלו עלייהו דעת רבינו אפרים ולדידי' הוי חלב דאורייתא וענוש כרת לכך ל"ל אינהו מיכל קאכלי משא"כ גבי חלב שעל היתר דלא הוי רק חומרא בעלמא אמרינן שפיר אינהו מיכל קאכלי כו':

(שם סעיף ד') **אם נקדר הבשר כו' שאם ימתח כו'**. ז"ל הרא"ש ואם נקדרה כסלע טריפה שאם תמתח יעמוד על טפח פי' חוט המקיף את הקדירה לכשימתח יהיה טפח נמצא רוחב סלע הוא שליש טפח עכ"ל. ויש לדקדק דהא בנקדרה כסלע אין באורך הקרע טפח ומ"מ טרפ' משום דבחוט המקיף הקדירה מחזיק טפח. א"כ אמאי צריך שיהיה חסר כסלע אפי' בפחות נמי יהיה טריפה רק אם יכול לעשות מהקדירה רצועה אחת אורך טפח דהא בנקדר יכול לעשות כמה וכמה רצועות של אורך טפח והנה רש"י כתב פא"ט דף נ' ע"ב ד"ה שאם תמתח אי הוי מושכה לכאן ולכאן שיכנס העוגל נכנס לאורך או לרוחב תמצא בו טפח באותה קדיר' עכ"ל נראה מדבריו שהוא מפרש דרוחב סלע הוא שני שלישי טפח והוי הקיפו שני טפחים וכשימתח לארכו הוי קרע אורך טפח א"כ לפי דבריו לק"מ דכל שאין בקרע אורך טפח כשרה ולא נפקא לן מידי בחוט המקיף את הקדירה משא"כ לפי' הרא"ש קשה וכן הא דאמרינן בש"ס פרק א"ט א"ר אסי נקדרה כסלע טריפה שאם תמתח תעמוד על טפח א"ר חייא לדידי מפרשי' לי כסלע כשרה כיתר מכסלע טריפה והנה הא במתני' תנן דשיעור' בטפח א"כ עכ"פ הנקדרה כסלע טרפה א"כ ע"כ צ"ל דפליגי אי סלע הוי שליש טפח וטריפה או סלע הוי פחות משליש טפח וכשרה וזה דוחק גדול דיפלגו במציאות כי בזמניהם היו סלעים מצויים להוציא הדבר מידי ספק וכן קשה קושית הש"ך לעיל בסי' ל"א סק"ה דאין החשבון מדוקדק לפי חכמי המדות וצ"ל דס"ל להרא"ש דהאי שיעור דנקדרה כסלע דטריפה לא משום שאם תמתח יהיה טפח ואסור משום נקרע רוב דקתני במתניתין אלא הוא טריפות בפ"ע שכך היה הל"מ דאם נקדרה כסלע דיהיה טריפה אף שאין באורך הקרע טפח לפ"ז ל"ק דהיאך יפלגו במציאות דזה כ"ע מודי' דסלע הוי שליש טפח אלא דפליגי הל"מ היכא הוי והא דנקיט שאם תמתח כו' לאו משום דהטעם דטריפה הוא משום כך רק דנקיט לפי מאי דקאמרינן השתא דנקדרה הוי הל"מ א"כ וודאי אם נקבה נקבים שיש בהם חסרון הרבה עד שבין כולם כסלע נמי טריפה כמו גרגרת ובשאר דוכתי ולכן הוצרך לומר שאם תמתח וכו' כדי לאשמעינן דצ"ל הנקבים במקום אחד דוקא דבעינן שיהיה טפח

במקום אחד כמו בנקרע דוודאי בנקרע כאן מעט וכאן מעט לא מצטרכי וה"נ דכוותיה כמה שלא נקרע במקום א' אינה טריפה לפ"ז גם קושית הש"ך לק"מ דנקדר' כסלע הוא הל"מ באמת ואינו מטעם טרפות דנקרע ולא חש לדקדק בחשבון ונקט טפח הגם שאינו מדוקדק ודו"ק:

(שם סעיף ז' בהגה"ה) **ויש אוסרין כו'**. הבדל שבין המסס לב"ה מפרשי תו' לשיטת רש"י הוא דב"ה עב דליכא חשש שמא הבריא משא"כ המסס שהוא דק איכא למיחש טפי והנה ז"ל הרא"ש בסוגיא דישב לו קוץ בוושט דראב"ן פסק כעולא והביא ראיה ממחט שנמצא בעובי ב"ה ואפשר דרב אלפס מחלק דעובי ב"ה הוא עב ולא חיישי' שמא הבריא ומסתבר' כדברי ראב"ן דמשום עובי כל דהוא אין לחלק והטור ברמזים כתב דהרא"ש ס"ל כרש"י בהמסס דניקוב מצד אחד טריפה א"כ ע"כ צריך לחלק בין עב לדק וצ"ל דהרא"ש ודאי לא מחלק בין עב לדק אלא ההפרש שבין המסס לב"ה דב"ה הוא קשה ועור המסס הוא רך לכך מצד אחד נמי טריפה ומיהו עדיין קשה דמאי ראיה מב"ה לוושט הא דעת הט"ז ולפי שיטת רש"י משמע דאפילו נקב מצד אחד ע"י חולה נמי טריפה בהמסס ואלו בוושט ע"י חולה כשר דאל"כ ניקב זה בלא זה היכי משכחת והנה מגמרא דריש א"ט יש קצת ראיה לשיטת הש"ך דהמסס אינו אסור בניקב מצד א' רק שניקב ע"י קוץ ולא ע"י חולה דמשני התם המסס ובית הכוסות קחשבינהו כחדא אם כן קשה לשיטת רש"י הא המסס אינה שוה לב"ה בענין נקוב' דהמסס אפילו מצד אחד נמי טריפה וב"ה צ"ל מב' צדדים אע"כ טעמא דהתם דטריפה מצד אחד דחיישינן שמא הבריא ואמרי' ודאי ניקוב מב' צדדין והבריא א"כ שוה לב"ה:

(בש"ך ס"ק י"ז) **ומשמע בהמסס טריפה אפי' ליכא ק"ד מבחוץ כו'** אבל מבפנים צ"ל עכ"פ ק"ד כמ"ש הש"ך ס"ק ל' ולכאורה אין זה מוכרח די"ל בשלמא בב"ה דליכא חשש שמא הבריא וצ"ל דוקא ק"ד אבל בהמסס חיישינן שמא הבריא ואמרינן דהיה ק"ד וגם הק"ד חזר והבריא ועוד יש לחלק בשלמא בב"ה צ"ל ק"ד מבחוץ שאע"פ שבודאי נתחב מחיים מ"מ בלי ק"ד מבחוץ אמרינן מחיים נתחב לתוכו אבל לא נקוב לחוץ עד אחר מיתה אבל זה ודאי לא אמרינן שנתחב אחר מיתה לתוכה א"כ בהמסס כיון דודאי נתחב לתוכה מחיים טריפה אפילו ליכא ק"ד כלל דהא אפילו ניקב מצד א' נמי טריפה אבל מהר"ן והרשב"א מוכח כהש"ך דמקשי' על וושט אמאי ישב לו קוץ בושט טריפה אפילו ליכא ק"ד נימא לאחר שחיטה ניקב כמו בב"ה ומתורץ כיון דוושט הוא מקום צר ואוכלין ומשקין עוברי' שם תדיר דאמרינן אוכלים ומשקים העבירו וא"א דהכא דחיישינן שמא הבריא אמרינן גם הק"ד אחר ונתרפא ל"ק מידי דהא בוושט נמי חיישי' שמא הבריא

וגם בודאי נחית מחיים אם כן ק"ד לא מעלה ולא מוריד אע"כ דליכא לחלק כנ"ל וגם בהמסס צ"ל ק"ד מבפנים:

(שם בש"ע סעיף ח') **אם נמצא באחד מחט כו'**. כ"ה ל' הטור והקשה הב"ח דהא מהרא"ש מוכח דא"צ בדיקה דהרא"ש פי' בסוגיא דישב לו קוץ בוושט דמ"ש שם ומ"ש מס' דרוסה היינו להצריך בדיקה ע"ש ואח"כ הביא דעת ראב"ן דפסק כעולא וע"כ שלא להצריך בדיקה ומייתי ראיה ממחט שנמצא בעובי בית הכוסות אם כן מוכח דא"צ להפוך ומתרץ דודאי לכתחלה צריך להפוך אבל אם נמלח או הודח או שנאבד מותר וה"ה בושט לכתחלה צריכה בדיקה ומייתי ראיה ממחט שנמצא בביה"כ ע"ש עמ"ש סי' נ' בהגה"ה ותמצא היפך דבריו:

ש"ע **והוא שלא מלחו ולא הדיחו**. ע' ש"ך ס"ק כ"ג במ"ש לפענ"ד דגם הרשב"א מודה כו' זה אינו דהרשב"א לשיטתו אזיל די"ל היכא אתי לידי ריעותא וליכא מקום לתלות לא אוקמינן אחזקה ועי' לקמן סי' ס"א ומ"ש:

(שם בהג"ה) **ויש מקילין וכו' ויש לסמוך כו'**. ש"ך ס"ק ל"ג וכאן הביא דברי הרא"ש ורמב"ם כו'. לכאור' אין זה מדוקדק בשלמא בדבר דאיתא לקמן יש חילוק בין בקי לשאינו בקי משא"כ בדבר שנאבד מנ"מ אם בקי או לא דטעם הוא כיון דליכא למיקם עלה דמלתא אוקמינן בחזקת היתר א"כ ה"ה לדידן אף בלא בקיאין וצ"ל הא דנקט או שנאבד היינו נאבד המחט וב"ה איתא לקמן ואינו ידוע אם הוא נקב לחוץ או לא ודבר זה תליא בבקיאות דלמא אי הוי בקי הוי ניקוב לפנינו ושפיר אצטריך סברת הרמב"ם והרא"ש דלא מצטריך בדיקה וכשר אף לדידן:

(בש"ע סעיף י"א) **מחט שנמצא בקורקבן כו' תולין להקל**. לפי שדרך הושט לבלוע ונכנס המאכל דרך שם י"ל הא איכא ס"ס ספק מבפנים או מבחוץ ואת"ל מחוץ ספק ניקב אברים הפנימים וס"ס כה"ג כ' הש"ך סי' מ"ה סק"ה וצ"ל דמשום ס"ס צריך עכ"פ בדיקה אחרי ק"ד משא"כ הטעם דרך הושט לבלוע א"צ בדיקה מבחוץ והיש מחמירין שאוסרין אפי' בכה"ג ולא מתירין מטעם ס"ס י"ל משום דס"ל משום שנמצא בבשר הקורקבן אמרי' משום שדרך הוושט לבלוע אמרינן שנכנס דרך וושט וניקב הושט ויצא לחלל הגוף ובא לקורקבן מצד חוץ ודוחק הוא:

סימן מט

(סימן מ"ט בש"ע סעיף ד') **תולין להקל**. עי' ט"ז סק"ג ומ"ש דהוי ס"ס שאינו יכול להתהפך ולפמ"ש הש"ך לקמן סי' ק"י בכללי ס"ס אות ט"ו לא יתכן תירוץ זה ע"ש. אמנם

באמת לק"מ דהנה לכאורה קשה לפמ"ש הפוסקים היכא דב' ספיקות הוי משם אחד לא מקרי ס"ס כמ"ש תוס' בכתובות ט' ד"ה ואיבעית אימא ע"ש. וכ"כ הש"ך שם כלל י"א ע"ש א"כ הכא הוי ב' ספיקות משם אחד דהא אף א"א ספק ע"י חולי אנו מוכרחים לומר שמא ע"י חולי ולא ניקב לחוץ כלל. וא"כ הוי משם אחד וצ"ל דמקרי שפיר ס"ס דכל הפוסקים כתבו היכא דאיכא קצת הפרש בין שני ספיקות לדינא אע"פ דהוי משם אחד מקרי שפיר ס"ס וה"נ יש נפקותא לדינא אם ע"י קוץ עכ"פ צריך בדיקה מבחוץ אחר ק"ד משא"כ אי ע"י חולי נקב אין צריך בדיקה כלל וכ"ז בקורקבן אבל בוושט אפילו ע"י קוץ א"צ בדיקה דאם ניקב ע"י קוץ מיד טריפה אפילו ליכא ק"ד ומנ"מ בין ב' הספיקות והוי שפיר משם אחד ולכן לא אמרי' שם להקל מכח ס"ס:

סימן נ

(סימן נ' בהגה"ה סעיף א') **כל מקום שאין יכולין וכו'**. כתב הש"ך ס"ק ג' מעשה בא לידינו פה קראקא וכו' קודם שנבא לבאר דבריו נקדים דברי הרשב"א בחידושיו פ"ק דחולין ד' ד"ה וליתי וכו' והיכא דנשמטה גף העוף וכו' כתב רבינו ז"ל דמסתברא דספק דאורייתא היא ולחומרא וכדתניא וכו' וה"ה בכל שאר טריפות וכדאמרינן לקמן דף נ"א דההיא אימרתא דהוי משגרי כרעא בתרייתא א"ר יימא האי שגרונא נקטיה מתקיף לה רבינא ודלמא חוט השדרה איפסק א"ל שגרונא שכיח ש"מ כל היכא דאתיליד ריעותא אי לא דשכיחי הוא לחומרא תלינן רק היכ' דאיכא למתלי כגון הא דתלינן בזאב תלינן לקולא עכ"ל הרשב"א בחידושיו בשם רבו והמעיין בד"ת פרק א"ט דף מ"ג ד"ה קסבר עולא כו' וכן ביבמות דף ל' ע"ב ד"ה דהא אשה זו כו' יראה דס"ל לא מבעיא ליה היכא דאיכא למימר אחר שחיטה נעשה דתלינן לקולא אלא אפילו אם הספק הוא מחיים כמו הא דישב לו קוץ בושט דודאי מחיים היה נתחב לתוכו אלא דספיקא הוא אם ניקב לחוץ אי לא תלינן נמי לקולא ע"ש. והנה לשיטת תוס' קשה דאמת מהא דשגרונא שכיח וכן מההיא דשחט הוושט כו' ולפום רהיטא יש לדחות ההיא דשגרונא דרוצה לתרץ קושטא דמלתא שגרונא שכיח וה"ה אם לא הי' שכיח נמי הי' תלינן לקולא ועי"ל דאי דלא שכיח היה צריך עכ"פ בדיקה דכל היכא דאיכא למבדקיה לא סמכינן אחזקה משא"כ אם שגרונא שכיח א"צ בדיקה וכן ההיא דשחט הוושט צ"ל לשיטת תוס' כיון דספק הוא בשחיטה חמור טפי ולא אוקי אחזקה וכנראה שכך מפרש הט"ז ס"ס מ"ח שיטת תוס' אליבא דהרמ"א אלא שהט"ז בעצמו מוסיף ואמר שם דהיכא דצריך בדיקה אם אינה יכולה לבדוק או שנאבד טריפה וע"ש רק לשון הרמ"א כאן אינו סובל פירוש זה שכ'

אע"פ שהוא טריפות שיש לו בדיקה משמע לא מבעיא טריפות שא"א בבדיקה דלא אוקי אחזקה ולפ"ד הט"ז דוקא טריפות שיש לו בדיקה הוא דלא אוקי אחזקה אבל טריפות שא"ל בדיקה שפיר אוקמי אחזקה ומה שרוצה הש"ך לומר דהתוס' כתב לרבה כן כו' תמוה דהא מד' התוס' מוכח דהאי סברא דאוקי אחזקה קאי למסקנא גם כן דאל"כ מאי מק' תו' מר"ה דאמר נשחטה הותרה כו' דלמא רב הונא כאביי ס"ל וכי גברא אגברא קרמית גם בתוס' פרק א"ט דף מ"ג משמע להדיא דהא דמקשה התם דנימא דאוקמי אחזקה דמעיקרא היינו משום דסברי הכי לכך נראה לאדמ"ו דהנה י"ל בתוס' יבמות שם דמתרצים בהא דדרוסה שכיח דא"כ ק' דהו"ל לרב הונא למינקט ס' טריפות שנולד מחיים ולא שכיח כמו מצא מים בראש וא"י אם המוח מיקפו דג"כ אמרינן דנשחטה הותרה וגם מש"כ וכן הא דקאמרינן ישב לו קוץ בוושט כו' תמוה דאמאי לא הזכירו תוס' זה בקושייתם ובתירוצם למה נקטו מאי דלא הקשו מיניה מעיקרא ויש לתרץ דהנה תוס' עם רבינו שמשון מחולקי' בגבינה שנעשו ואח"כ מצאו בהמה טריפה דהתוס' ס"ל דהגבינות אסורות ולא אמרינן אוקי אחזקה והשתא דנטרפו משום דהוי חזקה שאינה מבוררת דהא מיום שנולדה איכא למימר השתא הוא דנטרפה ור"ש סבירא ליה דגבינות מותרת דאמרי' שעה א' קודם שחיטה נטרפו דאוקי אחזקה והוי חזקה מבוררת מחמת הרוב ועיין תוס' חולין י"א ד"ה אתיא מפרה אדומה כו' ופלוגתייהו בהא דתוס' ס"ל כיון דהשתא איכא ריעותא א"כ בהמה לא מן הרוב הוא א"כ איתרע לה רובא גם למפרע ולא הוי חזקה מחמת רוב ור"ש ס"ל השתא דאיתרעי ליה רובא אבל למפרע ליכא ריעותא ואמרינן מסתמא היה מן הרוב א"כ לשיטת תוס' קשה הא דאר"ה נשחטה הותרה ותלינן בזאב משום דאוקי אחזקה הא הוי חזקה שאינה מבוררת וצ"ל כיון דאיכא למתלי בזאב א"כ ליכא כאן ריעותא כלל ולא אתרע ליה רובא והוי חזקה מחמת הרוב ואין להקשות א"כ ממ"נ אמאי נקיט ר"ה מטעם חזקה שהוא מחמת רוב הל"ל מטעם רוב י"ל משום דבא לאשמועינן היכא שנולד ספיקא שיש בו רוב לאיסורא נגד הרוב דהתירא קמ"ל ר"ה דאפ"ה כשרה מטעם חזקה אם כן לפום ריהטא לא מקשי התוס' מידי אמאי לא אמר ר"ה גם ספק דרוסה וכן הא דמקשים בחולין לאוקמי ספק דרוסה אחזקתו מחיים הא ליכא כאן חזקה מבוררת וצ"ל דס"ל בשלמא שאר טריפות איכא ריעותא ולא הוי חזקה מחמת רוב רק לענין דרוסה זה ודאי לא היה בשעה שנולד דהא כ"ז שלא ראה ארי שנכנס אף שהאדים הבשר כנגד הבני מעיים אפ"ה כשרה א"כ הוי שפיר חזקה מבוררת מתחלה ומקשי תוספות שפיר אספק דרוסה לפ"ז שפיר קשה להו אמאי לא נקיט ר"ה שאר ס' טריפות שנולד ספק מחיים דהא לענין שאר טריפות ליכא כאן חזקה מבוררת.

רק זה ק' להו אמאי לא נקט ספק דרוסה דהוי חזקה מבוררת ותירץ דדרוסה שכיח והא דכתבו וכן הא דישב לו קוץ כו' לא דתוס' רוצה לתרץ הא דלא נקיט ר"ה במילתיה הא דישב הקוץ דעל זה לא יקשה להו מתחלה מידי דשאני התם דלא היה בחזקת מבוררת רק דזה קשה להו דלפי מאי דרוצים לתרץ דדרוסה שכיח א"כ מאי מקשה הגמרא ריש פרק א"ט ומ"ש מספק דרוסה הא דרוסה שכיח ועל זה כתבו דמ"מ פריך שפיר דגם ישב לו קוץ בוושט שכיח לינקב ועפ"ז כ' הרמ"א כאן ההג"ה דכל שנולד ספק מחיים ליכא לאוקמי אחזקה דהוי חזקה שאינה מבוררת לפי זה צדקו דברי הד"מ שכתב וכן משמע בתוס' פרק ד' אחין משום דקשי ליה מאי דמתרצי' תוס' בהא דדרוסה שכיח מ"מ קשה אמאי לא נקיט שאר ספק טריפות שנולד מחיים מה דלא שכיח וצ"ל דהוי חזקה שאינה מבוררת וכמו שכתבתי ודו"ק אך קשה דודאי תוס' ס"ל כך משום דלשיטתם אזלו דס"ל דכל שאר ספק טריפות הוי חזקה שאינה מבוררת אבל לפמ"ש הרמ"א לקמן סי' פ"א ס"ב בהוגלד פי המכה אין לאסו' החלב שנחלב ממנה קודם ג' ימים וא"כ ע"כ דס"ל כשיטת ר"ש דהוי חזקה מכח רוב וע"ש בש"ך סק"ד וא"כ דברי רמ"א סותרים זא"ז וי"ל דנידון זה דגבינה גם לשיטת החולקים על ר"ש מותר דכל טעמא דהתוס' הוא דהיכא דאיכא ריעות' איתרע להחזקה והכא כיון דהספק תלוי בזמן אמרינן השתא דאיתרע ועל קודם לכן ליכא ריעותא כלל משא"כ הכא במים במוח והספק הוא אם מוח מקיפו והוי לן לאוקמי אחזקה דהיה המוח מקיפו אמרינן שפיר כיון דאיכא ריעותא איתרע ליה חזקה כיון דהשתא עכ"פ איכא ריעותא א"כ כיון דהכא הרשב"א והתוס' אוסרין אע"ג דלא אסרין מטעם חדא לא רצה הרמ"א להקל נגדם ועי"ל דהנה קשה לשיטת התוספות דאוקמי אחזקה דמעיקרא קשה הא דמשני שגרונא שכיח וכמו שהביא הרשב"א ראייתו וע"כ צ"ל אחד משני טעמים או משום דהוי חזקה שאינה מבוררת ולשיטת הר"ש דהוי חזקה מבוררת באמת צ"ל כשיטת הרשב"א אם כן הכא ממ"נ אסור אבל לקמן ס"ל שיטת הר"ש עיקר וכיון דעל קודם לכן ליכא ריעותא הגבינות מותר ומש"ל הא דנקיט שגרונא שכיח היינו דא"צ אפילו בדיקה זה לא נראה לרמ"א לכך פסק כאן לאיסור ואף במקום דא"א בבדיקה אף בכל זאת קשיא לן סוגית דישב לו קוץ בוושט דפסק הרא"ש בשם הראב"ן כעולא ומביא ראייתו ממחט שנמצא בעובי בית הכוסות וע"ש א"כ ע"כ לא ס"ל כשיטת הרשב"א אלא ס"ל אפי' היכא דאיכא ריעותא אוקמינן אחזקה א"כ קשה לשיטתו הא דשגרונא שכיח וגם מהא דשחט הוושט ונמצא הגרגרת שמוטה וא"ל דהוי חזקה שאינה מבוררת וכמש"ל לשיטת תוס' דהא הרא"ש ס"ל כשיטת הר"ש דהוי חזקה מחמת רוב ע"כ צ"ל הא דנקיט שגרונא שכיח היינו ד"צ אפילו בדיקה והא דשחט הוושט כו'

היינו משום דנפסק בשחיטה חמור טפי משאר ספק טריפות א"כ ה"ה נקיב הוושט הוי ספק בשחיט' דהא אם ניקוב הוושט אין שחיטתה מטהרתה מידי נבלה וכמש"ל סי' ל"ג ס"ג לפ"ז קשה מאי ראיה מייתי ממחט שנמצא כו' הא ניקב וושט חמיר טפי דהוי ספק בשחיטה וצ"ל דראייתו כך כיון דהמחט שנמצא אין צריך אפילו בדיקה מצד אחד א"כ ע"כ צ"ל דניקב מצד אחד אין נכנס כלל בגדר הספק כלל אם כן ה"ה הכא דכשרה אף דהוי ספק בשחיטה דאין נכנס בגדר הספק ולפ"ז מוכח דלא כהב"ח שהבאתי לעיל בסי' מ"ח ס"ז דמפרש דלכתחלה צריך בדיקה עכ"פ וע"ש דאיתא דא"כ הוי ספק בשחיטה ודוק היטב:

סימן נב

(סימן נ"ב בש"ע סעיף ד') **אין ירקות פוסל בכבד של עוף כו'**. ט"ז סק"ט ע"ש דכוונתו להק' דכ"ז הוא לדעת הרשב"א דס"ל אם נאבדו בני מעיים בלי בדיקה כשר משא"כ לשיטת הר"ן דהוא טריפה וכמ"ש המחבר בסי' שאחר זה א"כ הכא אף שיש במינו מדברי הוי לן למטרפה דלא גרע אם נאבדו ע"ש והש"ך בנה"כ ס"ל לתרץ דהא דקיי"ל דאי ליתא לקמן למיבדקיה טריפה היינו שנאבדו כל בני מעיים אבל אי איכא מקצת בני מעיים מבלי היכר שום ריעות' תלינן לקולא דגם באותו שנאבדו לא היה שום ריעותא והכא מיירי שיש מקצת בני מעיים כאן שלא נשתנו רק משום הירקות של הכבד יש לן למיסר וכיון שיש במינו מדברי תלינן להקל וי"ל ע"ז דהא דין זה דאי ליתא לקמן הוא מהר"ן וראייתו דאמרי' בפרק א"ט אין ריאה לעוף לא לנפול ולא ליחמר וקשה אי איתא לריאה קמן ואית בה ריעותא טריפה דהא חזינן דשלט בה אור ואי לית בה ריעות' גם שאר בני מעיים כשר אפילו ידעינן שנפל לאור אע"כ דליתא לקמן וכה"ג אם ידעינן ודאי שנפל לאור טריפ' ולפי דברי הש"ך בנה"כ דס"ל כל היכא דאית מקצת בני מעיים זולת שום ריעותא אף בנאבד מקצתו כשרה א"כ עדיין קשה מקמ"ל ממ"נ אי אית לשאר בני מעיים ולית בה ריעותא אף אי שייך טריפ' בנפלה לאור בריאה נמי כשר דהא ריאה ליתא לקמן ובשאר בני מעיים ליכא ריעותא ואי ליכא גם שאר ב"מ לפנינו ת"ל הוי טריפה משום שאר בני מעיים וא"ל דהא קמ"ל היכא דאיכא ריאה קמן ושאר בני מעיים ליתא קמן וליכא שום ריעותא ובריאה אפ"ה טריפה דמן הריאה אינו ראיה כלל על שאר בני מעיים דאין ריאה לעוף לנפול ולא ליחמר הואיל וצלעות מגינות עליהם משא"כ בשאר בני מעיים י"ל דשלט בהם אור ז"א דלשון הש"ס וכל המפרשים משמע דר"ל דהיכא דאיכא ריעותא בריאה דלא תלינן באור כלל וכשרה א"כ י"ל כמש"כ וצ"ל דס"ל לבעל

הש"ך דודאי היכא דאיתא קמן איכא למיקם עלה אי שולט בו אור או לא אז אפי' היכא דאיתא מקצת בפנינו מבלי שום ריעותא נמי טריפה רק הכא שיש במינו מדברי דאי אפשר למיקם עלה דמלתא אם איתא למקצת בני מעיים זולת ריאה כשר ודוחק:

סימן נג

(סימן נ"ג סעיף א' בהגה"ה) **ויש מטריפין גם הבהמה אם נשמט כו**'. עי' ש"ך סק"ד מה שרוצה להגיה בדברי התשב"ץ ולעייל בהמה במקום עוף וכן יד במקום גף שהוא דחוק מאד ואמ"ו אמר דאין זה הכרח ושפיר מיירי בגף העוף והא דמצריך דווקא עיכול ניבי היינו משום דשבירת הגף דטריפה אינו אלא משום שמא נקבה הריאה הוא משום דבשעה שנשמט ע"י הכאות שמוטה נקבה הריאה שהוא סמוך לו וכ"ז היכא שנשמט בכח והיינו אם נפסק הניבי דאז נשמט בכח משא"כ אם עדיין מעורה בגידין דלא נשמט בכח ליכא למיחש לנקיבת הריאה כלל וכשרה אבל אם נשמט יד הבהמה כשר בכל ענין ואין לנו להוציא מדברי התשב"ץ מידי וכן מורין דברי תוס' פרק א"ט דף נ"ז ע"א בד"ה למה לי למימר כו' דמפרש דכל הסוגיא מיירי בעיכול ניבי והיינו אפילו בגוף העוף והא דנקיט התשב"ץ לשון עיכול ניביה הא אפילו נפסק הניבים נמי טריפה נמשך אחר לשון תוס' דנקיט לשון עיכול אבל באמת לאו דוקא:

(סעיף ד') **נמצא הגף שבור כו' טריפה**. יש להקשות אמאי לא אוקמי אחזקה דמעיקרא ובודאי אחר שחיטה נעשית י"ל כיון דהספק הוא אם נעשית קודם שחיטה או אחר שחיטה א"כ מאי חזית לאוקמי אחזקת דהשתא הוא שנשבר לוקמי בחזקת השתא דנשחטה ונשבר מקודם ולא הוי חזקה או י"ל דס"ל להמחבר כשיטת הרשב"א היכא דאיכא ריעותא לא אוקמי אחזקה רק על הרמ"א קשה דס"ל היכי (דאית' ריעותא) דליכא ריעותא מחיים תלינן לקולא אמאי לא מוקמינן אחזקה דמעיקרא דאחר שחיטה נעשית ומכח קושיא זו היה רוצה אמ"ו לומר דכל היכא דריעותא שבא ע"י מעשה כמו הכא שנשבר הגף וא"י אם קודם שחיטה או אחריו לא מוקמינן אחזקה וכן יש עוד קצת ראי' מפ"ק דחולין השוחט בסכין ונמצא פגומה אמר רב הונא שחיטתו פסולה אימר בעוף נפגם ולפום ריהטא קשה ה"ל לאוקמי סכין אחזק' ולומר דהשתא הוא דנפגם אע"כ צ"ל כיון שבא ע"י מעשה לא מוקמי אחזקה ועפ"ז יש לתרץ דברי המ"א ושאר פוסקים בהלכות פסח סימן תס"ז ס"ק ט"ז שהאריכו להחזיק איסור ממקו' למקום מזמן לזמן אשר לכאור' הוא נגד תוס' נדה דף ד' ע"א ד"ה לכל הטמאות כשעת מציאתן כו' משמע דווקא בקדשים החמירו להחזיק מזמן לזמן משא"כ בחולין אמרינן השתא הוא

דאתרע ולא מחזקי' מזמן לזמן אבל לפמ"ש ניחא דכל הסוגיא דהתם מיירי בריעותא שבא מעצמו ולא ע"י מעשה דאז לענין קדשים החמירו מזמן לזמן אבל לא חולין משא"כ אם הריעותא בא על ידי מעשה דלא שייך לאוקמי אחזקה גם בחולין מחזיקין מזמן לזמן והתם שנמצאת כו' שהוא בא על ידי מעשה מחזקינן מזמן לזמן:

סימן נד

(סימן נ"ד בש"ע סעיף ג') **נעקר מהצלעות גדולות**. משמע דווקא בצלעות שיש בו מוח יש להקשות מהא דא"ר מתנה נעקר צלע מעיקרא טריפה ורמינהו כמה חסרון בשדרה בש"א שתי חוליות ובה"א חוליא אחת ואמר רב יהודה וכן לטריפה ת"ל בלא חסרון דשדרה טריפה משום נעקר צלע מעיקרא ומשני דאיכא חוליא בלי צלע היכי משכחת לה בשלהי כפלא וא"א צלע שאין בהם מוח אם נעקרה כשרה א"כ אמאי קשיא ליה הא בפשיטות הל"ל דמיירי בצלעות שאין בהם מוח וי"ל דהנה הצלעות שיש בו מוח המה שנים אחד מכאן ואחד מכאן נוסף על י"א צלעות שיש בו מוח מכל צד אם כן מקשי שפיר וע"כ מיירי בצלעות שיש בו מוח דב"ש סברי ב' חוליות ע"כ ב' חוליות שיש צלע אחד מכל צד שיש בו מוח וכ"ש חוליא בלי צלע המ"ל:

(שם בהגה"ה) **ודוקא נעקרה אבל אם אירע כך חסירה כשר כו'**. עי' ט"ז סק"ד ומה שהקשה על התה"ד בהא דכתב וכ"מ מדברי הרמב"ם דס"ל כשאמרו כו' וע"ש בדבריו באורך ולק"מ דודאי התה"ד בפני עצמו ס"ל שיטת הרשב"א לעיקר דכל מקום שניטל טריפ' ה"ה נברא חסר טריפה והא דכתב וכ"מ מהרמב"ם היינו דווקא דהאר"י שהביא מעיקר' הוא עיקר דאין לחלק בין טריפה לטומא' אהל רק ע"ז קשיא לפי הכלל דקי"ל דכל חסרה דקתני בטריפות הוא נברא חסר והכא קתני חסרון דשדרה משמע נברא חסר וע"ז כ' והכי מוכח מדברי הרמב"ם דע"כ האי חסרון דקתני בשדרה הוא לאו דווקא דהא לשיטת הרמב"ם דהיכי דניטל טריפה נברא חסר כשר א"כ לא מקשי הגמ' מידי חוליא בלי צלע היכי משכחת ליה דלמא איירי שנברא חסר חוליא א' וגם הצלעות אם כן משום נעקר הצלע כשרה דהא נעקרה בצלע קאמר דהא ניטל משמע אבל נברא חסר כשר לשיטת הרמב"ם אבל מטעם חוליא טריפה דהא גבי חוליא קתני חסרון דמשמע אפילו נברא חסר טריפה אע"כ צ"ל דלשון חסרה דשדרה לאו דוקא הוא דדוקא ניטל טריפה אבל נברא חסר כשר אם כן כיון דלשיטת הרמב"ם לשון חסרון ל"ד איכא למימר הכי גם לשיטת הרשב"א דבזה ודאי לא יפלגו הרמב"ם והרשב"א לפ"ז עולה דברי תה"ד שפיר:

סימן נה

(סימן נ"ה בש"ע סעיף א') **וכן אם נחתך בתוך הפרק כו' בין הערקום ובין השוק טריפה.** דין זה ע"פ הרא"ש. ועי' ט"ז סק"א שהביא ב' פירושים של הרא"ש וע' בב"י שהביא מהר"ן חביב שהוציא מדברי הטור דבנחתך בערקום גופא כשרה וכפי' השני שבט"ז אבל אין דבריו מוכרחים ואדרבה בטור משמע איפכא וכמש"כ הש"ך בסק"א דבנחתך הערקום טרפה אך קשה לפ"ז קושית התוס' בחולין דף ע"ו ד"ה אלא דהקשו שם דלמא סובר כמ"ד דצומת הגידין הוי דאגרמא ולבר וי"ל דפריך ליה עולא מכלל דהוה פשיטא ליה דצ"ה הוי דאגרמא ולגו אבל לשיטת הרא"ש דבעצם הערקום נמי נחתך טרפה א"כ הקושיא של התוס' במ"ע דכתב די"ל דמן הארכובה ולמעלה דתנן במתני' קאי על עצם הערקום ושם ליכ' צומת הגידין ואצטריך לאשמועי' דבנחתך בעצם השוק נמי טרפה משום צומת הגידין אך אם נאמר דהרא"ש ס"ל כרש"י דף נ' שמפרש גבי האי צנא דאינקורא שנשברה רגלי' בארכובה או למטה מארכובה ואין העצם יוצא לחוץ אם כן ס"ל לרש"י דגם בעצם הערקום איכא חשש צומת הגידין א"כ פריך הש"ס שפיר דגם בעצם הערקום איכא חשש צ"ה ועוי"ל דקושית הש"ם הוא כך דאף דבעצם הערקום ליכא חשש צומת גידין מ"מ פריך שפיר מהא דקתני במתני' מן הארכובה ולמעלה דמשמע דאתי לאשמועינן דגם למעלה איכא טריפות דנחתכו ולמעלה בודאי איכא ודאי צומת הגידין א"כ תיבת למעלה דקתני ל"ל דת"ל דטריפה משום חשש צומת הגידין:

(סעיף ב' בהגה"ה) **אך י"א דאין אנו בקיאין כו'**. לכך יש לאסור כו' אע"פ שחזר וקשר היטב לכאורה דבר זה אין לו שחר דהפו"ס דין זה סוברים דעיכול ניבי אפילו לא נשמט נמי טריפה א"כ אין בשבירה זו שום טריפות כלל רק טריפו' תליא בעיכול ניבי א"כ אפילו חזר ונקשר נמי טריפה משא"כ לפמ"ש הרמ"א דעיכול ניבי בלא נשבר או בלא נשמט כשר א"כ תליא הטריפות בשבירת עצם א"כ כשחזר ונקשר יפה אמאי יהיה טריפה:

(ש"ע ס"ג) **וי"א דווקא כשעור ובשר חופין את רובו.** ועי' ש"ך סק"ז שכתב בתשובת הרא"ש לא כתב רק נשבר ע"ש ומדברי הר"ן מוכח היפך דברי הרמ"א שכתב הר"ן הא דמחלקינן בין איפסיק ניבי לעיכול ניבי דאי נפסק ניבי היינו משום בלא איפסיק סדרא ברי' משא"כ בנשמט כל הירך מעיקרו היינו שניטל כולו אפילו לא נתעכל ניבי טריפה דודאי לא הדר ברי' וא"א כמ"ש הרמ"א דצ"ל עור ובשר חופין את רובו ל"ל טעמא משום דלא הדרה בריא ת"ל משום שאין עור ובשר חופין את רובו אע"כ צ"ל דבנשמט אפילו אין עור ובשר חופין את רובו כשר דלא אתמר רק בנשבר ולא בנשמט:

(שם סעיף ד') **אם יש לה ג' רגלים כו'**. עי' ט"ז שהאריך בזה הענין ומה שמשיג על הפרישה בהא דרוצה לחלק בין כבד לרגל דהרגל צ"ל דוקא עומד למעלה מן הארכובה י"ל דוודאי הדין עמו אם עומד למטה מן הארכובה רגל שאין בו רק עצם אחד וודאי כשרה דמשום האי עצם המותר לא אמרינן שיהיה ניטל כל הג' עצמות אבל אם יש לה תואר רגל דהיינו שיש לה ג' עצמות או שנים דשייך בהו טריפות אפילו עומד למטה מן ארכובה נמי טריפה דאמרי' כל היתר כניטל דמיא כל עצמות של רגל אפי' למעלה והוי לדידן טריפ' דקיי"ל כרש"י:

סימן נו

(סימן נ"ו בש"ך ס"ק א') **וכן אפילו לא ניטלו לגמרי רק שנעקרו מן הארכובה ונקפלו מן העצם עד למעלה טרפה כו'**. וצ"ל דהיינו שנתקפלו עד למעלה שלא נשאר כלל מחובר באורך העצם דאל"כ אלא דאפי' נקפלו מעט מן העצם ולמעלה נשארו מחוברין נמי טריפה ג"כ א"כ לעולא דס"ל דארכובה היינו שכנגדו בגמל ניכר ואם נשבר העצם האמצעי אפי' יצא לחוץ נמי כשר לדידיה והיכי כשר הא מן השבירה ולמעלה נפסק חיבור הגידין ואם כן בלא"ה טריפ' משום ניטל צומת הגידין אלא ע"כ כיון שעדיין נשארו מחוברים בחלק העצם המחובר לא מיטרפא בהכי:

סימן נז

(סימן נ"ז בש"ע סעיף א') **כגון בעגלים כו'**. ש"ך בסק"ב ומהרש"ל והב"ח אוסרים בעגלים והביא המהרש"ל סמך לסברא זו מדברי הרמ"א מסעיף ג' דכ' דוקא בגדולים אבל בקטנים יש להם דרוסה ועי' בט"ז סק"ג ויש לומר דלק"מ בשלמא גבי נץ דקתני במתני' דרוסת הנץ בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס א"כ הא דנקט הנץ בעוף ואתי למעוטי שאר עופות טמאים ע"כ מיירי ברברבי מיניה דאי דכוותיה גם לשאר עופות הטמאי' יש דרוסה וע"ז קאמר דרוסת הגס בעוף הגס למעוטי הנץ בעוף הגס היינו גם כן ברברבי מיניה דמסתמא כל הבבא בחד גוונא מיירי א"כ בדכוותיה אפילו בעוף הגס י"ל דיש לנץ דרוסה משא"כ הא דקתני דרוסת הזאב בדקה ע"כ איירי בדכוותיה דהא אתי למעוטי חתול והיינו אפילו בדכוותיה לית להו דרוס' דאין לחתול דרוסה אלא באימרא זוטרת' ואם הא דקתני דרוסת הזאב בדכוותיה א"כ דרוסת ארי בגסה נמי איירי בכה"ג וא"כ אתי למעוטי זאב מגסה ע"כ דאפילו מדכוותיה לא דריס ונסתר הוכחת מהרש"ל:

(סעיף ב') **כל העופות שאין להם דריסה כו' והוא שיקוב בצפרנו לבית החלל כו'**. זהו דעת הרמב"ם דמפרש הברייתא דרוסת הנץ בבהמה אינו טריפה עד שתנקב לחלל לאו דטריפ' משום נקיבת הקוץ אלא שאם ניקב לחלל שאז מטיל ארס והיינו בלישנא בתרא דפ' אלו טריפות נ"ב ע"ש דמוקי הברייתי' ברברבי ובאין מצילין ואפ"ה אם ניקב לחלל אמרי' דמטיל ארס לכך לא מחלק הרמב"ם כלל בין מצילין לשאין מצילין רק זה יש להעיר בדברי הרמב"ם מנ"ל דאף אם ניקב לחלל מ"מ אין דרוסה לנץ באימרי רברבי דהא התוס' מקשים מאי פריך אהא דאמר ר"ח יש דרוסה לחתול בגדיים וטלאים מהא דאין דרוסה לחתול כו' עד שתנקוב לחלל וא"ת דלמא הברייתא מיירי ברברבי וי"ל דומיא דנץ קתני דאף בגדיים וטלאי' אין דרוס' כו' א"כ נוכל לומר דהברייתא איירי אפילו באימרי רברבי א"כ מנ"ל להרמב"ם שאם ניקב לחלל שאין דרוסה לנץ באימרי רברבי וי"ל דהרמב"ם לא נהירא ליה תירוץ הרמ"א דדומיא דהנץ קתני דזהו דוחק וקא קשיא ליה קושית תוס' דדלמא הברייתא מיירי באמרי רברבי אע"כ דזה הי' ידוע להגמ' דאפילו אם ניקב לחלל אין דרוסה לנץ באימרי רברבי א"כ ע"כ הברייתי' איירי בגדיים וטלאים ופריך הש"ס שפיר לפי זה מוכח כדברי הרמב"ם דאפי' אם ניקב לחלל אין דרוס' לנץ באמרי רברבי:

(סעיף ט' בהגה"ה) **ואפילו הרג אחד מהן כו'**. עי' פ"ח שהביא בשם שו"ת צ"צ דאם מצא אחד מושלך על הארץ מת אין לו דין דקטע רישא דחד מינייהו דאמרינן מחמת ארס הדרוס' מת וכולם נכנסו בס' דרוסה ואאמ"ו נ"י דאם מצא שיש קרע בבטנה שנראה שבא מחמת הדורס יש לו דין דקטע רישא כו' ושאר מותרים וע"ש שהביא הפ"ח על שמו דאם הרג אחד מהן ונמצאת על מקצתם שישנה גם בהם הדרוסה כולם אסורים ממ"נ אם אותו שהרג הוא ברישא אם כן חזינן דלא נח רוגז ואיכא למיחש כולם וא"א דלא הרג ברישא אם כן אמרי' דדרס קודם דנח רוגזי' א"כ כולם נכנסים בספק וכולם אסורים ואמ"ו אמר דאין זה מוכרח דהא אי גם אי קטע ברישא דחד מינייהו אמאי לא אמרי' ברישא דדריס דכולי' מקודם דנח רוגזי והדר המית וע"כ משום דאוקמי' אחרינא אחזקה ואמרינן מסתמא המית קודם לכולהו וכבר נח רוגזיה רק אותן שניכר בהם הדרוסה ע"כ צ"ל דדרסן מקוד' ואחרינ' אוקמי' אחזקה ומותרים. [צ"ע דהא בש"ך ס"ק כ"ח מבואר ההיפך וע' בפמ"ג בש"ד אות כ"ח]:

(שם סעיף ט"ו) **ואפילו וודאי דרוסה יש לה היתר בבדיקה**. עי' ש"ך ס"ק ל"ה שהאריך לפרש דברי תוס' והרא"ש אליבא דרש"י דאם ראינו שדרסה ואין מקום הדריסה ניכר הוי ודאי דרוסה ואם ניכר מבחוץ אז א"צ בדיקה רק במקום הדרוס' לבד ויש להקשות

מהא דכתבו התוס' דף כ"ח בד"ה אתא וא"ת למנ"מ אי תלינן בכלבא או בקניא כיון דאפילו קניא בעי בדיקה וי"ל דנ"מ דאי הוי תלינן בשונרא הוי צריך בדיק' נגד כל החלל אע"ג דליכא ריעות' אלא כנגד הסי' משא"כ אי תלינן בקניא א"צ בדיקה כ"א נגד מקום ההכאה ולפמ"ש תוס' הכא דגם דרוסה א"צ בדיקה רק נגד מקום הדרוסה ולא יותר וצ"ל דהא שכתבו התוס' דבספק שונרא צריך לבדוק בחלל בבשר שעל כל החלל ר"ל דצריך לבדוק מבחוץ שמא דרסה עוד במקום אחר אבל אי תלינן בקניא א"צ לבדוק רק נגד מקום שניכר הדרוסה מבחוץ ולפ"ז אמר אמ"ו דאין הכרח לומר דהשת' ס"ל לתוס' דאם ראינו שדרסה הוי דרוסה וודאי רק י"ל דס"ל לתוס' כמו דס"ל מעיקרא דלא הוי רק ספק ולק"מ אהא דא"ר מכפא דמוחא כו' די"ל דזה ודאי הא דאמר רב אין חוששין היינו באיהו קשתיק כו' דאז א"צ בדיקה כלל אבל היכא שראינו דדרסה גם רב מודה שצריך בדיקה בבשר מחוץ על כל החלל כולה דלמא יהיה מקום הדריסה ניכר לפ"ז לק"מ מהא דאמר רב מכפא דמוחא כו' היינו שצריך בדיקה מבחוץ מכפא דמוחא עד אטמא והשת' דזכינו לדין דס"ל לרש"י דאם ראינו שדרסה ג"כ כו' הוי ספק דרוסה כו' הא דמקשה הש"ך ס"ק ל"ו להפוסקים דבדיקה הוא לאחר שחיטה א"כ מאי קאמר בזבחים ע"ה כולה כר"י לא אמרי בין נקובת קוץ לדריסת הזאב מידע ידיע לוקמי בפשיטות דמתערב ספק דרוסה שראינו שדרסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ ע"ש דבריו יש לתרץ דהנה כבר כתבו לשיטת ר"ת שכתבו תוס' בפ' כל הזבחים שנתערבו דיש להתיר הבהמה שנושא זאב והרועה מצילו ונתערב בעדר משום דאין דרוסה אלא ביד והוי ס"ס ספק אחד בגופו וספק א' בתערובות הוי ס"ס ולשיטה זו ל"מ הש"ך מידי דהוצרך הש"ס לאוקמי בודאי דרוסה דאי בספק דרוסה ה"ל ס"ס ואמאי ירעו הא כולם מותרין וצ"ל דקושית הש"ך הוא לשיטת ר"י דס"ל ס"ס א' בגופו ואחד בתערובת כו' ומקשה שפיר דלוקמי בספק. אמנם אדמ"ו אמר ליישב דהנה התוס' הקשה ריש פרק כל הזבחים בד"ה בטריפות כו' בשם הר"ר אפרים כיון דלא ידע מה תועלת כאן רעיא דמכליה אי אפשר משום ספק טריפה וליתן לכלבים א"א דאין פודין הקדשים להאכיל לכלבים כו' ומיהו למ"ד דאיערב בדרוסה יש לה בדיקה לאחר שחיטה אם האדים כנגד הבני מעיים או סמנים דאפי' ודאי דרוסה יש לה בדיקה ולמ"ד דאיערב בנפולה נפילה יש לה בדיקה אבל למ"ד בולד טריפה קאמר ושמא סבר פודין קדשים לאכול לכלבים ע"ש ולכאורה ל"מ תוס' מידי דהנה תוס' בחולין דף י"א ד"ה אתיא מפרה אדומה כתבו והנה יש ללמוד מכאן הלכה למעשה דאם עשה מכמה בהמות גבינו' ואח"כ נשחטה אחד ונמצאת טריפה שכולם אסורים ע"ש אבל הרא"ש והפוסקים הביאו דעכשיו דאזלינן בתר הרוב הוי חזקה מחמת

הרוב וכן מבואר לקמן סי' פ"א ס"ד כזה דעכשיו דאזלינן בתר הרוב דגבינו' שעשה מקודם מותרות דאמרי' השתא הוא דנטרפו וכן הדין לענין ביצים ומקשים ומ"ש מנגע באחד בלילה ולמחר השכים ומת דחכמים מטמאין דכל הטמאות כשעת מציאתן ותי' היינו לקדשים מחזקינן ריעותא מזמן לזמן אבל בחולין אמרי' השתא הוא דאתרע א"כ לפי זה בבהמה שנולדה ואח"כ נשחטה ונמצאת טרפה הוולד אסור לגבי גבוה דבקדשים מחזקינן מזמן לזמן וחיישינן דלמא נטרפה בשעת עבורה משא"כ לאכילה מותר או יפדו אותו ונעשה חולין דהא גבי חולין אמרינן השתא דנטרפו כמו גבי גבינות וא"כ מאי מקשים התוספות ומיהו לשיטת ר"ת דספק א' בגוף וספק אחד בתערובת הוי ס"ס א"כ אי מיירי כה"ג אמאי ירעו הא הוי כשרה ליקרב ע"ג מזבח מטעם ס"ס והא דמחזקינן מזמן לזמן גבי קדשי' היינו רק בספק אחד וכ"כ המ"א בא"ח סי' תס"ז ובפרט להפוסקים דמכשירין לחולין לגמרי פשיטא דגבי קדשים הוי ס"ס לפ"ז קושית התוס' בממ"נ אי איירי בטריפה ודאי וכגון דעיברה ולבסוף נטרפה וראינו אותה שהיא טריפ' בימי עבורה אם כן אין פודין את הקדשים ואי בנמצאת את אמו טריפה אחר שחיטה ה"ל ס"ס לשיטת ר"ת ומותר לגבוה אבל ר"י שפיר י"ל דר' ירמיה איירי בכה"ג וכנ"ל והשתא דזכינו לדין ליישב קושית התוס' יתיישב גם כן קושית הש"ך דהנה התוס' בשמעתין דספק דרוסה כתבו דבהמה שנדרסה אין לה תקנה בבדיקה מפני שהוושט אין לו בדיקה מבחוץ וחיישינן דלמא במקום נקב קשחיט וכל הסוגיא דבודקין נגד בני מעיים מכפא דמוחא עד אטמא איירי ע"כ לשיטת תוס' בעוף וכ"כ מהרש"ל ביש"ש לפי זה הוצרך הש"ס לאוקמי בוודאי דרוסה שמקומה ניכר דאל"כ דאיירי שדרסה ואין מקומה ניכר קושית רבינו אפרים במ"ע מאי מועיל רעי' כיון דאין פודין קדשים כו' ול"ש כאן תירוץ דמהני בדיקה כיון דאין מקומה ניכר א"כ בודאי צריכה בדיקה בסימנים ול"ל בדיקה כלל דלמא במקום נקב קשחיט בשלמא אי מיירי במקומה ניכר מחוץ רק דאין מכירין בין דרוסת הזאב לנקיבת הקוץ א"כ שפיר מהני בדיקה כיון דמקומה ניכר מחוץ א"צ בדיקה רק במקום הניכר כמ"ש תוס' להדיא דודאי דרוסה א"צ בדיקה רק במקום הניכר ומיירי דאין ניכר הרושם לנגד הסימנים וא"צ בדיקה בסימנים כלל משא"כ אי אין מקומה ניכר מבחוץ אז צריך בדיקה ג"כ מחוץ כנגד הסימנים ולא אהני בדיקה אז דלמא במקום נקב קשחיט א"כ הדרא קושית ר"א לדוכתיה כיון דאין פודין כו'. אמנם י"ל דקושית הש"ך לרב ירמיה דאוקי בולד טריפ' ע"כ ס"ל דפודין וכמ"ש תוס' ולשיטתו ס"ל לאוקמי באין מקומה ניכר אך לפמ"ש דלשיטת ר"י לא קאי קושית תוס' דאיכא לאוקמי בוולד טריפה שנמצאת אמו טריפה אחר שחיטה רק כל קושית תוס' הוא לשיטת ר"ת א"כ ממ"נ ל"ק

קושייתו דלר"ת וודאי דהוצרך הש"ס לשנוי בוודאי דרוסה שמקומה ניכר דבלא"ה הוי ס"ס וגם לשיטת ר"י צ"ל כן דאל"כ גם להדיוט אסור וקשה מהך דאין פודין הקדשים דלשיטת ר"י גם ר' ירמיה י"ל דס"ל דאין פודין והאי דמוקי בוולד טריפה היינו בספק טריפה שנמצאת אמו טריפה לאחר שחיטה לפ"ז גם ר' ירמיה לא מצי לאוקמי באין מקומה ניכר כיון דס"ל אין פודין כו' והא דכ' תוס' דס"ל פודין כו' היינו לשיטת ר"ת דווקא וכמ"ש ולר"ת בלא"ה ל"ק קו' הש"ך כמ"ש לפ"ז ל"מ הש"ך ממ"נ לר"ת למ"מ דהוי ס"ס ולשיטת ר"י לא מצי לאוקמי כה"ג דקשה קושית רבינו אפרים ואף דהא אתיא ע"כ כמ"ד פודין וכמ"ש תוס' הא כבר כתבתי דתוס' הוכרחו כך לשיטת ר"ת אבל לשיטת ר"י אתיא כמ"ד פודין ודו"ק. וזה כפתור ופרח:

(סעיף י"ח בהגה"ה) **וכ"מ שהוא ודאי טריפה וכו'**. עש"ך ס"ק מ"ח מה שהביא ע"ש תשובת הרשב"א דהא דאמרינן טריפה אינה חי' לא קאי כלל איתרת אלא אף דטריפה היא אפ"ה יכול לחיות שלא אמרו יתרת אינה יכולה כו' וא"כ ה"ה יתרת יכולם לחיות להוליד לפ"ז הא דאמר בפא"ט דף נ"ח אמר אמימר הני ביעי דספק טריפ' דשיחלא קמא משהינן כו' איתיביה כו' אלא הא דתנן ולד טריפה ר"א לא יקרב ע"ג מזבח ורי"א יקרב במאי קמפלגי בעיברה ולבסוף נטרפה לפי דברי הרשב"א לא מקשה מידי הש"ס דאיכא לאוקמי בנטרפה ולבסוף עיברה וא"ל דטריפה אינה יולדת מ"מ משכחת לה ביתרת שיכולה להוליד ויש לתרץ דהנה בלא"ה קשה מ"ש א"ה אדמיפלגי לגבוה כו' דלשון א"ה אינו מדוקדק כקושית תוס' ד"ה א"ה וי"ל דאיתא בתוספתא במס' טהרות פרק ד' ראוהו חי מבערב ולמחר השכים ומצא מת כל טהרות שנעשה למפרע טהור לא ראוהו חי מבערב ומצא מת כל טהרות שנעשה למפרע טמא והובא ברא"ש בטהרות פ"ה מ"ו פי' בשלמא אי ראוהו חי ה"ל חזקה ואמרי' השתא מת משא"כ בלא ראהו חי אע"פ שבוודאי היה חי מקודם לא הוי כ"כ חזקה אלימתא ולא אמרינן השתא הוא דאתרע וכתבו תוס' שם וכ"ז לענין קדשים אבל לחולין אע"פ שלא ראהו חי אמרינן השתא הוא דאתרע ואוקמי אחזקה ע"ש וא"כ ה"נ בלא ד' אמימר י"ל דמיירי שפיר דלא חזינן אימתי נטרפה רק דמצאוהו טריפה אח"כ דלגבוה אסור ולהדיוט מותר דלהדיוט אוקמא אחזקה אבל לאמימר דאמר טריפה אינה יולדות וזו ילדה א"כ ל"ל דלענין קדשים לא אמרי' השתא הוא דאתרע ומחזקינן איסור למפרע דלמא קודם לידה נטרפה הא חזינן דילדה אם כן ודאי כשעיברה היתה כשרה והוי כמו שראינו חי מבערב א"כ גם לענין קדשים הל"ל השתא דאתרע אע"כ צ"ל דפלוגתייהו לא מיירי בכה"ג ופריך שפיר אדמפלגי לגבוה כו' לפ"ז גם על הרשב"א לק"מ דהמקשן לא אסיק אדעתיה כח דהיתרא עדיף א"כ ע"כ ל"מ

פלוגתייהו בהכי דא"כ קשה אדמפלגי לגבוה כו' דהא ביתרת ל"ש לומר השת' דאתרע וליכא חילוק בין קדשים לחולין כלל אע"כ צ"ל דטריפה יולדת ומיירי דמצא לומר אחר שחיטה דהיא טריפה ושפיר איכא לאפלוגי בין קדשים לחולין כמ"ש ופריך שפיר:

סימן נח

(סימן נ"ח בש"ע סעיף ג') **נתרסק אבר מן האיברים שאם ניטלו כשירה כגון כו'**. כ"כ הרמב"ם וראייתו מדא"ר נחמן בית הרחם כו' וכפי פירושו דקאי אבהמה שנפלה אין לחוש לבית הרחם שמא נתרסק ואף דאם ניטל בית הרחם כשרה מ"מ מטעם ריסוק הי' טרפה אי לאו דבבית הרחם לא חיישינן לנתרסק וכ"מ ברמב"ם פ"ט הלכה י"ז ונ"ל להביא ראיה לדבריו מהא דפריך בפ' התערובת דף ע"ד ע"ב האי טריפה ה"ד כו' ר"ל אמר דאיערב בנפולה וקסבר עמדה צריכה מעל"ע הלכה צריכה בדיקה וכ' רש"י כיון דאיתחזק בה ספק טרפות אין מכניסין אותו לעזרה לשחוט משום הקריבהו נא לפחתך והיינו משום דקשי' לי' אמאי ירעו נשחטה אחר הליכה ונבדקה אם נמצא בה ריסוק אברים היינו הוא שנתערב והשאר יקריבו לכך כ' רש"י לכתחלה אסור משום הקריבהו נא לפחתך. אך לפום ריהטא יש לתרץ באופן אחר דמיירי שכל הזבחים שנתערב בהם ניכר בהם בחייהם איזה ריסוק אברים אלא דכל זמן שלא ראינו שנפלה ריסוק אברים לא מעלה ולא מוריד והשתא דנתערב האי נפולה כולם נכנסו תחת הספק ולבדיקה א"א דהא בכולם ניכר איזה ריסוק וכ"ז הוא אי אמרינן דריסוק אברים הוא בנפולה טריפה אפילו באברים שאם נטלו כשרה איכא לאוקמי בכה"ג המתני' משא"כ אי אמרינן דריסוק אברים ל"ש רק באברים דמטרפו בנקב או בנטול כולה ליכא לאוקמי דגם האחרים נתרסקו דא"כ בלא ספק נטולה טריפה דהוי כמו ניקב וניטל ואע"כ צ"ל דריסוק אברים שייך גם באברים שאם נטל כשרה לפ"ז י"ל דהרמב"ם לא נהירא לי' לפרש משום הקריבהו נא לפחתך כמ"ש רש"י וע"כ צ"ל כמו שכתבנו ומוכח שפי' דבכל אברים שייך ריסוק אברים בנפולה. אף באברים שניטל כשר בהם:

(ש"ע סעיף ד') **אם עמדה תוך מעל"ע די לה בדיקה כו'**. עיין פ"ח שהביא דעת רבינו ירוחם דאם עמדם ושהתה מעל"ע אינה צ"ב וע"ש בפר"ח מש"כ להביא סמך לדבריו ולאדמ"ו נראה להביא ראיה מהא דקאמר בפ' התערובת אהאי שהבאתי לעיל בסמוך כולהו כר"ל לא קסברי עמדה אינה צריכה מעל"ע הלכה אצ"ב ולכאורה קשה הא אמרי' בפ' א"ט האי אימרתא דהוי שגרן כרעי אבתרייהו אמר רב יימי האי שגרונא נקטי וכ' תוס' דלא בנפולה איירי אבל נפולה טריפ' ול"א דזה מקרי הלכה ויהי' כשר בלי בדיקה

אלא צריך הילוך יפה וכ"כ המחבר לקמן ס"ו ולפ"ז ק' אמאי לא מוקי דאיערב בנפולה ומיירי דכולם לא הלכו הילוך יפה ואי לא נתערב האי נפולה הוי אמרי' שגרונא נקיט משא"כ עכשיו איכא בהו חד נפולה ל"א שגרונא נקטי א"כ אף דסברי הלכה אצ"ב מ"מ ה"ל לאוקמי בכה"ג אע"כ צ"ל כשיטת ר' ירוחם דאם עמדה ושהתה מעל"ע אצ"ב א"כ ע"כ ליכא לאוקמי מתני' כהנ"ל דאל"כ ק' אמאי ירעו כיון דשהתה מעל"ע יהיו כשרים דהא אף שאינה הולכת הילוך יפה מ"מ הוי עמדה ושהתה מעל"ע ואצ"ב כלל. לפ"ז מוכח כד' רי"ו שפיר ועכ"ל דראייתו מהא דאר"נ ב"ה אין בו משום ר"א ופריך מהא דתנן ושוין שאם נולד הוא ומומו שזה מן המוכן ומשני כגון שהפריס ע"ג קרקע. והנה לכאורה לא מקשה מידי דדלמא מיירי בב' ימים טובים של ר"ה ואיכ' לאוקמי בשהתה מעל"ע וצ"ל דהמקשה פריך אי הוי חיישי' משום ר"א להוי צריך עכ"פ בדיקה וביו"ט א"א לבדוק וכמ"ש רמ"א בא"ח סי' תקי"ג ומשנה כגון שהפריס עג"ק והיינו לעולם דמיירי בב' ימים טובים של ר"ה והפריס על גבי קרקע אם כן הוי שהייה מעל"ע ועמדה ואין צריך בדיקה כלל לפ"ז מוכח כדברי רבינו ירוחם ודו"ק:

[הגה"ה מאת הרב הג' וכו' מו"ה שלמה הכהן נ"י מ"ץ דפ"ק ווילנא: **דברי** הגאון ז"ל אלו צ"ע דמהפריס ע"ג קרקע אינו ראי' די"ל דהפריס ע"ג קרקע היינו שהלכה הילוך יפה וא"צ בדיקה כלל ואף דרש"י ז"ל פירש דהיינו ננער לעמוד ותחב פרסותיו לעמוד וכו' וצ"ל דכשר ע"י בדיקה מ"מ לא קשיא לפי פי' דיתרץ הגמ' דמיירי ביו"ט של ר"ה ושהתה מעל"ע דג"כ כשר ע"י בדיקה ולא יצטרך לאוקמי בהפריס ע"ג קרקע די"ל דרש"י לשיטתו אזיל בר"ה י"ח לק"מ דנראה שם דס"ל דבזמן שהיו מקדשין לא עשו בא"י רך יו"ט אחד אפי' ביו"ט של ר"ה משום דסמכו ארוב שנים דאין אלול מעובר וכן משמע באמת בגמ' שם דף י"ט ע"ב בהא דאמרינן והא מקלקלא ר"ה ובחידושי הארכתי בזה בעז"ה וכבר נדפס על שמי איזה סנסן קטן בענין זה בספר דברי נחמיה על חלק או"ח בסוף הספר ע"ש. וא"כ לא משכחת לה דשהתה מעל"ע ביו"ט [ואין להקשות דהיאך משכחת לה דישחטנה ביו"ט דכיון דעמדה צריכה בדיקה ואסור לשוחטה ביו"ט וכדאית' בביצה ד' ל"ד דזה לא קשיא דהא התם הוא איבעיא דלא איפשטא והרמב"ם פ"ב מהל' יו"ט פסק באמת האיבעיא לקולא א"כ י"ל דהש"ס ר"ל דמ"מ אין ראי' מזה לר"נ דבית הרחם אין בו וכו' דדילמא מיירי דהפריס ע"ג קרקע ותפשוט באמת דמותר לשוחטו ביו"ט וגם האיבעיא דהתם ליכא למיפשט דדילמא כדרב נחמן דבית הרחם אין בו וכו' וזיל הכא קמדחי לה וזיל הכא קמדחי לה וכן כתב באמת הצל"ח שם ובר מן דין לפי מש"כ הצל"ח שם דסוגיא דביצה למ"ד דלא אמרינן מתוך אבל אנן דקיי"ל דאמרינן מתוך פשיטא

דמותר בוודאי לק"מ וע"ש שכתב דזהו טעמו של הרמב"ם שם דפסק דמותר לשחוט ביו"ט וגם הרי"ף לא הביא בעיא זו משום דכל הסוגיא שם הוא דלא כהלכתא ע"ש] ואמנם לפי דעת התוס' וש"פ דיו"ט של ר"ה עשו לעולם שני ימים טובים אפי' בא"י ואף בזמן הברייתא שהיו מקדשין ע"פ הראיה ויתכן שפיר קושיית הגאון המחבר וע"כ צ"ל כמו שתי' משום דביו"ט אסור לשחוט ולבדוק מ"מ אינו ראיה לד' רבינו ירוחם מהא דמתרץ כגון שהפריס וכו' דאלייבייהו י"ל דר"ל כגון שהפריס והלכה הילוך יפה אבל עמדה ושהתה מעל"ע שפיר י"ל דצריכה בדיק' ודלא כרבינו ירוחם. ואגב דאיירי בדיני נפולה ראיתי להביא כאן מה שנסתפקתי מכבר בחיבורי בנין שלמה (ה' יזכני להוציאו מהרה לאור הדפוס) בשיעור נפילה דעוף דניחוש לריסוק אברים היאך היא דאפשר דאף דקיי"ל דשיעור חבטא אין פחות מי' מ"מ אפשר דהיינו דוקא בבהמה אבל בעוף דחיותו מועט אף בפחות מי' איכא שיעור מיתה וראיתי בד' הרמ"א בהג"ה בסי' זה סעיף א' שכ' ואין חילוק בזה בין בהמה לעוף דבעוף נמי דינא הכי ונרשם טור וב"י ומשמע דאף לענין שיעור שוין הם וכן פירש הגר"א ז"ל בביאוריו להדיא אבל תמהני דבטור וב"י ליכא מזה רמז רמיזא רק דהד"מ הוכיח מד' הטור דאין חילוק בין נפילה לטרפה בכותל דבין בהמה ובין עוף מתרסקים בין בדריסה ובין בנפילה ודלא כב"י שכ' דאין דרכו של עוף להתרסק בנפילה אבל בענין שיעורא לא קמיירי ואמנם מצד הסברא נראה דאין חילוק דאף דחיותו מועט מ"מ אין בו חבט כ"כ כבהמה מחמת שהוא קטן ואין בו כובד כ"כ וכעין זה אמרינן בחולין ד' ט"ז בעופא דקליל ע"ש והלכך הכל חד שיעורא הוא. ומיהו עדיין הו"ל להפוסקים לבאר גבי עוף אם נפלה כשהיה עומדת כמה הוי שיעורא דגבי בהמה בו' טפחים הוי שיעור ריסוק אברים משום דמכריסא דתורא עד ארעא ד' טפחים הוא דהויא אמנם בעוף וודאי דבעינן טפי ואפשר דסמכו בזה אגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכפי ערך השיעור דשערו חכמים בתורא ישער כל אחד בעוף לפי גדלו וקטנו דהא בבהמות גופא וודאי דאין שיעור אחד לכל הבהמות. ומיהו לענין חיוב תשלומין דבור דקיי"ל דבור שחייבה עליו תורה להבלו וכ"ש לחבטו והתורה העידה על הבור ואפי' מלא ספוגין של צמר בזה יש למבעי אי גם בעוף בעינן הבלא של י' או אפשר דכיון דחיותי' מועט אפשר גם בפחות מי' נמי איכא שיעור הבלא לעוף ותמהני על הפוסקים שלא בארו זה וצ"ע. ע"כ הג"ה מהרב הג' וכו' מוה"ר **שלמה הכהן** מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

סימן סו

(סימן סו סעיף ד' בהג"ה) **וכ"ז כשידעינן שהיה דם במקום האוסרו וכו'**. עיין ש"ך וט"ז יש רוצים לומר דאפי' חד בחד נמי מותר משום דדם ביצים דרבנן ע"ש והקשה בס' ל"ח הא לעיל ס"א סתם הרב בדברי המחבר דדם ריקום אסור מד"ת ע"ש וי"ל דהנה הכא מיירי ודאי שזורק דם החוצה רק ספק הוא אם הי' במקום איסור והוי שדי תכלא בכולא או לא א"כ הא דכ' המחבר בס"א דדם ריקו' אסור מדאורייתא היינו הדם עצמו אבל הא דאמרינן שדי תכלא בכוליא לא הוי איסור דאורייתא ולא הוי רק ספק דרבנן:

סימן סז

(סימן סז בהמחבר) **או שפירש ממקומו ונתעורר כו' ונבלע במקום אחר**. ז"ל הרא"ש פ"ק דחולין ונסבין חבריה למימר ר"י היא כו' וא"ת והא אין יכול למולחו בשבת וי"ל שיאכלנו באומצא בלא מליחה ואע"ג דאיכא לאו בדם האברים וכו' היינו כשפירש מן הבשר אבל כ"ז שלא פירש מן הבשר אין בו איסור וכו' ולכן היה אומר ר"ת דא"צ למלוח בשר לצלי וכו' דל"מ בנצלה יפה אלא אפילו לא נצלה יפה ולא נפלט כל הדם לחוץ שרי כי מה שיצא לחוץ נורא מישאב שאיב לי' ומה שנשאר הוי דם האברים שלא פירש כו' ומק' הא כ' הרא"ש לקמן בפ' כ"ה בשר שנמלח בכלי שא"מ אינו אסור אלא מה שבתוך הציר ולא כמ"ש בנימוקי הר"ר פרץ המולח בכלי שא"מ אסור אפילו מה שחוץ לציר אפילו בלי שומן כו' ומי הוא הנביא שהגיד לו שפירש ממקום למקום ע"ש ברא"ש א"כ משמע מדבריו דאי הוי ידעינן ודאי שפירש ממקום למקום אסור א"כ מוכח דס"ל דדם אברים שפירש ממקום למקום אסור ונ"ל דהרא"ש ס"ל דגם אחר שיעור צלי ומליחה ה"ל למיחשבינהו למוהל היוצא ממנו לדם אלא כיון דתקנת חכמים הי' לצלות או למלוח בשר וכיון שעשה כתקנת חכמים שוב הדם שיוצא לחוץ ממנו מותר דהם אמרו והם אמרו דדם שמלחו ודם שבשלו אינו אסור אלא מדרבנן א"כ כיון שעשה תקנת בחצי' צלי אף שנשאר בתוכו דם ופירש ממקומו ג"כ מותר משא"כ בנמלחו בכלי שא"מ דעשהו שלא כתקנת חז"ל ודאי אסור מחמת דהדם פירש ממקום למקום לפ"ז יתכן הא דלא הבי' הרא"ש קו' תוס' דפ"ק ד"ה ונסבי' כו' ואמרי' בפ' כ"ה גבי ר"ש דמלח גרמא גרמא תרי מ"ט לא משום דבלע האי פולט האי א' נמי פלט מהאי גיסא בלע מאידך גיסא א"כ בחתיכה א' נמי הוי דם שפי' כו' ולפמ"ש לק"מ מהתם דהא לפי דברי ר"ש ע"כ מוכח דחכמים חשו למלוח ב' חתיכות יחד אף דא"ל דתקנת חכמים כך היה וכל שעשה כתקנת חכמים ליכא למיחש לדם שנבלע אע"כ צ"ל דחשו חכמים לדם שנבלע

ע"י מליחה זאת א"כ בחדא נמי איכא למיחש שפי' ממקום למקום ממקום זה למקום אחר א"ו דהכא נמי כיון שעשה כתקנת חז"ל מותר א"כ ה"ה ב' נמי וק"ל:

סימן סח

(סימן סח ס"ג בהג"ה) **והסברא הראשונה היא עיקר כו'**. עש"ך סק"ה הלשון מגומגם כו' וי"ל דהחתיכה שהוא ע"י האש יש בו כח טפי להוציא מהטמנה באפר א"כ פלוגתא דר"ן ורשב"א מיירי בהטמנה באפר אבל בהטמנה באש הכל מודים דאסור וא"כ י"ל דזה שכתב הרמ"א אינו אסור אלא הטמנה שמונחת מיד במ"א היינו דומיא דחירוך שהוא על אש ובהטמנה באש במקום אחד שהוא על האש בודאי אסור אף לסברא הראשונה:

סימן סט

(סימן סט סעיף א') **לשון המחבר ואם אחר שהדיח חתך כל נתח לשנים כו'**. דין זה הוא מהמרדכי ובראייתו מהא דאי' בפ"ק דחולין דאגב דוחקא דסכינא בולע אף למ"ד דבית השחיטה צונן ה"ה נמי אגב דוחקא דסכינא פליט ומקשה עליו הלא הוא עצמו פסק לעיל דאף למ"ד בה"ש צונן היינו שאין בה"ש רותח לגמרי אבל מ"מ הוא רותח קצת ואגב דוחקא בלוע משא"כ הכא דהוי צונן גמור משום אגב דוחקא דסכינא ל"א דמפליט וי"ל דהכא כיון שא"צ להפליט רק מבשר שהוא רך שאני וי"ל דדוחקא דסכינא לחוד נמי פולט וראייתו כך הוא כי היכי דמהני ברותח קצת דוחקא דסכינא פליט בלוע לגמרי ה"ה הכא דאין כ"כ נבלע בתוכה מהני דוחקא דסכינא להפליט אפילו בצונן לגמרי:

(ש"ך ס"ק ג') **מיהו דעת הר"ן בפ"ק דחולין כו' דאם חתכו אח"כ לשנים א"צ לחזור ולהדיחו וכו'. אך י"ל דהר"ן לטעמיה אזיל וכו'** ע"כ מדברי הש"ך. ולכאורה קשה דא"כ הדרא קושית הר"ן לדוכתי' להמרדכי וצ"ל דס"ל למרדכי לכך צריך ג' סכינים דחיישינן שמא יחתוך חלבים ואח"כ בשר ומישתליא להדיח דיסמוך אהדחת טבח וימלח הבשר בלא הדחה א"כ משום דם בעין שעליו אין אסור רק כדי קליפה משא"כ חלב דאסור בכולי' דמפעפע וק"ל:

(שם ברמ"א בהג"ה) **מותר לחזור ולשרות כו'**. וכ' הש"ך ס"ק יו"ד ומיהו בדיעבד שרי דהא לא נעשה כבוש כו' ומג"א בהל' פסח חולק עליו וס"ל דאף בדיעבד אסור דהבלוע הוא מעט קודם הפגם א"כ לשיטת מ"א צ"ל דמיד שהוציא הבשר שהדיח בו נתן הבשר מיד שנכבש מעל"ע אבל אם נתן בה בשר רגע א' שהוציא הבשר שהודח בה מותר הבשר וזהו דוחק דהיכא אפשר לצמצם כ"כ דודאי לא נתן בה בשר מיד דודאי איכא הפסק

מועט ולכך נראה לאמ"ו דזה ודאי גבי כבוש מעל"ע דהוי כמבושל לא אותו רגע שהוא בסוף מעל"ע גורם הבליעה אלא שעה חדא או שתים קודם המעל"ע מתחיל הבלוע ואינה נגמרת עד סוף כ"ד שעות וא"כ אם נתנו בו מים או דבר אחר תוך הקדירה בתוך מעל"ע שבישל בה בשר ושהה בו מעל"ע ואח"כ נותן בה חלב אחר מעל"ע של בישול ראשון או אפי' בשאר אסורים להנך פוסקים דלא אמרינן חנע"נ הכל אסור כיון בהתחלת הבליעה היתה תוך מעל"ע א"כ נתחבר הבלוע עם בשר שנכבש בהו הוי ב"י ואסור אפי' אינה ב"י:

(סעיף ט' בהג"ה) **אפילו לא הושם רק בכלי שני וכו'**. דמאחר שיש מלח וציר כו' ואף על גב דקי"ל דצריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא א"כ מלח אינה ממהר להתבשל כו' וכן יש להק' על הרא"ש דפ' כירה והובא בט"ז ס"ק כ"ג שכתב ומיהו אם מלוח ישן הוא אפשר דאסור כו' ואפי' אם נמלח מחדש נהי דבשר אינו מבשל מ"מ המלח והלחלוחית והדם שבו נתבשל כו' וק' האיך קאמר שמלח בו נתבשל הא צריכא מילחא בישולא כבשרא דתורא וצ"ל דיש לחלק הא דקאמר צריכא בישול היינו שהמלח בתוקפו ובעין משא"כ אם נימס במקצת על הבשר ופסיק כחו ושפיר מבשל וגם ממהר לבשל ד"א ע"י כח המלח וציר אפי' בכ"ש ומ"ש הט"ז ותמוה דבריו כו' אין זה מוכרח דשפיר י"ל דמיירי הרא"ש לענין שבת והא דסיים דחוזר ומבליע וכו' היינו לומר שהבשר אסור משום מבשל בשבת דאם לא היה מבליע הלחלוחית דם שנתבשל בשבת הי' הבשר מותר דהבשר אינו מתבשל כלל בכ"ר א"כ לא נעשה איסור בהאי בשר כלל לכך קאמר שנבלע הלחלוחית הדם שנתבשל דאסור גם הבשר ומ"ש רמ"א בת"ח ע"ש רי"ו שמותר ליתן בשר שלא נמלח הנה המעיין בדברי רי"ו בנתיב ט"ו חלק ה' יראה להדיא דמיירי בליכא מים שכתב שם ונדבק בדופני הכלי יבש אבל אי איכא מים י"ל דמודה דאסור כמ"ש הרא"ש:

(סעיף י') **עובד כוכבים משמש בבית ישראל וכו'**. ש"ך סקמ"ב ולדבריו צ"ל דל"ד לסי' קל"ד כו'. והנה לפום ריהטא אינו דומיא לשם דהתם איתחזק איסורא משא"כ הכא דהא על הבשר לא היה שם איסור כלל וקודם שפי' אפי' דם נמי מותר מ"מ כיון דאתחזק בדמי' שפיר מקרי אתחזק איסורא ומה שהכריחו לכך היינו ע"כ מקרי א"א דאל"כ אמאי צריך לטעמא דמרתת וטעמ' דמסל"ת בלא"ה נמי מותר דהוי ספיקא דרבנן ולקולא אע"כ צ"ל דאתחזק איסורא והיכא דא"א ל"א ספיקא לקולא:

(שם סעיף י"ב) [**הגה"ה** מהרב הג' וכו' מו"ה **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ בפ"ק ווילנא. וזה לשונו.

הנה בדין הזה מבואר בב"י בשם הסמ"ק דכ' עוד טעם משום דקפדי אמנקיותא ואמנם הטור השמיט טעם זה וצריך להבין למה ונראה משום דלכאורה קשה דלמה מהני סברא דמנקיותא הא משום נקיות סגי בהדחה אחת אמנם לדינא הא קיי"ל דבעינן ב' הדחות וכמ"ש הפוסקים ז"ל מדאמרינן בגמ' ומדיחו יפה יפה. אמנם באמת הסמ"ק ז"ל לשיטתו אזיל דס"ל דבדיעבד סגי בהדחה אחת כמש"כ בהגהות מיימוני על שמו והובא בב"י. אמנם הטור י"ל דס"ל דגם בדיעבד מעכב ב' הדחות וכן נראה מדברי הג"א דמעכב אף דיעבד ולכן השמיט זה דלפי דעתו אין מועיל טעם זה כל עיקר. ועוד י"ל דהא יש לחוש דאף דהדיח דילמא נתן הבשר בכלי קודם שנתן המים ודעת הטור בזה שאסור אף בדיעבד שהרי כתב דאם מלח במלח גס ולא נפצו או לא נשטף במים תחילה אין לאסור משום דהמים מבטלין כח המלח וכו' אלמא דווקא כי איכא מים בכלי מותר בדיעבד ואי לא לא. ולכן השמיטו. משא"כ הסמ"ק י"ל דס"ל דאף אם לא היה המים בכלי כלל ג"כ אינו אסור בדיעבד וכמ"ש הרמ"א בהג"ה בשם הש"ד ואו"ה ושפיר מהני לדידי' סברא דמנקיותא. ע"כ הג"ה מהרב **מהר"ש** הנ"ל).

(שם סעיף י"ב) **לא יבשלנו כו'**. ואם בשלו מותר. ש"ך ס"ק נ"א ול"ד לכבד בסימן ע"ג דהתם אין מועיל מליחה משום ריבוי דם שבה ומסתמא הכל נפלט בצלי ומה שלא נפלט בצלי לא יפליט בבישול אבל הכא הא דאין מועיל מליחה משום דכבר נתייבש דמה בתוכה ולפי דבריו אם שהה כבד ג"י מעל"ע נמי אסור לבשלו אחר צלי אבל התוס' פירשו הטעם הא דמותר לבשל כבד אחר צלי משום שכבד כולו דם והתור' התירה ואינו אסור רק מדרבנן וכיון שנעשה צלי אף שעדיין יש בו דם מותר א"כ לפי טעם זה אף בשהה ג' ימים בלי מליחה נמי שרי לבשל אחר צלי:

שם **ואין להשהות בשר ג' ימים וכו' דחיישינן שמא יבשלו**. ומק' מתרנגולת שיש בה ס' טריפות שמותר לשהות כ"א יום ולא חיישינן לתקלה. ויש רוצים לומר דשאני התם דצריך שחיטה וזה מעשה גדול ונזכר בתוך הזמן שהיא טריפה אבל ז"א דהא מותר להשהות אפי' ביצים כ"א יום דל"ש האי טעמא וצ"ל דודאי גבי ס' איסור גמור ואין לו היתר מבדיל בדיל מני' אינשי ולא שייך למשתלי אבל הכא דמותר לצלי א"כ כיון דאית לי' היתר לצלי לא מבדיל מני' ושפיר איכא למיחש לתקלה. [וכדמות ראיה לזה מריש סי' ס"ח וע"ש בש"ך ע"כ הג"ה **ממהר"ש הכהן** נ"י].

(סעיף יג) **בשר שנמלח וספק אם נמלח תוך ג' ימים מותר**. יש להקל לפמ"ש הט"ז סק"ד מעשה באשה אחת שבישלה בשר ושכחה אם מלחה כו' והותרה משום דם שבישלה דרבנן וס' דרבנן לקולא א"כ משמע אפי' ספק שמא לא נמלח כלל נמי מותר דדם שמלחו

אינו אלא מדרבנן וספיקא להקל א"כ מאי קאמר דווקא בס' תוך ג' ימים מותר משום שהוא חומרת הגאונים אפי' בלא האי טעמא נמי מותר משום דס' דרבנן לקולא וי"ל לפי מה דקיי"ל דמליחה אינה אוסרה רק כדי קליפה וא"כ אין כחו של מלח יותר מכדי קליפה ולא הוי דם שמלחו ודאי אמרי' ס' לחומרא לכך בלא האי טעמא דהוא רק חומרת הגאונים הייתי אומר ס' לחומרא והא דכתב הט"ז ס' לקולא היינו דווקא אחר בישולה לפ"ז יש לתרץ מ"ש המהרש"ל על הרב"י דלא היה צריך לתת טעם משום דדם שבישלה מדרבנן דהא מחמת מליחה נמי אזיל אסור דאוריי' ולפמ"ש י"ל דהרב"י רוצה ליתן טעם דגם העובד כוכבים יהי' נאמן אף על מליחת בשר דהיינו אם העובד כוכבים אומר שהוא מלחו נמי דינא הכי א"כ הוכרח לטעם דהוי כדם שבישלו דאי משום מליחה יותר מכדי קליפה לא הוי דם שמלחו וק"ל: [אמר המגיה דבריו תמוהים דא"כ היכי קאמר הכי משום דמליח הרי הוא כרותח הוי דם שבשלו דמאי בכך דה"ה כרותח הא מ"מ הא אינו נעשה רותח רק כדי שיעור קליפה ועל שיעור קליפה א"צ לטעם דמליח ה"ה ברותח דתיפוק לי' דדם שמלחו גופא הוי דרבנן וגם מה שתירץ דהכא בספק שהה ג"י מיירי דקודם בישול תמוה הא מ"מ יהי' ספק דרבנן לאחר שיתבשל וצ"ל משום דהוי כמבטל איסור דמעיקרא הוי ה"ק דאורייתא ורוצה לבשל ולעשותו ספק דרבנן ואף דאין כוונתו לעשותו ספק דרבנן דאין כוונתו רק לבשלו כדי שיהי' ראוי לאכילה וממילא יהיה ספק דרבנן מ"מ ס"ל דגם זה אסור דכיון דיש לו היתרא בצלי אבל קושיא הראשונה במש"כ ליישב דברי הרב"י בוודאי תמוה וכמ"ש בעז"ה ובחידושי כתבתי ליישב על קושית מהרש"ל על הב"י משום דמהא דדם שמלחו אינו עובר עליו י"ל דר"ל דאינו חייב עליו כרת אבל מ"מ אסור מה"ת וכמו דפירש"י בדם שבשלו דהא לא מצינו בפוסקי' דפליגי על רש"י בדם שמלחו ולפיכך הוצרך הב"י לומר דכיון דמליח הרי הוא כרותח ממילא מוכרח דכמו בדם שבשלו ס"ל להפוסקים ז"ל דאינו אלא מדרבנן ה"נ בדם שמלחו דהכל אחד הוא וגם מה שהקשה בד"מ בסי' ס"ט אות י"ט על הב"י דלמה צריך לטעם דהוי כרותח תיפוק לי' דאח"כ יבשלנו וממילא יהיה דם שבשלו ג"כ י"ל דס"ל להב"י דכיון שהספק נולד בדאורייתא ואף דאח"כ יהיה דרבנן לא מקרי ספיקא דרבנן וכן מצאתי להפמ"ג בשפתי דעת בסי' ס"ט אות י"א שכ' כעין סברא זו ממש על ענין אחר ע"ש ומשו"ה הוצרך הב"י להכריח דדם שמלחו גופא הוי כדם שבשלו כיון דמליח הוי כרותח כנ"ל ליישב דברי הרב"י ע"כ הג"ה מהרב מוהר"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק ווילנא]:

(שם סעי' י"ד) **בשר ששהה כו**'. וכן הדין בנתבשל בלי מליחה. ש"ך ס"ק נ"ט צ"ע דהא לקמן קיי"ל כו' ע"ש דבריו באורך. וי"ל דהנה בלא"ה י"ל דאמאי אמרי' שבטלה ברוב כיון

דאיכא למיקם עלה דמילתא ע"י קפילא אי אית בי' טעם דם או לא וכל היכא דאיכא למיקם עלה דמילתא ל"א בטיל ברובא אע"כ צ"ל דמיירי דכבר טעמו קפילא ואמר דלית בי' טעם כלל או מיירי שהי' בשעת בישול ס' נגד החתיכה שלא נמלח ורמ"א לשיטתו אזיל דס"ל אותה חתיכה אסור אף בדאיכא ס' ואח"כ נתערב אותה חתיכה בחתיכה אחרת וקאמר דבטל דהא ליכא למיקם עלה דמלתא דהא לית בי' טעם כלל דהא אית בי' ס' לפ"ז גם הש"ך למ"מ דל"ל אם יבשלם יתן טעם דהא חזינן דלית בה טעם כלל דאית ס' א"כ כבר יצא כל הטעם ונתבטל רק אותה חתיכה אסורה משום דם הפורש ממקום למקום ובהא ל"ש אם יבשלה יתן טעם:

(שם סעיף ט"ו) **בשר המלוכלך כו' י"א לאוכלה כו'**. ואע"ג דלקמן סי"ח דאם כבוש בציר אינה יוצא ע"י צלי מעולם ומ"ש הכא דיוצא ע"י צלי יש לחלק בשלמא לקמן שכבר נפלט ע"י מליחה א"כ הפליטה לא בא ע"י ציר רק הבליעה א"כ אמרינן שנבלע כ"כ בחוזק שאינה יוצאה ע"י צלי והוא שכ' הרמ"א ס"ל דאין לחלק בכה"ג:

(שם סעי' ט"ז בהג"ה) **או אפילו בלי נקובה אם הבשר שהה כבר כו'**. ש"ך ס"ק ס"ח הק' בשם הדרישה דליתסר מטעם כבוש ולק"מ דודאי לענין נמלח בשא"מ כו' אבל לענין מליחה לעולם אין כח מלח וציר מפליט ע"ש והמ"א בהל' פסח סי' תמ"ג ס"ק ט"ז כ' דבמליחה יש להחמיר אם שהה כדי שיתנו על האש וירתיח בצירו פליט מן הכלי דלא כהש"ך ע"ש. והנה לשיטת מ"א קו' הדרישה קמה וגם נצבה ויש לתרץ דהנה כ' הרא"ש בפ' כ"ה וז"ל דג מליח וטמא טפל יש ללמוד שאם עשה גבינות בדפוסים עובדי כוכבים ומלחן בתוכם אינם נאסרים דהוי כמו טהור מליח וטמא טפל ולא נאסר ויש לדקדק לדברי הרא"ש דהא כל ראיות של הרא"ש להתיר בדפוסי עובדי כוכבים היינו דאין כח במלח להפליט מכלי אבל מבליעת הכלי ע"י מליחה מזה לא מיירי הרא"ש כלום דלא נ"מ לענין דינא דאף דנבלע ע"י מלח מ"מ כיון דאין כח למלח להפליט מותרי' א"כ האיך כ' הרא"ש ולא נאסר העץ וכו' דמשמע דמותר שאין כח במלח להבליע בדפוס וצ"ל דס"ל להרא"ש דודאי יש כח במלח גם להפליט מיהו דווקא היכא דאית לי' בליעה מרובה דהיינו שנבלע ע"י בישול יש בו כח במלח להפליט משא"כ אי לא נבלע בכלי רק ע"י מליחה אז אין לו בליעה מרובה כ"כ בזה אין כח במלח להפליט מכלי לפ"ז שפיר כתב הרא"ש להתיר גבינות בדפוס עובדי כוכבים משום דאין לו כח לפלוט משום דהדפוס אינו נאסר אלא ע"י מליחה ואין לו בליעה מרובה וז"ש ולא נאסר העץ כו' היינו שיהיה לו בליעה מרובה כמו ע"י רותח לפ"ז בחמץ בפסח כ' המ"א שפיר דמפליט מכלי משום דחמץ נבלע בכלי ע"י בישול שפיר אמרינן יש מליחה לכלים לפלוט אבל הכא

בקערה דלא נאסר רק ע"י מליחה אמרי' אין בו כח להפליט אבל הש"ך כ' דלעולם אין כח במלח לפלוט ולא מפליג בין בליעתו ע"י בישול למליח' מקשה עליו מדברי הרא"ש אלו. ואפשר דגם הש"ך לא כתב כן רק הכא שנבלע בכלי ע"י מליחה משא"כ בבליעה ע"י בישול ס"ל דמוד' להמג"א וצ"ע:

(שם סעיף כ) **בשר שנמלח ושהה כו'**. הט"ז סק"ד ס"ל דאחר שיעור מליחה תו לא מקרי רותח ואפי' הציר אינו רותח ולאדמ"ו נראה דמהרא"ש מוכח דעכ"פ הציר רותח הוא אף אחר שיעור מליחתו דהנה ז"ל במעשה דרש"י הטעם משום ציר אין לאסור דאינו דם אלא מוהל בעלמא כו' ואע"פ שהמלח שעל הבשר אסור שהדם מעורב בה ולכך צריך להדיח הבשר יפה יפה וכו' אלא ודאי דם המלח נתייבש בתוכו ואין לו כח לצאת א"נ דפסק כח מחמת שהפליט הדם ומחמת אותו מלח לא נתחשב עוד כרותח ולפום ריהטא י"ל לתי' האחרון אמאי צריך לומר לעיל דלאחר שיעור מליחה לא הוי דם אלא מוהל אף דהוי דם נמי מותר כיון דליכא כאן רתיחות כלל שיהי' נבלע בבשר דכבר פסק כח המלח אע"כ צ"ל דמ"מ אף לאחר שיעור מליחה הציר רותח הוא וא"כ אי הוי ציר היוצא אחר שיעור מליחה דם הוי אסור לכך קאמר דלא הוי דם רק מוהל בעלמא ומבטל כח רתיחת הציר שיש על הבשר שיצא ממנו תוך שיעור מליחה לפ"ז מוכח דלא כרמ"א וט"ז כ' שאחר שיעור מליח' לא מיחשב ציר כרותח אלא כמ"ש:

(שם בהג"ה) **ויש מתירין לחתוך בסכין כו'**. דאין מליחה לכלים ומק' הא קיי"ל דיש מליחה לכלים להבליע אלא דהכא הטעם משום דקמישרק שריק ולמש"ל ע"ש הרא"ש דאפילו להבליע אין מליחה כרותח ע"ש לק"מ דוודאי הטעם משום דמשרק שריק אכן דקשה ע"ז הא גבי בשר שנמלח והודח שנפל ע"ג בשר שלא שהה שיעור מליחה אסור וע"כ דלא סמכינן אטעמא דמשרק לחוד אלא כיון דאין מליחה כו' ר"ל אפי' להבליע אין לו כ"כ בליעה כמו רוחח לכך מהני טעמא דשריק לומר דלא בלע כלום. ושפיר הוצרך הרמ"א לסברא דאין מליחה לכלים:

סימן ע

(סימן ע' סעיף א') **ואם עבר ומלחן יחד העופות מותרין אבל הדגים כו'**. עש"ך שהביא דעת רשב"ם כו' ע"ש וז"ל הרא"ש והרשב"ם פי' שגם העופות אסורים לפי שדגים נאסרים ונעשה נבילה וחוזרים ואוסרים את העופות כו' וגם לפי מה שפי' כו' דל"א חענ"נ ואוסרת אלא במקום שהאיסור עצמו הנבלע בה הולך ומתפשט עם טעם שלו הנפלט ומיהו לפי טעם זה יש ליישב קצת לומר שגם מן דם מליחה הנבלע יוצא קצת ע"י מליחה שעושה

כרותח ונבלע עם ציר הדגים ובעופות עכ"ל וכן העתיק הטור האי דינא דרשב"ם ומקשה דכל דינא דרשב"ם הוא א"א בשאר אסורים חענ"נ אבל לשיטת רבינו אפרים דל"א חענ"נ אלא בב"ח לא יתכן כלל לדינא דרשב"ם והרא"ש עם הטור הא פסקו כרבי' אפרים ז"ל דל"א בשאר אסורי' חענ"נ והאיך העתיקו דינא דרשב"ם וצ"ל דס"ל אע"ג דל"א חענ"נ מ"מ ס"ל אפשר לסוחטו אסור והיינו משום דא"א לסוחטו וא"א שיהי' כל איסור נפלט ממנו א"כ הכא בדגים כיון דדגים כבר נאסרו א"כ ציר היוצא מהדגים א"א שיהי' דם שבלע מעופות נפרד ממנו דנבלע בעופות קצת דם שהוליך הציר עמו ואסורים העופות אפי' ל"א חענ"נ:

(שם סעיף ו' בהג"ה) **יש להתיר אם לא נכבשו בתוכו יום שלם**. ומקשה אחרונים הא בציר שיעורא הוא כדי שיתנו על האור וירתיח יש לתרץ לפי מה דקיי"ל חתיכה חציה חוץ לרוטב וחציה תוך הרוטב מצטרפין לבטל כל התתיכ' שבתוך הרוטב דאמרי' דבישול גורם להתפשט איסור בכל קדירה א"כ הכא כשנפל על החתיכה שחוץ לציר א"א כבוש כמבושל נמי דינא הכי למימר דגם חתיכות אחרות אסורים לפ"ז י"ל דווקא הכא דנכבוש בתוכו יום שלם היינו כיון דלא מחלק בין נפל על החתיכה שחוץ לציר או לא לכך נקט מלתא דפסיקא אם נכבש בתוכו יום שלם דאז אין חילוק:

סימן עא

(סימן ע"א ש"ך ס"ק ח') **ושאר הראש מותר**. לפי שעיקר הגלגולת כו' ונ"ל דהטעם ראשון הוא עיקר ע"ש ואדמ"ו אמר דע"כ מוכח דטעם שני הוא עיקר דהא כ' הש"ך לעיל כיון שמונח בחוץ מכל צדדים סגי דלא יהיה אלא חתיכה א' עבה וא"א כמ"ש הש"ך דאמרי' שעצם הגולגולת מפסיק א"כ מאי מהני מליחה מצד חוץ הא אותו צד הדבוק בעצם מעכב המליחה מלהתפשט מעבר אל עבר וא"כ לא הוי רק נמלח מצד א' אע"כ צ"ל דמליחה גורם לפליטת דם מתוך המוח א"כ שפיר אמרי' דהוי כחתיכה עבה דמליחה הוליך מעבר לעבר:

סימן עב

(סימן ע"ב ש"ך ס"ק ג') **ונ"ל דנ"מ אם לאחר שנמלח הלב נפל לציר דשרי כו'**. ע"ש. דברי הש"ך אלו סתומים דהא יסודו על שיטת דמפרש כל הסוגי' דכל הבשר הלב קורעו הכל בצלי אבל בבישול אסור והחילוק שיש בין בישול לצלי היינו משום הא דקאמר דלב שיע הוא לצד פנימי שבתוך חלל הוא שיע ואינו בלע משא"כ לצד חיצון דבלע דאינו

שיע ובולע כמו שאר בשר א"כ בצלי מותר כיון דצד פנימי אינו בולע ומה שיצא לחוץ נורא משאב שאיב משא"כ בבישול אף שמצד פנימי אינו בולע מ"מ כיון שדם הוא בתוך הקדירה בולע מצד החיצון לפ"ז צ"ל הא דכ' הש"ך אם נפל לציר מותר היינו אם נפל לצד פנימי לציר וגם מקום החתוך שחתוך בו אינו בציר אבל אם נפל לצד החיצון לציר או אם מקום החתך הוא בציר אסור:

(שם בהג"ה) **אפי' בדאיכא ס' הלב עצמו אסור**. עיין ש"ך סק"ז הטעם משום שמתבשל ומתייבש בתוכו כו'. לאדמ"ו נראה הטעם משום דהרב לשיטתו אזיל דס"ל לעיל סי' ס"ט ס"ז דאף דיעבד צריך מליחה מב' צדדים א"כ הכא בלב הוי נמלח בצד א' ואסור אפי' בדיעבד וק"ל:

סימן עג

(סימן ע"ג סעיף א') **ויש מי שאוסר כו'**. ש"ך סק"ח משום דאיכא למ"ד בש"ס דשליקה נאסר לפי טעם זה אם שהה כבר במים בלא שאר בשר מעל"ע מותרת דהא כל טעם דאסרינן בבישול משום דלא בקיאין בין שלוק למבושל וכ"ז הוא בנתבשל אבל בנכבש דאז ודאי אינו רק כמבושל שרי והמעיין בב"י בסי' זה בד"ה הכבד שבו רבוי דם יראה דהרמב"ם אוסר מבושל מדינא ולא משום דלא בקיאין ע"ש ומה שהכריחו לומר דר"י ב"ב פליג גם אמבושל דהא פשיטא דברייתי' משמע דפליגי בשלוק היינו משום דכל המפרשים מקשים הא אי' כמה משניות במס' תרומת דשלוק טפי קיל ממבושל א"כ צ"ל הא דפליג בנו של ר"י ב"ב אשלוק כמו אמבושל דאוסר ולפ"ז הרמב"ם דס"ל כר"י ב"ב א"כ י"ל דס"ל דגם כבוש אסור אבל מ"מ אדמ"ו אמר דבדיעבד יש לסמוך אהגהת סמ"ק ושאר אחרונים דאינו אסור מדינא אלא שלק אבל מבושל אינו אסור אלא משום דלא בקיאין ומותר בכבוש:

(שם סעיף ד' בהג"ה) **אם נמלחה כו'**. היינו אפי' על גבי בשר כו' ש"ך ס"ק י"ד לפ"ז מוכח גם לר"ת כו' והא וודאי ליתא כדפרישית כו' ואין זה מוכרח דהא דכ' תוס' דשרי לכתחלה היינו לפי מנהגנו אבל לפי ר"ת י"ל דלכתחל' אסור וכמ"ש הדרישה ומקרבן פסח אין ראי' דאף למ"ד כבדא עלוי בשרא אסור בדיעבד מ"מ בשר ע"ג בשר אפי' אחד כבר נמלח והודח שרי בדיעבד ואף דלכתחלה אסור מ"מ גבי פסח אבל הטחול שומנא בעלמא הוא והנה לפי שיטת ר"ת דאמר דגם הכבד דינו כשאר בשר ומהני מליחה בה משמע דבטחול אפילו מליחה א"צ דאל"כ מה הפרש בין כבד לטחול ואפשר י"ל דגם ר"ת ס"ל

דבטחול צריך מליחה והא דקאמר ה"מ כבדא היינו משום דכבדא צריך החתיכה שתי וערב וחתיכה לתחת אבל טחול א"צ לכל זה רק מליחה לחוד:

סימן עה

(סימן ע"ה סעיף א') **אין מחזיקין דם בבני מעיים כגון בכרם כו'**. עיין באחרונים מה שמקשים על הדרישה וי"ל דגם הדרישה לא כ"כ רק לשיטת המחבר דמותר בכרס וב"ה משא"כ לשיטת ר"ת שכ' הר"ן י"ל גם הדרישה מודה דגם בקורקבן מחזיקין דם וק"ל:

סימן פז

(סימן פ"ז סעיף ג') **ובשר חיה ועוף כו' מותר בבישול ובהנאה כו'**. דין זה כתב הרמב"ם וצ"ל מהא דפ' כ"ה דף קי"ג גבי פרט לחיה ועוף טמאה ופריך לשמואל הא בעי גדי לרבות את המתה ומשני קסבר שמואל א"ח ע"א וכו' א"כ לדידן דקיי"ל דאין איסור חל על איסור ע"כ מבעיא לן גדי לרבות חלב ומתה כקושית הש"ס וא"כ מנ"ל דגדי פרט לחי' ועוף ובהמה טמאה וא"ל דס"ל להרמב"ם דזה יותר מסתבר לאוקמי פרט לחי' ועוף מלרבות המתה דלא כשמואל א"כ מאי דוחקא להש"ס התם בדף קט"ז דס"ל לר"ע אחע"א הל"ל דזה יותר מסתבר לאוקמי הקרא פרט לחי' ועוף מלרבות המתה א"ו אי לאו דס"ל אחע"א הוי מוקמינן הקרא לרבות המתה וא"כ קשה דאי' שם איתמר המבשל חלב בחלב ר' אמי ור' אסי ח"א לוקה וח"א אינו לוקה על אכילה כ"ע ל"פ דאסור כ"פ אבישול מ"ד לוקה קסבר חד איסורא הוא ומ"ד אינו לוקה קסבר מדאפקינהו רחמנא בלשון בישול להורות דכיון דעל אכילה לא לקי גם אבישול לא לקי א"כ מ"ד אבישול לקי משום דחד איסורא הוא וא"כ אבישול ל"צ קרא לרבות המתה ואי גדי לרבות המתה לאסור באכילה אתא ז"א במשמעות הלשון של רבוי של גדי ומ"ש דמיותרא דקרא דלא תבשל דרשינן על אכילה מ"מ ודאי רבוי דכתב לא אאכילה קאי לחוד דהא לא כתיב אכילה בקרא להדיא א"כ ודאי גדי למעט חיה ועוף הוא דאתיא והא דאצרכוה הגמרא לעיל למימר דס"ל איסור חל על איסור היינו למ"ד כיון דעל אכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי א"כ שפיר צריך גדי לרבות המתה היינו לחייבו אבישול לכך הוכרחו דס"ל אחע"א א"כ לק"מ על הרמב"ם דס"ל כמ"ד אבישול לקי א"כ גדי פרט לחי' ועוף אתי ודו"ק:

(שם סעיף ד' בהגה"ה) **ונראה לפ"ז דכ"ש דאסור לבשל לכתחלה כו'**. עיין באחרונים מה שרוצים לתרץ קושי' הד"מ שהניח דברי הרשב"א בצ"ע וי"ל דבשלמא בשר טמאה בחלב טהור וכו' איכא למימר כיון דעכ"פ אסור משום טומאה מלתא דל"ש הוא שיבא

א' לבשל ובמלתא דלא שכיח לא גזרו בי' רבנן משא"כ חלב אשה דמה"ט ליכא שום איסור כלל ואיכא למיחש כו' ודוק:

(שם סעיף ה') **ביצים הנמצאים בעופות כו' אע"פ שהיא מעורה בגידים כו'**. עיין בט"ז מה שהקשה על דעת הרשב"ם והמרדכי ומדברי הש"ך סק"י נראה שהוא מפרש שהרשב"ם דכתב שיהיה דווקא כדי קליפה קשה לא שהוא מפרש כן פי' דביצי' גמורות אלא משום דס"ל כראב"י ומספקא מה מעורת בגידין ואין מוכרח דוודאי שפיר י"ל דהרשב"ם מפרש כן דברי הברייתא דביצים גמורות היינו שנגמרה קליפה והא דקאי התם בגמ' כמאן כראב"י דמשמע דראב"י מחמיר טפי דשפיר א"ל דמחמיר טפי ופי' הברייתא כך הוא דקאמר ומצא בה ביצים גמורות מותר לאכלן בכותח היינו אפי' לכתחלה אבל בדווקא אם נגמר הקליפה אבל אם לא נגמר הקליפה הקשה אסור לאוכלן לכתחלה בכותח אבל בדיעבד משמע לת"ק דליכא איסור כלל בין גמורות לשאין גמורות לענין דיעבד א"כ לת"ק לא מטמא בגדים בבית הבליעה וע"ז קאמר הרב"י אם היו מעורות בגידין אסורות אף דיעבד וקא' שפיר כמאן כראב"י דלרבנן לא מחלקינן כלל בין גמורות לאינן גמורות לענין דיעבד א"כ לא היה מטמאה הבגדים אבית הבליעה א"ו כראב"י או י"ל דזה ודאי גם הרשב"ם סבר דת"ק ס"ל כיון שנגמר החלבון והחלמון נמי מותר אלא כיון דאין כל א' בקי לשער איזה נקרא נגמר ונתנו שיעור שיהיה צריך שיהיה קליפה קשה דאז יצא מן הספק וראב"י ס"ל דכל איסור דחלבון וחלמון לא תליא אלא במעורת בגידין וא"כ אף שנגמר החלבון והחלמון אם הוא מעורת בגידין נמי אסור א"כ שפיר קאמר התם כמאן כראב"י דקתני האוכל משלל של ביצים היינו אם הוא עדיין מעורת בגידין עדיין הוא נבילה א"כ ע"כ אתי' כראב"י דאי כרבנן היכי קתני סתמא האוכל משלל של ביצים כו' הא לרבנן פעמים שלל של ביצים לא הוי נבילה היינו אם נגמר החלבון והחלמון א"ו כראב"י אתי' דתלי' הכל במעורות ושפיר קאמר אשלל של ביצים כיון שהמה מעורות הוי כנבלה עצמה ודוק:

שם **פטור ואין לוקין על אכילתן כו'**. עיין בס' פ"ח שרוצה להוכיח מדברי תוס' פ' כ"ה ד' קי"ד ד"ה המבשל במי חלב דפטור היינו פטור ומותר לבשל לכתחילה שכ' המבשל במי חלב פטור הא אסורא מיהו איכא דהא כותח מנסיובי דחלבי עבדי לי' ואמרינן לעיל אסור לאכול בשר בכותח משמע דווקא התם אסור לכתחילה אבל שאר דברים דלא מצינו בפירוש דאסור מותר לבשל לכתחלה ודבריו אין להם שחר כלל אדרבה משם מוכח דפטור דהכא פטור אבל אסור דהא י"ל היכי מייתי תוס' ראיה מכותח דאסור לאכול אבישול דלמא דווקא לאכול אסור אבל לבשל אפי' לכתחלה מותר א"ו דס"ל כל

מה דאסור לאכול ה"ה לבשל אסור לכתחלה א"כ ה"ה בשאר אסורים דאסרו חז"ל לאכול משום בב"ח ה"ה בישול אסור:

שם **ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב**. משמע אבל משום דם היה לוקין אף דהוי דם שבשלו וצ"ל דס"ל לחלק בין קרוש לצלול דאם הוא קרוש אינו חייב על דם שבשלו ואם הוא צלול חייב ובהכי ניחא דלכאורה דבריו סותרים זא"ז דלעיל בהל' מליחה כ' משמע פעמים הרבה דם שבשל אינו אלא מדרבנן והכא משמע איפכא א"ו כנ"ל ומה שהבי' להרמב"ם ולהמחבר לחלק בין קרוש לצלול תו' יש במס' זבחי': [הג"ה. מש"כ הגאון המחבר דכן נמצא בתוספות דזבחים כמדומה דבזבחים לא נמצא שכ' כן התו' ואולי ט"ס הוא וצ"ל במנחות (ד' כ"א ע"א ד"ה כאן) דכן נמצא שם בתוס' לפרש"י שם אכן הדבר צ"ע דלפירש"י אין נ"מ כלל להלכה בזה דלרש"י אף בקרוש חייב וס"ל דרבא פליג שם אזעירי וגם דברי זעירי עצמו דאמר דדם שבשלו פטור אינו רק בחטאות הפנימיות אבל בחטאות החיצונו' וכ"ש בחולין גם בקרוש חייב ולדעת פרש"י שם הך חילוקא דבין קרוש לצלול אינם רק בהקפה בחמה אבל באור בוודאי לעולם תנוור וכמבואר שם אבל באמת לישב דברי הרמב"ם טפי נראה לומר כמש"כ הב"י כאן דהרמב"ם ס"ל כרש"י דדם שבשלו חייב באמת ומה שתמה הב"י מהסוגיא דמנחות הנ"ל דאולי דס"ל דהסוגיא דמנחות הוא דלא כהלכתא ולא ביאר דמהיכן הוציאו זה דהוא דלא כהלכתא אבל באמת לפי מש"כ שם רש"י מבואר דרבא פליג על מימרא זו ורבא בתרא הוא וראי' גדולה לזה דהרי הרמב"ם לא מביא כלל בהלכותיו לדין דזעירי דדם שבשלו אינו עובר עליו וע"כ דס"ל דנדחה מהלכה ועל מה שהעתיקו הטור והמחבר לשון הרמב"ם ואף דהם ודאי ס"ל דדם שבשלו מדרבנן וכמש"כ הטור בס"ס ע"ו בשם הרשב"א בהדיא [וכן המחבר מבואר בכ"מ דס"ל כן דהוא מדרבנן] וכבר העיר בזה הדרישה כאן אני אומר דלק"מ כיון דהאידנא ליכא מלקות לא חשו לדקדק בזה וכעין זה מצינו בכ"מ ופשוט הוא. ע"כ הג"ה מהרב הג' וכו' מו"ה **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**):

(שם בהג"ה) **י"א דאסור לחתות אש תחת קדירה של עובד כוכבים וכו'**. אע"ג דהוי בשר של עובד כוכבים והוי נבלה ואאחע"א צ"ל כיון דאפילו לשיטת הפוסקים דס"ל דטע"כ דאורייי' בשאר איסורי' היינו בנתערב כזית כא"פ אבל בב"ח אפילו בפחות מכזית בכא"פ הוי דאורייתא לפ"ז י"ל דליכא כאן אחע"א דהיינו אם נפל כזית בשר נבלה לתוך עשרה זיתים או יותר א"כ משום נבלה אין החלב נאסר כיון דליכא כזית בכדי אכילת פרס אבל משום בב"ח החלב אסור א"כ י"ל הרמ"א חשש לשיטת הפוסקים כן לחומרא:

שם **עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים לחפיפות כו' דעושין אותו מאפר שע"ג הכירה וכו'**. והק' הצ"צ הא קיי"ל אפר כירה פוגם א"כ מה בכך דהא כבר נפגם טעמו וי"ל דהנה התוס' בפ' ג"ה דף ק' ע"ב כתבו וז"ל לפי' ר"א ניחא מה שצוותה התורה להגעיל כ"מ וכו' הלא מים ראשונים כו' וחוזרים ואוסרים כו' וא"ל כשאינו ב"י מגעילין אותו דהא לא אסרה התורה אלא קדיר' ב"י ומקשי' העולם דבמאי הי' ניחא אם הי' מגעילין אותן שאב"י דהא א"כ יהיה צ"ל דגם נטל"פ אסרה תורה א"כ אכתי הדרא הקושיא לדוכתיה דהמים נ"נ וחוזרים ואוסרים וי"ל דהנה הרמב"ם כתב דהטעם דנטל"פ מותר היינו משום שהוא שלא כדרך הנאתן ובב"ח הא ס"ל שלא כדרך הנאתן נמי חייב וכדאיתא בפסחים דף כ"ו א"כ יצא לנו דין חדש לשיטת הרמב"ם אם נבלע בקדירה טעם בשר או חלב והוא לפגם מותר כיון דלא מקרי בב"ח כלל דליכא כאן טעם בשר לאסור את החלב כיון שטעם בשר הוא לפגם משא"כ אם כבר נאסר הקדירה ע"י בישול בב"ח אף שהוא אינו ב"י והוא נפגם נמי אסור כיון דכבר נעשה נבילה בב"ח אף שנפגם הטעם עכשיו אפ"ה אסור דבב"ח אפי' שלא כדרך הנאתן נמי אסור לפ"ז לק"מ על הרמ"א דהכא מיירי באיסור בב"ח אף שהוא פגום מ"מ אסור ובזה גם דברי התוס' הנ"ל א"ש דמ"ש דאינו ב"י מגעילין לאו משום חשש שאר איסורים דבהו שפיר אמרינן נטל"פ מותר והא דכתב דאצטריך התורה להגעיל כלי שאינו ב"י היינו משום חשש שמא העובד כוכבים הי' מבשל בתוכו בב"ח דאפילו נטל"פ נמי אסור וא"כ ליכא להקשות הא המים נ"נ ז"א דהא קיי"ל גבי איסור משהו ל"א חענ"נ דבשלמא אי הוי אמרינן בכל אסורים שבתורה נטל"פ אסור א"כ הא דקיי"ל טכע"ד אפי' בנטל"פ נמי הוי דאורייתא שפיר י"ל ביה חנ"נ משא"כ השתא דאמרינן בכל אסורים שבתורה נטל"פ מותר א"כ הא דאסור בב"ח אפילו לפגם אינו אלא כמו משהו ובמשהו לא אמרינן חענ"נ ודו"ק:

(שם סעיף ט') **חלב הנמצא בקיבה כו'**. וי"מ שאוסר ונרשם שזה דעת ר"ת שאוסר בצלול ומיירי בצלול וכ"כ המחבר לעיל בסי' פ"א ס"ה סי"א בחלב הנמצא בקיבת כשירה שיונקה מן הטריפה והיינו דהי' קשה ליה לר"ת הא דתני קיבה שבישלה בחלבה אסור וא"א כשיטת הרי"ף דלאחר חזרה הוי כפירשא בעלמא אפילו בצלול שבה א"כ קיבה שבשלה אמאי אסורה ומוכרח לחלק בין קרוש לצלול וקיבה שבישלה מיירי בצלול ולפום ריהטא משמע שר"ת מפרש ההבדל בין קודם חזרה לאחר חזרה היינו דקודם חזרה הי' ס"ל דלא הוי כפירשא ואחר חזרה קיי"ל דהוי כפירשא בעלמא והיינו בקרוש אבל זה ודאי דבין קודם חזרה ובין לאחר חזרה אי לא הוי כפירשא הוי כגופא ואסור וא"כ צלול דלא הוי כפירשא הל"ל דהוי כגופא וא"כ טריפה שינקה מן הכשרה נמי נאסר

בצלול וא"כ יקשה הא דכ' המחבר ויש אוסרין בצלול שינקה מהטריפה משמע אבל בטרפה שינקה מן הכשרה מותר אפילו בצלול ולפמש"ל בשיטת ר"ת אין לחלק וצ"ל לר"ת דבקרוש בין קודם חזרה ובין לאחר חזרה הי' מותר דנחשב כפירשא. אבל ההבדל בין ר"ח לאח"ז היינו בצלול דקודם חזרה הי' ס"ל דהוי כגופא של בהמה וא"כ בטרפה שינקה מן הכשרה נמי אסור דהוי כגופה אבל אח"ז ס"ל דלא הוי כגופא של בהמה וא"כ צדקו דברי המחבר לעיל סי' פ"א שכ' דדווקא כשרה שינקה מן הטריפה הוא דאסור משום דלא הוי כפירשא משא"כ טריפה שינקה מן הכשרה אף דלא הוי כפירשא מ"מ אינה נחשב גופה אלא ככנוס ומותר וכ"מ בתוס' דעבודת כוכבים דף ל"ה ע"א ואפשר לומר הא דכ' המחבר כאן ויש מי שאוסר היינו לשיטת רש"י דס"ל דלא"ח אפי' קרוש נמי לא חשיב כפירשא אלא ההבדל בין ק"ח לאח"ז דק"ח ס"ל דהוי כגופו וא"ח ס"ל דלא הוי כגופו והא דקאמר הגמ' והלכתא אין מעמידין כו' אבל מעמידין וכו' ובקיבת כשרה שינקה מן הטריפה אמאי הא לא הוי כפירשא וי"ל דדווקא בעין הוא דאסרו אבל האי הלכתא קאי לענין מעמד גבי נותר מותר ור"ל בכה"ג לא החמירו חכמים לאסור הגבינה ודו"ק: [הג"ה. זה תמוה דברש"י במשנה שם משמע דאם הקיבה אסורה אסור אפי' להעמיד בו ומה שהקשה מהלכתא הדבר פשוט דרש"י לא גריס ובקיבת כשרה שינקה מן הטריפה וכ"כ המהרי"ב שם. ע"כ הג"ה מוהר"ש הכהן נ"י מ"ץ דפ"ק]:

(שם בהג"ה) **ואם העמיד בו כו'**. עד שיהיה ס' בחלב נגד הצלול וי"ל אם הקיבה אינה נאסר רק (ע"י מליחה) כדי קליפה כמ"ש המחבר והרמ"א לקמן סי' צ"ח דאין צריכין ס' נגד הקליפה הנאסר צ"ל דזה הוי כמו ציר ואף דמליחה אינו נאסר רק כדי קליפה ציר גרע ממליחה ואוסר בכולה ועיין ס"ק ס"ח סי"מ כו':

שם **ואם הי' ס' בחלב הכל מותר**. ע' ש"ך ס"ק ל"ז שהקשה הא לדידן דבר המעמיד לא בטיל ע"ש דבריו באורך וי"ל דהנה התוס' כ' דף ל"ה ע"א ד"ה חדא קתני וז"ל ומיהו במקומינו שמעמידין בקיבה אר"י בהר"ר חיים שיש טעם קצת לאסור מפני שנמלח הקיבה בעורה ואיכא איסור דבב"ח דמליח הרי הוא כרותח כו' ע"ש ומקשים ל"ל הטעם משום בב"ח שאינה רק דרבנן ע"י מליחה הל"ל הטעם משום שבלוע בקיבה איסור נבלה מעור הקיבה ע"י המליחה והוי איסור דאורייי' ומתרצים דאי הוי הטעם משום נבילה שבלוע בקיבה לא הוי לן למיסר משום מעמיד הא האיסור אינו מעמיד כלל רק הקיבה הוא מעמיד והקיבה בעצמה הוי היתירא לכך קאמר הטעם משום בב"ח שגם הקיבה הוי כגופא של איסור ושפיר אמרי' בי' דהוי דבר המעמיד ול"ב וא"כ גם ד' הרמ"א י"ל דכיון דע"י כבוש ומליחה אינה נאסר מהתורה בב"ח רק דחז"ל אסרוהו והלכך אינו חמור כ"כ

שיהי' החלב נחשב כגופו של איסור ולא אמרינן בי' דבר המעמיד ל"ב והלכך מהני ביה ס' וכמ"ש הש"ך סק"ל ע"ש ודוק [הג"ה ואף דבתוס' הנ"ל בשם הר"י רצה לאסור מטעם זה י"ל דהתוס' מיירי באמת בליכא ס'] ועי"ל דהתוספות מקשים שם תימא לפמ"ש ר"ת דבקרוש לא נאסר מעולם אף קודם חזרה משום דהוי כפירשא לפי זה הוי מצי לאוקמ' דברי שמואל גם קודם חזרה והא דהוצרך לומר משום עור הקיבה משום דבקיבה עצמה בצלול אין להעמיד כלל ובקרוש מותר ותי' דמ"מ הי' אסור משום דאין העו"ג בוררים כ"כ הצלול מן הקרוש וכו' ע"ש ויש להקשות אף דמקצת הצלול מעורב מקרוש מ"מ מה בכך הא אין הצלול ראוי להעמיד וצ"ל דהתוספות דהכא קאי לר"ת לשיטתו דס"ל דבר המעמיד בטיל בס' א"כ ע"כ כל חשש גבינות של עובדי כוכבים אינו אלא שמא נתערב בהו חלב נבלה עד כדי נ"ט א"כ שפיר מתרצים כיון דאין בוררים הצלול איכא למיחש שמא נתערב בגבינות מן הצלול עד כדי נ"ט א"כ אי אמרינן דדבר המעמיד ל"ב אפי' באלף ע"כ צ"ל דאין חילוק בין קרוש לצלול דאל"כ ק' קו' התוס' דה"ל לאוקמי כולה ק"ח כו' וא"כ יפה כ' הרמ"א דהמעמיד בחלב צלול של איסור אם יש ס' מותר ממ"נ דאי סברינן כדעת ר"ת דצלול אסור ע"כ מוכח דבר המעמיד בטיל בס' וא"א דבר המעמיד ל"ב א"כ לית כאן איסור כלל דהא לשיטה זו ע"כ גם בצלול הוי כפירשא בעלמא וכמש"ל וק"ל [הג"ה מאת הרב וכו' מוה' **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**. מש"כ כבוד הגאון המחבר ז"ל דלדעת ר"ת ז"ל ע"כ מוכרח לומר דמעמיד אינו חמור יותר מתערובת גרידא ומעמיד ג"כ בטיל בס' דאל"כ ישאר קושיית תוס' דעבודת כוכבים דף ל"ה הנ"ל הנה באמת אין הדבר מוכרח כלל דאף דר"ת בעלמא בוודאי סובר דמעמיד בטיל בס' וכמש"כ במרדכי סו"פ כ"ה ובתשובת מיימון השייכים להלכות מאכלות אסורות סימן ח' על שמו מ"מ אנן לדידן שפיר י"ל דמעמיד לא בטיל וכדעת הרמב"ם ואף אם נסבור כסברת ר"ת דצלול אסור ולק"מ מהא דלא מוקים הגמ' לדברי שמואל דמיירי אפילו קודם חזרה דאי משום קיבה עצמה היה בטיל בס' דכבר כתב הר"ן בפ"ב דעבודת כוכבים בשם הראב"ד דאיסורי מאכלות של עובדי כוכבים שאסרו מחמת תערובת איסור לא הלכו בו אחר הטעם משום לא פלוג ואפילו אם אינו מעמיד ג"כ לא בטיל בס' ובחידושי על יו"ד בסי' זה בארתי בעז"ה דיש ג' שיטות בדין מעמיד וזה לשוני שם בקיצור דע כי בדין מעמיד יש ג' שיטות שיטת ר"ת ז"ל דמעמיד בטיל בס' כשאר תערובת וכמו דתנן בסו"פ כ"ה דהמעמיד בעור הקיבה. אם יש בנ"ט ה"ז אסורה ואין חילוק כלל בין אם הוא מעמיד בדבר שהיה היתר מתחילה ונעשה איסור ע"י ההעמדה וכמו דמעמיד בעור קיבה כשרה או אפילו אם מעמיד בעור קיבת נבלה דכבר היה אסור קודם העמדה ג"כ בטיל בס'

והא דאסרו גבינות של עובד כוכבים ולא אזלינן בתר טעמא והוה לן למימר דלטעמיה קפילא צ"ל דס"ל כשיטת הראב"ד הנ"ל דבדבר של עובד כוכבים אף בליכא טעמא אסור וזהו שהקשו התוספות שם במשנה דף קט"ז בד"ה המעמיד דלמה הוצרכו לומר דאסרו גבינות דעובד כוכבים משום דמעמידין בעור קיבת נבלה דמאי איריא נבלה אפילו כשרה נמי ותירצו דמשום בשר וחלב לא היו אוסרין מספק משום דליכא אלא איסורא דרבנן דדרך בישול אסרה התורה והא דבגמרא שם עמוד ב' אמרינן אין מעמידין בעור קיבת נבלה ולא קאמר דאפילו בכשרה אסור דהא לר"ת אין נ"מ לענין ביטול בין נבלה לכשרה צ"ל כמו שתי' המהרש"א ז"ל דאגב דסיפא נקטה ועוד י"ל דבנבלה אפילו ביש ס' כנגד עור הקיבה מ"מ אסור לכתחילה להעמיד משום דאין מבטלין איסור לכתחילה אבל בבב"ח אי ליכא נתינת טעם לא נעשה בב"ח ולא שייך בזה מבטל איסור לכתחילה ועוד דהא בב"ח דרבנן הוא דהא אינו דרך בישול ובאישור דרבנן היכא דמקלי קלי איסורא משמע בביצה דף ד' דמבטלין ומיהו יש להסתפק אי מקרי הכא מקלי קלי איסורא ועוד דאין לדמות איסורים דרבנן להדדי אבל טפי נכון לומר כמו שכתב המהרש"א ז"ל. שיטה הב' שיטת הר"י הלוי מיגש והרמב"ם ז"ל דהמעמיד בעור קיבת נבלה לא בטיל אפילו באלף משום מעמיד אבל בעור קיבה כשרה דאינו אסורה רק מצד בב"ח לא שייך מעמיד דהא כל זמן דליכא טעם בב"ח לא נאסר כלל וכל אחד בפני עצמו הוא היתר והלכך כשיש ס' מותר דהא מעמיד בהיתר וזהו דתנן המעמיד בעור קיבה כשרה אם יש בנו"ט ה"ז אסורה וע"פ דעתם ז"ל נסתלק קושית התוספות דמשו"ה הוצרכו לאסור גבינות העובדי כוכבים משום נבלה דנ"מ דלא בטיל בס' אבל מצד בב"ח הי' בטיל בס' ולא ס"ל כסברת הראב"ד ז"ל הנ"ל וגם א"ש מה דאמר והלכתא דאין מעמידין בעור קיבת נבלה ולא קאמר דאפי' בכשרה דנ"מ דאפי' איכא ס' וגם עבר והעמיד דבנבלה אסור מצד מעמיד אבל בהעמיד בכשרה מותר בדיעבד אם איכא ס' ונסתלק קושיית מהרש"א ז"ל. ושיטה שלישית יש בזה לר"ש בן אברהם במרדכי שם וס"ל דאף דמעמיד בכשירה לא בטיל אפי' באלף מדין מעמיד והא דתני אם יש בנו"ט מיירי היכא דיש גורם אחר של היתר דמותר מצד זה וזה גורם ואז מהני ס' כיון דמצד מעמיד ליכא והא דהוצרכו לאסור גבינות דעובד כוכבים מצד נבלה צ"ל דיתרץ כמו שתי' התוס' הנ"ל והא דאמר בגמ' דאין מעמידין בעור קיבת נבלה צ"ל כתי' המהרש"א ז"ל הנ"ל. והנה מד' הטור בס"ס זה נראה להדיא דפוסק כר"ת דהרי כ' דאם העמיד גבינות בקיבה שעמדה יום אחד בעורה שנאסרה מתחילה משוס בו"ח אם יש בהם בנו"ט אסורות לרש"י אפילו בקרוש ולר"ת בצלול דווקא ונראה שהוציא כן מד' אביו הרא"ש ז"ל שהעתיק לד' רש"י

שם במשנה לענין עור הקיבה שנמלח בקיבתה וכתב דאם העמיד בה גבינות אסורות בנו"ט הרי בהדיא דס"ל כר"ת וכן מרש"י שם גופא מוכח דס"ל כר"ת מדה צרך לאסור שם במשהו מצד מין במינו ולא אסר ליה מצד מעמיד וכ"כ הדגמ"ר שם בסי' זה ואף שיש לדחות דדוקא בבו"ח דרבנן כתבו כן אבל ניכרין דברי אמת דלא ס"ל כלל דין מעמיד דיאסור במשהו מדלא הזכירו רש"י והרא"ש כלל לדין מעמיד בעור קיבת נבלה כנ"ל בדעת הרא"ש והטור ומיהו אנן קיי"ל להלכה דמעמיד אוסר במשהו וכמו שכתב המחבר והרמ"א בסעיף י"א. ע"כ הגה"ה מהרב הג' מוה' **שלמה הכהן** נ"י מ"ן דפ"ק **ווילנא**:

שם **ואם היתה הקיבה צלול וכו' ונקרשה כו'**. ויש מקילין בזה והכי מוכח לכאורה מד' תו' הנ"ל דמאי קשי' להו לוקמי כולה ק"ח והא דלא אמר משום קיבה עצמה משום דעיקר העמדה הוא בקרוש דדילמא ס"ל להגמ' דחיישי' שמא היה צלול תחלה א"ו דס"ל להתו' כדעת היש מקילין ומיהו מתי' התו' מוכח איפכא כדעת האוסרים דהא כבר כתבתי בס"ק הקודם להקשות דמאי מתרצים דאין העובדי כוכבים מבררים מ"מ כיון דאין הצלול מעמיד דבטל א"ו דס"ל כדעת האוסרים א"כ מתרצים שפיר כיון דמתחלה אינם בוררין הצלול ואח"כ נקרש הצלול ואז ראוי להעמיד בו והוי שפיר דבר המעמיד וק"ל:

(סעיף י"א בהג"ה) **הוי זוז"ג ומותר**. עיין ש"ך ס"ק ל"ו מפקפק באם שיש בכל אחד כדי להעמיד והפ"ח ס"ק ל"א ר"ל ממתני' דשאור של חולין ותרומה שנפל לתוך העיסה דאיפסקא הילכתא בפ' כל הצלמים דכשיש באיסור לבדו כדי לחמץ אסור ע"ש דבריו באורך ואין זה מוכרח בשלמא התם תלי' הדבר בטעמו ובחימוץ ולא בחשיבות א"כ כיון שיש באיסור לבדו כדי לחמץ שוב ההיתר אינו מעלה ואינו מוריד משא"כ בדבר המעמיד דתלי' בחשיבות י"ל כיון דאיכא בהדי דבר המותר שוב לית לי' חשיבות דבר המעמיד ובטיל:

סימן פח

(סימן פ"ח סעיף א') **אסור להעלותו על השולחן**. עש"ך סק"ב ונראה דוקא עד אלא שאני התם דעל הלחם יחיה אדם ע"ש ויש להק' הא דאמרינן בפסחים דף י"א רי"א בודקין אור י"ד שחרית ובשעת הביעור ופריך בגמ' שם היכא דלא בדיל מי גזר והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו' ור"י מתיר ול"ג דילמא אתי למיכל ולפמ"ש הש"ך ל"מ הגמרא מידי דלמא הא דגזר בחמץ היינו משום דחמץ שאני דעל הלחם יחיה אדם אבל לא בשאר דברים ואפשר י"ל הא דמחלק בין לחם לשאר דברי' היינו בשעת סעודת אדם כמו גבי

חלה וכדומה שמביא הש"ך כ"ז אבל שלא בשעת סעודה ליכא לחלק בין לחם לשאר דברים א"כ התם גבי בדיקת חמץ דהוי שלא בשעת אכילה פרי' שפיר משמן אחמץ ובלא"ה יש ליישב קושית הש"ך הא דכתב הר"ן דטעם בזה בשר וזה גבינה דאסור הוא דכל חד לחוד שרי א"כ הרואה שהוא אכל גם הוא אתי למיכל משא"כ דבר האיסור ליכא למיגזר א"כ ה"ה גבי חלה אף דבדיל מני' כיון שהרואה שהכהן אוכל גם הוא יבוא לאכול והא דבמודר הנאה דמותר היינו משום דסתמא הם שונאים זה לזה ולא יבוא לאכול מחברי' וכמש"כ הרא"ש הא אי לא"ה הי' אסור כיון דחבירו ג"כ אוכל:

סימן פט

(סימן פ"ט סעיף א' בהגה"ה) **וי"א דא"צ להמתין ו' שעות רק כו'**. ומותר ע"י קנוח והדחה והא דצריך אפילו אחר בה"מ קינוח והדחה יש להוכיח כן מד"ת פ' כ"ה ד' ק"ז ע"ב ד"ה עוף וגבינה שכ' שם וז"ל תימא האיך פריך מגבינה א"ב לבשר אחר לגבינה וי"ל דהכי פריך דדברי אגרא משמע עוף וגבינה נאכל באפיקורן בלי נ"י ובלי קינוח אבל בשאר בשר בעי נ"י וה"ד אי בשר תחלה אפילו בנ"י וקינוח הפה לא סגי עד סעודה אחריתי אלא לאו אגבינה תחלה עכ"ל וא"כ ע"כ צ"ל דס"ל לתוס' דאף בסעוד' אחרת נמי צריך קינוח דאל"כ הל"ל לא משכחת לי' קינוח והדחה א"ו דאף בגבינה א"ב נמי צריך קינוח והדחה כמ"ש הרמ"א שם אבל בלי בה"מ בודאי לא מהני המתנת שעה והנה המ"א בא"ח כ' דאפי' בבשר אחר גבינה נמי צריך בה"מ ומסתבר דלא כוותי' דקאמר התם מאי אמצעי' בין בשר לגבינה רשות והיינו בתוך הסעודה וא"כ ע"כ צ"ל דלאו צריך בה"מ דאל"כ ליכא מציאות למים אמצעים שיהיה רשות כלל דהא קודם בה"מ צריך עכ"פ מים אחרונים לשם חובה א"כ אמצעים הם ללא צורך א"ו דאין צורך לבה"מ כלל בין גבינה לבשר:

(שם סעיף ב') **צריך לרחצם**. עיין ש"ך סק"י שהביא בשם מהרש"ל דמים אמצעים אסור בשאר משקין כו' ומד"ת מוכח כד' ראב"ד שכתב בא"ד שהבאתי לעיל בס"א וז"ל ור"ת מפרש דאכל בשר אסור לאכול גבינ' היינו בלי נ"י וקה"ת כו' ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודה אחריתא בלי נט"י וקה"פ ולפום ריהטא איך שייך לומר דלא אכיל עד סעודה אחריתא בלי נט"י וק"פ דהא ע"כ צריך ליטול ידיו לבה"מ תחלה ומים אחרונים חובה וע"כ יש לו נטילה אע"כ צ"ל דס"ל לתוס' דמים אמצעי' פסולין בשאר משקין ומים אחרונים כשרים וא"כ אף שנטל ידיו בשאר משקין לשם מ"א ולגבי אמצעי' לא מהני כלל:

(שם סעיף ג' בהג"ה) **שמש כו' בסעוד' א"צ נטילה.** עיין ש"ך ס"ק כ' ובפ"ח שתמהו על הב"י והרמ"א שהעתיקו ד' רש"י כאן שרש"י לא מיירי רק לענין נ"י בסעודה אבל כל היכא דכל הנטילה משום הנדבק בידים א"כ וודאי דגם השמש צריך נטילה ע"ש ולענ"ד נראה ליישב דאין כוונת הב"י להביא ראי' דשמש אף שהוא עוסק במאכל מ"מ א"צ נטילה דזה פשיטא דמהיכא תיתי נימא אם אחד עוסק בבו"ח שלא בשעת אכילה נמי יהיה צריך נטילה א"ו דע"ז לא הי' צריך להב"י ראי' כלל דוודאי א"צ שום נטילה דלא קתני רק על האוכל בשר או חלב רק דבשמש ה"א דשפיר צריך נטילה שמא יבא למיכל מיני' ע"ז מביא שפיר ראיה מרש"י דלא חיישינן שמא יאכל וד' הב"י נכונים ודו"ק:

סימן צ

(סימן צ' סעיף א') **הכחל כו' אם עבר ובישל כו'.** כל הסעיף זה הוא לשון הרמב"ם וכ' המ"מ לא נתבאר בדברי רבינו בבישול בלי בשר אי צריך קריעה או לא וקשה דהא ע"כ מוכח דלכתחלה צריך קריעה שתי וערב דהא ס"ל להרמב"ם דצלי צריך קריעה קצת א"כ הא דזוויקא לה כחלא ע"כ בקריעה קצת וע"ז פריך והא אין קורעו תנן והיינו דצריך קריעה ש"ו וע"ז משני ההיא לקדירה וע"כ לקדירה בלי בשר דאל"כ האיך קאמר רב דאינו עובר ומותר דהא הרמב"ם ס"ל דבהדי בשר בלא קריעה אפי' דיעבד אסור וא"כ וודאי דלכתחלה בלישנא קמא דרב דתני כוותי' ע"כ מיירי בלא בשר ואפ"ה צריך קריעה ש"ו א"כ מאי מספקא להרב המגיד וצ"ל דמפרש דאפשר לומר כך קו' הגמרא דודאי הא דקתני קורע היינו קריעה קצת וקו' הגמ' מהא דקתני קרעו ומוציא את חלבו ע"כ קרעו איירי בצלי ומוציא את חלבו דהוא קריעת ש"ו היינו בבישול בלא בשר ופריך שפיר ומשני ההיא לקדירה פי' הא דקתני ומוציא את חלבו דצריך קריעה ש"ו היינו לקדיר' בבשר והא דקתני קרעו היינו קריעה קצת מיירי בבישול בלי בשר לפ"ז הא דקאמר רב לא קרעו אינו עובר עליו ומותר קאי אירשא בלשון קריעה דהוא קריעה קצת בבישול בלי בשר ויפה כתב דלא נתבאר בדברי רבינו דאפשר לפרש הסוגיא כמ"ש ודוק:

שם **ואין משערין אותה אלא בשעה שמבלע כו'.** גם דין זה הוא לשון הרמב"ם וכ' ה"ה דהרמב"ם מפרש הא דקבעי בגמ' בי' משערין או במאי דנפיק מיני' היינו דמספקא או משערין ביה והיינו כמו שהוא בא לפנינו או במאי דנפיק מיני' דהיינו דמשערין כמו שהוא בעת שנפל ומסיק דבדידיה ומק' הב"י א"כ איך קאמר פשיטא דבדידיה משערין דאי במאי דנפיק מנא ידעינן הא לפי זה מיירי דידעינן כמה הי' בשעה שנפל ונ"ל דזה ודאי צ"ל דא"צ ס' נגד כל החלב שבי' דאל"כ ק' הא דקאמר כחל בס' מאי בעי הכא בס'

הל"ל שיטעום קפילא דהא הוי מבשא"מ אע"כ צ"ל דלא אסרו חז"ל כל החלב הכנוס בכחל אלא או מה שיוצא ממנו ולא מה שנשאר בו כנוס או איפכא וא"כ א"א למיקם עלה בטעימת קפילא דאף דאי טעם חלב מ"מ מותר דאין כל החלב אסור לכך מספקא לי' אי' בדידיה משערין והיינו מה שנשאר בתוכו הוא דאסרו חכמים משום דחלב היוצא נתבטל במים ותו לא מיקרי חלב ואינו בכלל חלב דמיד שיצא לחוץ נתבטל ברוב מים משא"כ חלב הנשאר בתוכו שהיא עומדת בעין בפ"ע שפיר איכא למימר דאסור וגם א"ל איפכא דבשלמא מה שיצא לחוץ שהיא עצמה נתערב צריך לשער בס' משא"כ חלב הנשאר כנוס בתוכו שאינה נותנת לחוץ רק טעמא בעלמא י"ל דכיוצא בזה לא אסרו חכמים חלב שחוטה כלל וע"ז קאמר פשיט' דבדידי' משערין היינו דלא אסרו רק חלב הכנוס דאל"כ האיך נתנו שיעור בס' נגד החלב שיצא לחוץ מנא ידעינן כמה נפיק וא"ל דנחזי במה שנשאר בתוכו א"כ הנותר יצאו לחוץ ז"א דלמא נפיק יותר ומרוטב נבלע בכחל וא"כ ליכא כאן כשיעור מוגבל לשער בס' נגד חלב היוצא ח"ו דלא אסרו רק חלב הנשאר בתוכה ושפיר יוכל לשער נגד מה שנשאר בתוכה דהוי שיעור מוגבל וידוע ובזה עולה שפיר דברי הרב המגיד בלי גמגום:

(שם בהג"ה) **וי"א דאם נפל תחלה לקדירה כו'**. עיין באחרונים שתמהו על דברי המחבר שלא הביא דעה זו שהביא הטור בשם הרשב"א ולק"מ דהנה א"א דבשר בחלב שנאסר כבר שנבלע בחתיכה הוי כמו שאר אסורין ולא"א ביה חענ"נ לשיטת הסוברי' כרבינו אפרים אם כן הכא בכחל לשיטת הרמב"ם דס"ל דאין טעם בשר של הכחל נאסר כלל מחמת בו"ח ואינו אסור רק אם בשלו בהדי בשר וא"כ אינו נאסר הכחל רק משום שנבלע בו בב"ח וכה"ג ל"א חענ"נ א"כ הרמב"ם והמחבר דס"ל כר"א א"כ ל"ש הך דינא דבשלמא הטור שהעתיק האי דינא אע"פ שהוא נמי סובר כשיטת ר' אפרים היינו משום שהוא העתיק נמי שיטת רש"י בשם ר"א דכחל אסור גם אם בשלו בלא בשר א"כ הוי היא עצמה אסורה מחמת בב"ח ושפיר שייך לומר חענ"נ משא"כ המחבר שלא העתיק רק לשון הרמב"ם א"כ ל"ש האי דינא אבל הרמ"א לשיטתו דפסק לקמן בסי' צ"ב כשיטת ר"ת דכל אסורים שבתורה אמרינן חענ"נ א"כ שפיר העתיק האי וי"א [הג"ה ועי' בפלתי שכ' דבלא"ה לדעת הרמב"ם לא שייך זה דהא ס"ל דהטעם דמצטרף הכחל לס' משום שהכא דרבנן וא"כ ה"ה בטעם שניה]:

סימן צא

(סי' צ"א סעיף ה') **מליחה כו' ושהה כדי מליחה לקדירה.** עיין באחרונים שהקשו מהא דכ' לעיל סימן ס"ט דאפילו קודם לכן נמי הוי כרותח ותי' דיש חילוק בין מליח לציר דציר הוי רותח קודם לכן ומליח לא הוי כרותח עד שישהה ומפרש בספר פרי תואר הטעם משום בשר מקריר קריר להמלח כיון ששוכב עליו משא"כ ציר שהוא מכונס בכלי בפ"ע ואין שום דבר מקרר אותו הוי מיד רותח או י"ל כמו דאמרי' גבי שבת דצריכ' מילחא בשולא כבישרא דתורא משמע דכ"ר אינו מבשל לבישרא דתורא ואפ"ה אסור לתת לתוכה בשר חם והיינו משום דאע"ג דאין הבשר מתבשל מכל מקום הלחלוחית שבו מבשל כמ"ש הרא"ש בשבת שם א"כ ה"נ דבשלמא הלחלוחית שהוא ציר מקרי מיד רותח משא"כ הבשר לא מקרי רותח עד שישהה כדי מליחה. אך י"ל איך דעת המחבר להתיר קודם ששהה הא כיון שנמלח הבשר עם הגבינה ודאי דאיכא כאן ציר והש"ך שכ' לחלק בין ציר למלח היינו לשיטתו דס"ל דאחר שהודח שוב נסתם נקבי הפליטה מבלי לפלוט לעולם שום דבר ואפילו ציר והכא מיירי בבשר שכבר נמלח והודח וליכא ציר אמנם להפוסקים דס"ל דאף אחר שהודח אית לי' פליטת ציר ק' וצ"ל דמיירי אחר שכלו כבר כל הפליטות ציר כדלעיל ואפשר י"ל דהציר דיוצא ע"י מליחה אינה נאסר משום בב"ח דהא בכל איסורים אי לאו דקאמר קרא הטמאים לאסור צירן ורוטבן ה"א דבאמת מותר א"כ גבי בשר שהוא של היתר איכא למימר דעל הציר ל"א טכ"ע דאורייתא וקצת ראיה לזה דאם לא כן קרא דהטמאים ל"ל הא הכי טכ"ע דאוריי' א"ו בציר ל"א טכע"ד א"כ א"ל דאינה נאסר כלל בב"ח מחמת הציר ודוק:

שם **וי"א דלאחר ששהה במלחו שיעור מליחה כו'.** ע' בש"ך סקי"א שכ' שהרב נמשך אחר התה"ד סי' ק"ט ע"ש ואדמ"ו אמר דמד' הרא"ש לשינויי בתרא דמתרץ שם על מעשה דרש"י מוכח שהמלח אחר ששהה שיעור מליחה לעולם ברתיחתו עומד דז"ל הרא"ש בפ' כ"ה וא"ל דלא אמרינן מליח ה"ה כרותח אלא בשעת פליטתו א"כ בשעת גמר פליטתו לא חשיב כרותח דהא גבי בר יונה דנפל לכמכא אמרינן מליח ה"ה כרותח כו' ויש לתרץ כו' ובסי' ל"ח כ' וז"ל ובשר שנמלח ושהה כו' א"נ פסק כח המלח וכו' ומחמת אותו מלח לא חשיב עוד כרותח לאחר גמר פליטתו וכו' ולא דמי לבר יונה וכו' שהי' נחשב כרותח אם לא היה הכותח נאכל מחמת מלחו דהתם לא פסיק כח המלח ויש לדקדק בדבריו א"כ אמאי מקשה לעיל שיאסר הכלי מחמת מלח הנמחה דלמא לאחר גמר פליטתו שוב לא מקרי רותח ואין להקשות מבר יונה דהת' לא פסיק כח המלח וכמ"ש כאן וצ"ל דס"ל להרא"ש דאף דאמרי' פסק כח המלח היינו שלא יחשב עוד למלח

רותח כיון שכבר פסק כחו בהוצאת הדם מן הבשר אבל מ"מ הציר לעולם ברתיחתו עומד דשם ל"ש לומר פסק כח המלח א"כ שפיר הקשה הרא"ש שיהיה ראוי לאסור הבשר מחמת דם המלח שנמחה בציר דכמו בכמכא דע"י המלח שבה נחשב לעולם רותח ה"ה ציר שיצא קודם ששהה שיעור שהייה דע"י המלח שבה לעולם ברתיחתו עומד לפ"ז יש לתמוה על התה"ד שהתיר בהאי עובדא לכאורה כיון דעדיין לא הודח מסתמא הי' שם עדיין ציר ולעולם היא רותח ונבלע ציר הטריפה בכשרה ויש לאסור אפילו במקום הפסד מרובה ואפשר י"ל הרמ"א שהביא דעתו היינו כאן בב"ח אשר בלא"ה יש סברא לומר דאין ציר אוסר בב"ח כמש"ל דאע"ג דהרמ"א ס"ל לקמן דציר הוי כבשר גם לזה היינו על האי סברא לחודי' אין רוצה לסמוך מה שאין כן הכא י"ל שסמך אהתה"ד משום האי סברא דבציר אינו אוסר בב"ח וכ"מ קצת מדהביא רמ"א דינו של התה"ד הכא גבי בב"ח דאין כאן מקומו ה"ל להביאו לקמן גבי תערובת של שאר איסורי' סס"י ק"ה אלא וודאי דשם אינו רוצה לסמוך אתה"ד וכמ"ש וק"ל:

(שם סעיף ז') **הא דמפלגינן וכו'**. ש"ך סקכ"ד אינו מכווין כו' ונ"ל דהכא מיירי דאפי' צלי אינו כ"כ חם אפ"ה אסור כיון שהתחתון הוא מלוח קצת:

סימן צב

(סימן צ"ב סעיף א') **כזית בשר כו'**. מאותה ח' אסורה הא דסתם המחבר כו' סתם דאותה ח' אסורה משמע אפי' טעמו קפילא ואומר דלית בה טעם חלב אפ"ה אסור ואמאי וא"ל דחיישינן דלמא מתחלה היה בה טעם חלב וכבר נאסר אותה חתיכה ואחר כך יצא ממנה דעכשיו לית בה טעם כלל ומ"מ כיון שכבר נאסרה אותה חתיכה שוב לא חזרה להיתרה דז"א דהא מיירי שקדם וסילק קודם שתפלט א"כ ע"כ וודאי לא היה בו טעם דא"כ הטעם שבה להיכן אזיל דהא לא מפליט מידי קודם שתנוח מרתיחתו ואין לומר היינו דאין מפליט טעם גמור אבל מ"מ מפליט טעם קלוש א"כ א"ל שמא היה בו מתחלה טעם גמור ועכשיו יצא ממנו טעם קלוש ונשאר בו טעם קלוש ומש"ה אין נרגש טעמו א"כ קשה לפ"ז הא דפ' כ"ה ד' ק"ח א' רב כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב כו' ופריך חלב נבלה היא ומשני בשקדם וסילקו דמבלע בלע ומפליט לא פליט ולפי דברינו אכתי ק' כיון דהיה חלב בתוך הבשר א"כ אפי' אם אינו מפליט אלא טעם קלוש למה אינו אוס' לחלב שביורה וצ"ל כיון דליכא אלא טעם קלוש שוב ליכא כאן חשיבות מינו ולא הוי רק כא"מ ובטל בס' וא"ל הא מ"מ עדיין קשה הא דכ' דאם סלקו קודם שתנוח מרתיחתו דסמכינן אטעימת קפילא וא"א דטעם קלוש יוצא אפי' קודם שתנוח מרתיחתו אמאי

א"צ ס' ניחוש דלמא יצא ממנו טעם קלוש ועל טעם קלוש אינו נרגש על ידי קפילא ועוד הא שניהם חלב וא"א להכיר הטעם וצ"ל דודאי אין יוצא ממנו רק משהו טעם קלוש והא דאותה חתיכה אסור היינו משום דחיישינן דלמא אותה חתיכה קבלה טעם חלב מתחלה היינו מצומצם אשר בהסר ממנו טעם משהו שוב חינו נרגש טעמו א"כ חיישי' הכא דלמא יצא ממנו האי משהו קלוש ומשום זה אינו נרגש טעמו וא"כ שפיר אותה חתיכה אסורה אף דמפרש רש"י בדף הנ"ל ע"א דהא דאמר רב כיון שנ"ט בחתיכה חענ"נ אמתני' קאי והיינו מדמתני' אירי שהיה חתיכה מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב אע"פ שלא ניער וכיסה לבסוף אפ"ה אסרינן כל החתיכה והיינו משום דאפי' בלי ניעור וכיסה כיון שמקצתה תוך הרוטב יוצא ממנו אח"כ בלי ניעור וכיסה והא דלא מצטרפין לרוטב מיד היינו מהאי חתיכה כיון שאינה כולה תוך הרוטב ובלע באותה חתיכה כולה קודם שיבא אל הרוטב אבל אח"כ יצא ממנו לרוטב ואוסר שאר החתיכות וכ"מ פשטא דטיפת חלב שנפלה אם יש בנ"ט אסור משמע אפי' בלי ניעור כלל דבסיפא קתני ניעור וכיסה משמע ברישא שאוסר בלא ניעור וכיסה וכן נר' שכך מפרש הט"ז ע"ש ומשמע דאם אין בה מותר אפי' אותה חתיכה ולמאי ניחוש דלמא היה באותה חתיכה טעם ועכשיו יצא ממנו לחוץ כהנ"ל דבשלמא אי הוי מפרשינן כמ"ש הש"ך דאם מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב אינו יוצא כלל לרוטב זולת ניעור וכיסה א"כ ע"כ מתני' דטיפת חלב מיירי שניעור וכיסה לבסוף א"כ איכא למתיר טעם חתיכה קודם שניעור ולא היה בו טעם משא"כ לשיטת הט"ז בפי' רש"י דמתני' מיירי בלי ניעור וכיסה ול"ש למיסר טעם חתיכה וא"כ ק' וכו' וצ"ל דרש"י אזיל לשיטתו דס"ל דלא סמכי' אקפילא רק בדאי' ס' א"כ הא דמשמע במתני' אין בה נ"ט דמותר ע"כ גם אין באותה חתיכה ס' א"כ אמרינן ודאי אם טעמו קפילא ואמר דלית ביה טעם כיון (דכבר קיי"ל) דאית בי' ס' סתמא לא היה בו טעם כלל מעולם ומותר אפי' אותה חתיכה ולא אמרינן בי' דהיה בו טעם ויצא אח"כ וא"כ לדידן דקיי"ל דמדינא סמכינן אקפילא אפי' בדליכא ס' ל"ל כפי' רש"י דאל"כ יקשה כי ליתה בי' טעם אמאי יהיה אותה חתיכה מותר א"כ יש לתמוה קצת על מהרש"ל וסייעתו דפסקו כרש"י כיון דס"ל דטעימת קפילא בלי ס' לא ה"ל לפסוק כוותיה דאל"כ יקשה כנ"ל:

שם **אבל אם לא הספיק כו' אסור אא"כ יש בו ס'**. י"ל לפ"ז על הא דתניא בחולין צ"ד קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנ"ט ואמרינן מאן טעים קפילא טעים לי' ולפמ"ש המחבר אמאי סמכינן אקפילא נימא דנבלע חלב בקדירה ונ"נ וחזר ופליט ליה ואוסר השאר חלב והוי מב"מ עם שאר חלב ויצטרך ס' כי הכא וי"ל דהנה

הר"נ מפרש הא דפריך על הא דאמר רב כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב כו' חלב נבילה הוא ומק' הר"ן אמאי נ"נ הא כיון דהאי חלב שנבלע עדיין מחובר הוא להאי חלב שהוא חוצה לה שהוא ס' נגד טעם בשר ונתבטל טעם בשר שקבל האי חלב שנבלע בו ותי' כיון דנבלע תוך הבשר מיד הוא נפרד משאר חלב ועומד בפ"ע ושפיר קבלה טעם בשר ונ"נ והנה לפ"מ דקיי"ל דאם נבלע איסור תוך מאכל דהאיסור א"א לסוחטו שאין האיסור יכול להפליט ממנו ובנבלע האיסור בכלי אמרי' דמהני הגעלה ושפיר יכול האיסור לפרוד ממנו והיינו ע"כ הטעם דבנבלע במאכל האיסור נדבק בו ונסרך ביותר ונבלע ממש בגוף עד שאין יכול לתת ריוח בין הדבקים לעולם משא"כ בנבלע בכלי שאין נדבק ונסרך כ"כ ולכן בהגעלה שפיר יכול לפרוד ממנו לפ"ז י"ל הא דאמרי' דאם נבלע דבר לתוך דבר אחר שנחשיב כנפרד מן הדבר שחוצה לה היינו אם נבלע לתוך המאכל כדלעיל והוי הכל בגוף א' ושפיר אמרי' דהוי כמפריד ונ"נ משא"כ הנדבק בכלי שאין נדבק כ"כ עם הכלי אמרי' שעדיין הוא מחובר במאכל שתוך הכלי ולא אמרינן כיון שנבלע שיהיה נ"נ לפ"ז לק"מ [וכ"כ הפמ"ג בר"ס צ"ד בש"ד האי חילוקא בשם המרדכי] דבשלמא הכא דמיירי שנבלע תוך הכלי אמרי' שנ"נ ושפיר צריך ס' משא"כ התם גבי קדירה שבישל בה כו' דכיון שנבלע בכלי לא אמרינן שיהיה כנפרד מן בשר ויהיה נ"נ ולא צריך ס' כלל לבטלו אך עדיין ק' הא דכ' המחבר לעיל ס"ס פ"ד דאם העמיד בעור הקיבה כשרה אם יש בה נ"ט אסורה משמע אין בה נ"ט מותר אפי' בדליכא ס' נימא דחלב הנבלע בעור של קיבה נ"נ וחזר ופליט ויהיה צריך ס' לבטל דהתם נמי נבלע במאכל וצ"ל כיון דאין נאסר רק ע"י כבוש ומן התורה אינו נאסר כלל בב"ח אלא ע"י בישול ס"ל להמחבר דל"א חענ"נ משום דס"ל כרבינו אפרים דל"א חנ"נ רק בבו"ח והיינו מטעם דכיון דהאי לחודא שרי וכו' רק ע"י שנתחברו יחד נעשה אסור הוי שפיר כ"א כגוף נבילה וכ"ז אם נאסר ע"י בישול דהוי כגוף איסור משא"כ ע"י כיבוש ומליחה אף שאסרו לאכול מ"מ ל"א חענ"נ שנחשב הכל כגוף א' רק נחשב כשאר איסורים. [הג"ה וכ"כ בחידושי הגרע"א ז"ל שס בס"ס פ"ז דלהט"ז בסי' צ' סק"ד דהמחבר ס"ל דבו"ח דרבנן לא אמרינן חנ"נ ניחא]:

(ס"ב בהגה"ה) **וכן אם לא ניער כו'**. עש"ך סק"ו שרוצה לפרש דברי רמ"א דמספקא ליה אי קיי"ל כר"י או כרש"י כו' ע"ש והיינו דאזיל לשיטתו דס"ל לקמן סק"ג דס"ל לרש"י באם מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב אין מתפשט כלל בלי ניעור וכיסה אבל כנראה מדברי הט"ז סק"ה דמפרש דברי רש"י דאם מקצתה כו' אסורה היינו משו' דבלוע קודם שבא הבלוע לשאר חתיכות ורוטב אבל מ"מ כיון שמקצתה תוך הרוטב חוזר ופולט

לתוכו אח"כ איסור ואוסר אפי' בלא ניעור וכיסה ע"ש והנה לכאורה מוכח כהש"ך דהנה ז"ל תוס' בפ' ג"ה דף צ"ג ע"ב ד"ה אם יש בה נ"ט פ"ה דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטיפה בכל הקדירה ומסייע כל מה שבתוכו לבטל הטיפה וכן כי כיסה הקדירה עולים הרתיחות משוליים ומוליך הטיפה בכל הקדירה משמע דר"ל אפי' החתיכה שנפלה הטיפה עליה היה מקצתה תוך הרוטב אי לא ניער וכיסה אין מסייע הרוטב והחתיכות לבטלו ולר"י נר' דכשהחתיכה שנפל האיסור עליה הוי מקצתה תוך הרוטב לא בעי ניעור וכיסה והתם מיירי כשכולה חוץ לרוטב דאז אינו מתפשט האיסו' רק בניער וכיסה וכו' ע"ש ומשמע להדיא מדבריהם דלרש"י הא דאמר רבי נראין דברי ר"י בלא ניער ובלא כיסה דחנ"נ מיירי במקצתה ברוטב ומקצתה חוץ לרוטב וע"ז מקשה הגמר' אילימא בלא ניעור וכיסה כלל מבלע בלע מפליט לא פליט הרי בהדיא דלרש"י אין החתיכה אוסרת למה שבקדרה כלל אם לא ניער וכדעת הש"ך אמנם מהש"ס דחולין דף ק' מוכח לכאורה להיפך כדעת הט"ז מהא דאמרינן שם כיון שנותן טעם בחתיכ' חענ"נ וכ' התו' שם ד"ה חענ"נ פ"ה שנתבשלו תחלה קודם שנתן שאר חתיכות בקדירה ולא היה בו ס' באיסור ונתנו הנבלה טעם בה כו' וק' לפי' דא"כ גם הרוטב שהי' באותה שעה נאסר תחלה ע"י טעם הנבלע ובסמוך משמע דמבטלין וכו' ע"ש הנה לשיטת הש"ך בדברי רש"י לק"מ דדלמא מיירי בבישול ראשון היה מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב דזה אינו פולט כלל לרוטב ולא נאסר הרוטב א"ו דלא כהש"ך דאפי' כה"ג פליט ומק' התוס' שפיר גם מפרש"י עצמו בסוגיא דטפת חלב דף ק"ח משמע דלא כהש"ך דכ' שם רש"י ד"ה א' רב כו' הא דתנן מתני' אם יש בה נ"ט כו' באותה חתיכה ואוסרת כל החתיכה וכו' וא"כ הא דרב אמתני' קאי ופשטא דמתני' משמע דרישא איירי בלא ניעור וכיסה כלל ואפ"ה אוסרת לשאר קדירה וא"כ מוכח כדברי הט"ז דאם מקצתה תוך הרוטב דמ"מ פליט ואוסר שאר חתיכות וצ"ל דודאי האמת עם הט"ז והא דכ' תוס' בפ' ג"ה דמשמע דר"ל דאפי' מה שנפלה עליו הטיפה הוא מקצתה תוך הרוטב כו' אשר לפום ריהטא משמע שהמה מפרשים אליבא דרש"י דהא דא"ר נראין דברי ר"י מיירי במקצתה תוך הרוטב א"כ לשיטת הט"ז לא פריך מידי מבלע בלע מיפלט לא פליט כו' י"ל דודאי התוס' מפרשי דגם רש"י מוקי להא דא"ר נראין כו' דמיירי בכולו חוץ לרוטב והא דכתב תוס' ונ"ל דאפי' החתיכה שנפל עליה היה מקצתה תוך היינו דס"ל לרש"י האי דינא דחתיכה עצמה נאסר ואין שאר החתיכות מצטרפין לבטל הטריפה וא"כ ליכא לאקשויי אמאי קא"ר נראין כו' בשניעור כו' ולא קאמר נראין דברי חכמים במקצתה תוך הרוטב משום דבכה"ג ס"ל באמת כר"י דאמרינן חנ"נ ואוסר גם לשאר החתיכות משא"כ לשיטת ר"י

דבכה"ג מצטרפין גם שאר החתיכות ק' הל"ל נראין ד"ח במקצתה תוך הרוטב וא"ל לשיטת הט"ז הא דק' להו לתוס' לשיטת ר"י דהל"ל נראין ד"ח במקצתה תוך הרוטב ולא ק' להו לשיטת רש"י הא דקאמר נראין כו' בלא ניער תחלה אלא לסוף ה"ל לאוקמי דברי ר' שלא ניער וכיסה כלל ומיירי במקצתה תוך הרוטב כו' [הג"ה והפלתי כאן העיר ג"כ בזה מל' הט"ז וכתב וצ"ע ליישבו בדוחק. ע"כ הג"ה] ויש לתרץ דהנה ודאי הפלוגתא דר"י וחכמים הוא בכל אופן לר"י אפי' ניער מתחלה עד סוף נמי אסור וחכמים פליגי דבכל ענין אינו אסור בין נפל על החתיכה מקצתה תוך הרוטב או כולה חוץ לרוטב מותר ור"י פליג עלייהו ואסר כל מה שהתירו ואע"פ שאמר נראין דברי ר"י בלא ניער דחנ"נ משמע בכל האופנים דפליגי ס"ל כר"י בלא ניער ואפילו כולה חוץ לרוטב וע"ז פריך שפיר דאם לא ניער כלל מבלע בלע כו'. והוצרך לתרץ דר"ל לא ניער מתחילה אלא לבסוף דזה בכל גווני אוסר לשאר הקדירה ולפ"ז דשיטת הט"ז קמה וגם נצבה יחזור קושית הש"ך על הרמ"א לדוכתיה בהא שכ' דאותה חתיכה אסורה וגם צריך ס' נגד הטיפה א"כ ע"כ דחייש לשיטת רש"י א"כ ה"ל למימר דצריך ס' נגד כל החתיכה דהא פליט אפי' בלא ניער כלל וצ"ל דהרמ"א מיירי בכולה חוץ לרוטב והא דצריך ס' נגד הטיפה היינו משום דלא ברור ליה דהבל הקדירה אינו מוליך בכולה די"ל דהבל הקדירה מוליך הטעם בכל הקדירה וא"כ אותה חתיכה אסורה דלמא אינו מוליך וצריך נמי ס' בקדרה נגד הטיפה דלמא מוליך בכולה ולפ"ז צ"ל הא דכ' התוס' בפ' ג"ה דף ק' ד"ה חענ"נ אלא י"ל דמיירי כגון שיש חתיכה של היתר כולה חוץ לרוטב וחתיכת נבלה מונחת עליה חוץ לרוטב ונעשית חתיכ' היתר נבלה לפי שבולעת טעם נבלה דאין בו ס' לבטלה הטעם מ"מ כשניער הקדרה אוסרת כל החתיכות מפני שהוא מינו עכ"ל צ"ל דדעת תוספות הוא דמיירי שאחר שסילק את האיסור אז הוסיף חתיכות אחרות דאל"כ אלא דמיירי שגם קודם שסילק להנבלה היה החתיכות בקדירה א"כ יקשה אמאי צריך לתת טעם בחתיכות כי לא נתן טעם נמי אסור כל הקדירה דלמא הבל הקדרה מוליך בכולה וא"כ הוי משהו של נבלה עצמה אוסר לשאר חתיכות דבשלמא א"א דאם מונח כולה חוץ לרוטב ודאי אינו מוליך בכולה רק אותה חתיכה א"כ צריך שיתן טעם בחתיכה דאל"כ הוי תרי משהו ותרי משהו לא אמרינן משא"כ השתא דאמרי' דהבל קדרה מוליך בכולה א"כ האי משהו של נבלה עצמה אוסר לשאר חחיכות ול"ש לומר תרי משהו א"ו מיירי שנתבשלה תחלה בלי שאר חתיכות אלא בבשול ראשון הי' מונחת כולה חוץ לרוטב מה שאין כן לרש"י דלא מוקי כה"ג מק' שפיר דהא נאסר הרוטב וא"ל אם כן לשיטתם נמי אמאי לא נאסר הרוטב דדלמא הבל קדרה מוליך בכולה י"ל דמיירי שהיה ס' ברוטב

נגד הנבלה עצמה א"כ ממ"נ הרוטב מותר אי הבל קדרה מוליך בכולה א"כ כשנפל שם הנבלה היה מוליך בכל הקדרה ונתבטל הטעם ברוטב ואי אינו מוליך בכולה א"כ לא פליט טעמו כלל לרוטב משא"כ אותה חתיכה אוסר לשאר חתיכות דלמא אינו מוליך בכולה משא"כ לשיטת רש"י מק' שפיר ממ"נ היכי מיירי אי דמונחת כולה בתוך הרוטב א"כ ע"כ דליכא ס' ברוטב דאי הוי ס' ברוטב נגד הנבלה גם האי חתיכה לא נאסר כלל. חדא דאמרי' סלק את מינו כו' ועוד אף דלא"א סילק כו' מ"מ כיון דהאי חתיכה אינו נאסר רק מטעם משהו לא ה"ל למיסר שאר החתיכות דהוי תרי משהו ואי מיירי שהיה מונחת מקצתה תוך הרוטב ושפיר נאסר האי חתיכה שמונחת עליו אע"פ דאיכא ס' ברוטב נגד הנבלה דבכה"ג ל"ש לומר סילק את מינו ובאיסורה עומד הא לשיטת הט"ז דקיימי בי' ס"ל כיון דמקצתה תוך הרוטב פולט אפי' בלא ניער וכיסה א"כ אף דאיכא ס' ברוטב נגד הנבלה מ"מ נגד כל החתיכה ליכא ס' וא"כ נאסר הרוטב מן החתיכה כיון דליכא ס' נגדו ושפיר מקשים התוספות על רש"י ודו"ק. והנה בעל המחבר ס' פרי תואר כ' די"ל דס"ל לרש"י דהא דאותה חתיכה נאסר היינו מה שלמעלה מן הרוטב דשם אין כח הרוטב מגיע ונאסר קצת אבל מה שבתוך הרוטב לא נאסר דמיד שבא הבליעה לשם הרוטב מצטרף לבטלו כיון דמקצתה תוך הרוטב מה שלמעלה מן הרוטב אינו מזיק להאי שבתוך ע"ש ומתוס' משמע היפוך דכ' פ' ג"ה דף צ' ע"ב ד"ה אם יש בנ"ט דלשיטת רש"י אם יש בה בנ"ט דווקא דס"ל דאה מקצתה תוך הרוטב כו' דאותה חתיכה נאסר לבדו ואין הרוטב מצטרף אבל לרש"י צ"ל דאם יש בה בנ"ט לאו דווקא וא"א כמ"ש הפ"ת הא גם לרש"י צ"ל דלאו דווקא דהא משמע במשנה כיון דאיכא בגיד כדי לתת טעם באותה ירך הרי זו אסורה דהיינו כל הירך ולפמ"ש הפ"ת דאותו חלק שמונח בתוך הרוטב מצטרף הרוטב לבטל א"כ גם לרש"י צ"ל דלאו דוקא אמר אם יש בה אלא וודאי דלרש"י כל החתיכה אסור ודו"ק:

(שם בהגה"ה) **וי"א דאמרי' בכל האסורים חענ"נ**. והנה הר"ן כ' וכן רוב המחברים דאף לשיטת ר"ת דבשאר איסורים אמרי' חענ"נ אינו רק מדרבנן משום לתא דבשר בחלב וקשה לפ"ז הא דהקשה תוס' בפ' כ"ה ד' ק' בד"ה כשקדם וסלקו כו' לפי' ר"ת איך היו מגעילין היורה גדולה כיון דהמים נ"נ וכו' ע"ש ולפמ"ש המפרשים הנ"ל שפיר היו מגעילין אותו מן התורה ולא"א כלל בשאר איסורים חענ"נ ויש רוצים ליישב דודאי גם התוס' ס"ל דאינה רק מדרבנן והא דמק' מיורה גדולה היינו כיון דמצינו היתר בפירוש בתורה לא ה"ל לחכמים לאסור מה שהתורה התיר לן בפירוש לעין רואה ודו"ק ולאמ"ו נראה כך דהנה התוס' הקשו לשיטת ר"ת מיורה גדולה היינו דוקא לשיטת ר"ת דהוא

ס"ל דווקא טכ"ע דאורייתא עד ס' אם כן שפיר י"ל דחענ"נ אסור מן התורה בכל אסורים משא"כ לשיטת ר"ת הכהן דעל דנטע"כ אינו לוקה אם לא דאיכא כזית בכא"פ א"כ וודאי לדידיה חענ"נ מדרבנן ואנן קיי"ל כר"ח הכהן דעל טע"כ אינו לוקה א"כ וודאי דחענ"נ מדרבנן. [וכמש"כ בספרו כרתי ופלתי] ועוי"ל דקו' התוספות אף לשיטת ר"ח כהן דאף דס"ל דכיותר מא"פ אינו לוקה שע"כ כ"ז הוא במבא"מ משא"כ מב"מ לרב דהוא ס"ל מב"מ במשהו ממ"נ וודאי דאמרי' חענ"נ אליבא דכ"ע וא"כ הקשו בתוס' שפיר דא"כ בגעולי מדין נמי איכא למיחש דלמא השתמש בו ביום יין שנתנסכו לעבודת כוכבים דהוא מין במינו עם הגעלה ואמרי' בכל פעם חענ"נ ובשלמא לשיטת ר"א דס"ל דל"א חענ"נ בשאר איסורים א"כ שפיר היינו יכולים להגעיל המים של איסור הנבלע בכלים ד"מ זית של מים והכלי מחזיק שלשים זיתים א"כ אם מגעילים אותו בפעם ראשון והוציא המים את האיסור ונבלע אח"כ לכלי וא"כ לא בלע רק חלק שלשים מן הזית איסור דאף דבלוע דהשתא הוא נמי זית כמו הבלוע ראשונה מ"מ כיון דנפל למי הגעלה וחוזר ובולע ממי הגעלה הוי הוא בלע למ"ד חלקים מן המים של היתר וחלק א' מן האיסור א"כ כשמגעיל פעם שנית ליכא כאן כלל במי הגעלה שנית נתינת טעם כלל רק שמי הגעלה נאסרו במשהו דהוא המי הגעלה שנית נמי הוי רותח ואם הכלי מחזיק פחות מכן אשר אף בהגעלה שנית איכא נ"ט במים מגעילה ג' פעמים ובכל פעם לפי גודל הבלוע וקטנות התחזקות הכלי מרבה בהגעלתו עד שנשאר הבלוע בלתי נ"ט משא"כ ר"ת דס"ל חענ"נ גם בשאר אסורים א"כ כשנאסרו המים תחלה עד נ"ט נעשה המים נבילה וא"כ אף כשמגעילין מאה פעמים לא מהני דבכל פעם אמרי' בי' חענ"נ ובכל פעם שבלוע הוא בולע כזית אסור כמקדם כיון דליכא כלל במי הגעלה ס' נגד מה שבלוע מתוכו ונעשה המים כאיסור נבלה א"כ הק' תוס' שפיר אליבא דרב דס"ל דמב"מ במשהו ועיין בו היטב ודו"ק. [**הג"ה** מהרב הג' וכו' מוה"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**. דברי הגאון בזה תמוהים לפענ"ד דהדבר פשוט דמין במינו לרב אף דהוי מה"ת דהא ילפינן מולקח דם הפר ודם השעיר מ"מ מלקות בוודאי ליכא כל זמן דליכא כזית בכדי אכילת פרס דלא עדיף ממין בשא"מ לדידן דלר"ח הכהן ליכא מלקות בטעמא וכיון דבמין בשא"מ לדידן חנ"נ לא הוי רק מדרבנן וכמש"כ לעיל בשם הפלתי לדעת ר"ת פשוט דה"ה במין במינו לרב וא"כ ע"כ צ"ל דקושיית התוס' אינו רק לר"ת וכמו שמסיק בפלתי ואגב דאיירי בדין חנ"נ ראיתי לכתוב בענין מה דנסתפק הפמ"ג במשבצות זהב בסי' ק' סק"א בדברים האוסרים למעלה מס' כגון מחמץ ומתבל וכדומה אי אמרינן בהו חנ"נ וכתב דמד' ר"ת בטור בסי' צ"ב מבואר בהדיא דלא אמרינן חנ"נ בדבר הנאסר במשהו אכן מד' הר"ן בפ'

כ"ה דהקשה שם מהא דתנן בפ"ק דתמורה דאין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון וכו' והוצרך לתרץ דביבש ביבש לא אמרו חנ"נ בשאר איסורין משום דלא הויא דומיא דב"ח ע"ש בר"ן משמע דבלח בלח אף למעלה מס' אמרינן חנ"נ כ"כ הפמ"ג שם אכן לענ"ד נראה די"ל דהר"ן לשיטתו אזיל דס"ל דמחמץ ומתבל ודכוותייהו אוסרין מה"ת ביותר מס' וכמו שכ' הפמ"ג בסי' צ"ח בש"ד ס"ק כ"ט על שמו וכ"כ שם הגרע"א ז"ל בגליון היו"ד וא"כ לא גרע משאר איסורים האוסרין עד ס' דגזרו בהם חנ"נ משום לתא דבב"ח וכמש"כ הר"ן אבל לפי מש"כ הש"ך בסי' צ"ח ס"ק כ"ט בשם האו"ה בפשיטות דאינו אלא מדרבנן בוודאי י"ל דלא אמרינן בהם חנ"נ דלא מבעיא לשיטת הרמב"ם והמחבר בסי' צ' דגבי בו"ח גופא במקום דאינו רק מדרבנן כגון בחלב שחוטה וכדומה דלא אמרינן חנ"נ וכמש"כ הט"ז שם לדעתם לא כ"ש בשאר איסורים דרבנן או בתערובת דרבנן אלא אפילו לדידן דלא קיי"ל כן מ"מ בלמעלה מס' בוודאי י"ל דלא אמרינן חנ"נ דכיון דעיקר הטעם דאמרינן חנ"נ בשאר איסורים הוא משום לתא דבשר וחלב ובב"ח לא מצינו דיהיה אוסר למעלה מס' מה"ת ועי' בש"ך בסימן זה ס"ק ט"ו מה שתמה על האפי רברבי ולענ"ד נראה דהאפי רברבי אזיל בשיטת מהרש"ל שהביא הט"ז בס"ק ט"ו דבשאר איסורים גופא דאמרינן דבלח בלח לא אמרינן חנ"נ דווקא בנתערב לח בלח צונן בצונן ואין ס' אבל חם בחם ע"י בישול דנותן האיסור לח טעם בהיתר גם בשאר איסורים אמרינן חנ"נ יעו"ש ולפי זה הא דכתב הרמ"א ז"ל בהג"ה דבבו"ח אין לסמוך ע"ז ג"כ צונן בצונן מיירי וא"כ יפה כתב האפי רברבי דאינו אלא חומרא מדרבנן דמן הש"ס דאמרינן דחלב נבלה היא אין ראיה כלל דהתם חם בחם הוא וע"י טעם דנתן החתיכה טעה בחלב ובכה"ג מודה האפי רברבי דאסור מה"ת בבו"ח אבל צונן בצונן שפיר י"ל דגם בבו"ח אינו אלא מצד חומרא כנ"ל ליישב דברי האפי רברבי וכן צריך לפרש דברי הד"מ בסי' צ"ט אות ב' בהא דכתב שם ליישב דברי הטור ע"פ ד' הרשב"א ז"ל בתשובה דמחלק וכתב דדווקא אם נתערב לח בלח או יבש ביבש אז אמרינן דאם ריבה עליהן שוגג מותרין וכו'. ולכאורה הא הטור כתב סתם דכל האיסורין וכו' ומשמע דאיירי אפי' בבו"ח וכמו שמסיק בד"מ בעצמו שם ובבו"ח הא מבואר בהדיא בגמ' דאף לח בלח חנ"נ מה"ת דהא מקשינן חלב נבלה היא וא"כ ע"כ צ"ל דבצונן וצונן מיירי אמנם באמת משיגרת לשון הטור שם משמע דאיירי בתבשיל חם שנפל בו איסור. ואז לא יתכן כלל תי' הד"מ שם ועדיין צ"ע. ע"כ הג"ה מהרב הגדול וכו' מוהר"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

(סעיף ה') **טיפת חלב שנפלה על הקדירה כו'**. דין זה מקורו מסמ"ג וז"ל טפה שנפלה על דופן הכלי מספקא לן בפ' דם חטאת אי מפעפע בכל הכלי או לא כו'. ועיין ש"ך

ס"ק י"ח שהביא לשונו והנה בספקו של הסמ"ג י"ל ב' פירושים דז"ל הגמ' פ' דם חטאת ד' צ"ג איבעיא להו בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי או לא א"ל אין טעון מסתברא כבגד מה בגד אין טעון כיבוס אלא מקום דם אף כלי אין טעון מריקה ושטיפה אלא במקום בישול א"ל מי דמי דם אינו מפעפע בישול מפעפע ועוד תניא חומר מריקה ושטיפה מהזאה בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי א"ל אי תני תני וכו' יכול שאני מרבה אף תרומה ת"ל אותה פרט לתרומה ופריך ותרומה לא בעי מריקה ושטיפה והתניא קדירה שבישל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בנ"ט אמר אביי לא נצרכה לדאמר מר בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי ומפרש הרשב"א דוודאי אם בישל במקצת כלי מפעפע בכל הכלי רק דאינו מפעפע למעלה במקים שבישל רק טעם קלוש וזה היה חומרא דחטאת דאפי' למעלה צריך מריקה להוציא טעם קלוש א"כ י"ל דזה ד' של הסמ"ג דוודאי א"א דמפעפע בכל הכלי אלא דמספקא לי' אי הפי' כהרשב"ם א"כ אפי' נבילה במקום הריקן מצטרפין את התבשיל לבטל המפעפע כולו אי הפי' הוא כפשוטו דאותו בא למעט מתרומה היינו דאינו מפעפע כלל רק דבחטאת גזירת הכתוב הוא שטעון מריקה ושטיפה וה"א דה"ה לתרומה לכך כתב רחמנא אותה פרט לתרומה לפ"ז אם אמרי' כפי' רשב"ם א"צ שימתין רק עד שיצטנן דהוא כבר בטילה אבל א"א דאינו מפעפע כלל א"כ הטיפה עומד שם במקומו ואסור לערות באותו צד או שצריך להמתין עד שיצטנן והא דכתב הסמ"ג אבל בנפלה בריקן שמא מפעפע עד דופן הקדירה סמוך לקדירה כ"כ שאין ס' נגד הטיפה ונעשה אותו מקצת נבילה כו' היינו היכא דדופן הכלי הוא עב עד שאם יערה התבשיל דרך דופן הכלי במקום שנפלה הטיפה לא יהי' ס' בתבשיל דאז אוסר התבשיל וכל ספיקא של הסמ"ג הוא אם מפעפע באורך או ברוחב הכלי או י"ל דזהו ספק של הסמ"ג וכן הוא משמעות כל אחרונים בדעתו ז"ל דמפרשים דברי הסמ"ג כך דזה וודאי שבישול במקצת מפעפע למעלה ממקום בישול אלא דמספקא ליה אי מפעפע בכל הכלי או אינו רק מקצת הכלי ואם מפעפע בכל הכלי א"כ מגיע הבליעה גם בתבשיל ומתבטל בס' אבל א"א דאינו מפעפע בכל הכלי א"כ יש לחוש שמא מפעפע בדופן הכלי באורך וברוחב עד שאין ס' נגד הטיפה ונ"נ ואוסר התבשיל אח"כ כשיערה ממנו לכך צריך להמתין עד שיצטנן ולפ"ז אפי' דופן הכלי הוא דק מאד אפ"ה אסור לערות ממנו וכ"ד הש"ך ס"ק כ"ג שכתב וז"ל ואע"ג דלכאורה אין דומה לכף וכו' מ"מ כיון שאתה בא לאסור דופן הקדרה מחמת הטפה ע"כ צ"ל שמא בישול אינו מפעפע בכל הכלי וכו' עכ"ל משמע

מדבריו שמפרש כפי' השני דאי כפי' א' אפי' אם מפעפע התבשיל מכל מקום אינו נאסר דהא אינו מפעפע רק טעם קלוש א"ו דס"ל כפי' השני דמפעפע טעם גמור:
(שם סעיף ז' בהגה"ה) **ואם נשפך חלב וכו'**. והתבשיל מותר דתתאי גבר והיינו דקדירה עומד במקום קליפה ולפ"מ דקיי"ל דאם הקליפה נכרת צריך ס' נגד הקליפה צ"ל שלא נתן הקדרה אצל האש אח"כ דאז אינו מוליך הבלע יותר מכדי קליפה אבל אם נותן אח"כ הקדירה אצל האש צריך ס' נגד הקליפה:
שם **וקילוח מן הקדרה רותחת וכו'**. הוי כך"ש והיינו דא"צ אפי' קליפה ואע"ג דקיי"ל בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן צריך קליפה אדמוקיר לי' בלע אע"ג דנפסק הקילוח שפיר יש לחלק בין קרוש לצלול. אמנם י"ל לכאורה ממתני' דנטיף מרוטבן ע"ג החרס וחזר אליו יטול את מקומו אע"ג שהוא דבר צלול ואעפ"כ נאסר מחמת החרס ואף שנפסק הקילוח אבל לק"מ דהא שכ' הרמ"א דאם נפסק הקילוח בדבר צלול דאינו אוסר רק אפי' בכדי קליפה היינו לדידן דקיי"ל תתאה גבר א"כ כיון שתתאה הוא קר מקרר להעליון ולכן אם נפסק הקילוח אינו מבליע כלל אפי' בד"ק משח"כ א"א עילאה גבר אפי' בנפסק הקילוח נמי מבליע הוא דאין כאן דבר שיקרר אותו לפ"ז לק"מ דלמ"ד תתאה גבר בלא"ה מוקי התם בגמ' דמיירי בחרס רותחת ולמ"ד עלאה גבר דמיירי בחרס צוננת נמי לק"מ דלדידי' אפילו בנפסק הקילוח נמי מבשל אכן מדברי מהרש"א שם משמע דאפי' למ"ד תתאה גבר אפי' דבר צלול ונפסק הקילוח נמי מבליע בו כ"ק דהקשה דהא דכ' תוס' שם גבי נטיף מרוטבו על הסולת דלא גרסינן יטול את מקומו דקיי"ל תתאה גבר וה"ק דנימא אדמוקיר לי' בלע א"ו ס"ל אף בנפסק הקילוח בדבר צלול אדמוקיר ליה בלע ודלא כרמ"א:
שם **טיפה הנופלת ע"ג כסוי הקדרה כו'**. והוא שהתחיל להרתיח ט"ז ס"ק כ"ח ומהרש"ל בפ' כ"ה חולק ע"ז כו' וכן מסתבר דשאני בקדירה דרוטב עצמו הוא תמיד שם משא"כ בכסוי שמא באותו פעם שנפלה הטפה לא עלתה הרתיחה כו' עכ"ל ומדברי רש"י מוכח איפכא דרש"י ס"ל אם מקצתה תוך הרוטב דאותה חתיכה אסורה ואין הרוטב מסייע לבטלי' ואם כיסה הקדירה מהני משום דעל ידי כיסוי הרתיחות עולה למעלה אלמא דלא חיישינן לזה:

סימן צג

(סימן צ"ג) **קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב כו'**. כתב הטור בשם הרשב"א דאם בישל ירקות בקדירה של בשר מותר לבשל בה אחר כך גבינה שכבר נתמעט בה

כח שבלע הבשר ונקלש עד שאין ראוי לחול עליו שם איסור בב"ח בד"א כשבלע היתר כמו שאמרנו אפל בלע דבר איסור לעולם הוא באיסורו עד שיגעיל הראוי להגעיל וללבן הראוי ללבן ע"כ וראייתו מהש"ס דעבודת כוכבים ובזבחים וכמו דמבואר בב"י דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. וכתב הב"י ומיהו מדברי תוס' פ' כ"ה משמע דלית להו הא דרשב"א שכתבו בשמעתין דדגים שעלו בקערה בסוף עבודת כוכבים דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו וטעמא משום דמינו ומינו בטיל ברוב מדאוריי' ובכלי מקדש אוקמי אדאוריי' וכ' הש"ך בס' נקה"כ שלו דדברי ב"י אלו אין להם שחר כלל דאף לד' התוס' ראיית הרשב"א מוכרחת דלאחר שנאסר הכלי לא שייך ביטול ברוב כלל דאל"כ למה צריך להגעיל כלל ע"ש א"ו דגם התוס' ס"ל דמהני הגעלה בכה"ג דנפלט הכל ואאמ"ו דלק"מ דוודאי לפי דברי התו' י"ל דלא מהני הגעלה בכה"ג והיינו משום דאינו מפליט כל הבלוע ואף שמפליט קצת מ"מ יוכל לחול עליו אח"כ שם האיסור על הנשאר והא דמהני גבי חטאת והיינו משום דזהו וודאי רוב הבליעה מפליט ולא נשאר בו רק מעט וא"כ כשיבלע אח"כ בקדירה מן ההיתר כמו ערך האיסור שהוציא הבלוע הנשארת בתוכ' בטיל ברוב ושפיר איכא למימר דאוקמוה אדאורייתא ע"י הגעלה זו אמנם זה דווקא בחטאת אבל בשאר אסורים דקיי"ל מין במינו צריך ס' וודאי לא מהני הגעלה בכה"ג. והנה לכאורה מוכח כדברי תוס' ודלא כרשב"א מהא דפסחים דף למ"ד אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שיסיק את התנור ופריך אמאי אמר רב קדירות בפסח ישברו כו' ומשני כו' ע"ש. והנה דעת הרשב"א דאף דקיי"ל דבהיתירא בלע מהני הגעלה לכלי הצריך ליבון מ"מ בכלי חמץ להשתמש בו בפסח לא מהני הגעלה אף דהיתירא בלע משום דשמא עליו והלכך כשיבוא הפסח מקרי אסורא בלע וא"א כשיטת הרשב"א דהיכא שהגעילה עד שנקלש הטעם מהני שאינו יכול לחול עליו שם איסור קשה מאי פריך הגמ' על דברי הרב דלא מהני הסקה בקדרה מהא דתנור דאמרינן דמהני דילמא שאני התם דהיתירא בלע הלכך מהני היסק אבל חמץ בפסח דשמו עליו לא מהני הסקה דאף שנקלש טעמו ע"י מ"מ גבי איסור לעולם שהוא עומד באיסורי' אע"כ צ"ל כשיטת התוס' דאף דהתירא בלע לא מהני כלל קלישת הטעם דמ"מ יוכל לחול עליו שם איסור. ועוד יש ראיות דלא כרשב"א דהנה העולם מקשים האיך קאמרי התוס' במקדש אוקמי אדאורייתא דמין במינו בטיל ברוב הא בפ' דם חטאת מוקי להאי דכל יום נעשה גיעול לחבירו כרבי ור' הא ס"ל מין במינו לא בטיל כר"י וי"ל דהנה הרמב"ם ס"ל דמצות מריקה ושטיפה הוא קודם שנעשה נותר והתוס' ס"ל דמריקה ושטיפה הוא לאחר שנעשה נותר והנה לכאורה מהסוגיא דהשפוד ואסכלא מלבנן באור בסוף מס' ע"ז

מוכח דלא כהרמב"ם דגרסינן התם השפוד והאסכלא מלבנן באור והתניא גבי קדשים השפוד והאסכלא מגעילן א"ל הכא אסורי' בלע הכא התירא בלע אמר רבא סוף סוף כי קפליט איסור קפליט אלא א' רבא כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו א"ה הגעלה נמי לא לבעי קשי'. והנה לפי שיטת התוס' דמריקה היה אחר זמן אסור סוגי' דשמעתין אתיא כפשוטא דהמקשה פריך כי קפליט כו' היינו כיון דהגעלה הוא אחר זמן איסורא השתא נמי אסורא בלע מה לי גיעול דעובד כוכבים מה לי גיעול בקדשים וע"ז משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו והיינו שפיר התירא בלע דפליט לי' קודם זמן אסור משא"כ לשיטת הרמב"ם דס"ל דמריקה ושטיפה הוא קודם זמן אסור א"כ ע"כ הא דפריך סוף סוף קפליט היינו משום דאינו מפליט כל הבלוע ונעשה נותר אחר זמן ואע"ג דאינו אלא טעם קלוש יוכל לחול עליו שם איסורי' ולא דמי לנ"ט בר נ"ט דהוי טעם קלוש הבא מן טעם קלוש א"כ יקשה מאי משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו אכתי ק' דהא נשאר הבלוע בתוכו ונעשה נותר אחר זמן אכן לפמש"ל בשם הב"י לשיטת התוס' דהבלוע בטיל בתוך הכלי א"כ שפיר קא קשי' לי' סוף סוף איסורא קפליט היינו דבלוע בתוכו נעשה נותר אחר זמן וא"ל דנתבטל תוך הכלי הא האי הגעלה הוי ע"י מים והוי אינו מינו עם הבלוע וע"ז משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו וא"כ הוי מינו עם הבלוע ושפיר איכא למימר שנתבטל עם בלוע ברובא דאוקמי אדאורייתא ופריך הגמ' אי הכי הגעלה נמי לא לבעי דאף דאינו נקלש טעמא מקמי הכי מ"מ נמי יוכל להגעיל בכה"ג דנתבטל ברוב בכל הכלי לפ"ז מתורץ נמי מה שמקשים על תוס' דכ' מקדש אוקמי אדאורייתא הא האי מתני' ר' היא דס"ל מינו במינו לא בטיל דהנה כתבו התוס' ביבמות פרק הערל דביבש ביבש מודה ר"י דבטיל וע"כ דהטעם דביבש ביבש ליכא כאן טעם איסור כלל דבשלמא לח בלח דאיכא כאן טעם איסור א"כ מיד כשקבלה ההיתר טעם משהו מן האיסור נעשה הכל איסור ושוב ליכא רוב היתר לבטלו משא"כ ביבש דליכא בהיתר טעם משהו המקבל מן האיסור א"כ ההיתר בכ"מ שהוא עומד בפ"ע ושפיר הוי כאן רוב היתר לבטלו א"כ ה"ה הכא בטעם קלוש אף שהוא איסור מ"מ אינו יוכל לבוא ע"י נתינת טעם גמור בהיתר שיתהפך בו טעם היתר לאיסור ושפיר בטיל ברוב לפ"ז לק"מ דהכא דמעיקרא היו מגעילין ברותחין א"כ נקלוש טעמא ואח"כ כשמתבשלין בה שלמים שפיר איכא ביטול ברוב אפי' לרבי משום דהוי כיבש ביבש כמ"ש ולק"מ וכ"ז לשיטת תוס' משא"כ לשיטת הרשב"א דס"ל דהא דאמרינן דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו לאו משום בטיל ברוב אתינא עליה רק משום דאיכא טעם קלוש ואין ראוי לחול עליו שם

איסור א"כ לא אזלי כל הסוגיא בהא דפריך הגמ' ס"ס כו' דהא שפיר מהני דהא עדיין היתר הוא והטעם נקלש ושוב לא חייל עלי' שם איסור א"ו מוכח כהתוס' ודו"ק:

סימן צד

(סי' צ"ד סעיף א') **התוחב כף חולבת משערים בכל מה שנתחב תוך הקדרה.** ואמר אדמ"ו דהי' חושש לומר דלאו דווקא מה שנתחב לרוטב אלא דצריך לשער מה שנתחב בתוך הקדרה אפילו מה שחוץ לרוטב דהא לשיטת ר"י דס"ל גבי חתיכה מקצתה חוץ לרוטב מפליט אפי' מה שחוץ לרוטב דהוי כאלו כולו תוך הרוטב א"כ י"ל ה"ה הכא גבי כף דצריך לשער כל מה שבקדרה אפילו מה שחוץ לרוטב ואע"ג דלעיל גבי טפת חלב שנפלה על הקדרה במקום הריקם לא מצטרפי' הרוטב ולא אמרינן דהקדרה הוי כמו מקצת תוך הרוטב שיצטרף אפילו מה שלמעלה ממנו י"ל דהתם אינו דומה כלל לחתיכה שאינה סביב לה כמו בחתיכה אבל הכא שפיר י"ל דהוי כמו כולו בתוך הרוטב ואע"פ דלפום ריהטא יש לחלק בין חתיכה לכלי מ"מ קשה להקל אי יבא להקל מסברת עצמו בלי ראיה ויש לחוש לחומרא: [הג"ה ונראה דאין כוונתו להחמיר רק בכף של מתכות דחם עקצתו חם כולו אבל בכף של עץ בוודאי לא דמי לחתיכה כלל ודו"ק. ע"כ הג"ה מהרב הג' **מוהר"ש הכהן** נ"י מו"ץ דפ"ק]:

שם **וי"א לחומרא שאם תחב כף של מתכות כו' וסברא ראשונה עיקר.** עיין לקמן סי' קכ"א ס"ו בט"ז וש"ך ובא"ח סי' תנ"א במ"א סק"ד ומ"ש לתרץ על הא דאמרינן לעיל טפת חלב שנפלה על הקדירה שמוליך הבליעה בכולו וכאן מחליט סברא ראשונה לעיקר דיש לומר לענין בליעה שפיר אמרי' דמבלע בכולה משא"כ להפליט אינה מפליט כלום מה שלמעלה ממנו דאף שהוא חם כולו מ"מ אינו מפליט מכולה והנה לכאורה זה נגד ד' הרמ"א לקמן בסי' קכ"א סעיף ו' דנשתמש במקצת מהני ג"כ הגעלה במקצת ולפי הנ"ל למה מהני נבלע בכולו ומפליט אינו מפליט מכולו א"ו דכמו דנבלע בכולו ה"ה נמי דמפליט א"כ קשה איך סתם כאן הרמ"א לסברא ראשונה לעיקר הא לעיל גבי ט"ח שנפלה על הקדירה ס"ל דמפעפעת וא"כ ה"ה נמי דמפליט ולפי מ"ש לעיל בסי' צ"ב דספיקא של הסמ"ג הי' אם מפעפע בכל הכלי והא דתרומה א"צ מריקה ושטיפה בבישול במקצת כלי היינו משום דהיתרא בלע י"ל דה"ה הכא אף דהאי כף נפלט גם מה שלמעלה מ"מ כיון דהאי היתרא בלע ואינו מפליט רק טעם קלוש שוב אין אוסר לקדירה וא"ל הא כיון שהבלוע שבכף נ"נ וכיון שנעשה איסור א"כ אפי' טעם קלוש מ"מ אוסר א"כ נימא הכי דהאי טעם קלוש שמבליע למעלה אוסר להאי בליעה שלמעלה ממה שנתחב ונ"נ

ושוב פולט לתבשיל טעם קלוש איסור י"ל לשיטת המחבר דס"ל דל"א בשאר אסורים חענ"נ א"כ האי בליעה האסורה הוי כמו שאר אסורים ול"א בי' חענ"נ ולשיטת הרמ"א דס"ל דאמרינן בשאר אסורים חענ"נ י"ל ג"כ דלק"מ דהא כתב לעיל סעיף ד' דבבלוע לא אמרינן חנ"נ ולא בעינן ס' רק כנגד האיסור שבלע ועוד י"ל דספיקא של הסמ"ק הוא דמספקא לי' הא דקמבעי' בגמ' בישול במקצת כלי אי צריך מריקה ושטיפה בכל הכלי היינו אפילו אם הכלי למעלה הוא צונן וע"ז מסקינן דמיעוט רחמנא אותו פרט לתרומה דבכה"ג א"צ מריקה ושטיפה דאע"ג דאמרי' דבישול מפעפע היינו אם כל הכלי חם אבל אם הכלי הוא צונן לא דתרתי לא עבדי שיפעול להחם מה שלמעלה הימנו וגם יבלע ויפלט ומשו"ה א"צ אך בחטאת הוא גזה"כ דאפילו למעלה היה צונן מ"מ צריך מריקה ושטיפה אבל אם כל הכלי הוא חם גם בכל האסורין מפעפע לפ"ז בטפת חלב דמיירי שהי' אצל האש יש להחמיר לומר דמפעפע או דלמא כל הסוגיא דהתם מיירי אפילו הכלי הוא חם ועכ"ז מיעט רחמנא אותו פרט לתרומה דאפי' בכלי חם אינו מפעפע ולפ"ז חייש הסמ"ק לחומרא דלמא כל הסוגיא דהתם מיירי דכלי הוא צונן אבל אם הכלי חם מפעפע בכל הכלי ואוסר טפת חלב שנפל על הקדרה שאצל האש אבל כאן מיירי בכף שהוא צונן ליכא לספוקי כלל דודאי אינו מפעפע בכל הנ"ל לפ"ז הא דכתב הרמ"א בסי' קכ"א דאם השתמש במקצת כלי כו' משום דכבולעו כך פולטו איירי דבעת שבלע היה חם הכלי וא"כ בשעת הכשרו נמי צריך להחם הכלי דאז מפליט ובולע אבל אם הכלי למעלה הוא צונן בעת הבליע' בלא"ה לא תעלה הגעלה למעלה וכן אם בעת שהבליע' היה חם ובעת הגעל' היה צונן למעלה לא מהני ליה הגעלה למקצת שלמעל' ודו"ק:

(שם סעיף ב') **אם תחב הכף בקדרת ב"פ כו' צריך ב"פ ס'**. עי' ש"ך ס"ק כ"ה ע"ש דלכך צריך ב"פ ס' דהיינו משום דמתחלה צריך ס' נגד החלב וכשהוציא נעשה כל הכף נבלה כו'. ויש להקשות הא דקי"ל איסורין מבטלין זא"ז א"כ הכא נמי כשיצא החלב לקדרה ונבלע טעם הבשר בכף וחוזר ופולט מן הכף לקדרה יהיו מבטלין זא"ז וגם שכ' לחלק בין נודע ללא נודע דבלא נודע אמרינן חוזר וניעור אבל בנודע לא אין להם שחר כלל דזהו דוקא במב"מ בליכא ס' כדלקמן סי' צ"ט אבל במבשא"מ ליכא נפקותא כלל בין נודע ללא נודע דבממ"נ אי אית ביה טעם אפילו בנודע נמי אמרי' חוזר וניעור ואי לית ביה טעם אפילו בלא נודע נמי לא אמרי' חוזר וניעור לכך נראה לאמ"ו דודאי האי ב"פ הוא ל"ד דלעולם צריך ס' נגד כל התחיבה ותחיבה ולא מצריך ב"פ ס' פעם א' משום בשר ופעם א' משום חלב דמשום זה א"צ כי אם פ"א ס' וכהנ"ל דקי"ל אסורין מבטלין זא"ז והא דמצריך ב"פ ס' היינו לפי מאי דפריך הגמ' בסוגיא דטיפת חלב הא חלב נבלה

היא וא"כ צ"ל דקודם פולט הבשר פליטת עצמו ואח"כ בולע החלב וחוזר ופולט א"כ הוא הדין הכא האי כף מיד כשנותנה לתוך הקדרה פלט פליטת עצמו היינו מחלב ובלע מן הבשר ואח"כ חוזר ופולט טעם בשר שנבלע א"כ איכא ב' פליטות איסור כזית חלב וכזית בשר רק דליכ' לאסרינהו משום דהאי זית בשר וזית חלב מבטלין זא"ז רק דקודם שמסיר הכף מקדרה חוזר ובולע כפי ערך שיצא כבר ונ"נ אם כן כשתחבו פעם שנית חוזר ופולט לכך צריך ב"פ ס' נגד ב"פ בשר שנאסר בתוך הכף שנפל לתוך הקדרה וא"ל בתחיבה שנית אמאי לא מצריך ג"פ ס' דהא מיד כשתחב הכף בקדרה דפליט האי זית בשר שנבלע בתחיבה ראשונ' ואח"כ בולע כזית מן הקדרה וחוזר ופולט נ"ל דהנה יל"ד אמאי אמרי' דאם תחב הכף בקדרה שמשערין בס' שמא דכל משך זמן שהכף בתוך הקדרה בולע ופולט מבלי הפסק ואח"כ כל הבלוע שבולע נ"נ בתוך הכף וכשפולטו נימא חוזר וניער לאסור כל הקדרה אצ"ל כיון דחכמים הוצרכו ס' במב"מ הם אמרו דלא אמרינן חוזר וניעור בכה"ג דא"כ אין לדבר סוף דמיד כשהוא תוחב כף שהוא קטן מאד תאסר לקדרה אף שהוא גדול ממנו מאד ב"פ ס' ויותר ולכן אמרו דלא משערינן אלא בפעם א' בס' וכ"ז באותה קדרה דא"ל הכי משא"כ אם תחב ואח"כ לקדר' אחרת דלא שייך למימר הכי ודאי אמרי' בי' חוזר וניעור מש"כ שיצטרך על פ"א ס' על אותה תחיבה עצמה שחוזר ופולט אח"כ דהוי הכל כמו בקדרה אחת לא אמרי' חוזר וניעור לפ"ז כיון הא דמצריך ב"פ ס' היינו פ"א ס' משום טעם בשר שחזר ופלט בתחיבה ראשונה ופ"א משום טעם בשר שפולט עכשיו א"כ הוי הכל מב"מ וצריך דווקא לא נודע דבנודע ל"א מב"מ חוזר וניעור לפ"ז מה שהקשה הפ"ח בס"ק אמאי סגיא בס' הא ליכא כאן רק נ"ט של היתר זית כנגד מינו אין קו' כלל דהא אסורין מבטלין זא"ז א"כ נגד זית של אינו מינו שנ"נ אח"כ כשיבלע בכף מצטרפין הבשר והחלב שפלט כבר מיד כשתחבו לתוך הקדרה אך קשה הא דקתני קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנ"ט והיינו שיטעמו קפילא אמאי לא מצרכינן ס' נגד חלב שבלע וחזר ופלט דהוי מב"מ עם חלב שבתוך הקדר' דליכא למיקם אטעימא וא"ל כמש"ל בסי' צ"ב לחלק בין כלי למאכל ע"ש דהא הכא נמי איירי בכלי וצ"ל דס"ל כשיטת רש"י דאף דאיכא ס' צריך נמי קפילא וא"כ ע"כ י"ל דמיירי דאיכא נמי ס' אבל לקמן ריש סי' צ"ט בדברי המחבר משמע דאי ליכא טעמא מותר ואף דליכא ס' וצ"ע:

(שם בהגה"ה) **וי"א דסגי בפ"א ס'**. עי' ש"ך סק"ו דהטעם דהרבה פוסקים סוברים דבדבר בלוע ל"א חענ"נ ע"ש ואין זה מוכרח לדוחק זה לפמש"ל ריש סי' צ"ב דבכלי מה שנבלע

נפרד ממה שבתוך הקדרה ומחובר הוא לעולם למה שבתוך הקדר' שהוא ס' נגד איסור ואין נ"נ כלל א"כ הכא בכף דלא נ"נ ולכך סגיא בחדא ס':

(בש"ע סעיף ג) **הכל אסור בהנאה וכו' אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן וכו'**. דין זה מקורו הוא בטור כאן ועי' בד"מ שכתב ולא דמי לכלים בפסח דאסורי להשתמש בו כמש"כ באו"ח סי' ת"נ [ור"ל דהא הטור אוסר שם להשכיר כלי לא"י בפסח] משום דרוצה בקיומו ע"י דבר אחר די"ל דשאני התם דרוצה ליהנות מן האיסור אחר הפסח משא"כ כאן עכ"ל ותי' דחוק קצת אמנם יש לתרץ בדרך אחר דהנה בעבודת כוכבים דף ל"ב אמרינן ולמ"ד דרוצה בקיומו על ידי דבר אחר אסור מ"ש קנקנים דשרי ומשנינן התם ליתא לאיסורא בעיניה הכא איתא לאיסורא בעיניה והיינו דבנודות אין היין נבלע כ"כ ומקרי דאית' לאיסורא בעיניה אבל קנקנים שנבלע ביותר מקרי דליתא לאיסורא בעיניה ואם כן לק"מ מהא דאסור להשכיר כלים בפסח דהתם ישתמש בו העובד כוכבים בחמין ויהיה האיסור בעין ושפיר מקרי רוצה בקיומו ע"י דבר אחר אבל כאן דאינו מתיר רק להשתמש בו צונן ליתא לאיסורא בעין וכו' ולכן מותר להשתמש בה והנה הרמ"א כתב התם ויש מתירין להחם חמין בכלי חמץ ולרחוץ בהן וכן שאר צרכי הנא' בכלי חמץ והכא גבי כלי שנתבשל בה בב"ח לא הגיה כלום דאפילו בחמין ממש ומשמע דבחמין בוודאי אסור וצ"ל הטעם דהתם גבי חמץ מותר משום דהוי שלא כדרך הנאתן אבל בב"ח אפילו שלא כדרך הנאתן נמי אסר ועי"ל בשלמא התם דליכא איסור בבישול משא"כ הכא דאף שהוא שלא כדרך הנאתן מ"מ כשחממו איכא איסור לכך הכא ודאי אסור אך לפ"ז קשה דהאיך מגעילין כלי שיש בו בליעה בב"ח הא איכא בשעת הגעלה איסור משום בב"ח וצ"ל דבאמת אסור להגעיל כלי הבלוע מבב"ח משום האי טעמא לפ"ז נסתלק קושית העולם מה שמקשים בהא דכתבו תוס' לשיטת ר"ת האיך מגעילין יורה גדולה הא מים נעשה איסור כו' וקשה דהא לשיטת ר"א נמי קשה האיך מגעילין יורה גדולה שנתבשל בה בב"ח דגם הוא מודה דאמרינן חענ"נ ולפמש"ל ניחא דודאי הוא בלוע מבב"ח שהיה אסור להגעילו עד שנעשה אינו ב"י דאיסור בישול בב"ח נגע בה. [הגה"ה מאת הרב הגדול כו' מוהר"ר **שלמה הכהן** מ"ץ דפ"ק **ווילנא** ע"ד מה שכ' לתרץ קושית הד"מ משום דהתם משתמש בחמין משא"כ הכא אינו מתיר רק בצונן הנה אף שכעין זה תי' המג"א בס"ס ת"נ שם על קושיא אחרת מ"מ על קושייתו של הד"מ לכאור' אינו תירוץ כלל דמה בכך דעכשיו משתמש בחמין מ"מ החמץ שנבלע בו מכבר ליתא לאיסורא בעיניה ויותר הו"ל לומר דהתם שאני דמשכיר הכלי ע"מ להשתמש בו חמץ בעין בפסח ושפיר הוי רוצה בקיומו של חמץ בעין ובזה יתיישב ג"כ מש"כ הד"מ

באו"ח שם דלדעת הטור דאסור להשכיר הכלי כ"ש דאסור להשתמש בעצמו בכלי חמץ חמין לרחיצ' והמנהג הוא להיתר ולפמ"ש אינו הכרח כלל מד' הטור וע' בגליון האו"ח שם להגאון מוהרע"א ז"ל שתמה דלדעת הטור שם היכא מתיר להניח דבר יבש הרי נהנה מהכלי ותמוה דכבר הקדימו הד"מ כאן ביו"ד להקשות זה וצ"ע. ומש"כ עוד הגאון המחבר כאן בפשיטות דבחמץ מותר מה"ת שלא כדרך הנאתו משו' דכתיב ביה אכילה הנה באמת כ"ה ברמב"ם בפ"ה מהלכות יסוה"ת ובתו' בעבודת כוכבי' דף מ"ג ע"ב ד"ה אמרו לו אכן בס' מקור חיים באו"ח בר"ס תמ"ב דעתו להיפך דאסור מה"ת ונפקא לן מתשביתו דהשבתה היינן שלא ע"י אכילה אכן הדבר תמוה דהיאך נעלם מעיני הגאון הנ"ל דברי הרמב"ם והתוס' שהבאתי וצע"ג. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול וכו' מוהר"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ בפ"ק **ווילנא**]:

(ש"ך ס"ק כ"ב) ז"**ל ובס' מע"מ כת' דמהך משמע דס"ל להרא"ש חנ"נ בשאר איסורים ואשתמיטתיה להטור וכו' ולא עמדתי על סוף דעתו דדבר ברור הוא כדפרשתי** ע"ש והפ"ח תמה עליו אי לא אמרי' חענ"נ בשאר איסורים מה מהני מה דהוי נ"ט בר נ"ט דאסורא. נראה מדבריו שהוא מפרש דהא דחשבינן המל"ע בשאר אסורים משעת שחממו בו מים היינו שיצטרך ס' נגד כל הבלוע שבקדירה ואם הפי' כך הוא ודאי יש מקום לתמיהתו דמ"נ מה שנשאר בתוכו הוי נ"ט לפגם ומה שיצא לחוץ בשעה שחממו בו בתוך המים א"כ אף אם נימא שנפלט כל הבלוע ולא היה בתוך הכלי כל מעל"ע ולא הוי נטל"פ כיון דלא היה נבלע בקדירה כל מעל"ע מ"מ לא בלע רק לפי ערך מה שנבלע במים דהיינו למשל אם נבלע בקדירה שיעור זית א' ואח"כ חממו בו שיעור ו' זיתים א"כ כשפולט להמים וחוזר ובולע מן המים ליכא כאן בליעת איסור רק חלק שביעית דהא השתא נבלע בו אותו עם ו' חלקים מים אבל באמת אין הפי' כך א"כ אין מקום לתמיהת הפ"ח דבאמת א"צ להמתין עד מעל"ע משעה שחממו בו מים רק משום חלק שביעית האיסור שנבלע בו אח"כ ואם בשלו בו א"צ ס' רק נגד החלק השביעית:

(שם סעיף ז') **בשר רותח שחתכו בסכין חולבת כו'**. אם אין בו ס' נגד מקום הסכין שחתך בו בשר. ש"ך ס"ק כ"ד ואע"ג דחם מקצתו חם כולו ע"ש ולפמ"ש הש"ך בס"ק כ"ה דמיירי שהסכין הוא למטה ואפ"ה לא שייך תתאי גבר דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא א"כ ודאי דא"צ רק נגד מקום שחתך דבמקו' שלאחתך ליכא דוחקא דסכינא ודאי אמרינן בי' תתאי גבר:

סימן צה

(סימן צ"ה בש"ע סעיף א') **דגים שנתבשלו כו' מותר לאכלם בכותח כו'**. והיינו דס"ל כשיטת תוס' והרא"ש דעלו ל"ד ומזה מוכח שהתוס' ס"ל נמי דלא כרשב"א דס"ל דאם בישל בכלי דבר אחר דהוי הגעלה היכא דהיתירא בלע דלא כהש"ך דכתב דגם תוס' כהרשב"א ועיין לעיל סי' צ"ג שם כתבתי פלוגתא דהרב"י והש"ך בפי' דברי תוס' בחולין דף קי"א ד"ה הלכה ולכאורה יש להקשות בהא דאיתא במס' עבודת כוכבים כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו ופריך תינח שלמים אלא חטאת דלילה ויום מתאכלי כי מבשלים בה האידנא חטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה למחר או שלמים או חטאת קפליט נותר דחטאת דהאידנא בשלמים או חטאת דלמחר לא נצרכה דכי מבשל חטאת האידנא הדר מבשל בה האידנא שלמים דחטאת דלמחר ושלמים דמאתמול בהדי הדדי קא שלים זימנייהו והדר מבשל שלמי' דלמחר וכו' ויש להקשות אמאי צריך לבשל בראשונה שלמים דאתמול אמאי לא מבשל בה מיד בפעם ראשון שלמים דלמחר וי"ל דתוס' כתב שם בא"ד דהא דאמרי' בכלי מקדש אוקמי אדאוריית' א"כ כל מה שנוכל לעשות דבר שלא לבטל איסור ברוב' עושין כל מה דאפשר לפ"ז אי הוי מבשל בה מיד שלמים דלמחר מיד הוי קמבטיל ברובא שני אסורים חדא דחטאת אסור לזרים ועוד אם נבלע בלוע דחטאת בשלמים דלמחר אי לאו דבטיל האי בלועה ברובא למחר נעשה נותר וא"כ לענין זה נמי היה צריך לאוקמי אדאורייתא דבטיל ברובא לכך היה מבשל תחלה שלמים דאתמול א"כ לא קמבטיל רק איסור חדא היינו איסור מה שהוא אסור לזרים אבל איסור נותר לא קמבטיל ליה דהא שילום זמן דחטאת ושלמים בחד זמנא והנה א"א דעלו לאו דווקא דה"ה בנתבשלו נ"ט בר נ"ט מותר אכתי לא הוי צריך לכל זה דהא לא קמבטיל ליה רק איסור לזרים משא"כ איסור נותר ל"צ ביטול כלל דהוי נ"ט בר נ"ט רק אי אמרת כפי' הב"י בשיטת התוס' דהגעלה לא מהני בכה"ג רק במקדש כיון דהגעלה כזה אינו מוציא כל הבלוע והא דבמקדש שייך הגעל' זו היינו משום דבמקדש אוקמי אדאוריית' והיינו כיון דנבלע בקדרה עד כדי רובא מבטיל לי' לבלוע תוך הכלי א"כ היה צריך לבשל שלמים דאתמול דהבליעה לא הוי רק טעם ראשון דאחר שינא הוא דאמרי' דהוי נ"ט בר נ"ט אבל קודם שיצא הבלוע לא הוי נ"ט בר נ"ט א"כ אי הוי מבשל שלמים דלמחר הוי מבטל שני אסורין כו' ושפיר קאמר דצריך לבשל בתחלה שלמים דאתמול שלא לבטל שני אסורין לפ"ז מוכח דלא כהרשב"א דאי כהרשב"א דס"ל דהוי הגעלה גמורה א"כ גם בתוך הקדירה ליכא בליעת נותר אם כן הקושיא במ"ע אמחי צריך לבשל שלמי' דאתמול כלל אצ"ל כמ"ש הב"י לתוס' ודו"ק:

(שם סעיף ב') **ביצה וכו' אבל אם נתבשלה בקדירה עם בשר אסור לאכלה בכותח**. עי' אחרונים שתמהו דעיקר דין זה הוא אך למותר לכאורה דמהיכא תיתי לומר דביצה גרע מקדר' של בשר דמבואר לעיל ברישׂ סי' צ"ג דאסור לבשל בה חלב וי"ל ע"פ דברי רש"י ז"ל בסוף פרק כ"ה וז"ל וחלב הנמצא קרוש בעור הקיבה שמולחין אותו בעורה נראה בעיני איסור גמור כו' ויש מתירין אותו ומביאין ראיה מדגים שעלו בקערה שפסקנו דמותר לאכלן בכותח משום דה"ל נ"ט בר נ"ט וכו' ורחוקין זו מזו כרחוק מזרח ממערב כו' אבל חלב הנמלח בבשר שנתנו טעם זה בזה נעשה שניהם איסור כו' עכ"ל רש"י ז"ל ויש לדקדק היכי מדמה לדגים שעלו בקערה הא הכ' הוי טעם שני באיסור דמיד שבא טעם מן הבשר מן הקיבה הוי מיד הטעם באיסור וצ"ל דס"ל לרש"י כשיטת ר"מ שהביא הרשב"א דאף אם הטעם שני הוא באיסור נמי מותר דל"א טע"כ אלא בטעם הבא מן ממשו של איסור ולא טעם מן הטעם אף שהוא באיסור א"כ לפ"ז קשה הא דקתני קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב הא הוי נמי טעם מן הטעם ואפ"ה אסור וצ"ל דדוקא גבי דבר מאכל שיש לו טעם ופליטה מצד עצמו א"כ הוי טעם שפלט אח"כ לאו טעם גמור אלא טעם מן הטעם משא"כ בכלי שאין בו טעם ופליטה מצד עצמו א"כ לא הוי הטעם מן הטעם כלל רק הוי הכל טעם ראשון דמה שנבלע בקדרה לא הוי רק כאלו כולו כנוס בתוך הקדיר' ולכן הקדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב דהוי טעם ראשון ולפ"ז שפיר הוצרך השו"ע לאשמעי' דאפי' בביצה אסור לאפוקי מדעת רש"י ותוס' הנ"ל דהוא דוקא לעיל בסי' צ"ג גבי קדרה אסור דהוי הכל כטעם ראשון אבל הכא הא הוי טעם מן הטעם ולא יהי' אסור קמ"ל דאסור וק"ל: [הגה"ה מהרב **מהר"ש הכהן** נ"י ועיין בפמ"ג בפתיחה להל' בב"ח שחקר בטעם שני אי הוי ד"ת או מדרבנן וכתב דלדידן דקי"ל דטע"כ מה"ת דילפינן מגיעולי עובד כוכבים מוכח דגם טעם שני מה"ת ע"ש אכן להנ"ל אינו ראיה רק בטעם שנבלע בקדירה אבל בטעם שנבלע באוכל אינו ראיה ודו"ק. ע"כ הגה"ה]:

(שם בהגה"ה) **ויש מחמירין צלי ובישול וכו'**. ויש לדקדק היכי סתם הרמ"א דאסור דמשמע אפי' בשיעור דלית ביה טעם אפ"ה אסור ואמאי כיון דליכא כאן טעם בשר כלל אמאי יהיה אסור וי"ל דהנה הרי"ף מפרש דהא דאמרי' דהאי כוורא דאטמיה ביה בשרא אסור למיכל בכותח אע"ג דקי"ל ריחא לאו מלתא היא ותירץ הרי"ף דאף דריחא לאו מלתא מ"מ משהו איכא והני כוורא כיון שיכול למיכלי בלי כותח הוי כמו דבר שיש לו מתירין דאסור במשהו כיון דעכ"פ איכא טעם משהו ואסור וא"כ ה"נ דכוותיה:

(שם בהגה"ה) **וכן אם לא נתבשלו כו' מותר לאוכלן עם חלב עצמו**. והא דכתב ומדייק עם חלב עצמו היינו לפ"מ דקי"ל דמי חלב אין אסור רק דרבנן וכותח היינו מי חלב והא דנ"ט בר נ"ט מותר דוקא לאכלן בכותח שהוא מדרבנן אבל בחלב שהוא מדאורייתא ה"א דאפי' נ"ט בר נ"ט אסור לכך כתב הרמ"א אפילו בחלב עצמו מותר:

(שם סעיף ד') **יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין כו' דע"י אפר הוא נטל"פ**. וכתב הש"ך דדין זה לא נמצא בשום פוסק וכו' ואדרבא משמע וכו' וכן מוכח נמי מהתוס' שכתב דלר"א דלא אמרינן חנ"נ רק בבו"ח ניחא מה שצותה התור' להגעיל כלי מדין ע"ש באורך ולכאורה אין זה קושיא כלל דהא בלא"ה אף דאפר אינו פוגם מ"מ איכא שאר דברים הפוגמים וע"כ צ"ל דהתוס' מקשים הא התורה צותה להגעיל כלי מדין ולא הוזכר דצריך ליתן בו דבר הפוגם ואם כן היאך הגעילו היורה גדולה וכ"מ קצת בפ"ח ע"ש. ועי"ל דאיתא במס' עבודת כוכבים דף צ"ח ע"ב אמר רבא הלכתא נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא לא ידעינן מ"ט דרב אי משום דקסבר נטל"פ אסור והלכתא דמותר או קסבר רב נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא אשבוחי משבח לפי זה קו' התוס' הוא מה מספקא ליה אי קסבר רב נטל"פ מותר או לא הו"ל להוכיח דע"כ ס"ל דמותר דאל"כ הא ס"ל לרב חענ"נ וא"כ יקשה האיך מגעילין היורה גדולה דהא לדידיה לא מהני אפר אם כן מוכח דנטל"פ מותר:

סימן צו

(סימן צ"ו בש"ע סעיף א') **צנון כו' וי"א דה"ה לאינה ב"י כו'**. והיינו משום חורפא דצנון משווי לי' לשבח והק' הרשב"א בתשובה הי' תצ"ז לפ"ז איך יליף הגמרא במס' עבודת כוכבים דף ס"ו ע"ב דנטל"פ אסור מגיעולי מדין דא"א דלא פגמה פורתא דלמא מש"ה צותה התורה להגעיל כדי שיכול הישראל להשתמש בו דבר חריף שהוא משווי ליה לשבח ותי' אמ"ו נר"ו דלפ"ז מאי דקי"ל דכלי שבלע דהיכ' דהתירא בלע סגי בהגעלה אף בכלי הצריך ליבוי וכמש"כ לעיל בסי' צ"ג בשם הרשב"א אם כן מוכח שפיר דע"כ נטל"פ אסור דאל"כ לא יצטרך ליבון לעולם דכיון דא"א שלא פגמא פורתא א"כ לעולם הוי התירא בלע וקשה אמאי צותה התורה דכלי שתשמישו ע"י אור שיצטרך ליבון הא סגי' ליה בהגעלה כיון דהתירא בלע דהא עדיין לא נשתמש בו דבר חריף הוי התירא בלע ומהני בי' הגעלה ומותר אח"כ להשתמש אפילו דבר חריף א"ו דנטל"פ אסור והוי איסורא בלע ולא מהני הגעלה בדבר הצריך ליבון ועי' לקמן סי' קצ"ב מ"ש שם:

(שם בהגה"ה) **ואם יש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא**. עי' ש"ך ס"ק י"ב שרוצה לאסור הצנון והיינו כיון דלכ"ע משוי' ליה לשבח א"כ הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא ולאמ"ו נראה דהדין עם רמ"א דקי"ל בכל דוכתי' דאפי' ס' איסור דאורייתא אוקמינן אחזקה ומותר:

(שם סעיף ד') **לימוני"ש שהביא העובד כוכבים מותר מפני שמביאים הרבה ביחד ואף אם נאסר מקצתן כו' נתבטלו באחרים כו**'. והק' בס' של"ה אמאי לא יאמר בכ"א חענ"נ ואח"כ בלע הסכין מן הנחתכין ואוסר כל הנחתכין בסכין י"ל דל"א בחורפא רק מבליע או מפליט אבל מפליט ומבליע כאחת ל"א ואם כן אם נאסרו הנחתכים שוב אין לו כח להבליע בסכין ואם כן שפיר יש לפסוק כפסק הש"ע:

סימן צז

(סימן צ"ז סעיף א' בהג"ה) **ואין לאפות שום פת כו**'. עיין ש"ך סק"ב שרוצה לאסור אם ודאי זב דאינו אלא חדא ספיקא ואדמ"ו דאינו מוכרח דהא הוי נ"ט בר נ"ט דהתיר' דכא אין זב תחת הלחם ממש רק שהתנור קבל טעם מן הבשר והלחם מן התנור ואע"פ שהבשר היה בעין במקום שזב מ"מ במקום לחם לא הוי בעין וליכא אלא טעם שנתפשט מן המקום שזב א"כ הוי נ"ט בר נ"ט ובהגהת אשר"י שאוסר בכה"ג היינו משום דס"ל נ"ט בר נ"ט ע"י בישול וצלי אסור אבל לדידן דקי"ל דבדיעבד נ"ט בר נ"ט אפי' ע"י בישול וצלי מותר ה"ה הכא נמי מותר ודו"ק:

סימן צח

(סימן צ"ח סעיף א' בהג"ה) [**ואין נוהגים עכשיו וכו**']. כתוב בחידושי רעק"א ז"ל לא ידעתי טעם נכון לזה ואולי י"ל וכו' והיינו דחיישי' דלא קפילא וכו' עכ"ל ונראה דט"ס נפל בדבריו וצ"ל דחיישינן דההיתר דקפילא היינו במסל"ת כצ"ל ועל עיקר תירוצו תמוה דא"כ עדיין יש לסמוך גם עכשיו אטעימת עובד כוכבי' והיינו דיטעמנו לשני עובדי כוכבים לקפילא שלא יהיה מסל"ת וגם לעובד כוכבים קפילא אחר במסל"ת ואז יהיה יוצא כל הדעות וצע"ג. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול **מהור"ר שלמה הכהן** נ"י מ"ץ בפ"ק **ווילנא**]:

סימן צט

(סימן צ"ט בש"ע סעיף ב') **בד"א שעצמות האיסור מצטרפין עם ההיתר וכו' אבל אם נתבשלה תחלה ואח"כ נפלה וכו'**. [הטעם בזה מבואר בר"ש פ"ה דתרומות ובירא"ש פג"ה ובטור משום דחיישינן דשמא נתמעט האיסור ונבלע בעצמות ולפ"ז אם ראו האיסור כשהוא חיה אז בוודאי סגי בס' כנגד הבשר שראה בעוד שהחתיכה היתה חיה וכ"כ הב"ח להדיא ונראה דאף לדעת הרמ"א דס"ל דאמרינן בשאר איסורי' חנ"נ וגם בדבר שאין לו טעם מעצמו אמרי' חנ"נ מ"מ בכאן יודה וכמש"כ הש"ך בס"ק ג' דעצם דמי לכלי מתכות וא"כ ה"ה אם נתבשלה תחלה עם העצמות נמי דינא הכי דמצטרפין עצמות להיתר אם ידעו כמה היה שיעור הבשר מתחילה. ע"כ מדברי הרב הג' מוהר"ר **שלמה הכהן** מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

(שם בהגה"ה) **ויש מחמירין כו' ובמקום הפסד כו'**. יש לסמוך אמקילין כי כן עיקר ועי' ש"ך סק"ג מה שמקשה על הב"ח ולפי מש"ל דיש לעצמות פליטת לעצמן לק"מ על הב"ח דלא קאמר דמצריך ס' נגד העצם עצמו דודאי העצם עצמו אין נעשה נבילה רק כיון דאית ליה פליטת עצמו הפליטה נעשית נבלה. ונראה לתרץ דברי הש"ך דמ"מ מקשה שפיר על הב"ח דהנה הא דאמרי' חנ"נ בשאר איסורים הוא משום לתא דבב"ח וא"כ מצריך להיות דוקא דומיא דבשר וחלב דהיינו בגוף האוכל אבל בפליטה ליכא עליה שם בשר דהוי כמיא בעלמא וגם הוא עצמו א"א לבוא לידי אכילה עד שיתבשל עם דבר אחר ופולט בליעתו לתבשיל וכיון דליכא מציאות להאי פליטה שיהיה עומד בפ"ע לא הוי דומיא דבב"ח ול"א חענ"נ וק"ל:

(שם סעיף ה') **אין מבטלין איסור כו' אם בשוגג מותר ואם במזיד אסור**. והקשה הפר"ח דזה נגד הש"ס דגיטין דף נ"ג ודף נ"ד דפריך דר"י אדר"י דאמר גבי מבשל בשבת בשוגג לא יאכל אם כן קנסינן אטו מזיד והתנן המדמע והמנסך ריי"א בשוגג פטור במזיד חייב ולא קנסינן ומשני הא מד"ת הא מד"ס כו' א"כ הכא דאיכא איסור ד"ת ואמאי לא קנסינן שוגג אטו מזיד ונ"ל ליישב דשאני התם במבשל בשבת דאפילו במבשל בשוגג מ"מ חלול שבת דעיקר האיסו' הוא הבישול שעשה מלאכה בשבת וכן במטמא ומדמע ומנסך אם היה ד"ת היה קנסינן שוגג אטו מזיד משום דלטמא תרומה או לדמע בחולין הוא עצמו איסור מבטל אפילו לא יכוין לזה משא"כ גבי לבטל איסור ליכא איסור כלל במכוין לבטל אבל אם מבטל בשוגג ולא כוון לבטל כלל רק דנפל בעצמו אין כאן שום איסור כלל ולא שייך לקנוס שוגג אטו מזיד ועי' ט"ז סי"ח מה שמקשה דברי הטור אהדדי דבסי' ק' פ' דוקא אם נפל אבל הפילו הוא אפילו שוגג קנסינן כו' וכאן כתב לא קנסינן

ואאמ"ו דיש הבדל גדול בשלמא התם ע"כ תחלת הגזירה היה אם הפילו הוא לא מהני דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתן דתקנו דבר חשוב ל"ב דאם הפיל מהני האיך שייך לומר דבר חשוב ל"ב א"ו דתקנת חכמים היה אף בהפיל וא"כ כיון דעיקר הגזירה היה מתחלה שלא להפיל במזיד ושפיר גזרינן שוגג אטו מזיד משא"כ הכא במבטל איסור דכל עיקר גזירה היה שלא לבטל איסור לכתחלה אבל הא דאסור לאכול אינו אלא משום קנס בכה"ג לא קנסינן שוגג אטו מזיד דגזרינן שוגג כו' אמרי' אבל קנסי' שוגג אטו מזיד לא אמרי' ועי"ל בשלמא התם שפיר קנסינן דשוגג אטו מזיד משום דכל טעמו בנפל א' מהן לים דמותר משום דאמרינן דההיתר נפל אע"פ שהוא נגד הסברא דהל"ל מן הרוב נפל דהלא יש ההיתר כמה אלפים אעפ"כ אחז"ל דתלינן איסור נפל לים וההיתר נשאר וכ"ז בנפל מעצמו אבל הפילו הוא קנסינן שוגג דהם אמרו והם אמרו דמאן יימר דאיסור נפל אבל במבטל האיסור הסברא נותנת דמותר דהא אין האיסור מורגש רק דקנסינן ליה משום דתקנו שלא לבטל איסור לכתחלה אע"פ שהוא מותר עכשיו שהרי האיסור אינו מורגש וכ"ז במזיד אבל שוגג א"ל דלא קנסינן דהא אין הטעם האיסור נרגש כלל ודו"ק. ומ"ש הט"ז דאם אי' אם הוא איסור בטיל ברוב דאפילו למ"ד קנסינן שוגג אטו מזיד דבכה"ג לכ"ע לא קנסינן נ"ל דמטור מוכח דלא עדיף משוגג דכתב דא"צ המורה לחקור אם נתרבה אח"כ דאם לא נודע דאית ביה איסור מותר דהא קי"ל כל אסורים שבתורה אם ריבה עליהן בשוגג מותר דלא קנסינן אם כן משמע דלמ"ד קנסינן אסור א"ו דלא עדיף משוגג והא דכתב וכ"מ מדברי תוס' ע"ש דנראה דהיה מפרש הא דכתבו תוס' ושמא הוא שוגג כו' הוא תו' אחר והיינו אפילו למ"ד קנסינן אומר מותר עדיף אבל האמת אין אתו דהתוס' רוצה לתרץ דבריהם של עצמם במ"ש דאיכא למ"ד בשוגג יעלה וקשה להו הא דקאמר אבטלינהו משמע במזיד וע"ז כתב דאף שמבטל במזיד כיון שסבור שמותר לבטל הוי כשוגג ואין מקום לדברי הט"ז כלל ודו"ק:

(שם בהגה"ה) **ודוקא שנתערב יבש ביבש או אפילו לח בלח**. והא דסתם רמ"א ולא מחלק בין בב"ח לשאר אסורים דבב"ח וודאי אפי' לא אמרינן נ"נ בלח בלח כיון דודאי קודם שנתערבו עליה ס' נגד בשר הא חלב אסור מצד עצמו א"כ הל"ל התערובת אסור משום אפשר לסוחטו וא"ל דמיירי דאיכא ס' נגד כל התערובת ולזה מחלק בין לח בלח ליבש ביבש אלא לענין אותה חתיכ' א"צ לחנ"נ וכמ"ש הש"ך סק"י והא דכתב הש"ך דבב"ח א"צ לחקור היינו טעמא דבלח בלח ל"א חענ"נ ע"ש אכתי קשה אם בא לפנינו חתיכה שנפל עליה טיפת חלב שנפל על החתיכה אמאי לא כתב הטור דבכה"ג צריך לחקור וצ"ל דזה א"צ לכתוב דודאי בלא"ה צריך לחקור דלמא היה מונחת כולו חוץ

לרוטב א"כ צריך ס' נגד כל החתיכה א"כ ודאי יבוא לחקור את כל המעש' וא"צ להטור לכתוב כלל ומה שמקשה הש"ך על הדרכי משה מהא דטיפת חלב נבילה וכו' עיין בסימן צ"ג תמצא יישוב נכון:

(שם סעיף ו) **איסור של דבריהם כו'**. ועי' ש"ך מה שמק' ממותר שבנר חנוכה ונראה לאמ"ו לתרץ דהנה התוס' בביצה שם מקשים מעיגולים דלמה לא יוסיף עליו ויבטל ותי' דשאני התם דעיקרו ד"ת והנה הש"ע לא מחלק כן וקשה עליו קושית התוס' מהא דתרומה וי"ל דהנה הת"ח כלל ל"ט כתב בשם הגהת אשר"י אם נתערב איסור דרבנן חד בחד מותר לשני בנ"א אמנם הרא"ש בפ"ק דביצה חולק ע"ז וא"כ י"ל דהנה לפום ריהטא י"ל קושית תוס' באופן אחר דאף דבחד בחד אסור גם באיסור דרבנן ולא אמרינן ספיקא לקולא כיון דאתחזק איסור מ"מ ס' עכ"פ מקרי ולפי זה לק"מ בשלמא גבי עצים כיון דכבר נתערב חד בחד דאיכא שום ספק עליה ובס' דרבנן הוא דאמרי' מרבה עליו ומבטלו אבל בודאי דרבנן אין יכול להרבות ולבטל לפי זה שם בתרומ' דחז"ל הצריכו בתרומה ק"א לבטלו א"כ בפחות הוי ודאי איסור דרבנן דלא מהני לבטל ברוב עד דאיכא ק"א וא"כ בלי פחות משיעור זה לא הוי ס' דרבנן אלא ודאי ובודאי לא מהני [אמנם מהא דמוכרח הרא"ש לפסוק כמהר"ם מרוטונבורג ע"כ היינו משום דאין רוצה לחלק בין עיקר ד"ת לאין עיקרו ד"ת לכך קשה ליה קושית תוס' מהא דתרומה א"ו דאין רשאי להרבות היכא דאית לאיסורא ולא מקלי קלי א"כ ע"כ צ"ל חד בחד לא מקרי ס' דרבנן דאל"כ אין מוכרח לפסוק כמהר"ם דקושית תוס' בלא"ה לק"מ א"ו דלא ס"ל כא"ז אלא דלא הוי ס' דרבנן] והנה כ"ז ביבש ביבש דליכא כאן תקנת חכמים בביטולו אבל לח בלח דצריך ס' אפי' מדרבנן במב"מ א"כ ודאי כל היכא דליכא כאן ס' לא הוי כאן ס' כלל כמו בתרומה שזכרתי ואסור להרבות עליו לפ"ז לק"מ קושית הש"ך מנר חנוכה דהתם הוי לח בלח דהוי כמו ודאי איסור דרבנן ואסור להרבות עליו. ועי"ל דאיתא בפ"ק דביצה דף ב' ע"ב מיתיביה א' ביצה שנולד' בשבת וא' ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין כו' וספיקא אסורא בשלמא לרבה דאמר משום הכנה הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא אלא לרב יוסף ולר' יצחק הוי ספיקא דרבנן ולקולא כו' וכתבו התו' אבל לר"נ דאמר משום מוקצה לא פריך דמוקצה חמור והוי כעין דאורייתא וי"ל הא כתבו התוס' גבי עצים שנשרו מן הדקל דמוקצה דלית ליה עיקר מדאורייתא קיל טפי משאר אסורי דרבנן שיש להם עיקר מן התורה הוא סותר למ"ש הכא דמוקצה חמור משאר אסורים וי"ל דהא דכתבו תוס' דחמיר היינו לר"י דאית ליה מוקצה ודאי חמור משאר איסורים אבל לדידן דקי"ל כר"ש דלית ליה מוקצה רק ביו"ט מחמירין כר"י ודאי מוקצה אינו חמיר

כ"כ וקיל משאר אסורים דרבנן שיש להם עיקר מד"ת וכ"ז במוקצה מחמת איסור או מוקצ' מדעת אבל מוקצה מחמת מצוה דגם לר"ש אית ליה האי מוקצה דחמיר והוי כעין דאורייתא לפ"ז פ' הש"ע שפיר דגבי מותר שמן שבנר חנוכה דהוי מוקצה מחמת מצוה דהוי כעין דאורייתא אסור להוסיף עליו ולא ק"מ:

(שם בהגה"ה) **איסור שנתבטל כו' חוזר וניעור כו'**. הקשה הר"ן א"כ אם נפל כזית רזלב או נבילה לתוך התבשיל אמאי מהני ס' לבטלו נימא דבולע וחוזר ופולט עד דליכא כאן ס' ומתוך קושיא זו הוציא דלא אמרינן חוזר וניעור בלא נודע א"כ הר"מ דפ' אפי' בלא נודע אמרי' חוזר וניעור א"כ קושית הר"ן במ"ע וצ"ל כמ"ש הפ"ח דל"ל אלא בליעה א' ופליטה א'. ועי' ש"ך סקכ"א שכתב דביבש ביבש ל"א חוזר וניעור ומקשים עליו ממתני' סאה של תרומה שנפל לתוך מאה של חולין ולא הספיק להעלותו גיד שנפל אחרת ה"ז אסורה ור"ש מתיר וכמה ירבה ויהיה מותר עד כדי רובו משמע דוקא עד כמו רובו אבל בשוה בשוה אמרינן חוזר וניעור והנה לפום ריהטא גם להר"ן יש להקשות כן ממתני' שכתב דלא אמרינן חוזר וניעור דאל"כ אם נפל כזית אסור להיתר נימא דבולע ופולט וחוזר ובולע ופולט ע"ד שלא יהיה רוב מן ההיתר י"ל הא דנקיט עד כמה ירבה עד כדי רובו היינו רק מדרבנן אבל מדאוריית' אפי' פחות מרובא לא אמרינן חוזר וניעור א"כ הכא בכזית נבילה שנפל לתוך היתר כיון דלא אפשר בענין אחר הניחו חכמים על ד"ת דל"א חוזר וניעור אפילו פחות מרוב היתר אבל הש"ך דפ' כן לדידן קשה וי"ל בדוחק דהנה הפוסקים מחולקים בהא דקי"ל יבש ביבש חד בתרי בטיל יש פוסקים כיון דאית חד היתר יותר מן האיסור אפילו נפל מאה של איסור לתוך מאה וחד של היתר אפ"ה אמרי' דבטיל כיון דאיכא א' יותר מן ההיתר וי"מ ע"ד דאיכא ב' פעמים של היתר כגון ב' של איסור צ"ל ד' היתר א"כ י"ל דהש"ך ס"ל ודאי אפילו יבש ביבש אמרי' חוזר וניעור אם איסור והיתר הם שוים בלי רוב היתר אפילו חד והא דכתב דלא אמרינן חוזר וניעור היינו דס"ל דצריך ב"פ היתר וע"ז כתב אם נתערבה כ"כ שאין רוב נגד איסור רוב דהיינו ב"פ היתר מ"מ ל"א חוזר וניעור אבל מ"מ צריך שיהיה רוב נגד איסור רק דא"צ ב"פ נגד האיסור אם כן הא דקתני במתני' עד כמה ירבה היינו דצריך שיהיה עכ"פ רוב היתר ולא שוה וק"ל:

(שם סעיף ז) **אם נבלע איסור מועט כו' מותר להשתמש כו'**. והנה הרא"ה בס' בדק הבית דעתו דאפילו בכה"ג נמי אסור להשתמש בו לכתחלה אמנם יש להוכיח כד' הרשב"א דהנה טכ"ע ילפינן מגעולי עובדי כוכבים והנה לפ"מ דקי"ל דאפילו למ"ד טכ"ע לאו דאוריית' מ"מ אם נתערב איסור לפחות מרוב היתר ודאי דטכ"ע דאורייתא א"כ קשה

איך ילפינן מגעולי עובדי כוכבים טכ"ע דלמא לעולם טכ"ע ברוב ל"ד והא דהצריכו גיעולי כלי מדין היינו מחשש שמא ישתמש דבר מועט באופן שלא יהיה רוב היתר נגד איסור א"ו דהיכא דדרכו להשתמש בו בשפע לא חיישי' שמא ישתמש בו מיעוט וק"ל:

סימן ק

(סימן ק' בש"ע סעיף א') **בריה דהיינו כגון נמלה כו'**. ולענין אם פרעוש הוי בריה או לא פלוגתא בין רבוותא האחרונים ועיקר שדין זה תליא בפלוגתא הר"י מאורליינש ור"ת שהביאו התו' פ"ק דשבת דלר"ת דס"ל דחייב משום שבת א"כ אית ביה חיותא שפיר הוי בריה משא"כ לר"י דפטור עליה משום שבת אלמא דלית ביה חיותא וליכא שם בריה עליה ועיין שו"ת צ"צ:

[**הגה"ה** ועיין בכרתי ופלתי דהביא מחלוקת הפוסקים אי צריך דיהא אסור מתחלת ברייתו ודעת הרא"ש דלא בעינן דיהיה אסור מתחלת ברייתו רק דכל שיחלק ואין שמו עליו מקרי ברייתו וכ' דמזה יצא לנו דין גדול שהתולעים קטנים המתהוים בעיפושי הפירות דכל זמן שלא פירשו מותרים א"כ אין כאן איסור מתחלת ברייתו וכו' והלכך דוקא לדעת הרא"ש הנ"ל הוי בריה אבל אנן דקי"ל כהרשב"א דבעינן דוקא נאסר מתחלת ברייתו לא מקרי בריה וכו' ומיהו ח"ו להקל בזה וכו' וכתב ע"ז הגאון המפורסם המנוח מוהר"ר **בצלאל הכהן** זלה"ה מ"ץ דפה **ווילנא** על גליון ספר כרתי ופלתי שלו וזה לשונו עי' בשו"ת טור האבן סימן כ"ו שחלק ע"ז והביא לשון הרשב"א ז"ל בתורת הבית הארוך בית ד' שער א' שכתב וז"ל ואיזה בריה שאינה בטילה דוקא שאסור' מחמת עצמה כגון נמלה וגיד הנשה שאיסורן מחמת עצמן מתחלת ברייתן אבל בריה מותרת אלא שקבלה איסור מחמת דבר אחר כגון שור הנסקל וציפורי מצורע ותרנגולת טריפה אין זה בריה שאינה בטילה עכ"ל הרשב"א ז"ל ומשמע דאיסור מחמת עצמה ומתחלת ברייתה חדא מלתא היא כלומר שאסורה מחמת עצמה מחמת ברייתה שברייתה וצורתה גרמה האיסור שאותה בריה אסרה התורה לפי שהיא בצורה כך וכך כגון נמלה שברייתה גרמה האיסור מחמת שהיא בצורת נמלה (ר"ל בצורת שרץ או רומש הארץ) ודאי חשובה בריה ולא בטיל' לא שנא אם נאסרה בתחלת יצירתה או באמצע ימיה כיון דברייתה גרמה האיסור הוה כמו שנאסרה מתחלת ברייתה שמתחלת ברייתה נאסרה על אופן זה ואיסורה גרם לה מתחלת ברייתה להיותה נאסרת אח"כ משעה שתרחש ותפרוש ממקום למקום אבל אם אין אסורה מחמת עצמה מתחלתה ברייתה אלא קבלה האיסור במקרה כגון צפרי מצורע ושור הנסקל ונבילה וטריפה אפילו נתנבל ונטרפ' מתחלת ברייתה

מ"מ אין צורת ברייתה גרמה האיסר אלא מחמת ד"א לפיכך בטילה לפי מה שנעשה שור הנסקל גרם האיסור לא צורת ברייתה עכ"ד הגאון הנ"ל בשינוי לשון לטיבותא בעז"ה (כי לשון המחבר שם אינו מובן ואין מדוקדק כלל לכן סדרתי דבריו פה בלשון המובן לענ"ד) אמנם לענ"ד אין בכל זה כדי לדחות דברי הגאון בעל פלתי ז"ל ויש מקום לבעל דין לחלוק ולומר דגם באיסור נבילה ג"כ הלא אין איסור זה נוהג בכל הבעלי חיים כגון דגים וחגבים דאין נוהג בהן דין נבילה וטריפה וא"כ בהמה חיה ועוף שנוהג בהן דין נבילה וטריפה הנה צורתם גורמת להם איסורם ומה לי איסור טריפות ומה לי איסור שקצים ורמשים ודו"ק]. ע"כ לשון הגאון המנוח מוהר"ר **בצלאל הכהן** זלה"ה מ"ץ דפ"ק **ווילנא** על גליון הפלתי:

(שם סעיף א') **ואבר מן החי**. יש לדקדק דהא לא מקרי בריה אלא היכא דליכא שיעור באכילתו כגון נמלה וכיוצא בה דכל האוכלו בין גדול בין קטן לוקה משא"כ שאר אסורי' שיש שיעור באכילתו לא מקרי בריה ולפ"מ דקי"ל כרב דאמר אבר מן החי צריך כזית כמ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' מ"א א"כ אבר מן החי אמאי מקרי בריה הא צריך שיעור באכילתו וצ"ל כיון דא"צ שיעור לבשר אע"ג דצריך שיעור לאבר מ"מ מקרי בריה וליכא שיעור באכילתו קרינן ביה אמנם לפי מש"כ הרמב"ם בפ"ד מהלכות מ"א האוכל עוף טהור חי כ"ש לוקה ואם אכלו אחר שמת עד שיהיה בו כזית אע"פ שאין בכל הבשר כזית הואיל וכולו כזית חייב עליו וא"כ מוכח מהרמב"ם דאף בבשר א"צ כזית מ"מ כיון שבכולו בעי כזית לא מקרי בריה דהרי נבלה לא הוי בריה ואפילו היא שלימה צריך שיעור ואם כן אבר מן החי לא מקרי בריה כיון דצריך שיעור באכילתו. [הגה"ה הנה בכאן לא כתב שום תי' ע"ז אכן בכרתי ופלתי כאן בס"ק ג' כתב באמת דלדעת הרמב"ם גם בנבילה שלימה ג"כ הוי בריה כיון דסגי בכזית בין הכל אך דהמחבר פסק דלא כוותיה משום דדברי הרמב"ם ז"ל צ"ע דהוא נגד סוגית הגמ' לפי פירש"י ותוס' ע"כ אמנם דבריו תמוהין דהא י"ל דהרמב"ם ס"ל דבעינן נמי שאם יחלק אין שמו עליו וכמש"כ הטור וכ"כ הב"י בשם הרא"ש ועוד פוסקים וגבי נבלת עוף טהור הא אם יחלק עדיין שמו עליו ולכן לא הוי בריה. ע"כ הג"ה מהרב הגדול מוהר"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

שם **וביצה שיש בה אפרוח**. הא דמקשים האחרונים דהא לא נאסר מתחילתו אין כאן קושיא כיון דבשעה שהתחיל להתרקם נעשה בריה חדשה ואז נאסר שפיר מקרי דנתסר מתחלת בריי תו ומה שנסתפק הב"י בביצה שיש בה דם במקום האסרו משום בריה אמ"ו דלפמ"ש הב"י בעצמו דבכה"ג לא משום ריקום אפרוח הוא דאסרינן אלא משום דם ודאי דלא מקרי בריה אך י"ל הא כיון דאית ביה אפרוח ע"כ איכא למיקם עליה

ואפילו לא הוי בריה אפ"ה ל"ב וצ"ל דמיירי שלקח האפרוח מן ביצים ונתערב באפרוחים שחוטים הכשרים דאז ליכא למיקם עליה והא דקאמר ביצה שיש בה אפרוח לאו דוקא דלא קאי כלל אביצה שנתערב כמות שהיה רק קאי על אפרוח שיש בתוכה והא דמקשים האחרונים אמאי יהיה נקרא בריה הא לית ביה רוח חיים י"ל דלק"מ דהנה הא דקיי"ל צריך שיהיה בו רוח חיים הוכיחו הפוסקים דאל"כ חיטים של תרומה דקי"ל דבטלה אמאי לא יהיה נקרא בריה א"ו דצריך שיהי' בו רוח חיים א"כ הכא כיון דהוא עתיד לבוא לידי רוח חיים נמי מקרי בריה דאע"ג דאין בו רוח חיים מ"מ לא הוי דומיא דתרומה:

(שם סעיף א') **וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחלת ברייתו לאפוקי עוף כו'**. ולאפוקי משאר פוסקים דס"ל נבילת עוף טהור ושור נסקל מקרי אסור מתחלת ברייתו והיינו משום קודם שנתנבלה היה אסור משום אבר מן החי והשתא אסור משום נבילה וכן נמי שור הנסקל אבל הא"ח ס"ל כיון דהאי איסור לא היה עלי' מתחלת ברייתו לא מקרי בריה וראייתו מתוס' פ' התערובות דף ע"ז ד"ה אלא מ"ז כו' דמפרשים קושית הגמ' ונבטל ברובא הוא מן חטאות המתות אבל לא מן שור הנסקל דהוי חתיכה הראויה להתכבד וא"א דכל כה"ג מקרי בריה דמקרי נאסר מתחלת ברייתו אכתי לא פריך הגמ' מידי מחטאות המתות דלמא הא דלא בטילי היינו משום בריה א"ו דכל כה"ג לא מקרי בריה כיון דאסור דהשתא לא היה עליה מתחלת ברייתו אבל מד' התוס' פ' ג"ה דף צ"ו משמע קצת דכל שהוא אסור מתחלת ברייתו אפילו לא היה עליו אסורא דהשתא ג"כ מקרי ברי' דכ' שם ד"ה מ"ט כו' לר"ש דס"ל חטה הוי בריה היאך תרומה עולה בק"א וכ"ת התם כשנולד נולד איסור עמו כמו גיד הנשה שרצים ואבר מן החי אבל תרומה מותר ולא קאמרו דלא מקרי שם תרומה עלה עד שיפריש וקודם לכן לא מקרי שם תרומה עליו רק איסור טבל ומשמע דס"ל כל שהוא אסור מתחילה אפי' אינו אסור משום איסור דהשתא מ"מ הוי בריה א"כ תקשי להו אמאי פריך בגמ' פ' התערובות ונבטלו ברובא דלמא דלא בטלה היינו משום בריה וצ"ל דס"ל לתוס' בשלמא גבי חטה אין שמו עליו אבל חטאת שאם יחלוק מ"מ שמו עליו לכן לא מקרי בריה וק"ל:

(שם ס"ב) **וכל השאר מותר אם ישו בו ס' כנגד שמנו כו'**. עיין ש"ך סק"ח שהקש' דהא הוי איסור דבוק וה"ל להרב רמ"א להגיה י"ל כיון דלשיטת הר"מ בתוס' שם ד' צ"ז ד"ה שמנו דכל היכא שאין גיד אוסר אין שמנו אוסר בלא"ה שרי התערובות אף דליכא ס' רק דאנן קי"ל כר"ת דס"ל מ"מ שמנו אסור אבל לענין איסור דבוק כיון דבלא"ה איכא פוסקים דס"ל דלא אמרינן חענ"נ בשאר אסורים וגם לא אמרי' איסור דבוק א"כ כה"ג יש לסמוך אהנך פוסקים דס"ל דלא אמרינן חענ"נ ולא איסור דבוק והא דהוכיחו הפוסקים

מהא מתני' דאמרינן איסור דבוק היינו דמתני' ס"ל יש בגידין בנותן טעם שפיר מוכח דאמרינן איסור דבוק:

(שם סעיף ב') **ואם נימוח הגיד ואינו ניכר צריך ג"כ ס' כנגדו**. הקשה בס' מנחת כהן אמאי צריך ס' כיון דליכא טעם כלל בשלמא מב"מ דצריך ס' אף דליכא טעה כלל היינו משום גזירה אטו אינו מינו דבאינו מינו יכול לבוא לידי נתינת טעם משא"כ גיד דלעולם ליכא לבוא לידי נתינת טעם אמאי צריך ס' בשלמא הרשב"א פ' כך היינו משום דלשיטתו דס"ל בא"מ אפי' לח בלח אפילו אי ליכא מציאו' לבוא לידי נתינת טעם א"כ ה"ה בגיד נמי צריך ס' לבטלו אלא לדידן דקי"ל כל היכא דליכ' טעם א"צ ס' לבטלו א"כ הכא בגיד הוי נמי כמו טעימ' קפילא כיון דאין בה טעם א"כ אמאי צריך ס' לבטלו. ונראה לתרץ דהנה רבים מקשים הא דפליגי ביש בגידין בנ"ט במאי פליגי הא חיך אוכל יטעם אי אית ביה טעם או לא ומתרצים דודאי אית ביה טעם אלא דהטעם הוא טעם קלוש ואין לטעם זה כח לאסור דבר אחר דלא אמרינן על טעם קלוש כזה טכ"ע וכ"ז אם הוציאו הגיד מן הקדירה ולית ביה טעם כלל אבל אם נמוח דאית ביה טעם וממשו של איסור ודאי אסור עד ס' כיון דלאו משום טעכ"ע אמרינן רק משום עיקר ממשו של איסור וצריך ס' לבטלו וכן תראה נמי דגם הר"מ שהובא בתוס' הנ"ל ע"כ ס"ל כן דהנה בתוס' מקשים מהאי אטמתא דאמליחו בג"נ על הר"מ דס"ל דאפי' שמנו אינו אוסר וא"כ מאי איכפת דאמלחו בגידא דנשיא אמנם באמת י"ל דמהני אטמתא לק"מ די"ל הא דס"ל לר"מ אין שמנו אוסר התערובת היינו דוקא היכא דאיכא רוב היתר לבטלו משא"כ היכא דליכא רוב דהוי כמו בעין ובעין ודאי דשמנו אוסר וא"כ דלגבי הני אטמתא היה פחות מרוב לכך היו אוסרים אותו אך מהא דאר"נ גיד בס' ואין גיד מהמנין בוודאי קשה על ר"מ אמאי צריך ס' הא ברוב סגי ואי אמרינן דס"ל היכא דנימוח צריך ס' נגד הגיד י"ל דר"נ מיירי בנימוח הגיד עצמו אבל טעמו אינו נאסר כלל לא הוא עצמו ולא שמנו:

סימן קא

(סימן ק"א בש"ע סעיף א') **חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה**. וכתב התה"ד דאם אחר שנתבשל לא הוי דבר חשוב רק קודם שנתבשל הוי דבר חשוב נמי לא בטיל ויש להביא ראיה לדבריו מפ' התערובות דמקשה תוס' מפ' וכי גרע שור גדול משאר חתיכות ה"ל ומפרשי' דקושית הגמרא הוא מחטאות המתות ואיכא בהו תורים שלא היה ראוי להתכבד ע"ש וע"כ צ"ל דס"ל כיון דמקודם היה ראוי להתכבד נמי ל"ב דהא מיירי שנתערב בקדשים וכבר כתבו תוס' דבקדשים ל"ש ראוי להתכבד דאין מחזיקין טובה

זה לזה וא"כ אחר הביטול הא אינו ראוי להתכבד א"ו כיון דמקודם היה ראוי להתכבד נמי לא בטיל:

(שם בהג"ה) **ואפי' אינה אסורה רק מדרבנן אינה בטילה**. זה הוכיח הרב"י מהרמב"ם מהל' פסולי מוקדשין דחולין שנשחטו בעזרה אינו אסור רק מדבריהם ובפ"ב דעבודת כוכבים תנן דאלו אוסרים בכ"ש חולין שנשחטו בעזרה וכו' מהטעם משום דהוי חה"ל לאורחים אם כן מוכח אפילו איסור מדרבנן והוא חה"ל ל"ב ואאמ"ו דע"כ צ"ל דס"ל להרמב"ם חולין שנשחטו בעזרה הוי דאורייתא והנה ז"ל הרמב"ם פ"ח מהל' מ"א כ"מ שנא' לא יאכל לא תאכל לא תאכלו א' איסור אכילה וא' איסור הנאה משמע עד שפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך הכתוב בנבילה שנא' לגר אשר בשעריך תתננה ובחלב נאמר יעשה לכל מלאכ' כו' ופריך בשלמא לר"מ דאמר א' עובד כוכבים וא' גר בנתינה ובמכירה מדאצטריך קרא למשרי נבילה הא כל אסורים אסור בהנאה אלא לר"י דאמר דברים ככתבן הוא דאתי כל איסורים שבתורה מנ"ל נפקא לן מלכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואידך חולין שנשחטו בעזרה ל"ד והנה הרמב"ם בהל' ע"ז כתב כדי להקדימו נתינה דגר כו' א"כ הא דלא יאכל הנאה משמע מאותו נפקא לי' ורובם יליף ליה מן גראשר בשעריך תתננה דמשמע דס"ל כר"מ ועוד דא"כ לפי דבריו אותו ל"ל וי"ל דודאי הרמב"ם ס"ל חולין שנשחטו בעזרה דאוריית' א"כ אצטריך אותו לחולין שנשחטו בעזרה דאף דס"ל כר"י דאותו אצטריך לחולין שנשחטו בעזרה כו' מ"מ מוכח דלא יאכל כו' אחד איסור אכילה והנאה משמע דתניא לקמן יעשה לכל מלאכה למה נאמר לא בא הכתוב אלא להתיר ההנאה דר"ע ור"י ס"ל לא בא הכתוב אלא לטהר מטומאתו והנה לפי דברי ר"ע קשה לפי מה דקי"ל כשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה הותרה א"כ יעשה לכל מלאכה ל"ל הא היתר נבילה בחלב נפקא לן מן נבילה וע"כ צ"ל דלגופא בוודאי לא איצטריך אך דאתי לאשמעינן דשאר אסורים שבתורה אסור בהנאה א"כ אף לר"י אי ס"ל כר"ע מוכח דכ"מ שנאמר לא יאכל בין איסור אכילה והנאה במשמע וזה שדייק הרמב"ם עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה כו' ובחלב שנאמר בהן יעשה לכל מלאכה היינו משניהם יחדיו מוכח דבכ"מ שנא' לא יאכל כו' לפ"ז אותו ע"כ לחולין שנשחטו בעזרה אתא א"כ מוכח דס"ל להרמב"ם חולין שנשחטו בעזרה ד"ת והא דכתב חולין שנשחטו בעזרה אסור אינו ר"ל דאסור מדרבנן אלא מד"ת אלא שדרך הרמב"ם למימר על שאינו מבואר בתורה בפירוש רק מאיזה דרש שהוא מי"ג מדות שהוא דרבנן כמ"ש בס' המצות אם כן לפ"ז קשה על הש"ע מאין הוציא דין זה בדבר שהוא רק מדרבנן אמרי' ביה נמי חה"ל נמי ל"ב לכאורה

י"ל שדין זה שנוי בתוס' דיבמות דף פ"א ע"א מההיא דתנן וא"ת לר"י כיון דתרומה בזה"ז דרבנן אלמא בטל קדושת ארץ א"כ כלאי כרם נמי מדרבנן ואמאי תניא כל שדרכו למנות הא מדרבנן אין אוסר דבר שדרכו למנות וי"ל דכלאי כרם חדא דרבנן אבל עיגול תרתי דרבנן א' דבטלה קדושת ארץ ועוד אפילו בזמן שבהמ"ק קיים היה תרומת תאנים מדרבנן אי נמי חבילי תלתן הוי את שדרכו למנות וה"פ שהי' ר"מ אומר כל שדרכו למנות בדאורייתא מקדש לכך באת שדרכו למנות מקדש אפילו דרבנן כגון חבילי תלתן לפי תי' הראשון שמעינן דבחדא דרבנן דבר שבמנין ל"ב אבל לתירוץ שני של תוס' משום דבחבילי תלתן הוא את שדרכו למנות א"כ לדידן דקי"ל דבעי' את שדרכו למנות אפילו בדאורייתא אם כן כל הטעם דחבילי תלתן ל"ב היינו משום דל"ב קדושת ארץ והוי ד"ת אבל דרבנן אפילו את שדרכו למנות בטיל א"כ מוכח דבדרבנן חה"ל בטיל אמנם יש להב"י ראיה דל"ב אפילו באיסור דרבנן מהא דאמרינן בריש פרק התערובות כל הזבחים שנתערבו כו' תנינא חדא זימנא אלו אסורין ואוסרין בכ"ש י"נ וע"ז וצריכא דאי מהתם ה"א להדיוט אבל לגבוה לא נפסדינהו לכולהו ואי מהכא ה"א ה"מ קדשיה דמאיס אבל חולין דלא מאיס אימא לא צריכא משמע אי הוי מצינו גבי חולין עצמו דשור הנסקל וכדומה דל"ב שפיר י"ל בא תנינא חדא זימנא והנה לפמ"ש תוס' ד"ה אלא למ"ד דקושית הגמ' הוא מחטאות המתות אבל משור הנסקל ליכא להקשות ליבטל ברובא משום דלא גרע משור הנסקל מחה"ל כו' ע"ש א"כ מוכח דס"ל לתוס' דשור הנסקל הוי חה"ל א"כ יקשה הא דפריך התם בעבודת כוכבים אהא מתני' ואלו אוסרין ואסורין בכ"ש תנא מאי קחשיב אי דבר שבמנין ליתני נמי חתיכות נבילה ומקשים תוס' הא תני לה התם בחולין וכן חה"ל שנתערבו כו' דא"כ לא לתני נמי בב"ח שהוא נמי אינו איסור רק משום חה"ל והרי מוכח דבב"ח אסור בכ"ש אינו אלא משום חה"ל א"כ קשה אמאי תני התם שור הנסקל שהוא אוסר בכ"ש כיון דתני בב"ח אוסר בכ"ש תו לא אצטריך שור הנסקל דלא גרע שור הגדול מחה"ל ומדברי תוס' נראה שהרגישו בקושיא זו ותי' דאי הוי תני בב"ח לחוד ה"א דמתני' אתי כמ"ד מותר בהנאה לכך הוי חה"ל דראוי לתת לאורחים משא"כ שור הנסקל דאסור בהנאה ה"א דלא ה"ל חה"ל א"כ לפ"ז הדרי קושיא הנ"ל לדוכתיה מאי מקשה לתני נמי חתיכת נבילה הא תני לה התם וא"ל דאם כן לא לתני בב"ח דלמא הא קמ"ל דבב"ח אסור בהנאה וצ"ל דזה עדיין לא מוכח במתני' דבב"ח סתמא קתני משמע כל בב"ח אפילו בשר חיה ועוף דאינו אלא דרבנן ולא אסור בהנאה ואפ"ה ל"ב א"כ י"ל אפילו בשר בהמה נמי לא אסור בהנאה אפ"ה ל"ב ומתרץ היטב דודאי לענין שיהיה בב"ח אסור בהנאה לא נחית התנא לאשמעינן כלל דלא מוכח ממתני' וכמש"ל

אלא דהאי תני תרתי קחשיב אסור בהנאה ודבר שבמנין דלא בטיל נוכל לומר דלא מיירי בבשר עוף בחלב כלל דהא דבר שמותר בהנאה לא קחשיב לפ"ז מוכח גם באיסורי דרבנן נמי אמרי' חה"ל ל"ב דאל"כ יקשה איך עלה על ס"ד דמקשה דמתני' נמי מיירי מבשר חיה ועוף הא ע"ב מיירי בבשר בהמה דאל"כ ל"ש כלל חה"ל אם כן שפיר י"ל דאתי לאשמעינן בב"ח אסור בהנאה והדרי קושית התוספות לדוכתיה א"ו גם באיסור דרבנן חה"ל ל"ב אם כן י"ל כמ"ש:

(סעיף ב') **אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד אלא אם כן אסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובב"ח**. י"ל איך שייך לומר דל"ב משום חה"ל הא איכא למיקם עלה דמלתא למטעם כל חתיכה וחתיכה ואותה חתיכה שיש בו טעם היא אסורה ושאר מותרין וא"ל דמתחלה קבל הטעם מן החלב ואח"כ נפלה לקדירה שיש בו ס' ונפלט טעמו ואפ"ה אותה חתיכה אסור משום דקי"ל אפשר לסוחטו אסור ומתני' דקתני אלו אוסרין בכ"ש בב"ח אתיא כמ"ד אפשר לסוחטו אסור א"כ קושית תוס' במ"ע מ"פ ולתני נמי נבילה הא תני לה התם וא"ל לא לתני נמי בב"ח דלמא הא קמ"ל דאפשר לסוחטו אסור וא"א דלא כפ"ח לק"מ דמספקא ליה אם נפלה חתיכה בב"ח נ"נ ונתערב עם בשר נבילה או טמאה א"א דל"ב גם לאיסור הנאה או דלמא דוקא לענין אכילה הוא דאמרי' חה"ל ל"ב אבל לא לענין הנאה וא"א דגם לענין איסור הנאה נמי אמרי' חה"ל ל"ב י"ל דמיירי שנתערב עם בשר חיה ובכולן איכא טעם חלב וא"כ ליכא למיקם עלה דמלתא ע"י טעימ' ושפיר אמרינן דל"ב משום חה"ל ואע"פ דמ"מ בשר חיה נמי אסור מדרבנן מנ"מ לענין איסור הנאה אבל בעל המחבר פר"ח מחליט הדבר דל"א חה"ל לענין איסור הנאה א"כ ליכא למימר דמיירי בכה"ג וצ"ל כמ"ש התה"ד דהכי דבטיל איסור אע"ג דאיכא למיקם עלה דמלתא אפ"ה אמרינן דבטיל וא"צ טעימה וא"כ שפיר קאמר דבב"ח הוי חה"ל ל"ב היינו שצריך למיטעם אי אית ביה טעם או לאו:

[**הגה"ה** מהרב הגדול וכו' מהור"ר **שלמה הכהן** נ"י

(שם סעיף ב' בהג"ה) **ואפי' חתיכה שלא נמלחה בטלה דאין איסורה מחמת עצמה וכו'**. וכתב השערי דורא בשער מ' דחתיכת נבילה שנתערבה בכשרות וכולן לא נמלחו אינה בטילה אם היתה ראויה להתכבד ואעפ"כ שמחוסרת מעשה דאף לאחר הביטול צריכה מליחה מ"מ לא מקרי מעשה גדול כמו תרנגולת בנוצתה וכן מעשה בא לפני ר"ת והורה כן ומסיים הש"ד ומיהו ראיתי כמה גדולים שגם בנבילה שלא נמלחה אומרים שהיא בטילה עכ"ל ונ"ל דכל זה לפי שהם סוברים דבעינן שיהיה ראוי להתכבד לפני ישראל דווקא והיינו אם נאמר שיהא בטל תהיה אז ראויה להתכבד לפני ישראל ומש"ה פליגי

בחתיכה שלא נמלחה אי מקרי ראויה להתכבד לפני ישראל דהרי דאפי' אם נאמר דהוא בטיל עדיין מחוסר מעשה אלא דפליגי אי מעשה דמליחה מקרי מחוסר מעשה כמו תרנגולת בנוצתה או לא אכן מדברי המ"כ שהביא הד"מ כאן באות א' משמע להדיא דס"ל דלא בעינן שיהא ראוי להתכבד לפני ישראל אלא דאפילו אם אינה ראויה לאחר ביטול רק לעובד כוכבים ג"כ לא בטיל דכתב שם דחתיכה שלא ניקרה מגידה וחלבה מקרי ראוי להתכבד דהא ראויה לעובד כוכבים ופשוט דכוונתו דחתיכת נבילי' שאינה מנוקרת מגידה וחלבה שנתערבה בשאר חתיכות כשרות גם כן אינן מנוקרות באופן שא"א להכיר איזהו חתיכה של נבלה והיא היתה חתיכה הראויה להתכבד דה"א דמ"מ בטילה דהרי מחוסרת מעשה לישראל קמ"ל דאפילו ראויה לעובד כוכבים נמי מקרי ראויה להתכבד בלא מעשה ולעובד כוכבים הא ראויה בלא מעשה ולפ"ז אינו מובן מה שמסיק על זה הד"מ ואין אנו צריכין לטעם זה דהא אפילו באיסורי הנאה אמרינן דין חתיכה ראויה להתכבד עכ"ל ולפי מש"כ בעז"ה שפיר הוצרך לטעם דגבי איסורי הנאה שאני דאם נימא דבטיל הרי ראויה להתכבד לפני ישראל בלא מעשה משא"כ בחתיכה שאינה מנוקרת דאף אם נימא שתתבטל עדיין אינה ראויה לישראל אם לא ע"י מעשה דניקור וס"ל דמעשה דניקור מיקרי מעשה רבא כמו תרנגולת בנוצתה ומש"ה הוצרך לטעם דהרי היא ראויה לעובד כוכבים כנ"ל ברור בכוונת המ"כ והגאון בעל פמ"ג ז"ל בפתיחתו להלכות תערובת בחלק הג' פ"א ד"ה ומה שיש מהחקירה מסתפק בזה בחתיכה שאינה ראויה להתכבד רק לפני עובד כוכבים אי מקרי ראויה להתכבד ע"ש ובמח"כ נעלם ממנו דברי הש"ד הנ"ל ודברי המצא כתוב הנ"ל שהביא הד"מ כאן דהדבר פשוט דהם נחלקו בדין זה וע"ע בנו"ב מהד"ק חלק יו"ד סי' ט"ז שחקר בדין זה ממש בחתיכה שאינה מנוקרת והיא נבלה שנתערבה בכשרות ג"כ אינן מנוקרות והיתה חתיכה הראויה להתכבד אי בטלה או לא והעלה שם דלא מקרי ראויה להתכבד משום דמחוסרת מעשה גדול לאחר הביטול דניקור הוי מעשה גדול ואף דראויה לעובד כוכבים בלא ניקור מ"מ ס"ל בפשיטות דראויה לעובד כוכבים לא מקרי ראויה להתכבד וע"ש שהביא מדברי הר"ן דס"ל דבעינן ראויה להתכבד לכל אדם ע"ש אכן באמת נראה דגם הוא ז"ל העלים עיניו מדברי המ"כ אלו ובאמת י"ל דהמ"כ לא ס"ל כדעת הר"ן בזה אלא הטעם דבקדשים לא מקרי ראויה להתכבד הוא כמ"ש התוס' דהכהנים אין מחזיקין טובה וכו' ומש"כ שם עוד הנו"ב דבעובד כוכבים נמי הא אסור ליתן וכו' צ"ע דהא בעובד כוכבים המכירו מותר וצ"ע. ואף דמבואר בתוס' בעבודת כוכבים דף כ' בשם התוספתא דעובד כוכבים המכירו מותר מפני שהוא כמוכרו לו וחה"ל לא מקרי רק אם ראויה

להתכבד וליתן אותה במתנה וכמו שהכריח בנו"ב מ"מ י"ל דלענין זה הוי כמתנה דהא מ"מ עכשיו הוא נותן לו במתנה גמורה ושפיר מקרי חה"ל ודו"ק. ע"כ דברי הרב הגדול מהו' **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ בפ"ק **ווילנא**]:

(שם בהגה"ה) **כל חתיכה שלא נאסרה כו'**. עי' ש"ך סק"ו שר"ל דדעת המרדכי דאמרי' בקליפ' חה"ל ע"ש אבל המעיין בדברי המרדכי יראה שהביא דין זה בשם ריב"א ורשב"א ולשיטתם אזלי דס"ל גבי בשר חם שנפל לתוך חלב צונן צריך שיהיה ס' נגד הקליפה משא"כ לדידן דקי"ל כר"ת דא"צ ס' נגד הקליפ' ואינו אוסרת התערובו' כלל פשיטא דל"א ביה חה"ל א"כ יפה כתב רמ"א:

(סעיף ג' בהגה"ה) **וכן נוהגין**. עיין ש"ך סק"ז שהביא בשם מהרי"ל וב"ח דגם דבר שבמנין לא הוי דלא כת"ח שכתב דאף דבטלה מכח ראוי להתכבד לא בטל מכח דבר שבמנין ויש להביא ראיה לדברי ת"ח דפריך התם בריש התערובת ולבטל ברובא ומפרשים תוס' דקושית הגמ' מחטאות המתות אבל משור הנסקל ל"פ משום דכי גרע שור גדול מחה"ל משא"כ חטאת דמיירי נמי בעופות דלא הוי חה"ל וע"ז קאמר הניחא למ"ד כל שדרכו כו' אלא כו' הרי מוכח דלאו זה בזה תניא דאף דלא הוי חה"ל מ"מ אי הוי אמרי' כל שדרכו למנות שפיר הוי אמרי' דל"ב משום דבר שבמנין ועוד ראיה מהא דתנן פ"ק דביצה זימן שנים ומצא ג' אסור ואמרי' בגמ' ממ"נ וכו' הא איכא חד דמערב בהו והקשו התוס' דלבטיל ברוב וי"ל דהוי דשיל"מ א"נ דהוי בעלי חיים ול"ב והנה ר"פ דמשני בזבחים ע"ב דהאי תנא דכל הזבחים שנתערבו תנא דליטרא קציעות הוא ור"א משני משום דב"ח חשיבי ולא בטילי משמע דר"פ ס"ל ב"ח בטלים ברובא א"כ לדידיה יקשה קושית תוס' אע"ג דמעורב בהו חד שאינו מזומן ותבטיל ברובא דב"ח בטלים וגם לדידיה דשיל"מ בדרבנן בטיל ברוב וכמו דמשמע בפ"ק דביצה דף ג' וצ"ל דר"פ יעמיד להך משנה דזימן גם כן כתנא דליטרא קציעות משום דבר שבמנין הרי מוכח דאע"ג דל"ש חה"ל והיינו משום דעדיין בנוצתה היא אפ"ה מקרי דבר שבמנין וכדברי רמ"א בת"ח והא דכ' הש"ך דמדברי המרדכי מוכח דלא כת"ח איברא פשטא דלישנא דהמרדכי משמע הכי שכתב וז"ל מעשה בנשואין בצרפת שנתערבה תרנגולת נבילה עם שארי תרנגולת וצוה ר"ת להשליך א' ולהתיר אחרות וכתב אע"ג דתרנגולת הוי דבר שבמנין וברי' ודבר חשוב אפילו באלף ל"ב והביא ראיה מדפריך בפ' ג"ה וכן חתיכה של נבילה שנתערבה עם חתיכות ולבטיל ברובא ומשני דהוי חה"ל ופ' התערוב' פריך ולבטיל ברובא ומשני משום דהוי ב"ח וחשיבי ול"ב משמע אי לא ב"ח בטלה כו' אם כן משמע מדנקיט בריש דבריו אע"ג דהוי דבר שבמנין דמשמע משום דבר שבמנין נחית לאסור התרנגולת וע"ז מביא

ראיה דלא הוי דבר שבמנין אבל מהראי' שהביא מוכח דלא איירי בדבר שבמנין וצ"ל דודאי ר"ת לא נחית לאסור משום דבר שבמנין דאפשר דבמקומו לא היה התרנגולת דבר שבמנין כלל אלא היו נמכרים אותם ביחד הרבה דהא אפילו על בהמה כתב רש"י דלא הוי דבר שבמנין משום דלוקחים אותה עדר ביחד וכ"ש תרנגולת וזה ימצא גם בזמנינו והא דנקיט שיש לאסור משו' דבר שבמנין ר"ל חה"ל דחה"ל נמי דבר שבמנין מקרי ואין זה דוחק דהכי משמע מתוס' דדבר שבמנין וחה"ל חדא מלתא היא דבתוס' ביבמות דף פ"א ד"ה והלא אני שונה כ' תימא מנ"ל דאתי כר"י דלמא כרבנן דאמרי אין מקדש אלא ו' דברים בלבד וי"ל כו' ועוד מאי אריא דנקט חתיכ' דהוי דבר שדרכו למנות ה"ל למנקט מנתא דאת שדרכו למנות כנ"ל א"כ מוכח דבר שבמנין וחה"ל חדא מלת' היא ונקיט ר"ת חה"ל בלשון דבר שבמנין [ועי' בפלתי דהביא גם כן הש"ס דעבודת כוכבים דף ע"ד דקרי התם לחה"ל דבר שבמנין ע"ש]:

(שם בהגה"ה) **מלבד תרנגולת בנוצתה דמחוסרת מעשה גדול**. י"ל איך מפרש רמ"א קושית הגמרא פרק התערובת דפריך ונבטיל ברוב אי מפרש הקושיא כפי' תוס' מחטאות שמתות אבל משור הנסקל לק"מ דהוי חה"ל א"כ תרנגולת בנוצתה נמי הוי חה"ל ואי מפ' כפי' הרא"ש דמשור הנסקל נמי פריך דשור גדול הוא גרוע מחה"ל א"כ כבש שלם למה יהיה חה"ל וי"ל דיש הבדל בין כבש שלם לתרנגולת בנוצתה דתוס' מקשים לפי מה שפרשו דקושי' הגמ' מחטאת עוף הא דקתני התם ואלו אוסרין בכ"ש ציפורי מצורע א"כ אפי' ציפור הוי חה"ל ומתרצי' דאיירי בצפור דרור שהוא יותר חה"ל מבני יונים ותורים והר"ש בפ"ג דערלה כתב דציפורי מצורע שאני דאיתקש לעוף טמא ולכן חשובי ולא בטלי והנה הטור בשם י"א שהעתיק רמ"א האי דינ' בשמו יש לומר דנחשב תי' התו' לדוחק ולכן מחלקים בין עוף בנוצתה ובין עוף שאינה בנוצתה א"כ התם מיירי שנתערב חטאת עוף שהוא עדיין בנוצתה לא הוי חה"ל אבל גבי צפורי מצורע מיירי שנתערב אחר נטילת הנוצה דהוי שפיר חה"ל ואגב דאיירינן בד' הר"ש דפ"ג דערלה נ"ל לומר דבדבריו יתיישב מה שהקשו העולם בסוגיא דקידושין דף נ"ז דאמרי' שם דמזה אשר תאכלו אתי לרבות המשולחת דמותר' ולא אמרי' איפכא משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה ומקשין העולם הא קיי"ל מן התורה ברוב' בטיל אכן בדברי הר"ש הנ"ל לק"מ דודאי הא דאמר הר"ש דהכתוב עשאו כעוף טמא אין לפרש דר"ל דכיון דהתורה אסרו כטמא ממילא הוי בריה ולא בטיל באלף מדרבנן כעוף טמא דהא ליתא דהא תוס' ס"ל דבריה בטילה בתתק"ס והיכא תנן דאוסרין בכ"ש אלא וודאי דכוונתו הוא דעשאו הכתוב דלא יהי' בטיל אם כן אי הוי אמרת וזה אשר לא תאכלו

לרבות המשולחת לא היה בטיל ומשני שפיר לא אמרה תורה שלח לתקלה. [**הגה**"ה דברי הגאון המחבר בכאן אינם מובנים לפענ"ד דהיכי מוכח מהכתוב דלא בטיל דהא הר"ש ז"ל לא כתב רק דצפורי מצורע כיון דהקישן הכתוב לעוף טמא חשיבי כעוף טמא ולא בטלי וא"כ וודאי דר"ל דמדרבנן לא בטלי אבל מה"ת גם עוף טמא גופא בטיל חד בתרי דהא קושיית העולם הוא לדעת הסוברים דהא דבריה לא בטילה אינו רק מדרבנן בעלמא דאל"ה לא הוי מקשים מידי ואם כן היכי מוכח מהכתוב דצפורי מצורע לא בטלי ולכן דבריו ז"ל צע"ג. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול מהור"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

סימן קב

(סימן ק"ב בש"ע סעיף א' בהגה"ה) **מיהו אם לבנו בה מאכל או נתנו בקדרה וכו'**. המ"א בא"ח סי' תקי"ג סק"ז כתב וז"ל משמע דאם אינו ניכר במראה אלא בטעם בטיל אע"פ שבא לתקן הקדר' כגון מים ומלח בעיס' כו' וכ"מ בי"ד סי' ק"ב בש"ע דדוקא שמלאו בתרנגול' דניכר במראה דאז אינו בטל ע"כ וצ"ע דכמו דאיתא בש"ע לפנינו אדרבה משמע היפוך דבריו ואפשר שגירסא אחרת היה לפניו בש"ע:

(שם סעיף ב') **יש מי שאומר דלא אמרו דשיל"מ אלא כשהמתי' עתיד לבוא עכ"פ כו' לפיכך ביצה של ספק טריפה**. וכ' ש"ך סק"ד לא ידעתי למה כ' בשם י"א וכו' וה"נ מוכח בש"ס רפ"ק דביצה דפריך כו' ע"ש והמעיין שם בדברי רש"י יראה שאין זה קושיא כלל דרש"י פירש ספק ביצה טריפה אין הפי' שהספק בא מחמת התרנגולת שיש בה ס' טריפה אלא שיש כאן ביצה ואינו ידוע אי מן הטריפה או מהכשרה היא וס' טריפה כה"ג ל"ש דשיל"מ [ועיין בפמ"ג בש"ד סק"ז מה שכתב בביאור דברי הש"ך] ועי"ל לפי מה דכתב הרמב"ם חמץ בפסח הוי דשיל"מ אע"ג דלשנה הבאה יחזור לאסורו מ"מ מקרי דשיל"מ דמ"מ יש לאיסורו היתר ומיקרי דשיל"מ אדתאכלנו באיסור יאכל בהיתר והנה אין קי"ל דביצה וודאי טרפה לא הוי מוקצה משום דחזי' לכלב מ"מ ביצה ספק טריפה נראה דהוי מוקצה משום דלדידיה לא חזיא משום אסור ולכלב נמי לא חזי' משום דמה דחזי' לדידי' לא יהיב לכלב דהא כשישהה התרנגולת כ"א יום אפשר דטענה וחזי' לדידיה לפ"ז קשה מאי מקשה הגמרא אלא א"א ס' טריפה הוי דשאל"מ דלמא מיירי ס' טריפה שנתערב בי"ט או בשבת דהוי נמי דשיל"מ והוא אסור משום מוקצה אע"כ דזה הו"ל לדוחק דהברייתא דנקיט ואם נתערב לא יהיה מיירי רק לספק אלא דברייתא מיירי בכל גווני בין בוודאי בין בספק ואף שנראה לר"י לדוחק דאם נתערב קאי אוודאי היינו אוודאי לחוד אבל בין בוודאי בין בס' זה לא דוחק וא"כ א"ש קושיית הגמ' דאי מיירי

בספק טריפה אם כן אם נתערבה קאי נמי אוודאי טריפה אם כן וודאי טריפה אמאי לא יהיה בטיל דשאל"מ הוא לפ"ז שאין היתר עתיד לבוא עכ"פ וקושית הגמ' הוא מודאי ועי"ל דהנה הצ"צ מקשה איך ס"ד ביצה טריפה הוי דשיל"מ ממ"נ אי הדרו וטענו אם כן אין כאן איסור כלל ואי לא הדרי וטענו אם כן אין לו מתירין ונתבטל כמו שאר אסורין בשלמא גבי מוקצה הוי שפיר דשיל"מ אף דלמחר יהי' מותר מ"מ מקרי השתא אסור הוא משא"כ בס' טריפה אם יהיה מותר גם השתא ליכא כאן איסור כלל ונ"ל דודאי ספק טריפה בעלמא אפילו אם הי' יכול לברר עכ"פ לא מקרי דשיל"מ דאין נכנס בגדר דשיל"מ כלל וכקושית הצ"צ והא דהוצרכו הרשב"א והטור לחדש דביצה ספק טרפה לא הוי דשיל"מ כיון שאין המתיר עתיד לבוא י"ל דמיירי בביצה ספק טריפה שנתערב ביו"ט או בשבת דאסור לטלטלו משום מוקצה וכמש"ל דס"ל דבר שיחזור לאסורו אחר זמן אע"פ שיש לו היתר בנתיים לא הוי דשיל"מ אם כן ודאי בשבת ראשון ושני תוך כ"א יום לא הוי דשיל"מ כיון דלשבת הבאה יחזור לאסורו אבל בשבת אחרון בתוך כ"א יום הוי ס"ד דהוי דשיל"מ דהא אי הדר וטענו יהיה מותר לשבת הבאה קמ"ל הרשב"א דכיון דאין המתיר יבוא ודאי דלמא לא הדר וטענו ויהי' ביצה נשאר בס' עד אחר י"ב חודש ויהי' גם אח"כ אסור לטלטלו משו"ה לא הוי דשיל"מ כלל א"כ ע"כ לפי זה לק"מ קושית הש"ך דברייתא מיירי ע"כ בספק טריפה דעלמא דאף דמיירי מספק טריפה שנתערב בשבת או ביו"ט דהא ברייתא מיירי מכל שבת וא"כ בשבת ראשון ושני שלתוך כ"א יום אמאי לא יהיה בטיל דהא לא הוי דשיל"מ כלל ושפיר פריך הגמרא הא הוי דשאל"מ ודו"ק היטב:

סימן קד

(סימן ק"ד בש"ע סעיף א') **עכברא בשיכרא כו'**. ש"ך סק"א משמע מדברי המחבר דעכברא כו' פשיטא דמשביח בשכר כו' ובש"ס מוכח דאע"ג דעולה על שולחן מלכים מספקא לן אי נטל"פ בתערובת ע"ש. ולכאורה אין להבין כלל דהנה ז"ל הגמרא ההוא עכברא דנפל לחביתא דשכרא אסרה רב להאי שיכרא אמרוה רבנן קמיה דר"ש נימא קסבר רב נטל"פ אסור ע"ש ומשני הא בדברא הא בדמתא אמר רבא הלכתא נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא מ"ט דרב אי משום דקסבר נטל"פ אסור ולאו קי"ל כוותי' אי משום דקסבר נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא אשבוחי קמשביח א"כ משמע פשטא דסוגית דשמעתין דהאי עכברא דהתם הוי עכברא דמתא ע"ז מספק ליה אי אשבוחי משביח או פוגם אבל על דדברא לא מספקא לן כלל אלא נוכל לומר דפשיטא לי' דודאי

אינו פוגם וי"ל דהש"ך מפרש סוגיא דהתם כך דודאי על עכברא דמתא לא הוי מספקא לן אי פוגם או לא דודאי הוא פוגם אלא דמספק' לי' בדברא והא דמשני הא בדברא הא במתא ה"ק מדקאמר ר"ש בעלמא קסבר נטל"פ מותר והכא חידוש הוא ע"ז פריך והא עולה על שולחן מלכים אם כן ליכא חידוש אם כן כיון דעכברא דמתא נטל"פ למה אוסר ועל זה משני הא בדברא והא במתא פי' כיון דאיכ' עכברא שהוא מאוס ואפ"ה אסרה התורה א"כ ודאי נטל"פ אסור בעכברא א"כ עכברא דדברא בשיכרא אף שהוא נטל"פ נמי אסור וק"ל:

(שם בהג"ה) **ודוקא בשרץ יש לחוש כו' אבל בשאר איסורים אין לחוש.** עי' ש"ך סק"ג ומ"ש בשם הר"ן על פירש"י למה הוצרך לזה דהא אף בשאר אסורים יש לחוש לפחות מכזית דהא קי"ל חצי שיעור אסור מן התורה ע"ש נ"ל דתוס' מקשים כזית בכא"פ ת"ל דח"ש אסור מן התורה ותי' ח"ש אין אסור אלא בעין אבל ע"י תערובת מותר אבל כזית בכא"פ אפילו ע"י תערובת אסור א"כ בנתערב ביותר מכא"פ ליכא למימר ח"ש וכ"ז דוקא אם שיעור האיסור הוא בכזית אבל אם שיעור האיסור הוא קטן מאד כגון שרץ שהוא כעדשה א"כ ע"י תערובת יש לאסור כיון דתערובת אינו מזיק לבטל לפ"ז יש לחלק בין שרץ לשאר אסורים ול"מ הר"ן מידי על רש"י וק"ל:

(שם סעיף ב' בהגה"ה) **ויש מחמירין בשומן כו' אם שפכו עליו מדי יום כו' ושמא העכברא היה שם כשעירו עליו רותחין הכל אסור.** ואע"ג דקי"ל דבר שנאסר ע"י קליפה אינו אוסר תערובת כמש"ל סימן צ"ח ע"ש וצ"ל דיש לחלק שמא כל השומן המה קליפות ולא מחמת קליפות:

סימן קה

(סימן ק"ה בש"ך ס"ק ב') **כתב האו"ה וכו' חלב תפל ששהה מע"ל בקערה מודחת של בשר בת יומא וכו' ותימא כיון דלא נעשה כבוש אלא אחר מעל"ע נטל"פ ומותר.** ומ"א בא"ח סי' תס"ד ר"ל דהפגימה והבליעה באין כא' ע"ש ואין להבין כלל דזה א"א רק דתיכף שהוציא הבשר מן הקערה הושם החלב ולא הפסיק אפילו רגע דאל"כ הפגימה הוא קודם וזה א"א א"כ נפל פותי' בבירי' ונ"ל דהא דקי"ל דאחר מעל"ע נעשה כבוש לא באותו רגע בסוף מעל"ע אלא דגם קודם לכן איכא נמי בליעה ואפשר דמיד ששהה בתוכו שעה א' או ב' איכא בליעה ופליטה אלא דהאי טעם שיוצא קודם כ"ד שעות הוא טעם קלוש ועל טעם קלוש כזו ל"א טכ"ע עד סוף כ"ד שעות שנגמר הטעם עד שנאמר עליו טכ"ע לפ"ז הטעם שיצא קודם כ"ד שעות אינו פוגם רק מאותו הטעם שיצא ממנו

לאחר כ"ד שעות וכה"ג ל"א נטל"פ מותר רק באם שכל הטעם הוא פוגם ובזה צדקו דברי האו"ה בלי גמגום:

(בש"ע סעיף ד') **בר"א כו' אינו אוסר אלא כדי נטילה כו'**. י"ל הא המחבר לא מחלק בין צלי לבישול בלי רוטב משמע דשניהם שוין לענין פעפוע ולא ס"ל דהבל קדירה מפעפע וגם ס"ל דההחלב הוי ברוטב כמ"ש הש"ך בכמה דוכתיה ולפ"ז קשה למה כתב המחבר דאוסר כדי נטילה הא אמרי' התם במתני' טיפת חלב כו' אם יש בנ"ט כו' משמע הא לית ביה בנ"ט מותר לגמרי ולא יאסר כדי נטילה וע"כ צ"ל דהוי כמו רוטב דמיד מפעפע בכל החתיכה ולכך אם אין בנ"ט כל החתיכה מותר וע"ז קשה איך אמרי' בפסחים נטף מרוטבו על החרס כו' יקלוף את מקומו ולמה לא אמרי' דמיד נכנס בכל הפסח דהוי כמו רוטב ובודאי היה שם ס' כנגדו וצ"ל דהמחבר ס"ל כמ"ש הרמב"ם דהתם כל איסור הוא משום דהוי רוטב מטוי לפסח והוי צלי מחמת ד"א אבל ודאי גוף איסור באמת בטיל ושפיר איירי' יקלוף את מקומו:

(שם סעיף ה') **וכל דבר שיש לו פעפוע כו' צריך נטילת מקום כו'**. משמע הא אי לא ידעינן באיזה מקום שנגע בטל וי"ל דטעם הוא דהוי ס"ס חדא שמא לא נגע באותה חתיכה ואת"ל שנגע דלמא מפעפע בכולה אבל אי ידעינן באיזה חתיכה שנגע הוי רק חדא ספק ואמרי' להחמיר אבל ע"ז קשה בירך עם גידו דקי"ל נמי צריך ס' ואעפ"כ אסור כדי נטילה ושם הוא איסור דרבנן דשומן הגיד אינו נאסר אלא מדרבנן א"כ ה"ל ספיקא דרבנן דשמא מפעפע בכולה וצ"ל דהטעם משום דאמרינן דמתחלה היה נאסר האי נטילה אבל אי לא ידעינן באיזה מקום בטל ברוב דהוי כמו יבש לפ"ז אם ספק לא היה רק על ב' צדדי' ודאי לא בטלו אבל לפי טעם ראשון דמתירין מכח ס"ס אפילו אי לא הוי ס' רק על ב' צדדים נמי מותרין:

סימן קו

(סי' ק"ו בש"ע ס"א) **אבל החתיכה עצמה אסורה לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי משא"כ בדבר הנבלע כו'**. וי"ל הא המחבר ס"ל א"א לסוחטו אסור א"כ מהסברא יש לחלק בין חתיכה לדבר הנבלל הא עכ"פ אף שהוא דבר הנבלל מ"מ אי איסור נפלט ממנו לגמר בשלמא א"א הטעם משום דנקרא שם איסור עליו פעם א' משא"כ בדבר הנבלל הוי ניחא אבל לענין א"א לסוחטו אין לחלק כלל וצ"ל דאף דקי"ל א"א היינו שלא נשאר בתוכו רק משהו וכל עיקר הטעם שנשאר באיסורו היינו דנקרא שם איסור עליו פ"א שוב לא חזר להתירו אבל בדבר הנבלל ל"ש הכא ל"א אפשר לסוחטו אסור:

סימן קח

(סימן ק"ח בש"ע סעיף א') **ואפי' היתה האסור' שמינה הרבה כו'**. עש"ך סק"א דוקא כשאחד מהן שומן כו' אבל בשניהם כחושין כו' והנה ר"ת ר"ל דבשניהם כחושין ריחא לאו מלתא וראיה מלחמי תודה דאפייתן בתנור א' אע"ג דהוי חמץ ומצה וה"ל למיסר משום ריחא מלתא א"ו דבשניהם כחושין ריחא ל"מ היא ומקשה ר"י הא איכא בלחמי תודה שמן דאיכא פיטום ולק"מ דאיתא בפסחים דף ל"ח ע"ב אין יוצאין בחלות תודה דכתיב ושמרתם את המצות ובעינן מצה המשתמרת לשם מצה יצא זו שאינה משתמרת לשם מצה אלא לשם זבח ופריך ות"ל דהוי מצה עשירה אמר שמואל בר רב יצחק רביעית היא ומתחלקות לכמה חלות אם כן כיון דהוי לענין מצה עשירה דבר מועט ה"ה לענין פיטום אמרי' דהוי דכר מועט והוי שניהם כחושים וק"ל. [ועי' בפלתי סק"ז שדחה סברא זו עי"ש היטיב]:

(בש"ך סעיף ב') **דריחא לאו מלתא היא בדיעבד אבל פת שאפאה עם הצלי כו' וכיון דאפשר לאכלו בלי כותח הוי כלכתחלה** ולכאורה י"ל דזה דוקא לשיטת רי"ף דס"ל כל כה"ג הוי דשיל"מ משא"כ לדידן דקי"ל דלא הוי דשיל"מ כמבואר בכמה דוכתי בש"ע דקי"ל חלב שנתבשל במים ע"י ס' מותר לבשל ביה בשר א"כ ודאי דלא הוי כדשיל"מ א"כ הקושיא במ"ע וצ"ל כמ"ש המרדכי בשלמא גבי פת לעיל אמרינן שפיר דאסור כיון שהוא התירא דקיל גבי' גזרינן טפי משא"כ הכא גבי נבילה שהוא אסורא דחמיר גביה לא גזרינן כולי האי:

(שם סעיף א' בהגה"ה) **ואם האיסור דבר חריף כו' ואפי' בדיעבד אסור**. דין זה מאו"ה שכתב וז"ל ואם האיסור דבר חריף ריחא מלת' היא מדהוצרך הש"ס לאוקמי הא דכמון של תרומה דמותר היינו משום דקלי מקלי איסורא משמע בלא"ה אסור והיינו משום שהוא דבר חריף ומקשה עליו דכ"ז הוא לאביי דס"ל ריחא מלתא אבל אנן קי"ל כרבא לא אצטריך לשנוי כלל דטעמא דמקלי קלי אסורא ואם כן אדרבה משמע דאפילו דבר חריף קי"ל ריחא ל"מ היא וי"ל דתוס' כתבו שם בסוגיא דבת תיהא דרבא נמי ס"ל כרב דריחא מלתא היא אלא גבי בת תיהא שרי רבא משום אזוקי מזיק ליה כו' ומקשו תוס' אמאי לא פריך נמי לרב דאמר בפסחים ריחא מלתא היא מההיא דכמון של תרומה ולישני כמו דמשני הכא וי"ל ע"ש והנה לכאורה י"ל קושית תוס' דודאי לרב לא מצי למפרך די"ל ש"ה דמקלי אבל לאביי דס"ל אפילו היכא דאזוקי לי' נמי אמרי' ריחא מלתא היא וס"ל למקשה דגם מקלי קלי לא מהני ואמרינן דריחא מלתא היא לפ"ז אף בלא אביי מוכרח לטעמיה דמקלי קלי וא"ש דברי האו"ה אך כ"ז לשיטת תוס' דס"ל דגם רבא ס"ל כרב

ומוכרחים לחלק בין בשר נבילה שצלאו כו' להאי בת תיהא לכ"ע מותר משום דמזיק לי' משא"כ לדידן דקי"ל כשיטת הרי"ף וראייתו כיון דרבא ס"ל כלוי ש"מ דהלכתא כוותיה וע"כ דלא מחלק בין בשר נבילה שצלאו לבת תיהא ול"ל האי סברא דאזוקי מזיק וא"כ ל"ל כמ"ש וצ"ל דראייתו כך הוא מדנקט בברייתא פת שאפה וכמון של תרומה דל"ל פיטום כלל הל"ל רבותא דאפי' דבר שיש פיטום דהיינו שומן נמי מותר לרבא דלשיטת הרי"ף ל"ל ריחא מלתא כלל אפילו דבר שיש לו פיטום א"ו כיון דכמון הוא דבר חריף אם הוא דבר שיש לו פיטום לכ"ע אמרינן ריחא מלתא היא ע"ש בתוס':

(שם בהגה"ה) **וי"א שהאיסור אוסר במשהו כו' י"א כו'**. ז"ל מ"א בא"ח סי' תמ"ז סק"ד וכתב רמ"א בי"ד דבמקום הפסד יש להקל ע"ש וי"ל דוקא בפתוח קצת כו' וגם דעת הרי"ף פ"ו דחולין לאסור שכ' דרב דאמר ריחא מלת' לטעמי' משום דס"ל מב"מ במשהו ואנן קי"ל בס' נמשמע דבפסח דקי"ל במשהו לכ"ע ריחא מלתא היא כו' ע"ש דבריו והיינו ע"כ דרב ולוי ל"פ אי אית ביה בריח טעם משהו או לא דאל"כ מה צריך הרי"ף למימר דרב לטעמי' אזיל כו' דקי"ל כלוי אפילו אי הוי קי"ל דמב"מ במשהו בשאר אסורים אפ"ה בריח מותר כיון דליכא ביה ריחא אפילו טעם משהו א"ו דלא בהא פליגי דלכ"ע איכא טעם משהו בריחא אלא לרב דאוסר משהו לטעמיה אזיל ומקשה על הרי"ף דהא הוא לא ס"ל חילוק של תוס' דאזוקי מזקי ליה א"כ כיון דעכ"פ איכא טעם משהו אמאי מתיר רבא בת תיהא לכתחלה הא רבא ס"ל ג"כ דמב"מ במשהו וע"ק הא דפריך הגמרא שם על לוי מהא דא"צ שני פסחים כא' ומאי קושיא הא טעם משהו איכא עכ"פ שהוא אסור לכתחלה. ונ"ל דהנה ע"ק מ"ק אלא לימא תהוי תיובתא דרב דל"ל למימר גדי וטלה דמשמע דנאמר משום תערובת גופן ת"ל משום תערובת טעמן דהא ס"ל ריחא מלתא היא ולמה שכתב הרי"ף שם לא פריך מידי דאצטריך למימר גדי וטלה דאוסר משום תערובת גופן דאי הוי גדי וגדי הוי מב"מ דאזלינן בתר שמא דקי"ל כרבא הוי אסור משום ריחא ואצטריך לאשמעינן רבותא דהוי גדי וטלה דהוי מין בשא"מ דל"ל משו' תערובת טעמן מ"מ משו' תערובת גופן וצ"ל דקושית הגמ' קאי אליבא דאביי דס"ל דל"א דאזלינן בתר שמא רק בתר טעמא לפ"ז הפי' בדברי הרי"ף כך הן דהרי"ף רוצה לפסוק כלוי והיינו משום דלרב מוכרח לשנוי דחיקא דמיירי כעין שתי קדירות וקא קשיא ליה דהא לרבא דס"ל דאזלינן בתר שמא אין מן המוכרח לשנוי דחיקא די"ל כמ"ש ולכך קאמר הרי"ף דאם אנו נאמר דאזלינן בתר שמא מ"מ אין לאסור ריחא אלא אם נאמר דמב"מ אוסר במשהו ואנו קי"ל בס' ליכא למיסר משום ריחא כלל אבל אליבא דאמת ס"ל הלכה כלוי דריחא לאו מילתא הוא דהיינו דלית ביה אפילו משהו דלא כמ"א. אמנם לשיטת המ"א

יש לתרץ באופן אחר דודאי ריחא ליכא טעם משהו כלל ללוי ולרב י"ל דאיכא בריחא יותר ממשהו דמשהו מה בעי הכא אלא דהפירוש ברי"ף כך הוא דר"ל דלמ"ד מב"מ בטיל והיינו משום דצריך דווקא שיתן טעם בדבר אחר משא"כ מב"מ שאין נותן טעם בדבר אחר שאין ניכר ונרגש טעמו של איסור הוא בטיל גם ריח לא חשיב כלל ובטיל אפילו במין בשאינו מינו דהא בריח ליכא טעם ולא עוד דלפ"ז אפילו ריח גרידא בלא ביטול כגון בת תיהא מותר אבל למ"ד מב"מ ל"ב היינו משום דס"ל אין הטעם בטיל עד שיהיה טעם אחר המבטל טעם של איסור אבל מב"מ דליכא טעם אחר משונה ליבטיל טעם של איסור ל"ב הלכך לענין ריחא נמי אף דליכא טעם ואין נרגש הטעם רק דאיכא ריחא לא בטיל דהא במב"מ נמי אינו נרגש טעם של האיסור מ"מ כיון דאין ההיתר יכול לבטלו דהא כולו חד טעם הוא לא בטיל וא"כ בריח נמי דכוותיה ולפי פירוש זה אפי' בשא"מ ס"ל להרי"ף דלרב ריחא מלתא היא ובזה יסתלקו כל הקושיות על הרי"ף ולפ"ז בחמץ בפסח דהעיקר הטעם דקי"ל במשהו היינו משום דבחמץ מחמירין כר"י דמב"מ ל"ב ודאי גם ריחא איכא למיסר וברור שזה היה שיטת מ"א ודו"ק:

(שם סעיף ה' בהג"ה) **אבל אסור לטועמו**. והנה הרב בעל צמח צדק כתב להתיר להעושין בורית שקורין (זייף) בל"א שצריכה להטעימה בשעת מלאכה אי חסירה מלח או יותר מלח שמותר לטעום כיון דטעימה דרבנן ונטל"פ דרבנן והכא כיון דהוא נטל"פ מחמת עפר שהוא האפר והוא תרתי דרבנן ושרי לכתחלה והקשו עליו מהא דקאמר בחולין דף קי"א קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח וצנון שחתכו בסכין מותר לאכול בכותח כו'. ומסיק משום דהאי אפשר למטעמיה והאי לא אפשר למטעמי' וא"א כמ"ש הצ"צ גבי קערה נמי אפשר למטעמי' דהיינו לאחר מעל"ע והוי נטל"פ דאז איכא ב' דרבנן ומותר למטעמי' ואפשר דודאי אין כל הטעם של היתר לגבי בורית משום דרבנן אלא כיון דהא דאסרו חז"ל טעימה היינו משום שמא יבא לאכלו כ"ז הוא לגבי איסור שאינו לפגם דאיכא למיגזר בכה"ג שמא יבוא לאכלו ממש משא"כ באיסור פגום כמו בורית וכה"ג דודאי ליכא למיגזר בכה"ג ולכן שרי משא"כ התם גבי קערה שפיר איכא למיגזר טעימה אטו אכילה דהא משום האי טעם פגום שיש בתוך הקערה לא ימנע מלאכול ושפיר איכא למיגזר טעימה אטו אכילה:

סימן קט

(סימן ק"ט בש"ע סעיף א') **אבל לא יאכל שלשתן בב"א** כו'. וי"ל הא דפריך הגמ' בריש פרק כל הזבחים שנתערבו ונבטיל ברובא הא לפמ"ש המחבר דאף דאמרינן חד בתרי

בטיל מ"מ אסור לאכלו כולם כאחד וא"כ התם לגבי מזבח אם יקריבו כולם יהיה כאדם א' דאסור להקריב וי"ל דאין האיסור הקרבה אלא על הכהן המקריב וא"כ אפשר להקריב ע"י ב' או ג' כהנים שיקריבו זה אחר זה:

סימן קי

(סימן ק"י בש"ע סעיף א') **דבר חשוב אוסר במינו בכ"ש כו'**. והנה הרב בעל פרי תואר ר"ל הא דד"ח ל"ב היינו בדבר שאסור בהנאה אבל במידי דאסור רק באכילה אפילו ד"ח בטיל ודבריו אין להבין כלל דהא מצינו בעלי חיים ל"ב אפילו דבר שאינו אסור רק באכילה דבדרוסה שנתערב פסק ר"ת דמותר ע"י שיכבשינהו דניידי ואמרי' כל דפריש כו' משמע בלא"ה בעלי חיים ל"ב אע"פ שאין אסור בהנאה:

(שם סעיף א') **אבל שאר דברים אע"פ שדרכן לימנות כו'**. ז"ל הרמב"ם ומקשה עליו מהא דפרק הערל דף פ"ב מי שה"ל חבילי תלתן של כלאי כרם ידלקו נתערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלקו דר"מ וחכ"א יעלו בא' ומאתים שהיה ר"מ אומר כל שדרכו למנות שנינו א"כ כיון דר"י ור"ל פליגי בדבר שבמנין אי את שדרכו למנות או כל שדרכו למנות שנינו ש"מ ד"ד שבמנין ל"ב א"כ איך פירש הרמב"ם והמחבר נגד ר"י ור"ל וי"ל (הא דפליג) דהנה הא דכתב הרמב"ם כל דבר שהוא חשוב אצל בני אדם במקום מהמקומות כאגוזי פרך ורמוני בדן בא"י כו' א"כ י"ל דפליגי ר"ל ור"י אליביה דרבנן דס"ל ד"ח ל"ב א"כ ס"ל לרבנן דדבר שבמנין הוא בטיל והיינו כיון שאין המנין תלוי בחשיבותיהן כלל רק מחמת הקנין שהמנין מודיע מקח אבל אם הוא דבר שנמכר באומד ובתוך אותו מין יש מין א' שנמכר במנין ד"מ אגוזי פרך דשאר אגוזים נמכרים באומד ואגוזי פרך במנין א"כ ודאי מחמת שהם חשובין יותר משאר אגוזים נמכרים במנין וגם לרבנן ל"ב ולא מחמת דבר שבמנין אלא מחמת שהוא דבר חשוב לפ"ז י"ל דר"י ור"ל פליגי אליבא דרבנן דר"י ס"ל דוקא אם הוא את שדרכו למנות הוי ד"ח אבל אם אותו מין דהיינו אגוזי פרך נמכרים לפעמים באומד לא הוי דבר חשוב ור"ל ס"ל אפילו כה"ג נמי הוי דבר חשוב ולק"מ על המחבר והרמב"ם וק"ל:

(שם סעיף ב') **ודוקא בעלי חיים קטנים כו'**. עש"ך ס"ק י"ג וי"ל בהי' ק"א ס"ק כ"ו והיה נראה לאדמ"ו דש"ה כיון דמעיקרא הוי ב"ח ול"ב א"כ יהיה אח"כ ראוי להתכבד אף שאין ראוי עכשיו להתכבד דמחוסר מעשה אפ"ה ל"ב. וי"ל ראיה לסברא זו מהא דפ' התערובת דף ע"ג דפריך ונכבשינהו דניידי ושמא כל דפריש מרובא פריש ומשני גזירה שמא יבואו עשרה כהנים בב"א ויקרבו א"ל האי מדרבנן אלא מעתה מגופא אסור' אלא

שמא יבואו עשרה כהנים בב"א ויקחו כו'. והנה לכאורה מאי קאמר בתחלה שמא יבואו וכו' הא דעודו בחיים ליכא חשש כלל לפי מה דס"ד השתא וליכא חשש אלא אחר מיתה ואחר מיתה אמאי לא יהיה בטיל אע"כ צ"ל כיון שכבר היה ב"ח ואחר הפשט וניתוח יהי' חה"ל ל"ב וכמ"ש:

(שם סעיף ג' בהגה"ה) **והא דאמרינן כו'**. לכאורה הוא סותר מ"ש בא"ח סי' תל"ט סס"א בט' ציבורין של מצה וא' חמץ ובא עכבר ונטלה צריך לחזור ולבדוק דכל קבוע כו' ואם פירש העכבר ממקום קביעתה ובא עכבר ונטלה משם א"צ לחזור ולבדוק דכל דפריש מרובא וכו' ומשמע שאם נטל העכבר ממקום הקביעות אף שלא נטל בפנינו אפ"ה אמרי' דמקרי קבוע ככל קביעות כו' והכא גבי עובד כוכבים אמרי' בנמצא בידו הוי פירש אע"ג דהעובד כוכבים נטלה ממקום קביעתה וי"ל בשלמא התם שאני דמיד שנטל עכבר חל עליו חובת ביעור ואף שלא נטל בפנינו מ"מ השתא כשנודע לו הספק א"כ עיקר השאלה על שעת נטילתה ואז היתה קבוע לכך היה צריך שיטול העכבר אחר שפירש אבל הכא בעובד כוכבים כשלקחו מן המקולין לקחו לעצמו א"כ על אותו שעה לא חל על ישראל שום ספק דהא העובד כוכבים לקח לעצמו ולא נולד ספיקא לישראל אלא השתא כשרוצה ללקחו מן העובד כוכבים אז חל ספק ואז הוי פירש ואמרינן כל דפריש מרובא פריש:

(שם בש"ע ס"ז) **ודוקא כשאוכל הנשארות שתים שתים** והרמב"ם פירש הא דקאמר לא הכשיר ר"א אלא בב' היינו דקאי על הנפולה דהיינו ב' צריכה לנפולים ואח"כ אפילו נשאר א' מותר ומקשה עליו הא לשיטתו לא פריך מהא דחכ"א וכו' לדידי' י"ל שפיר אם נשאר א' מותר ור"א לא קאמר אלא לענין הנפולות ונ"ל דהא עי"ל למה לא פריך הגמרא מר"א גופיה דקאמר בפי' הקריב ראש א' הותר לכולם וצ"ל דהגמ' מסופק בפי' ב"ב אי קאי אנפילה או אאכילה ולא רצה להקשות מר"א גופיה י"ל היינו נפילה בחד סגי אבל כשאוכל מן הנשארים צריך לאוכלו ב"ב לכך מקשה הש"ס ממ"נ וחכ"א אפילו הקריבו כולן ולא א' נשאר בתוכו אותו א' אסור משמע דלר"א אם נשאר אחד מותר להקריב וקשה לר"א ואם כן אם נאמר דהא דקאמר לא הכשיר ר"א אלא ב"ב היינו לענין נפיל' קשיא רישא דמתני' הא דאמר בפי' אם הקריב ראש א' הותרו כולן דהיינו נפילה ומשני הגמ' מאי אחד זוג אחד דהיינו נפילה צריך להיות זוג א' אבל לענין אכילה יכול לאכול כ"א בפ"ע ואין להקשות דמנ"ל להרמב"ם לפרש כן די"ל דרמב"ם הוכיח דע"כ הא דקאמר זוג א' קאי אנפילה דהנה תוס' מקשי' איך ילפינן מר"א דאם נפל א' לים מותר הא ר"א יליף מקרא דכתיב מום לא ירצה בו משמע דוקא בעומד בפ"ע אבל ע"י

תערובות שרי ואיך נילף מיניה שאר אסורים דלמא גזה"כ הוא בקרבן וי"ל דע"כ הקרא קאי לענין חד בחד דאי בתרי בלא"ה מהתורה בטיל ברוב א"כ שפיר ילפינן כמו דחזינן דהתורה התירה אם נתערב ב"מ אפילו חד לגבי חד מותר להקרבה א"כ ה"ה בשאר אסורים היכא שנתערב חד בתרי דמהתורה בטיל ברוב רק חז"ל גזרו אבל היכא דנפל שפיר אמרינן איסורא נפל ע"כ מזה הוכיח הרמב"ם דע"כ זוג אחד קאי לנפילה דקשה ליה קושית תוס' וצ"ל כתי' וקשה ליה איך אמרינן דצריך לאכלו תרי תרי א"כ האיך מצינו דיכול להקריב בעל מום דהא בנתערב חד בחד אף שמקריב שנים בבת אחת אין מעלה בזה דהא כל הטעם הוא דצריך לאכול שניהם בב"א משום דאמרינן מדהאי התירא האי נמי אבל כאן ל"ל הכי דשניהם אסורים א"ו קאי לענין נפילה ושפיר מצינו דאם נתערב שנים בשנים ונפלו ב' לים אמרי' דאלו השנים נפלו וק"ל. עי' ש"ך שהביא דדבר הניכר נפילתה א"צ אלא חד ולכאורה יש ראיה לדבריו מהא דמקשה אר"נ דאמר טבעת כו' הא לא התיר ר"א אלא ב"ב ומשני אנא נמי תרתי קאמינא ולמה לא מקשה גם לר"ל דמתיר בחביות שנפלה אחת מהן א"ו דבהא כ"ע מודים דא"צ אלא חד משום דמנכר נפילתה אך קשה מפי' הגמרא ל"ל תרתי ויליף חדא מחברתה הא אינם שוים דבחביות לא בעי אלא אחת ובטבעות צריך שיפלו שנים וצ"ע:

סימן קיא

(סימן קי"א בש"ע סעיף ב') **בד"א כו' אבל אם האיסור רבה על ההיתר אין תולין להקל.** ומקשו אחרונים הא אמרינן בפסחים דף ט' ע"ב ב' צבורין של מצה ואחד של חמץ ולפניהם שני בתים וכו' היינו שני קופות דתנן כו' ע"ש בסוגיא דמדמה בדיקת חמץ לשני קופות וכן פסקינן בא"ח סי' תל"ט ב' צבורין כו' דאמרי' שאני אומר כו' וא"א כמ"ש המחבר כאן דצריך שלא יהא האיסור רבה על ההיתר התם גבי צבורין ובתים הוי לכאורה כמו איסור רבה על ההיתר דהא עכ"פ חייב בדיק' ע"ז הבית וא"כ אמאי אמרי' שאני אומר כו' וי"ל דהנה הטעם שלא יהיה איסור רבה היינו משום שלא יהיה אתחזק איסורא דאם האיסור רוב מקרי אתחזק איסור מהיתר אבל אם הוא מחצה על מחצה דלא אתחזק איסורא יותר מהיתרא אמרינן שאני אומר וא"כ התם כיון דבלא"ה איכא לבית זה חזקת היתר הוי כמו מחצה על מחצה:

(שם ס"ד) **היה ההיתר רבה וכו' היו ב' הקדירות ממין אחד כו'**. דין זה מהרשב"א בת"ה הארוך ותמהו עליו האחרונים ז"ל דהא הוא ז"ל בעצמו הביא בתו"ה הארוך בבית ד' שער א' [ובדפי הספר בדפוס ברלין הוא דף ק"א ע"ב] ל"ד בריש חולין דף צ"ה דע"כ סוגיא

דפסחים מיירי במין במינו דאל"ה הא טעם כעיקר דאורייתא ומ"מ פריך מכזית בכדי אכילת פרס דמ"מ הוה לן לגזור אף במינו ולא נימא שאני אומר ולכן הוצרך הגמ' לומר דמיירי בתרומה דרבנן ע"ש ואם כן מוכרח להדיא דבאיסור דאורייתא אף במין במינו ואיכא רובא לא אמרינן שאני אומר וא"כ דברי הרשב"א ז"ל סותרין זה את זה והגאון מהור"ר העשיל ז"ל מפראג היה רוצה לתרץ דהרשב"א בת"ה לא החליט הדבר אי קי"ל כרש"י דטכ"ע ל"ד או קי"ל כר"ת טכע"ד א"כ מספיקא אמרינן לחומרא טכע"ד וכ"ז הוא במבא"מ עצמו אבל נדון דידן שהוא רק גזירה דרבנן מינו אטו א"מ אמרי' טכעל"ד דלענין זה הוי ספיקא דרבנן ולקולא והמעיין בדברי רשב"א יראה שאין תירוץ זה עולה יפה דהרשב"א לא תלי כאן הדין מחמת דטכעל"ד אכן לאדמ"ו נראה ליישב דלכאורה תמוה איך שייך למימר לגזור אטו א"מ דהכל יודעין א"מ חמור ממינו דהא מב"מ עה"ת חד בתרי בטיל וא"מ צריך ס' מהתורה אלא דגבי תרומה דמינו חמור משאינו מינו מדרבנן דהא מב"מ בק"א וא"מ סגי בנ"ט וא"כ שפיר איכ' למגזר שם מינו אטו א"מ ולכך פריך הגמ' שפיר דהתם בתרומה לא הל"ל שאני אומר כו' וע"ז תירץ הגמ' דאיירי בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא אמרינן שאני אומר כו' אבל גבי שאר אסורים ודאי דלא עלה על דעת המקשה לגזור מינו אטו שאינו מינו וא"ש דברי הרשב"א ז"ל והמחבר:

סימן קיב

(סימן קי"ב בש"ע סעיף א') **אסרו חכמים לאכול פת של עממים**. עי' ש"ך סק"א הביאו בשם הר"ן דכל שלשו וערכו העובד כוכבים ואפילו אפה ישראל נמי מקרי פת של עובד כוכבים ויש להקשות לשיטתם מהא דאמרינן במס' פסחים בציקות של עובד כוכבים ממלא אדם כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה אלמא דמותר פת של עובד כוכבים כשאפה ישראל אבל לק"מ דכבר מבואר בר"ן עצמו שם ובב"י בריש סי' זה דדוקא היכא דהקמח של עובד כוכבים הוא דאית בי' אקרובי דעתיה משא"כ כשהקמח של ישראל רק העובד כוכבים לש וערך לא נאסר העיסה משום פת עובד כוכבים ובציקות של עובדי כוכבים מיירי דהבצק הוא של ישראל:

שם **פת עובד כוכבים**. משמע אבל באינו עובד עבודת כוכבים לא נאסר הפת והיינו משום שהוא מפרש כפי' המפרשים דהא דקאמר על פיתו כו' ועל יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משום ד"א דלמסקנא דקאמר דעל בנותיהן הוא יחוד בנותיהן קאי גם אהא דקאמר על יינן משום בנותיהן דמשום בנותיהן דרישא נמי ר"ל יחוד בנותיהן קאי ויחוד בנותיהן לא גזרו כ"א משום ד"א וא"כ היכא דליכא חשש ד"א ל"ג כלל על פיתן ועל

יינן אבל אית דמפרשי דהא דקאמר למסקנא משום בנותי' היינו יחוד לא קאי רק אהא דקאמר על בנותיהן משום ד"א אבל בריש' דיינן משום בנותיהן היינו הלאו דלא תתחתן בם ודקאמר על בנותיהן משום ד"א הוא מלתא באנפי' נפשי' לפ"ז גזירת פיתן לא תליא בעבודת כוכבים אפילו שאינו עובד נמי אסור פיתן משום לא תתחתן כו':

(שם בהג"ה) **וגם אינו אסור משום בישולי עובדי כוכבים**. עי' ש"ך סק"ה בשם הב"ח דלא איירי כלל בפת קטניות אלא בתבשיל של קטניות יש לדקדק דא"כ מאי אתי לאשמעינן הא מלתא דפשיטא היא דבישל עובד כוכבים ל"ש אלא אם היא ודאי עולה על שלחן מלכים וצ"ל דהא קמ"ל דשאר תבשיל מסתמא אי לא ידעינן ביה בודאי שאין עולה על שלחן מלכים אסור אף שידע בודאי שהוא מינו עולה משא"כ פת קטנית אע"פ שאין יודע ודאי שאינו עולה מותר דמסתמא אין עולה ועי' בט"ז ס"ק ג' ועוד י"ל דלא כהב"ח והא דלא מחלקינן בפת עובדי כוכבים בין אם הוא עולה לאינו עולה היינו משום דסתם פת מקרי עולה משום דעיקר סעודה הוא בפת ועל לחם יחיה אדם משא"כ פת קטניות דהוא לא חשוב כ"כ מקרי אין עולה אך ודאי במקום דאף פת קטניות עולה כו' נמי אסור דאף בפת איכא לאפלוגי בין עולה לאין עולה ומעתה י"ל דהרמ"א ג"כ בפת קטניות איירי ואין מקום להשגת הב"ח ודו"ק:

(שם סעיף ב' בהגה"ה) **וי"א דאפי' במקום שפת ישראל מצוי וכו'**. עי' ש"ך ס"ק י"ח ולהרב רמ"א צ"ל ודאי למאן דשרי בפלטר למקום שהפת ישראל הוא מצוי ה"ה פת של בעה"ב נמי שרי ומשום דלא פשט איסור והא דלא הביא סברת הי"א אף בפת של בעה"ב היינו שאין רוצה לסמוך עצמו אסברת המרדכי לחוד אם לא בצירוף פת של פלטר כיון דרוב פוסקים ס"ל דפת פלטר לא נאסר כלל רק פת של בעה"ב אף דלא קי"ל הכי מ"מ בצירוף המרדכי יש לסמוך על עצמו וק"ל:

(שם ס"ג) **יש מי שאומר שאם פלטר כו'**. עי' ש"ך סקי"ב מה שהקשה מלקמן סעיף ז' דבתר תחלה אזלינן לק"מ דהנה הפוסקים מקשים בפת של פלטר אמאי מותר ניחוש דלמא אפה לעצמו וא"כ הוי פת של בעה"ב ותי' כיון דחזינן דמכר להאי פת מסתמא מתחלה אפה לשם כך. א"כ א"ש דכ"ז אי חזינן דמוכרו משא"כ אי הזמין ישראל בביתו ודאי חיישי' שמא אפאו לצרכו ובכה"ג אף הרשב"א מודה דאסור וכ"מ קצת בנקודת הכסף להרב הש"ך ע"ש:

(שם סעיף ו' בהגה"ה) **ויש אוסרים בפת שביצים טוחים כו'**. דין זה כתב רמ"א בשם תוס' ובתוס' ביצה דף ט"ז ע"א ד"ה קמ"ל דקמחא עיקר משמע אפילו אם טחו הביצים על פני נמי ליתא משום בישול עובדי כוכבים וכ"כ הר"ן שם להדיא בשם התוס' שגם

אם טח על פניה מותר אמנם הרמ"א ז"ל בד"מ מדייק כן מדברי התוס' דחולין דף ס"ד והמרדכי שם דמשמע שם דאם הביצים הם בעין על הפת אסור ע"ש:

סימן קיג

(סימן קי"ג בש"ע סעיף ו' בהגה"ה) **ואפילו לא היה מתבשל כו'**. עי' ט"ז ס"ק ו' וש"ך ס"ק ח' במה שמקשי' דין זה הוא נגד הגמ' ולק"מ דהא דקאמר הגמ' שאם לא נתבשל בלא סיועי עובדי כוכבים אסור היכא שישראל אין עושה מעשה גמור רק הישראל נותנו על האש ובא עובד כוכבים והיפך בו א"כ הישראל אין עושה כלום והוי כאלו העובד כוכבים נותנו מתחלה ע"ג האש בלי שום סייעת ישראל משא"כ כשישראל עושה מעשה גמור כגון שהגיס בו כה"ג אין סיועת עובד כוכבים אוסר כלום ודו"ק:

(שם סעיף ח') **נתן הישראל קדרה ע"ג האש כו'**. עי' ש"ך ס"ק י"ב והנה ראיית הב"ח הוא דע"כ צ"ל דאם סילק העובד כוכבים ע"כ לית ביה משום בשולי עובד כוכבים דאל"כ יקשה הא דאמרי' בפ' א"מ דף ל"ח ע"א התם כגון דאותביה בסילתי' ושקלה העובד כוכבי' ואותביה בתנורא כו' וא"א כשיטת הרשב"א א"כ הל"ל רבותא יותר דאפילו סילקה העובד כוכבים גופא וחזר ואותבי' בתנורא א"ו דאינו נאסר בכך וצ"ל דהרשב"א ס"ל דהש"ס לא נחית לאשמעינן רק גופיה דדינא דהיכא דסוף הבישול בא ע"י עובד כוכבים אסור ונקט רק לישנא דאותבי' בסילתא אך באמת הוא ל"ד ואף אם סילקה העובד כוכבים לבד גם כן אסור וראית הרשב"א הוא מדקאמר פ"ק דעבודת כוכבים דף י"ב לא הלכת לצור מימיך וראית ישראל ועובד כוכבים ששפתו שתי קדרות וכו' ולא חשו חכמים משום בישולי עובד כוכבים ופי' הרשב"א דאיכא למיחש שמא סילק העובד כוכבים קדירה והחזירה ע"ג האש ומעתה ע"כ צ"ל דאף אם סילק העובד כוכבים לחוד והחזירה ג"כ אסור והב"ח ע"כ צ"ל דפי' כרש"י דכל החשש הוא שמא יבוא לבשל לכתחלה בלא סיוע.

[**הגה"ה** ומדברי הרשב"א בתו"ה בית ג' שער ז' משמע דאינו מפרש כן דאם איתא הו"ל להביא משם דאין חוששין שמא סילק העובד כוכבים ולא הוצרך להביא מהך דפ"ב מישראל שהניח וכו' ודו"ק. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול מהור"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]:

(שם סעיף ט"ז) **כלים שבישל בהן העובד כוכבים כו'**. ויש מחמירין שאין צריך כו' מקשים אהא דלעיל סי' קי"ב ס"ו כתב המחבר גבי איפינד"ה שאפה עובד כוכבים שאסור אף דליכא אלא בלוע וא"כ מוכח דבלוע אסור בב"ע ולא הביא שום חילוק בזה

ולכאורה י"ל דלא דמי לדלעיל דהתם איכא בלוע של התבשיל בפת עצמו וכה"ג הוא דאיכ' למיחש משא"כ היכא דליכא בלוע אלא בקדירה אם כן התבשיל שנתבשל אחר כך בקדירה זו ליכא אלא בלוע מן הבלוע וכולי האי לא גזרו משום בישול עובד כוכבים אכן הטור בסי' זה שכולל דין בלוע בתבשיל עצמו ובלוע בקדירה בחדא מחתא משמע דלית ליה חילוק זה וצ"ל ודאי איכא לאפלוגי כה"ג והא דכלליהו היינו במב"מ אבל במין בשאינו מינו דניכר טעמא ודאי כה"ג אוסר משום בשולי עובדי כוכבי' וק"ל. אבל משמעות דברי הטור לא משמע הכי שהרי כתב להדיא ה"ה ירקות שנתבשלו עם בשר ודו"ק:

סימן קיד

(סימן קי"ד בש"ע ס"א) **או של דבש אסור משום חתנות**. ויש להקשות הרי דין זה מקורו בראש כמו שכ' הב"י וס"ל הא דקאמר הש"ס שכר של עובדי כוכבים ה"ה שאר משקין בכלל הגזירה אם כן לדעה זו אף יין רמונים ויין תפוחים היה בכלל הגזירה והיאך כתב המחבר לקמן ס"ג דיין רמונים ותפוחים מותר לשתותו בכל מקום ומשמע שאין לאסור רק מה שמצינו בש"ס שכר ונראה לפי דאית' שם דף ל"א מ"מ אסרוהו שכר עובדי כוכבי' רמי בר חמא אמר משום חתנות רנ"א משום גלוי ופריך גלוי דמאי ומשני לא צריכא באתרא דמצלי מיא ואם כן פשוט דבשאר משקים דלית בהו משום גילוי מותר א"כ י"ל דאף דהרא"ש ס"ל דשכר ל"ד דה"ה שאר משקים מ"מ יין תפוחים ורמונים ע"כ דלא נאסר כלל כיון דלית ביה כלל איסור גלוי ואף דאנן לא קי"ל רק מטעם חתנות מ"מ מדלא קאמר הש"ס איכא בינייהו ע"כ לענין דינא לא פליגי רק בטעמא דמלתא וא"כ כיון דלמ"ד משום גלוי לא נאסר יין תפוחים ויין רמונים א"כ למ"ד משום חתנות נמי לא נאסר והטעם משום שהוא דבר שאינו מצוי ולא גזרו כלל וכלל ודו"ק:

(שם ס"ד בהג"ה) **עד שאין ס' לבטלו כו'**. עי' ט"ז סק"א שהקשה אמאי צריך ס' כו' תבשיל כו' כמו יין במים דלקמן סי' קל"ד ע"ש ולק"מ דהנה איתא בפרק אין מעמידין דף ל"ד ע"ב מורייס אומן פעם ראשון ושני מותר שלישי אסור דפעם א' או ב' נפיש שומני' ול"צ למירמי' ביה חמרא מכאן ואילך צריך למירמי' ביה חמרא האי ארבא דמורייסא דאתי לנמילא דעכו אותיב ר' אבא נטורי בהדה א"ל רבא עד האידנא מאן נטרה וכו' למאי ניחוש אי לתערובת וכו' קיסתא דחמרא בד' לומי ופי' דהאי עובדא הוי בפעם ג' דאז היין משביח וא"כ איכא למיחש לתערובת משא"כ בפעם א' או ב' דא"צ להשביח אפילו היין בזול נמי לא מערב בהו אכן התוס' ד"ה מורייס כו' פי' לפ"ד מהרש"א דס"ל

דאיירי בפעם א' או ב' אף דא"צ להשביח אם היין בזול נמי איכא למיחש משום תערובת יין ע"ש במהרש"א היטב מעתה י"ל דהרמ"א ס"ל כפירוש רש"י דבאינו צריך להשביח משום יוקר לחוד ליכא למיחש שמא יערב בהו יין א"כ הכא שכתב המחבר דאיכא למיחש שמא עירב בהו יין ע"כ איירי שהיין משביח למשקין דאל"כ יקשה למה אסרו משום תערובת הא משום יוקרא לחוד לא חיישינן לתערובת יין כלל וע"כ צ"ל דהשביח היין למשקין ומעתה לק"מ דודאי הא דיין ביין ושאר משקין ביין בטיל בששה היינו היכא שהמשקין אין נשבחים מן היין וליכא למיסר רק משום טעם יין וכיון דאיכא ששה חלקים מים ליכא טעם יין אך היכא שהמשקין עצמן הן נשבחים וניכרות בהם טעם יין בכי האי גוונא ודאי צריך להיות ששים וק"ל:

(שם סעיף ח') **ובלבד שלא יהיו חתוכות בסכין שלהם וכו'**. ואע"ג דהמחבר הביא בסי' צ"ה ב' דעות אי אמרי' בשאר קורט של חלתית ועי' ש"ך בס"י נ"ל דברים חריפים דחורפיה משוי ליה לשבח דהכא דכל עיקר איסור הוא כדי להרחיק מן העובד כוכבים חמור טפי כמ"ש הב"י בשם הראב"ד ורשב"א לענין בישול חמיר טפי מן שאר אסורים כדי להרחיק מהם וע"ש א"כ י"ל ה"ה לענין זה נמי חמירא ומה שהקשה הש"ך בס"ק י"ב הא דלא אמרי' הטעם נתבטל בב' וג' הראשונים א"כ יהיו בטילין ברוב י"ל כיון דאם היינו יכולים לידע איזה זית נחתך בסכין האיסור הא יכול למיקם עלה ע"י קפילא ארעאי וכה"ג ל"א דמב"מ חד בתרי בטיל אלא היכא דליכא למיקם עלה א"כ לק"מ ודו"ק:

(שם סעיף י' בהג"ה) **דכל דפריש מרובא פריש**. ט"ז ס"ק י"ד וי"ל נגזר שמא יקח כו' וי"ל לפי דקי"ל דלא אמרי' כל קבוע כמחצה על מחצה רק כשהאיסור ניכר במקומו משא"כ כשאין ניכר ל"א כל קבוע כו' א"כ קשה הא הכא אין האיסור ידוע וניכר וצ"ל כיון דאם היינו רוצים לחקור ולדרוש מיד היה אפשר לידע ולברר הדבר א"כ עיקר הדברים וניכר וידוע וא"כ שפיר אמרינן כל קבוע כו' ומעתה גם קושית הט"ז ל"מ מידי כיון דיש מציאות שיכול להכיר את האיסור ליכא כלל גזירה שמא יקח מן הקבוע וק"ל:

סימן קטו

(סימן קט"ו בש"ע סעיף א') **חלב שחלבו עובד כוכבים כו'**. הנה הב"י הביא בשם המרדכי דאפילו ליכא דבר טמא בעדרו וה"ה בזמן הזה דלא שכיח לחלב לבהמות טמאות מ"מ אם אין הישראל רואה אסור וראייתו מהאי דא"מ דף ט"ז דפריך פשיטא ה"ל להש"ס להקשות דאמאי צריך כלל יושב אע"כ דאפילו ליכא דבר טמא נמי צ"ל יושב ומשום דל"פ רבנן וא"ל א"כ אכתי קשה מאי פריך פשיטא אימא דהא גופא קמ"ל דאף

דליכא דבר טמא נמי צ"ל יושב דל"פ כו' י"ל דס"ל האי ברייתא התירא אתי לאשמעינן ולא אסורא דאל"כ הל"ל באם אין הישראל רואה אסור. והנה רבים רוצי' לומר דהיכא דליכ' דבר טמא בעדרו מותר דה"ל כמו ישראל רואה דהוא מותר וראיה מפרק א"מ דף ל"ה אי דקבעי ליה לגבינה ה"נ הב"ע דקבעי' לי' לכמכא וא"א דל"פ רבנן אף דקבעי לגבינה נמי יש לאסור. וע"כ צ"ל דהיכא דלית חשש תערובת כגון בגבינה או דאין טמא בעדרו וזו לדידן דל"ש כלל רוב טמא א"צ לישראל להיות רואה וא"ל לפ"ז היכא פריך אי דליכא דבר טמא פשיטא הל"ל אמאי בעי ישראל להיות יושב ומצפה בצד עדרו ונראה דעכ"פ צריך הישראל להיות יושב דאף דליכא דבר טמא בעדרו מ"מ כיון דבעדר אחרת איכא דבר טמא איכא למיחש שמא יבא חלב טמא מן העדר אחרת ויערב לכך צריך להיות ישראל יושב בצד העדר לסלק האי חששא רק דהקו' היא דהוא פשיטא ולשיטת המרדכי דס"ל דל"פ רבנן צ"ל דס"ל האי דקאמ' הש"ס אי דקבעי לי' לגבינה ה"נ פי' אמאי תקנו חכמים לאסור אף אי אוקמי קא מוקים לי' דליכ' חשש תערובת חלב טמא והיינו משום דל"פ רבנן כיון דרוב חלב עומד לגבינות ומעוטי דמעוטא בעי לכמכא לא הוי להו לאסור הרוב משום מיעוט דעל רוב משום המיעוט ל"ש כלל למיסר משום דל"פ רבנן ומשני אי דקבעי לגבינה כו' כי אם רוב גבינה קבעי' אין ה"נ דלא הוי אסרינן משום דל"פ אלא משו' דבעי לכמכא כלומר דהרוב הוא לכמכא א"כ שייך שפיר למימר משום ל"פ רבנן. ומעתה הרמ"א בסי' זה תופס לשון המרדכי לדידן ולדידן עיקר הוא ואף דלא שכיח חלב טמא מ"מ הוא אסור דל"פ ומ"ש הרמ"א ועיהו דיעבד אין לחוש לכל זה היינו אפי' אי לא ראה בכלי בתחלה וכמ"ש הש"ך סק"ח וע"ש היינו משום דל"ש דבר טמא והא דלא מצרכינן כולי האי משום ל"פ רבנן היינו משום דכיון שראה החליבה אם כן עשה כתיקון חכמים שוב לא שייך כלל למיסר משום ל"פ רבנן ודו"ק:

(שם בהגה"ה) **ואם חלבו עובד כוכבים מקצת בהמות כו'**. עי' בש"ך ס"ק י"ג שהאריך ליתן טעם למה לא נאסר אותו חלב שחלבו קודם ביאת ישראל ואפשר דודאי אם אותו חלב שנחלב אחר ביאת ישראל עומד לבד בכלי באמת אף הרמ"א מוד' דאסור רק מיירי שכבר נתערב עם החלב שנחלב אחר ביאת ישראל א"כ י"ל דע"י תערובת באמת כולי האי לא אסרוה רבנן משום ל"פ רבנן:

שם **חלב של עובד כוכבים שנאסרה אינו מועיל כו'**. עיין ש"ך ס"ק ח' שכתב דוקא סתם חלב אבל כשאנו יודעים כו' והוא מתוס' פ' א"מ ואין זה מוכרח דשפיר י"ל דכל זה לשיטתם דס"ל דכל היכא דליכא חשש תערובת לא אסרו כלל חלב של עובד כוכבים וא"כ אם אנו יודעים דקבעי' ליה לגבינות דליכא חשש דתערובת מותר משא"כ אנן דקי"ל

דאף דליכא חשש תערובת כיון שבא לידי ישראל בעת שהוא חלב ג"כ נאסר משום ל"פ רבנן א"כ אף שדעת העובד כוכבים היה כדי לעשות גבינות דליכא חשש דתערובת מ"מ כיון שבא לישראל בעת שהי' עדיין חלב נאסר אפילו בלא שום תערובת כלל ודו"ק:

(שם סעיף ב' בהג"ה) **ואם הישראל רואה עשיית הגבינות כו'**. עש"ך שהאריך למעניתו בזה והשיג על הרמ"א בדין זה ורוצה לומר דלא מהני כלל ישראל רואה בגבינו' וראייתו מדקתני בחלב ואין ישראל רואהו וגבי הגבינה לא קתני כלל ואין ישראל רואהו ש"מ דבגבינות לא מהני אם הישראל רואהו וכו' אבל אין זה מוכרח דשפיר י"ל דגם גבי גבינות מהני ראיה והא דקתני ליה בחלב ישראל יותר מגבי גבינות היינו דאתי לאשמעי' דבחלב אין לה תקנה אחרת רק ישראל רואה ואף דידוע דליכא חלב טמא בעדרו אעפ"כ אסור משום ל"פ משא"כ בגבינות א"צ לראות במקום דליכא למיחש לחערובת ונראה דאף לדעת הש"ך דוקא עם האחריות הוא על העובד כוכבים ולא קנאו ישראל ממנו עד אחר שנעשה הגבינות א"כ שפיר מקרי גבינות של עובד כוכבים דנאסר משום גבינות עובד כוכבים ולכן אסרו אף שהישראל רואהו וכמש"כ הש"ך משא"כ כשחלב עומד באחריות של ישראל י"ל דמודה הש"ך משום דבכה"ג לא מקרי של עובד כוכבים בעת עשיית הגבינות דהעובד כוכבים אינו רק פועל בעלמא וכזה אף הש"ך מודה דמהני ראיות ישראל ודו"ק:

סימן קטז

(סימן קט"ז בש"ע סעיף א') **ועכשיו שאין נחשי' מצויין ביניינו מותר**. עט"ז סק"ח ופר"ח סק"א שהאריכו למעניתם דמצינו הרבה דברים שנאסרו במנין אף דהטעם בטיל מ"מ צריך מנין אחר להתירו וההפרש האמת הוא דודאי כל מה שאסרו חכמים בלי שום תנאי כגון דלא לעשות מלאכה בע"פ אחר חצות משום הקרבת הפסח או לאכול סמוך למנחה לדעת הסוברים דסמוך למנחה גדולה תנן ומשום פסחא ואף דהשתא ליכא קרבן פסח דבטל הטעם מ"מ כיון דכבר הוא נאסר במנין מבלי שום תנאי השתא נמי אסור משא"כ הי' דבשע' שנאסר היה ג"כ תנאי כמו חלב של עובד כוכבים שצריך להיות ישראל יושב ורואהו והיינו מפני שהוא מערב בו חלב טמא והלכך כיון שאם ישראל רואה מתחלה לא נאסר השתא נמי שאין ביניינו דבר טמא א"כ הוי כמו ישראל רוא' דאף בשעת הגזירה לא נאסר בכה"ג וכמו כן נמי גלוי דמתחלה לא נאסר גלוי אלא משום נחש ואם ידוע שלא היה שם נחשים מותר א"כ השתא דלא שכיח נחשים הוי כמו דהיה משמרה וראה שהנחש לא שתה מזה ולא שייך בזה כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו:

(שם סעיף ב' בהגה"ה) **וכן אין לצלות וכו' מיהו בדיעבד אינו אסור כו'**. דין זה הוא מגמרא פסחים דף ע"ו ע"ב האי בניתא דאיטווא בהדי בשרא אסרה רבא למיכלא בכותחא מר בר ר"א אמר אף במלחא נמי אסור והנה הרמב"ם בפ"ט מהל' מאכלות אסורות הלכה כ"ג דג שצלאו עם בשר אסור לאכול בכותח והקשו עליו מהא דמר בריה דר"א דאסור לאכול אפילו במילחא וא"ל דס"ל להרמב"ם דהא דמבר"א היינו לכתחלה אך דיעבד אם צלאו מותר לאכול לבד ז"א דא"כ מאי בעי מבר"א הכא לאשמעינן לבדה אסורה לכתחלה דהא רבה אסרה אף דיעבד א"ו דאף מבר"א בדיעבד מירי ולפלוגי אתא על רבא דמתיר בדיעבד א"כ קו' הפוסקים במ"ע וצ"ל דלעולם מר בריה דר"א לא קאמר אלא לכתחלה וא"ל א"כ מאי בעי מבר"א במלתא נ"ל לתרוצי מלתא דרבא דהנה י"ל לפי דקי"ל התנור שטחה באלי' ואפה בו פת אסור הפת לגמרי משום דחיישינן דלמא אתי' למיכל מיני' בכותח א"כ למה אינו אוסר רבא גבי דגים לאוכלן אפילו במילחא דלמא אתי למיכלי בכותח ותי' דגזירה זו לא שייך אלא בפת שאם יתירו לו למיכל לבד יעשה כן לכתחלה ויבא למיקל לאפות פת עם בשרא ויהיה שכיח שפיר טפי וגזרו חכמים וכ"ז שייך בפת משא"כ בדגים דלכתחלה אסור לצלותה עם בשרא משום סכנה והלכך אם אירע מקרה וצלאו עם בשר הוי מלתא דל"ש ול"ג ביה רבנן ומעתה שפיר י"ל דהרמב"ם מפרש להא דמבר"א כמש"ל והוא דלא נאסר רק לכתחלה ולא אתי למתרץ רק דברי רבא הא דלא אסרינן נמי לאכול לבד וכקושית הפוסקים לז"א דאף במלחא נמי אסור לכתחלה א"כ הוי מלתא דל"ש ול"ג ביה רבנן. [אמר המגיה דבריו תמוהים דאם מר בר רב אשי סובר דאיכא שכנה והלכך אסור לכתחל' א"כ פשוט דגם דיעבד אסור דהא איכא סכנ' ובאמת שעיקר הקושיא על רבא לק"מ דהתם שאפה בחלב ממש או בבשר ממש בוודאי גזרינן משא"כ כאן דאינו אלא ריחא ובאמת קי"ל דריחא לאו מילת' הוא ואפילו אם ישכח ויאכלנו עם כותח נמי אין קפידא רק דלכתחלה אסור משום דהוי דשיל"מ וכמש"כ הרי"ץ. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול מהור"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**]. ולענין מה דכתב הט"ז בתנור גדול ופתוח לענין סכנה נ"ל דתליא בזה דאם נימא דגבי סכנה אוסר במשהו וכמו באותה נחש וא"כ הא כבר כתב המג"א דבמקום דאסור במשהו אפי' בתנור גדול ופתוח אסור וא"כ בנדון זה לא מהני כלל תנור גדול ופתוח משא"כ לפמ"ש הפ"ח לחלק בין ארס נחש לכאן דגבי ארס דהוי סכנה לעצמו שפיר שייך לומר דלא בטיל משא"כ בשר ודגים שאינו נאסר רק במערב טעם בשר ודגים א"כ באיכא ס' דהוי כאלו נתבטל וכאלו לא היה שם בשר ושפיר בטיל כשאר אסורים לפ"ז שפיר שייך לחלק בין תנור גדול ופתוח לתנור קטן וסתום:

סימן קיז

(סימן קי"ז בש"ע סעיף א') **אם הוא דבר המיוחד למאכל אסור לעשות בו סחורה.** ועי' בב"ח שהביא המחלוקת תוס' ורשב"א דתוס' ס"ל מן התורה אסור לעשות סחורה בדבר האסור ורשב"א ס"ל דהוא רק דרבנן והקשה הט"ז דא"כ מאי פריך בפ' כ"ש א"ה לכתחלה נמי כו' דלמא באמת מן התורה שרי ולא נאסר רק מדרבנן כו' ע"ש וי"ל דלק"מ דה"פ דא"א דלכם להתיר הנאה קאתי' א"כ מצינו היתר בפי' ולא היה לחכמים לאסור מה דחזינן דהתורה התירה בפי' וכ"כ הט"ז לקמן במכירת נבילות וטריפות ודלא כט"ז שכתב דהרשב"א ס"ל נמי דהוא אסור ד"ת דהנה ?הש"ך סק"א הביא מחלוקת בשם התוס' והרשב"א דהתוס' ס"ל דמותר למכור דבר מיוחד למאכל לעשות בו דבר אחר כמו למלאכה ומה שהכריחו פוס' לזה היינו מה שמקשה תוס' בפ' כל שעה בד"ה א"ק לכם כו' וא"ת האמרי' במרובה ארור איש שיגדל חזירים ת"ל דמן התורה אסור. וי"ל דהא דאסור מן התור' כדי להשתכר ולמכור לעובדי כוכבים אך למשוח ולהדליק בו מן התורה מותר ואפ"ה בחזירים כה"ג אסור אבל הרשב"א ס"ל דאם הוא מיוחד למאכל אפילו לעשות בו מלאכה נמי אסור למכור א"כ ק' תוס' במ"ע וז"א רק א"א דהרשב"א ס"ל דאסור מד"ת משא"כ אי ס"ל דאינו רק דרבנן לק"מ קושית תוס' די"ל דמתחלה בימי חשמונאי גזרו שלא לעשות מו"מ כדי להשתכר בחזירים ואח"כ גזרו חז"ל שלא לעשות בשום דבר האסור ומעתה הוא דלא כט"ז וע"כ דהרשב"א ס"ל דהוא רק דרבנן דאל"כ קושית התוס' במ"ע ודו"ק:

שם **ואפי' לקנותו להאכילו לפועליו כו'**. עש"ך שרוצה לסתור דברי רמ"א ולהוכיח מרש"י בעבודת כוכבים דף ס"ג דלא כוותיה והיינו דעל הא דתניא שם דאם אמר להם צאו ואכלו ואני פורע חושש משום וכו' ומוקי לה כגון שנעל ונתן ביד פירש"י שנשא מיד החנווני ונתן להם דהשתא איהו ספי להו אסורא ולאו משום פרעון דלאחר זמן הוא אלא דקננהו במשיכה ואשתכח שלקח יי"נ וכו'. ומעתה מוכח דל"ש סחורה במאכיל לפועלים דאל"כ ל"ל לרש"י לומר דהשתא איהו קספי כו' ת"ל דבלא"ה אסור דהא הוי דרך סחורה שאסור לעשות ביי"נ ובשאר דברים הנשנה שם אע"כ דל"ש איסור סחורה בקונה להאכילו לפועלים ואמנם אמ"ו אמר דאין ראייתו מרש"י מוכרחת דהנה כל טעם דיש לאסור בקונה להאכילו לפועליו הוא משום שקונה דבר איסור בזול ונשתכר בזה וא"כ אם האיסור במקח שקונין דבר המותר אינו אסור למכור ולהאכיל דלא שייך איסור סחורה בכה"ג דהא אינו מרויח ומעתה התם בברייתא גבי צאו ואכלו בדינר אין בע"ה

מרויח בין אם הוא ביוקר או בזול דעכ"פ צריך ניתן להם הדינר לכך ל"ש התם איסור סחורה ולפיכך הוצרך לפרש משום דאיהו ספי להו אסורא וק"ל:

שם **חוץ מן החלב שהרי נאמר בו יעשה מלאכה כו'**. י"ל לשיטת הט"ז דס"ל להרשב"א נמי אסור ד"ת היכי מוכח מהאי קרא דלאכילה שריא למכור דילמא דווקא למלאכה התיר הכתוב וכמו דכתיב יעשה לכל מלאכ' וצ"ל דס"ל להרשב"א דדבר המיוחד לאכילה אסור למכור אפילו למלאכה דעיקר הקפידה התורה על דבר שעומד לאכיל' ואף דעכשיו אינו מוכר לאכילה וכן להיפך אם עומד למלאכה אף שמוכר לאכילה מותר וא"כ חלב אי לאו קרא היה מסתברא לאסור דהא עומד לאכילה ושפיר מוכח דלא נאסר כלל לעשות בו סחורה דאל"כ אף למלאכה נמי לתסר משא"כ לשיטת תוס' דס"ל דבר מיוחד לאכול מותר למכור לעשות ד"א באמת י"ל דחלב אסור למכור לאכול וכ"ה בתוס' להדיא אך קשה אכתי מנ"ל דקרא מתיר לעשות בו מלאכה דלמא לא איירי רק בנזדמן לו ולא אתי לאשמעינן רק היתר הנאה בחלב וצ"ל דא"ת דחלב אסור לעשות בו כל סחורה אם כן ל"ל קרא דלאיסור הנאה הא מצינו למילף משרצי' דהא התם מותר בהנאה א"כ ה"ה כאן בחלב וע"כ צ"ל דאתי לאשמעינן דמותר לעשות בו סחורה וא"ש ודו"ק:

שם **וכן מי שנזדמנה לו כו'**. עש"ך ס"ק א' זהו מקרא מלא בתורה וכו' ואפשר י"ל דקרא לא התיר רק היכא דליכ' גר ליתן לו משא"כ היכא דאיכא גר שיוכל ליתן לו ה"א דאסור לעשות בו סחורה קמ"ל דבכה"ג נמי מותר וק"ל. [הגה"ה זה צ"ע דחדא דהא האידנא ליכא גר תושב ועוד דהא אמרי' באמת בעבודת כוכבים דף כ' דצריך להקדי' נתינ' דגר תושב וצ"ע]:

סימן קיח

(סימן קי"ח בש"ע סעיף ד') **אבל בדברים שדי בחותם א' כו' לא חשיב חותם**. ועיין ש"ך ס"ק כ"ב ומ"ש ואע"ג דלר"ת ודאי סגיא אף במפתח אחד מ"מ אנן לא סמכינן עליו רק בחותם אחד ודברי הש"ך לכאורה תמוה דכיון דהרמ"א פסק שם כר"ת דבעובד כוכבים סגי בחותם אחד למה לא סמכינן גם אמפתח לחוד ונ"ל אף לפי' ר"ת דמחלק בין ישראל חשוד לעובד כוכבי' דבעובד כוכבי' ס"ל כר"א דסגי בחותם אחד מ"מ לא ס"ל לגמרי כר"א דוודאי לר"א דס"ל דסגי בחותם אחד ולא מחלק כלל בין חשוד לבין עובד כוכבים והיינו משום דלא חייש לזיופא כלל והלכך אין חילוק בין ישראל חשוד לעובד כוכבים והלכך גם במפתח סגי אבל לרב דאמר צריך חותם תוך חותם והיינו משום דס"ל חוששין לזיופא א"כ שפיר איכא לפלוגי בין ישראל חשוד לעובד כוכבים דעובד כוכבים

מותר בחותם אחד משום דמירתת וישראל חשוד לא מירתת וכמ"ש הפוסקים בכמה דוכתין לכך צריך חבת"ח ולפ"ז אף דקאמר ר"א או חותם או מפתח היינו לשיטתו דלא חיישינן כלל לזיופא א"כ מה לי חותם מה לי מפתח משא"כ לדידן דקי"ל כרב דחוששין לזיופא ומחלקינן בין עובד כוכבים לישראל חשוד והיינו משום דמירתת א"כ אף במקום דישראל חשוד מותר ג"כ בחותם א' מ"מ איכא נפקא מיניה בין מפתח לחותם דבחותם מירתת כיון דרואה שיש כאן חותם ישראל נתפס עליו כגנב אבל מפתח דליכא למימר הכי לא מירתת וחיישינן לזיופא לכך לא הגיה הרמ"א כאן כלום והדברים ברורים למבין:

(ש"ך ס"ק כ"ו) **וכ' המרדכי בפ' גיד הנשה כו' מעשה בא לידי כו' והוסיף אבל אם לא שאלו השוחט לא הוי סימן וכו'**. ע"ש ופי' אפילו אם לא היה כלל חשש חלפין ה"ל למיסר דחוששין דלמא העובד כוכבים לא היה רוצה לילך ולטרוח אצל השוחט ושחטה בעצמה אבל אם השוחט אומר שהיתה אצלו א"כ חזינן שלא חשש בטרחא לכך מותרת משא"כ בלא שאלה לשוחט אסור דחיישינן כמ"ש ודו"ק:

(שם בש"ע סעיף ט') **והוא שלא יהיו מצוים שם עובדי כוכבים היודעים לכתוב**. ואע"ג דלעיל בס"ג כ' המחבר דעה זו בשם וי"א דמשמע דלאו אליביה דכ"ע וכאן סתם הדבר מבלי חולק וצ"ל דבשלמ' לעיל מיירי שהפקיד אצל עובד כוכבי' דשם איכא למימר כיון דהוא הפקיד אצלו וכתב עליו אותיות אמרינן מסתמא דזה הוא שהפקיד אצלו ולא חיישי' שמא החליף את שלו וגם הלך לעובד כוכבים שיודע לכתוב אותיות דזה הוי תרי חששות וכולי האי לא חיישינן משא"כ הכא בבשר הנמצא ביד עובד כוכבים דליכא אלא חדא חששא דלמא קנה מן העובד כוכבים שיודע לכתוב וזה כ"ע מודים דחיישינן וק"ל:

(שם בש"ע סעיף י') **ואם אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין כו'**. הקשה הפ"ח דהא בעבודת כוכבים דף ל"ט ע"ב מוכח דאפילו אינו נהנה בחליפין נמי חיישינן לאחלופי דקאמר פת למאי ניחוש כו' אי לאחלופי כו' אי כי הדדי נינהו כו' כיון דאיכא חותם א' לא טרח ומזיף א"כ מוכח דאף היכא שאין נהנה בחליפין נמי צריך חותם אחד ולק"מ דודאי בפת אם שלח פת ע"י עובד כוכבים שפיר איכא למיחש דלמא לא יהיה לו כלל פת לעובד כוכבים עד שיהיה מוכרח לפת ישראל ואחר כך כשירצה לקיים שליחתו יחליף בפת שלו ואם כן אין נהנה בחליפין גדול מזה וחיישינן לאחלופי משא"כ היכא דידעינן דאית ליה לעובד כוכבים פת שלו בכה"ג ודאי לא חש לאחלופי היכא דלית ליה הנאה מישראל:

(שם סעיף י"א) **ישראל ועובד כוכבים ששפתו ב' קדירות כו' מותר ואין לחוש כו'**. והנה אם ודאי החזיר ישראל פניו אי אסרינן ליה לתבשיל הביא בהגהת אשר"י ב' דעות בזה

וז"ל משמע דאי מהדר אפיה ישראל חיישינן ומכאן פוסק הרב פיטר בשם ר"ת שאם היו שתי קדירות ע"ג כירה אחת וכו' ואהדר ישראל אפיה חיישינן דלמא שדי עובד כוכבים נבלה ואסור והר"ב מרעגנשבורג מתיר עכ"ל והנה יש רוצים להוכיח דאף התוס' ס"ל ג"כ לאסור דתוס' הקשו ברישׁ עבודת כוכבים דף י"ג ע"א ד"ה דלמא מהדר כו' וא"ת מ"ש משאר אסורים דשרי ביוצא ונכנס וי"ל כו' עכ"ל וא"א דס"ל אף הכא מותר אפילו החזיר פניו א"כ לא קשיא תוס' מידי דהא באמת הכא גם כן מותר כמו שאר אסורים וע"כ צ"ל דס"ל דאם החזיר פניו אסור וגם מתירוצם משמע לכאורה הכי דאם החזיר אסור מדתירץ דהכא מיירי דאין נתפס עליו כגנב אבל באמת אין מדבריהם שום הכרע די"ל ודאי דס"ל אפי' אם הוא מהדר אפיה נמי מותר אלא דקושייתם הוא דל"ל דהטעם דלא חיישינן כו' ת"ל דה"ל יוצא ונכנס לזה תי' התוס' דהוכרח להאי טעם משום דיוצא ונכנס לא מהני בכה"ג משום דאין נתפס עליו כגנב לכך הוצרך לומר דל"ח למיהדר אפי' וק"ל:

סימן קיט

(סימן קי"ט בש"ע סעיף א') **החשוד לאכול כו'**. עש"ך סק"א אך קשה דהא בסימנים המחודשים בסימן א' פסק המחבר כהרמב"ם ע"ש דבריו באורך ולק"מ דהתם לאו בחזקת כשרות תליא מלתא דודאי ס"ל להרב המחבר דודאי אין מוציאין אדם מישראל מחזקת כשרות והתם היינו טעמא דאמרי' דאין בקי בדבר שהוא סבור שהוא בקי בכל הלכותיו ואינו כן דטועה מש"ה אין מוציאין אותו מחזקת כשרות וק"ל:

(שם סעיף ז') **ובשל אחרים כו'**. מקשים מהא דתנן בפ"ד דדמאי הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרו ושאלו בשבת יאכל על פיו חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר כו' א"כ שמעינן דאף בשל אחרים אינו נאמן כלל וצ"ל דהתם מיירי שאמר סתם ולא שהם מעושרים אמר שראה שעשרו הפירות ראה שמעושרים הם לפירות הללו אם כן חיישינן דאמר בדדמי שהוא סבור שהם מעושרי' ובאמת אין כן משא"כ אם החשוד אמר שראה שהם מעושר י"ל באמת אף דהוא חשוד מ"מ על אחרים לא חשדינן ליה שישקר במזיד. והמחבר כתב דנאמן על אחרי' י"ל היינו היכא שאמר שהות ראה את המעשה וזה נאמן לכ"ע ועיין בלחם משנה פי"א מהלכות מ"א פ"ג דין כ"א ע"ש:

(שם בהגה"ה ס"ז) **מי שהוא חשוד כו' מיהו לאותו דבר אינו נאמן**. עש"ך סק"ט שכתב דדברי הרב צריכין ביאור וכו' ע"ש ואמ"ו אמר לפרש דוודאי אם אחד חשוד לאכול איסור א' אין חשוד לכל מין איסור רק לאותו דבר בלבד היינו אם חשוד לאכול הפאנצון

של בני ריינוס במקום שנוהגין איסור דלדידהו הוי איסור כרת לא אמרי' שהוא חשוד לכל חלב שבעולם אלא אמרי' דנאמן על כל חלב אך לאותו דבר היינו בחלב שעל הכרס עצמו אינו נאמן כלל וכלל וק"ל:

(שם סעיף י"ט בהגה"ה) **וכ"ז אין נוהג בחשוד על איסור כו'**. עי' ש"ך ס"ק ל"ז מ"ש בסוף הסעיף ואכתי קשה דהא בסי' פ"ו כתב הרב דאפילו עובד כוכבים שמוכר ביצים נאמן כשאומר מעוף פלוני וטהור אע"ג דאיסור דאורייתא הוא ולק"מ דהנה איתא בפרק אלו טריפות דף ס"ג ע"ב ת"ר לוקחין ביצים מן העובד כוכבים ובכל מקום ואין חוששין לא משום נבילות וטריפות ופריך ולימא מעוף טמא נינהו ומקשה הר"ן וא"ת כיון דעופות הטהורות רובא נינהו א"כ מאי פריך דלמא משום דאזלינן בתר רובא ותי' הר"ן משום דמצטרף מעוטי דנבילות וטריפות למיעוטא דעוף טמא והוי מחצה על מחצה עכ"ל הר"ן ותוס' וזה ידוע דכל היכא דאיכא פרי מעוטי אינו אסור רק מדרבנן ומעתה לק"מ דהתם הוא ג"כ איסור דרבנן לכך הוא נאמן באומר מעוף פלוני וטהור הוא וא"ש. [דבריו צ"ע דהא כתב הר"ן דהוי מחצה על מחצה או רובא ואם כן הוי ספיקא דאורייתא וצ"ע]:

סימן קכ

(סימן ק"כ בש"ע סעיף ב' בהגה"ה) **ודוקא שלחלח ידיו במי מקוה אבל לא במים תלושים כו'**. עיין בט"ז סק"ד וש"ך ס"ק ב' שהאריכו למעניתם ונראה שהמה מפרשים דברי רמ"א שלחלח ידו במי מקוה היינו אפילו שתלש מים ממי מקוה מהני לכך הקשה מה שהקשה וע"ש באריכות אבל האמת יורה דרכו דהפי' בדברי רמ"א לא כן הוא והוא דודאי אם תלש מים ממי מקוה לא מהני בלי רפוי ידים ומש"כ ודוקא שלחלח ידיו ר"ל שנתן ידו תחלה תחת מי מקוה ואח"כ בעודה תחת המים מבלי שום תלישה נוטל הכלי בתוך ידיו ואז לא הוי חציצה כיון דלא ניתלש כלל ממקוה עדיין שם המקוה עליו ולא נתבטל כיון שהוא עכ"פ משקה טופח משא"כ אם הוציא מתחלה ותלש המים ממקום חבורו דאז ליכא שם מקוה עליו וחיבור למקוה נמי לא הוי אם אין מרפה ידיו דמשקה טופח בכה"ג לא אמרי' חבור למהוי שם מקוה עליו וזה הראיה שכתב המרדכי מפ"ז דמקואות המטביל כו' מפני שהמים מקדימין כו' היינו כיון שאי אפשר שלא יהיה המים קודם למקום הרגלים א"כ כיון שהם בתוך המקוה לא נתבטל שם מקוה ממנו ולכן מהני אף בלי רפוי וק"ל ועי' בט"ז:

(שם סעיף ג') **יברך על טבילת כלי**. כ' ש"ך ס"ק ח' שיש שפוסקים לברך על טבילת כלי מתכות וי"ל דהא דכתב לברך על טבילת כלי מתכות היינו להך פוסקים דס"ל טבילת

כלים דאורייתא א"כ עיקר המצוה הכתובה בתורה הוא כלי מתכות כמ"ש כל אשר יבוא באש תעבירו באש והיינו כלי מתכות משא"כ להפוסקים דס"ל דהוא מדרבנן ומדרבנן גם כלי זכוכית צריך טבילה א"כ אין לברך על כלי מתכות דהא גם כלי זכוכית צריך טבילה (שם סעיף י"א) **וחזר ופדאו ממנו אינו צריך טבילה**. עש"ך ועי' בתוס' דעבודת כוכבים פ"ה דף ע"ה ע"ב ד"ה אי משום דקסבר כו' ומה שפי' המהרש"א שם משמע דווקא לאחר שחזר ופדאו א"צ טבילה משא"כ בעודה ביד עובד כוכבים אם ישראל משתמש בו צריך טבילה דהא מפרש הטעם דהא דכתבו תו' סוף הדיבור אבל הממשכן כלי לעובד כוכבי' וחזר ופדאו א"צ טביל' משום דהשתא פדאו חזינן דלא היה דעתו מתחלה לשקועי ממש אבל קודם לכן שפיר יש לספוקי שמא דעתו לשוקעו ואם כן צריך טבילה עכ"פ בלי ברכה משא"כ אם נאמר הטעם משום דקיי"ל דעובד כוכבים מישראל אין קונה משכון א"כ הוי מתחלה ועד סוף כולה דישראל וק"ל:

סימן קכא

(סימן קכ"א בש"ע סעיף ו') **כלי מתכות אע"פ כו'**. עט"ז ס"ק י"ד באורך והנה י"ל לשיטת הרשב"א וסייעתו דלא מהני כלל הכשר באותו מקצת והיינו ג"כ דלא פליט מידי והנה המחבר פירש לעיל ר"ס צ"ד דמשערין רק מה שנתחב בקדרה דמשמע ל"ש נשתמש בכולה ל"ש השתמש במקצת מ"מ לא פליט מכולו מבלי שום ראיה מש"ס וצ"ע דמנ"ל לומר דבר זה ובשלמא ארשב"א לק"מ די"ל דס"ל כי היכא דבלע ה"נ דפליט והא דלא מהני הגעלה במקצת היינו משום דאין כח בהגעלה במקצת הכלי כדי להפליט כל מה שלמעלה ממנו ובאמת אפשר אם תוחב מקצת כף של חלב תוך קדירה צריך לשער נגד כל הכף משא"כ על המחבר קשה דהא הרמ"א כתב שם דדעה ראשונה עיקר וצ"ל דהמחבר הוכרח דע"כ צ"ל מה שלמעלה אינו פולט כלל דהנה הרא"ה בבדק הבית מקשה על הרשב"א מהא דאית' בזבחי' דף צ"ו ל"צ אלא לדאמר מר כו' בישל במקצת הכלי וכו' ולכן ס"ל להרא"ה דוודאי אם אינו רוצה רק להשתמש רק האי מקצת שנגעל לא צריך להגעיל על מה שלמעלה ממנו ומעתה שפיר קאמר דזהו חומרא בחטאת דחטאת אף אם אינו רוצה להשתמש רק באותו מקצת שנגעלה אפ"ה צריך מריקה ושטיפה בכל הכלי משא"כ לדעת רוב פוסקי' דהא דצריך הכשר בכל הכלי היינו משום שאינו פולט הכל ממה שלמעלה ממנו רק דפולט כל שעה ושעה בשעת תשמיש א"כ אין לפרש כלל האי דזבחים כמ"ש דהא אף בשאר אסורים דיעבד נמי אם הוא משתמש באותו מקצת שהגעיל הוא נמי אסור וצ"ל דהרשב"א מפרש האי דזבחים כך דס"ל

כשיטת ר"ת דעירוי מבטל כדי קליפה ותניא בחטאת עירה לתוכו רותח הוא צריך מריקה ושטיפה ממש משא"כ בשאר אסורים אמרינן כבולעו כך פולטו וא"צ הכשר בכלי ראשון רק סגי על ידי עירוי לפ"ז משני שפיר הש"ס ל"צ וכו' ולא מיירי בבשל מקצת הכלי ולא ממלא על כל גדותיו אלא דאיירי דהוא מלא כל הכלי על כל גדותיו רק שהבישול פועל הבלוע רק למקצת הכלי והיינו ע"י עירוי דהוא אינו מבשל אלא כדי קליפה דההפרש בין חטאת לשאר אסורים הוא דבחטאת אע"פ שלא נבלע בכדי קליפה מ"מ צריך הגעלה גמורה משא"כ בשאר אסורים דא"צ הכשר רק ע"י עירוי משא"כ בנשתמש במקצתו דחיישינן דהלך הבלוע גם למעלה ממנו אין חילוק כלל בין חטאת לשאר אסורים דלא מהני להו הגעלה במקצת כלי וע"כ אתה צריך לפרש הכי דאל"כ קשה למה לא משני הש"ס הכי דיש חילוק בין חטאת לשאר אסורים לענין ערוי אע"כ דהפי' הש"ס באמת הכי הוא ודו"ק:

סימן קכב

(סימן קכ"ב בש"ע סעיף ב') **ואפ"ה אסרו חכמים לבשל בה לכתחלה כו'**. דין זה הוכיח הרשב"א מגמ' דפסחים דף ל"ט א"ר קדירות בפסח ישברו כו' ע"ש וא"א דלכתחלה מותר להשתמש בקדירה שאינו ב"י אמאי ישברו לשהינהו עד אחר מעת לעת ולהשתמש בו בפסח א"ו לכתחלה אסור וי"ל הא הרשב"א ס"ל דכל היכא דמשהו אסור נטל"פ גם כן אסור אפילו דיעבד א"כ לא מוכרח מידי מחמץ בפסח דאסר במשהו א"כ נטל"פ נמי אסור אפילו דיעבד משא"כ שאר אסורים י"ל דקדירה שאינה ב"י מותר להשתמש בה לכתחל' וי"ל דהוכחתו הוא משמואל דס"ל מבשא"מ הוא בס' אפילו חמץ בפסח וזה הוא ודאי דאף דס"ל להרשב"א לאסור נטל"פ באיסורי משהו וכדומה לו אבל היכ' דמבשא"מ בס' אפי' בנתערב במינו והוא נט"ל נמי אין אוסר דזה ודאי כיון שהוא לפגם ליכא כאן שום חשיבות מינו א"כ דשמואל ס"ל משא"מ בס' א"כ א"א דבכל האיסורים מותרים להשתמש בו לכתחלה אמאי לא יהיה מותר להשתמש בו חמץ בפסח בין מב"מ ובין מבשא"מ דהא כל הנותן טעם לפגם הוי אינו מינו ולמה אמר שמואל דמשהה להו לאחר הפסח ועביד להו וכו' אלא ודאי דנט"ל לכתחלה אסור:

(שם בש"ך ס"ק ב') **ובד"מ וכו' כ' בשם או"ח דאם בשלו דבר חריף בקדירה של בשר כו'**. ע"ש באריכות. והנה לכאורה יש לתמוה על הרב הש"ך מהא דקי"ל בסי' צ"ו ס"א דאם חתך צנון בסכין של בשר שאינו בן יומו אף שהוא מקונח יפה ובשלה בחלב צריך ס' למה שכנגד הסכין וטעמא משום חורפיה דצנון מחלי' לי' לשבח וגם לא הוי נ"ט

בר נ"ט וא"כ הכא אמאי לא חשבינן דבשעה שנתבשל בו החריף נעשה טעם הבשר לשבח ועדיין ליכא כ"ד שעות מהאי בישול ונראה ליישב דהנה רבותיו של הרשב"א רוצים להוכיח ולומר דהא דקי"ל נ"ט בר נ"ט דהתירא מותר היינו אפילו טעם שני הוא באיסור דלאו דוקא דגים שעלו בקערה רק ה"ה אם עשו כותח בקערה של בשר עצמה דאז מיד כשפולט הטעם בבשר הוא באיסור מ"מ הוא מותר דס"ל דהא דקי"ל טעם כעיקר דווקא כשבלע הטעם מבשר עצמה או מחלב עצמה אבל כשבלע הטעם מהבלוע שנבלע בקדיר' כה"ג לא אמרי' כלל טעם כעיקר דאורייתא והנה כ"ז הוא אם הבלוע הוא בקדירה וכיוצא בה משא"כ אם הבלוע הוא במאכל לא שייך זה דהא הטעם נכנס במאכל והבלוע הוי טעם ראשון ונעשה נבילה ואז מה שיוצא ממנו נעשה דבר איסור תוך המאכל ואוסר הכל משא"כ אם הבלוע הוא בכלי דקי"ל דבלוע בכלי לא הוי נ"נ וכמ"ש הפוסקי' בכמה דוכתי א"כ אין לאסור רק אחר שיצא מן הכלי דאז הוי טעם שני דלא נאסר כלל ומעתה נק"מ דלעיל בצונן דאפי' לשיטת הרבותי' של הרשב"א אסור שפיר סותם המחבר לאיסר משא"כ הכא דבלא"ה יש דעות בפוסקי' אי מקרי דבר חריף כיון דלא מקרי כלל דבר חריף אלא קורט של חלתית ולשיטת הרבותיו של הרשב"א אין לאסור כלל א"כ בצירוף שתי דעות סמך הש"ך להתיר כה"ג ולק"מ:

(שם סעיף ט' בהגה"ה) **ואפילו אם נתנם לאומן כו'**. עי' ט"ז סק"ח וש"ך ס"ק ח' שהאריך בזה ותכלית כוונתם המה רוצים לפרש דברי רמ"א דאם החזירו מיד הוא אסור משום דליכא אלא חדא ספיקא משא"כ אם החזירו לאחר מעל"ע דאז איכא ס"ס שמא נשתמש קודם מעל"ע וזהו נגד השכל דוודאי הא דקי"ל בכלי של עובד כוכבים דהוי ס"ס שמא לא השתמש מעל"ע דהיינו דכל עיקר ספק שמא לא ישתמש כלל רק כיון דחזינן שהכלי ישן ודאי השתמש בו אמרינן בו שלא השתמש בו תוך מעל"ע משא"כ הכא בכלי סעודה דחששו והחליטו דודאי השתמש בו עובד כוכבים דל"ש למימר שום ספק שמא לא השתמש בו א"כ אפילו לא החזיר לו מיד אמאי יהיה מותר דלמא שעה אחת קודם שהחזירו לו השתמש בו העובד כוכבים לכן נראה לאמ"ו לפרש דודאי הר"ן בשם הרא"ה שהחמיר בסכין היינו משום דדרך אומן של עובדי כוכבים שנותנים לו סכין של ישראל להשתמש אף שאינו מרויח כלום דבשאר דברים לא חיישינן לאחלופי בכה"ג מ"מ הכא בסכין כיון שהוא מצוי בידו וצריך סכין להשתמש בו אינו מטריח אחר סכין אחר ומשמש בשל ישראל אבל סכינים המוליכים עבדים בבית ישראל כיון שהוא בבית ישראל ליכא למיחש בזה כלל והוי כמו כלי של עובד כוכבים דמותר מכח ס"ס שמא לא נשתמש בו כלל ואת"ל נשתמש שמא חתך בו דבר שהוא פגום בעין והא דכתב הרי"ט

וכ"ז שרוצים להשתמש בו ביום שנתנו לו היינו באותו יום שהחזיר לו העובד כוכבים אף שנשתהה ביד עובד כוכבים ימים הרבה מ"מ איכא למיחש שמא השתמש בו רגע אחד קודם שנותנים לו אבל אם לקחו מיד העובד כוכבים עד לאחר זמן שנוכל לומר אף דהשתמש בו העובד כוכבים כבר נפגם פי' שיודע שלא השתמש בו באותו מעל"ע או שהה ביד ישראל לאחר שלקחו מן העובד כוכבים מעל"ע אזלינן לקולא משום דהוי ס' דרבנן ולקולא ולא משום דהוי ס"ס דלא הוי כאן ס"ס כלל כמ"ש והא דהר"ש בונברק במרדכי שכתב בשכח יורה של ישראל ביד עובד כוכבים דמותר מטעם ס"ס וכתב אפי' נשתמש ה"ל פגומה שאינה בת יומא וסתם כלי מחזיקין בהכי הרי דס"ל דאמרי' כיון דנשתהה בבית זמן שיוכל להיות אינה ב"י לא חיישינן שמא השתמש בו רגע אחד קודם שהחזירוהו די"ל דאיירי שהחזירוהו לו מיד למחרתו ובלילה אין דרך להשתמש בו כלל וא"כ י"ל דס"ל להר"ש הנ"ל דלינת לילה פוגמת וא"כ לית כאן בית מיחוש כלל וכן דייק לשון השואל שכתב שכח היורה בבית עובד כוכבים עד למחרתו משמע שנטלו מיד למחרתו וק"ל:

סימן קכג

(סימן קכ"ג בש"ע סעיף י"ח) **אם מילא מהגת כוס יין כו'**. ונ"ל דכ"ז הוא דווקא אם ראינו שמילא מגת אבל אם לא ראינו בסתמא לא חיישינן שמא מלא דהנה ב"י ס"ל דהא דינא הוא גם לשיטת ר"ת דמפרש דהתחיל למשוך היינו שמתחיל לירד בבור מ"מ לא אתי לאפלוגי רק על מה שכתב רש"י דהמשכה בגיגית עצמו הוי המשכה אבל אם מילא מהגת כוס יין וכיון לשלותו זה גם ר"ת מודה דהוי המשכה ולפ"ז ל"ק הא דכתבו תוס' דף נ"ה ע"ב ד"ה אר"ה דלפי' ר"ת לא גרסינן ומלאה וקשה דלמא לר"ת נמי צריך מליאה דאל"כ חיישינן דילמא מילא כוס מהגת וכיון לשלותו א"ו דמסתמא אם לא ראינו שמילא ליכא חשש כלל דלמא מילא ושפיר כתב תוס' דל"ג מלאה כו':

(שם סעיף כ') **גת שהיא סתומה ומלאה כו'**. דין זה הוא מהרא"ש וס"ל הא דאר"ה ל"שאלא החזי' גרגותני כו' גם לפי משנה אחרונה לכך כתב דגם למשנה אחרונה לא הוי יין כו'. וי"ל א"כ מה הוכרח הגמ' לתרץ ולאוקמי מתני' דירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר דדווקא לפי משנה ראשונה הלא גם למשנה אחרונה מותר השאר דהא לדעת הרא"ש מה שנמשך מגת לגרגותני אין קפידא ואינו אסור רק מה שבתוך הגרגותני ולמטה אם כן אפילו למשנה אחרונה נמי מתוקמא דוודאי מהא דמוכרח לתרץ הרישא דלוקחין גת בעוטה בגת פקוקה ומליאה לק"מ די"ל דס"ל להרא"ש כרש"י ז"ל דהמשכה

בגיגית עצמה הוי המשכה א"כ אי לאו פקוקה ומליאה איכא חשש המשכה בגיגית עצמה לכך צריך לאוקמי בפקוקה ומליאה ולק"מ אבל זו קשה ל"ל לאוקמי הא דתנן והשאר מותר דווקא לפי משנה ראשונה ויש ליישב דכיון דמסקינן דמיירי שפחסתו בורו א"כ בוודאי אסור לפי מ"א גם מה שבתוך הגת דהא כל טעמו של הרא"ש כיון שאין היין נמשך לבור מהגת אלא מהגרגותני לכך לא מקרי מה שבתוך הגת יין אבל אם פחסתו בורו שהגיע יין של הבור עצמו לתוך הגרגותני הוי כאלו נמשך היין מן הגת מבלי שום הפסק כלי והלכך גם מה שבתוך הגת אסור דהא הוי המשכה מן הגת עצמו לבור לכך אוקי כמ"ר והנה כ"ז למ"ד ניצוק אינו חבור שמוכרח לאוקמי מתניתין שפחסתו בורו משא"כ למ"ד ניצוק חבור משמע דניחא גם אם לא פחסתו בורו מדקאמר הגמ' ש"מ ניצוק חיבור ואכתי לא אסיק אדעתיה שמיירי שפחסתו בורו ואפ"ה ניחא וז"א לכאורה דהא למ"ד ניצוק חיבור נמי ע"כ צריך לאוקמי שפחסתו בורו דאל"כ יקשה ה"ל למימר ולאוקמי מתני' גם לפי מ"א כנ"ל דכיון דלא פחסתו בורו ליכא המשכה מן הגת לבור רק דעיקר המשכה הי' מגרגותני וצ"ל דודאי זה נראה להגמרא לדוחק לפרש השאר מותר דקאי אלמעלה מן הגרגותני דלישנא משמע כל מה שלמעלה מבור מותר והלכך צריך לאוקמא כמשנה ראשונה ואין להקשות דהא גם למשנה ראשונה אסור היין שיורד מהגרגותני מטעם ניצוק די"ל דהתנא לא נחית לפרושי אלא אם יש שם יין עליו למהוי אסור מצד נגיעות עצמו משא"כ למעלה מן הבור אינו יין אף אם נוגע בו עובד כוכבים ואף דאסור מטעם ניצוק שהוא מחמת תערובת מזה לא דיבר התנא כלום משא"כ לפי מ"א דגם הקילוח היורד מהגרגותני נאסר מצד נגיעות עצמו דמקרי יין כמו מה שבבור א"כ לא ה"ל למימר והשאר מותר לכך צריך לאוקמי לפי משנה ראשונה ולק"מ:

שם **ואם יש בחרצנים וזגים שבגת ס' כנגד יין שנפל בו מהסל מותר.** עש"ך ס"ק מ"א מה שמקשה דה"ל לרמ"א להגיה כאן לשיטתו דלקמן סי' קל"ד סעיף ב' ע"ש ויש לתרץ דהנה תוס' מקשי' דף נ"ו ע"ב ד"ה אבל אם כו' וא"ת הלא מסתמא יש בגת יותר מס' מטיפות היין הגרגותני וקיי"ל כרבא לגבי אביי דס"ל לקמן חמרא חדתי בענבי בנותן טעם וכ"ת כיון דבגת נמי איכא יין עם הענבים וה"ל מין במינו אכתי תקשה לימא סלק מינו כו' ע"ש וי"ל דס"ל כאביי וכו' ולית ליה נמי סלק וכו' ולכאורה דברי התוס' צריך ביאור דהא לאביי ליכא כאן אינו מינו כלל ולמה הוצרכו לומר דאביי לית לה סלק ויש שרוצים להגיה בתוס' דצ"ל ועוד דלית ליה סלק וזהו תירץ אחר אבל זהו דחוק וצ"ל דס"ל לתוס' אע"ג דלאביי ענבי וחמרא חדתי הוי מין במינו מ"מ הא איכא שם נמי חרצנים וזגים דהם וודאי מקרי מין בשאינו מינו נגד היין וא"כ עדיין יקשה אמאי לא אמרינן

סלק ומש"ה הוצרכו התוס' לומר דלית נמי סלק והכוונה דכיון שהחרצנים וזגין צפין על היין אם כן כשנופל היין לתוכו נפל מקודם לתוך היין מבלי שום תערובת חרצנים וזגים ובכה"ג לא אמרינן סלק אלא כשמעורב המין עם אינו מינו מיד כשנפל אבל היכא שהמינו עומד עליו מבלי תערובת אינו מינו כלל ל"א סלק דאמרי' מיד כשנפל שם חנ"נ ושוב לא יועיל אינו מינו לבטל וזה שכתבו תוס' דל"ל סלק והיינו כה"ג דל"ש למימר סלק כיון שנפל תחלה היין והשתא א"ש דלא הגיה הרמ"א כלום משום דצריך באמת ס' בחרצנים בלא יין דכיון דיין צף למעלה בלא חרצנים נ"נ מקודם ואם כן אין שייך להגיה כלל למצטרף גם היין לס' דז"א דאמרינן חנ"נ דנאסר מקודם היין שבגת ואפשר י"ל דס"ל לרמ"א דצריך ס' בחרצנים אף נגד היין שבתוך הגת ואמרינן חנ"נ והמחבר שסתם לכתוב שצריך ס' נגד היין שנפל היינו דאזיל לשיטתו דס"ל דלא אמרי' חנ"נ רק בב"ח ורמ"א סמך עצמו אמ"ש לעיל דגם בשאר אסורים אמרינן חנ"נ ולק"מ:

(שם סעיף כ"א) **אין דורכין עם העובד כוכבים בגת כו'**. עש"ך ס"ק מ"ג שמקשה דברי המחבר אהדדי דכאן משמע דניסוך הרגל לא שמי' ניסוך מדקאמר הטעם שמא יגע בידים כו' ולקמן סי' קכ"ד סעיף י"א פסק דניסוך דרגל שמי' ניסוך לאסור בהנאה וי"ל וכו' דהכא מיירי בגת פקוקה ועדיין ליכ' כאן המשכה אלא דמ"מ אסור משום דגזרינן קודם המשכה אטו לאחר המשכה ולא גזרינן פקוקה אטו אינה פקוקה דמש"ה ליכא למגזר דאיכא היכר בין פקוקה לאינה פקוקה אלא דכל הגזירה הוא שמא ימלא ממנו כוסו ויכוין לשלותו דזה הוי המשכה לכ"ע דזה איכא למגזר דבקל יבא לידי כך וכ"ז באינו כפות אך בכפות הו"א דלא גזרינן לכן הוסיף הרמב"ם לומר ואפילו היה כפות אסור משום דגזרינן כפות אטו אינו כפות ושפיר איכא למגזר דלמא יבא לשלותו לפ"ז לק"מ על המחבר דודאי ס"ל להמחבר דניסוך דרגל שמי' ניסוך והא דהוצרך לטעמ' דשמא יגע בידים דבגת פקוק' ומלאה לא שייך כלל ניסוך ברגל דעדיין ליכא המשכה רק דניסוך ביד שייך והיינו דחיישינן דלמא יבא לשלותו ויהיה המשכה וזה לא שייך רק ביד ולפ"ז מה שהוכיח הכ"מ בפרק י"א מהלכות מאכלות אסורות מל' הרמב"ם זה דניסוך דרגל לא שמי' ניסוך ולכן הוצרך לומר הטעם דשמא יגע בידו ולפי מה שכתבנו אין כאן הוכחה כלל:

סימן קכד

(סימן קכ"ד בש"ע סעיף י"ד) **חבית שנטלה וכו' אבל אם אינה עוברת כל עובי השוליים כו'**. ועי' ש"ך ס"ק ל"ד מה שמקשה על המחבר מלקמן ריש סי' קנ"ה דפסק המחבר שם

דנאסר בניצוק בכח עובד כוכבים א"כ ה"ה הכא ע"ש בש"ך ואמר אמ"ו לתרץ דהמחבר ס"ל לחלק בין נידון זה לנידון דלקמן דבשלמא התם דנאסר מה שהוא יוצא משום שהוא כחו ממש דאי לאו כחו לא היה יוצא כלום דהיינו שהגביה את הכלי א"כ כל הוצאת היין היה בא מכח עובד כוכבים משום הכי גם מה שבתוכו מטעם ניצוק משא"כ הכא דאין גורם ההוצא' רק שהוא מסלק הברזא וממילא יוצא אח"כ היין דזהו קיל מכחו דלקמן סי' קכ"ה ולכן אינו נאסר כל היין מטעם ניצוק וזה שדייק המחבר כאן בלשונו הוי כמו כחו וק"ל:

(שם סעיף י"ט) **או שנטל חבית וזרקה בחמתו לבור מותר בהנאה ואסור בשתיה**. עי' בט"ז ס"ק ט"ז דמתמיה על הרמב"ם והמחבר דכתב דאסור בשתיה ובמשנה איתא להדי' הרי זה מעש' והכשירוהו משמע לגמרי מותר אפילו בשתיה ואמ"ו אמר לתרץ דודאי לדברי ר"ש דסבר דמדד בקנה מותר אפי' בשתיה שפיר תנא התם והכשירוהו אפילו בשתיה משא"כ לדידן דקיי"ל דמודדין בקנה אסור בשתיה ה"ה נמי זרקו בחמתו לבור אסור בשתיה וק"ל:

(שם בהג"ה) **ואין לדמות מילתא למילתא בדברים אלו**. והקשה בט"ז ס"ק י"ח דהא זהו מדברי הרא"ש שחולק על הראב"ד וס"ל דהצלה לא מקרי טירדא ואם כן היאך פסק הרמ"א בעצמו לקמן בסעיף כ"ג כדברי הראב"ד דהצלת יין מקרי טירדא והוי כמזכי שטרא לבי תרי ע"ש בט"ז. ואמנם אמ"ו אמר לתרץ די"ל דהרמ"א ס"ל דגם הראב"ד ס"ל דאין לדמות טרדות להדדי והא דלא מחלק כן ותירץ תירוץ אחר בין היה שם ישראל כו' לא משום דמדמי להו לשאר טרדות אלא והיינו הך בעצמו כמו חביתא דפקע דאתיא האי עובד כוכבים וחבקו דשרי לזבנוני' והיינו משום דטריד בהצלה ה"ה נמי במעשה דחביתא דחמרא דאישתקיל לברזא ולא בדמיון תלי מילתא אבל בשאר טרדות שפיר ס"ל להראב"ד דאין לדמות להדדי ולק"מ:

(שם סעיף כ"ב) **חבית שנסדקה לארכה כו**'. עיין ש"ך ס"ק נ"ח מש"כ בשם העטרת זהב דהכא אפילו יש שם ישראל מותר בהנאה ע"ש ויש לתמוה לכאורה דאם כן אכתי לא מתרץ הראב"ד מידי דהא כל מה שהכריח להראב"ד לתירוצו היינו לתרץ מה בין זה להאי חבית דאשתקל ברזא דאסור בהנאה והכא מותר לכך הוכרח לומר לגבי חביתא דאשתקל ברזא מיירי שהיה שם ישראל אם כן לפי דברי העט"ז דכאן אפילו היה שם ישראל נמי מותר קושיית הראב"ד במ"ע מ"ש הכא ומ"ש הכא ואפשר דלזה כוון הש"ך במש"כ עליו דלא נהירא וכדמוכח בדברי הראב"ד וכו' וכוון למש"כ אמנם יש לדחות דוודאי איכא לפלוגי בין הכא לחבית דאשתקל ברזא מניה לענין הצלה דבשלמא חבית

שנבקע דבהול להציל מיד שפיר אמרינן דעובד כוכבים טריד להציל אפי' איכא ישראל משום דאם יתאחר רגע ישפך כל היין לארץ אבל גבי אשתקל ברזא אם ישראל עומד שם ליכא טירדא כלל בהצלה כיון דבהאי זמן פורתא לא יפסיד רק מיעוט וליכא כאן טירדא כלל אבל אי ליכא כלל ישראל ודאי דליכא חילוק כלל בטירד' דהצלה בין הך דהכא להאי דאשתקל ברזא כיון דאם לא יציל יפסיד הכל כמו בחביתא דפקע ולפ"ז מוכיח הראב"ד דא"א דליכא שם ישראל נמי אסור אם כן יקשה מ"ש הכא ומ"ש חביתא דפקע דאמרינן שם דאיכא טרדא דהצלה אבל בדאיכא שם ישראל שפיר איכא לאפלוגי בין הכא לאשתקל ברזא כמ"ש העט"ז ולק"מ:

סימן קכה

(סימן קכ"ה בש"ע סעיף א') **נטל עובד כוכבים כלי של יין וכו'**. ומה שנשאר בכלי ג"כ משום ניצוק עי' ש"ך סק"א מה שהקשה מהא דלעיל בסי' קכ"ד סעיף י"ד דפסק דמה שנשאר בפנים מותר והיינו משום דלא החמירו בכחו בניצוק ועיין לעיל מש"כ בעז"ה לתרץ קושיא זו ומה שהקשה עוד מלקמן סי' קכ"ו סעיף ה' דאמרינן דכל היכא דלא נאסר רק בשתיה לא אמרינן ניצוק חיבור והכא נמי דלא נאסר אלא בשתיה כמ"ש המחבר א"כ לא שייך ניצוק חיבור ונ"ל דהנה לפי סברא מה"ת לחלק ביין בתוך הכלי אם למטה הוא אסור בהנאה או דאינו אסור רק בשתיה דאם הוא חיבור והוי כאלו הכל מעורב מ"ש איסור הנאה או איסור שתיה והא דכתב הרשב"א וגם המחבר לקמן סי' קכ"ו סעיף ה' דאת שעירה ממנו מותר היינו כיון שאין שם בכלי העובד כוכבים משקה טופח ואין אסור רק מחמת שאחז"ל אסור להשתמש בכלי של יין של עובד כוכבים כמבואר בש"ס ופוסקים א"כ בשלמא היכא שאיסורו הוא מחמת תערובת ויי"נ אם כן שפיר אמרינן ניצוק חיבור והוי כאלו הכל מעורב משא"כ הכא שאסור הוא מחמת שכלי הוא של יי"נ לכן אסור להשתמש בה וכה"ג לא אמרי' ניצוק חיבור שהיה נחשב מה שלמעלה כאלו למטה בכלי של יי"נ לכן לא נאסרו מה שלמעלה משא"כ הכא שנאסר היין משום כחו ומה שלמעלה אסור משום תערובת כו':

(שם בהגה"ה) **וי"א דלא אסרינן כו'**. דין זה מהרא"ש ועי' בב"י דמקשי דברי הרא"ש אהדדי דבפ' השוכר את הפועל סי' כ"ה כתב דמשום ניצוק לא מיתסרא דלא החמירו כולי האי בכח עובד כוכבים לאסור המחובר לו ע"י ניצוק ובפ' ר' ישמעאל סי' ד' הביא בשם רש"י וז"ל דאף לדברי האומר ניצוק חיבור מ"מ ניצוק בר ניצוק לא הוי חיבור וכו' וא"כ אם הריק העובד כוכבי' היין מקנקן לכוס נאסר היין שבכוס משום כחו של עובד

כוכבים ויין שבקנקן נאסר משום ניצוק ואם אח"כ משך ישראל מן החבית יין לקנקן היין שבחבית מותר עכ"ל א"כ ס"ל להרא"ש דהיין שבקנקן נאסר מטעם ניצוק אף שהיין שבכוס לא נאסר רק מטעם כחו ש"מ דס"ל דגם בכחו שייך ניצוק חיבור ויש לתרץ דוודאי הרא"ש ס"ל דגם היין שבקנקן לא נאסר דלא אמרי' ניצוק חיבור בכחו והא דכתב שם לדברי רש"י ז"ל היינו משום דקשיא ליה מה"ת לחלק בין כחו לשאר דברים וע"כ צ"ל כיון דכחו הוא קיל משאר יי"נ ולא אמרינן ניצוק חיבור היכא דקיל אסורים וקשה להרא"ש מנ"ל הא לכך הביא מעשה דרש"י ז"ל דלא אסרו ניצוק בר ניצוק והיינו דיין הנאסר משו' ניצוק קיל אסורי' ולא אמרי' ניצוק חיבור א"כ הוא הדין יין הנאסר משום כחו וק"ל [ומה שכתב בלשונו שם דנאסר היין שבכוס לא העתיק רק לשון רש"י אבל ליה לא ס"ל הכי ודו"ק]:

שם **ומ"מ יש להחמיר אם לא בהפסד מרובה.** עי' ש"ך ס"ק ב' מה שהקשה הא בלא"ה מותר אפי' בהפסד מועט דהעובדי כוכבים בזמן הזה כל מגען הוא שלא בכוונ' כדלעיל ויש ליישב דבשלמא התם בסי' קכ"ד סעיף כ"ד דמיירי בנגיעה שפיר איכא למימר הכי דכל טעמ' דנגיעת יי"נ אסור משום דמכוין בנגיעתו לנסך אם כן במגע עובד כוכבים שלא בכוונה מ"ט אסרו וע"כ צ"ל הטעם דאסרו שלא בכוונה אטו בכוונה א"כ בזמן הזה דל"ש כוונת ניסוך כלל מותר לגמרי בהפסד מועט משא"כ בכח לא אסרו מטעם כוונת ניסוך רק דחז"ל אסרו כל היין דאתיא מכח עובד כוכבים בכוונה א"כ מה לי בימיהם כיון דאתי עכ"פ מכחו בכוונה אסור אפי' בזמן הזה:

סימן קכז

(סימן קכ"ז בש"ע סעיף א') **אם הוא בידו.** עיין ש"ך שהביא מחלוקת הרא"ש ורש"י בפי' אם הוא בידו רש"י פירש מטעם מגו ופי' בידו בידו לנסכו והרא"ש פי' דנתן בידו לשמרו ומטעם שנעשה בבעלים אפילו אין בידו לנסכו ונ"ל דאין כאן מחלוקת דהרשב"א בחידושיו מקשה לשיטת הסוברים דאביי ס"ל דנאמן בלא מגו רק אם הוא בידו היאך קא מייתי רב אסי ראיה מעבודת יוה"כ ומאי קאמר הגמ' דאי לאו דמהימן אע"ג דשמעינן ליה לא דדילמא בתר הכי קאמר דהא לכ"ע כי האי גוונא מהימן דכל שישנו תחת ידו אע"ג דסיים עבוד' מהימן עכ"ל הרשב"א ז"ל שם ולכן י"ל דודאי בפירוש דברי אביי מפרש הרא"ש כרש"י דר"ל דבידו לנסכו ודלא כהראב"ד ז"ל מחמת קושיית הרשב"א ז"ל ולרש"י שפיר מוכיח הגמ' מכה"ג ביוה"כ אמנם לדידן דקיי"ל כרבא שפיר י"ל אם הוא בידו אפילו פעם ב' או ג' נאמן דהא כל הטעם דאינו נאמן בפעם ב' הוא משום דאי

הוי אמת כמו שאמר מיד בפעם א' הל"ל וכ"ז שייך רק אם כבר החזירו לו א"כ בשעה שהחזירו הנ"ל נתנסך היין אך כשעדיין הוא בידו מימר אמר אודיע לו כשאחזירנו לפ"ז אין כאן מחלוקת כלל דרש"י דמפרש הטעם משום מגו מפרש כך אליביה דאביי והרא"ש כתב זה לדידן דקי"ל כרבא וכן י"ל בדברי המחבר וק"ל.

[**הג"ה** וכסברא זו כתב הדגמ"ר כאן בגליון הש"ך ולפי פי' שם בדברי הש"ך גם הש"ך מודה לזה]:

(שם בהגה"ה) **ואם אין הבעלים מכחישין אותו אע"פ שמכחישו אחר לא מהני כו'**. עי' ש"ך ס"ק י"ג מה שמקשה ממתני' דכריתות בע"א אומר אכל זה חלב וע"א אומר לא אכל שמביא אשם תלוי אלמא דמהני העד האחד לפוטרו מקרבן וודאי ע"ש וי"ל לפי מה שפסק הש"ע לעיל בס"א כמהרי"ק דכ"מ שהאמינו תורה לע"א היינו אף כשלא דבר שבערוה נמי הוי כשנים וא"כ י"ל דרמ"א איירי שבאו זא"ז דהיינו שבא ע"א ואמר נתנסך יינך ושתק וא"כ הוי זה כשנים ושוב אין א' יכול להכחישו משום דאין דבריו של א' במקום ב' משא"כ אם באו בבת אחת אף ששתק י"ל דאינו נאסר דהא דנאסר בשתיקתו לאו משום דשוייה חתיכא דאסורא בשתיקתו אלא אמרי' כיון דשתק קיבל עליו אמירתו כשנים וכ"ז הוא כשלא הוכחשתו מה שאין כן בהוכחשתו ליכא בשתיקתו כלום כיון דאין אמירתו כלום ואין כאן עדות כלל. ולפ"ז הא דכתב הרמ"א ויש מי שכתב דע"א בהכחשה כו' היינו אפילו דבאו זה אחר זה והיינו דס"ל דלא האמינו תורה כשנים רק כאחד וכיון שהוא שתק וקיבל עדותו עליו נאמן אמנם דוקא היכא דליכא אחר המכחישו אבל אם איכא כאן ע"א המכחיש אותו ליכא כאן עדות כלל ומותר:

(שם בש"ע סעיף א') **ואם שתק ואח"כ הכחישו כו'**. וכתב הש"ך בס"ק י"ז נ"ל דדוקא אם מכחישו כו' והכי מוכח בקדושין מעובדא דינאי מלכא ע"ש ונראה דכוונתו מהא דאמרי' התם ה"ד אלימא דבי תרי וכו' אלא בע"א ע"ש וא"כ מוכח דאם שתק ואח"כ אמר איני יודע דהעד נאמן דאל"כ קשה ממ"נ אם לא שתק מתחלה הא בלא"ה אין ע"א נאמן ואי שתק תחלה והודה שהוא אמת שאמו נשבית א"כ אפי' באו עדים אח"כ מאי הוי הא האמין לראשון כבי תרי ולא גרע מתרי לתרי וגם אין לומר דמיירי שאמר איני יודע מתחלה דקשה איך העד אחד היה נאמן מתחלה כיון שאמר איני יודע א"ו מיירי ששתק מתחלה ואח"כ אמר איני יודע אם כן שפיר שייך לומר שבאו אח"כ ב' והכחישו לעד הראשון ואם כן שמענו דאלו לא באו עדים אח"כ היה נאמן הע"א כן הוא כוונת הש"ך ז"ל בלי ספק אמנם באמת אין ראי' זו מוכרחת כלל דהא שנאמן כששותק היינו משום דשתיקה כהודאה דמיא וזה שייך בעלמ' אבל גבי ינאי מלכא הא חזו דלא האמינו

ולא קיבל עליו כבי תרי והלכך כשבאו אח"כ עדים ומכחישים לע"א בוודאי נאמנים ולא שייך בכה"ג שתיקה כהודאה דמיא ודו"ק:

(שם סעיף ג' בהגה"ה) **מיהו יש אומרים דבדבר דאיכא לברורי כו'**. ע"ש ש"ך ס"ק כ"ד דלא הי' לו לרמ"א לכתוב בלשון וי"א דש"ס ערוך הוא בקדושין גבי ב"מ והיינו דקאמר התם ואביי אמר לעולם דקא מכחיש ליה ודקאמרת אמאי מהימן דא"ל שלח אחוא כו' ומזה למדו תוס' לי"נ וז"ל אבל בדבר שיוכל להתברר כו' בא וארך אסור בהא ודאי יש לחוש לדבריו ולבדוק כדאמרי' לקמן ב"מ שמצי אמר שלח אחוא ואיכא לברורי לכן מהימן ולפום ריהטא אינו מובן כלל הדמיון בין יין נסך לבעל מום דבשלמא התם א"ל אתה ב"מ וכיון דיכול להראות ולברר תיכף ומיד בשעה שא"ל אתה ב"מ ואם אינו מברר נראה קצת שמאמין לדבריו לכן צריך לברר משא"כ גבי י"נ דא"ל בא וארך שאינו יכול לברר בשעת אמירה וא"כ אם אינו מברר ליכא חשש האמנה כלל דמצי אמר שאינו רוצ' להטריח ולברר הדבר אך מ"מ תוס' מדמי להדדי ולפ"ז לכך כתבו רמ"א בלשון וי"א דלאו ש"ס ערוך הוא דשפיר איכא לחלק בין י"נ לב"מ כנ"ל וק"ל:

סימן קכח

(סימן קכ"ח בש"ע סעיף ב' בהגה"ה) **וכן אם מצא שהעובד כוכבי' תופס הברזא כו'**. עי' לעיל סימן קכ"ד בט"ז ס"ק ל"ג שכתב שדין זה ג"כ נוהג גם בעובדי כוכבים של עכשיו דלא הוי מגע ע"י דבר אחר אלא דחיישינן דלמא נגע בקלות עצמה והש"ך סק"ח בסוף כתב ומיהו לדידן דעובדי כוכבים בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הן מותר אפי' בשתיה ע"ש ולפי דבריו כל דברי רמ"א בהגה"ה זו הוא שלא לצורך הלכה לדידן וזהו דוחק גדול לכן נראה דוודאי דינא דהש"ך הוא אמת דלא אמרינן דודאי נגע בקילוח דיכול להיות שלא נגע כלל ולענין זה לא הוי דבר הרגיל ורמ"א איירי שהחבית הוא פתוח מלמעלה כעין שיכול לנגוע למעלה רק מסתמא מותר דאמרינן שנתפס עליו כגנב ומרתת משא"כ אם הברזא בידו ואמרינן שהוא עצמו הוציא הברזא א"כ חזינן שאינו מרתת חיישינן דלמא נגע למעלה ואסור גם בזה"ז היין כיון דאינו מרתת:

סימן קכט

(סימן קכ"ט בש"ע סעיף ח' בהגה"ה) **הואיל ולא ידע העובד כוכבים כו'**. עי' ט"ז ס"ק י"ד וש"ך ס"ק כ"א שהפליא לתמוה על הרמ"א דבתשובת הרא"ש כתב להיפך אפילו הודיעו שהפליג נמי מותר ונ"ל דהנה הרשב"א כתב אהא דהביא יין בקרון או בספינה כו'

אם הודיע שהוא מפליג למרחץ או לב"ה אסור ומ"ש דאמרי' שמע קל שפורא שתוקעין לשבת אם יש דרך עקלתון מותר דאין אנו בחזקת שומרי שבת כראוי בעיני עובד כוכבים ומרתת כל שעה שמא יבא עתה וא"כ ה"ה הכא נמי שהעובד כוכבים מרתת כל שעה שמא יבא עתה ומתרץ דהתם גבי קול שופר מרתת דלמא יזכור על היין ויבא מיד משא"כ גבי מרחץ דוודאי אם יזכור על היין לא יבא מיד מהמרחץ דהא עכ"פ צריך לשהות קצת ללבוש א"ע והרא"ה כתב לתרץ דבשלמא התם גבי קל שפורא שהלך לו מחמת בהלה שפיר אמרינן דמרתת שמא יזכור על היין ויבא משא"כ הכא שהודיע שהפליג מתוך יישוב הדעת לא מירתת שמא יבא עתה כיון שמתחלה הלך לו מתוך יישוב הדעת א"כ לשיטת הרשב"א דס"ל כל היכא שאינו מוכרח להשהות אמרי' דהעובד כוכבים מרתת א"כ בנידון דידן אפילו הודיע שהפליג נמי מותר כיון שאין כאן הכרח להשהות משא"כ לשיטת הרא"ה דאפילו אין מוכרח להשהות כל היכא דליכ' בהלה אינו מרתת א"כ הכא שהודיע שהפליג אסור כיון דליכא בהלה שישראל סבר שסגר במפתח ולפי זה י"ל דהרא"ש ס"ל כהרשב"א לכך אפילו הודיע שהפליג נמי מותר משא"כ הרמ"א ס"ל כהרא"ה ואסור אם הודיע שהפליג ולק"מ:

(שם בש"ך ס"ק כ"ח) **אפילו אם רוב גנבי העיר כו'**. צ"ע דבש"ס לא מתיר אלא משום ס"ס כו' אבל כשרוב גנבי עיר עובדי כוכבי' ליכא ס"ס ע"ש. לפום ריהטא נ"ל דס"ל להמחבר כהרמב"ם דס"ל הא דקי"ל רוב וקרוב הלך אחר רוב לא הוי ודאי כמו רוב אלא דהוי ס' ע"ש וכ"כ הרמב"ם בהל' יו"ט גבי יוני שובך ע"ש א"כ הכא מיירי שיש כאן גם כן מיעוט ישראל שהם קרוב להיין והוי רוב וקרוב דהוי ס' ושפיר מותר דהוי ס"ס אך ע"ז קשה ברישא דקאמר אם רוב גנבי ישראל מותר ואי איירי שיש כאן מיעוט גנבי עובדי כוכבי' שהמה קרוב אמאי יהיה מותר לגמרי ה"ל להיות אסור עכ"פ מצד ספק דהא רוב וקרוב הוי ספק לכן צ"ל דס"ל להמחבר כהרא"ש ז"ל והובא בספר אסיפת זקנים בפ"ק דב"מ גבי קפץ א' מן המנוים לתוכה פטור מן המעשר ומקשה ונכבשינהו וניידי והוי כל דפריש מרובא קפריש ומשני דהא דאמרינן כל דפריש כו' לאו ודאי מרובה קפריש אלא דמ"מ הוי ס' לכך פטור מן המעשר דודאי אמר רחמנא ולא ס' לפ"ז הכא כיון דאיכא מעט גנבי ישראל הלכך אף דכל דפריש כו' הוי ספיקא והכא דאיכ' עוד ספק בהדייהו הוי ס"ס אבל לעיל ברישא דהוי ספק א' ומ"מ כיון דרוב גנבי ישראל אף אם דמיעוט גנבי עובדי כוכבים מ"מ לא הוי ס' שקול דיותר הוא לתלות בגנבי ישראל הרוב מלתלות במיעוט וגבי מעשר דרחמנא אמר ודאי חייב במעשר והא לאו ודאי משא"כ הכא דאיכא

עוד ספק בהדיה האי ס' דכל דפריש כו' הוי שפיר ס"ס דס"א לחוד לא הוי ס' וכי אמינא עוד ס' בהדייהו איכא ס"ס וק"ל:

סימן קלא

(סימן קל"א בש"ע סעיף א') **ישראל שעשה יינו של עובד כוכבים בטהרה כו' וחבית שהיין בו פתוח לרשות הרבים מותר כו'**. עי' ש"ך סק"ד ודעת הר"ן והרשב"א בשם הראב"ד דהיכא דאין העובד כוכבים דר בחצר מותר בלא חותם כיון דפתוח לר"ה ונ"ל דכ"ע מודו בזה לדינא עכ"ל הש"ך ע"ש וי"ל דהא תוס' ע"כ לא ס"ל כן בסוף פ' ר' ישמעאל דף ס"ו ע"א ד"ה המטהר יינו של עובד כוכבים דמקשים שם על פי' רש"י שפי' דרישא דמתני' נמי איירי שכתב לו התקבלתי ובלא מפתח וחותם כלל הא אפילו יינו של ישראל אסור להניח ברשותו בלא מפתח וחותם ע"ש לכן רוצה לפרש דרישא וסיפא מיירי הכל במפתח וחותם והיכא דליכא פתח פתוח לר"ה אף במפתח וחותם אסור ע"ש ואי אמרת דס"ל דהיכי שאין שם דר עובד כוכבי' מותר לק"מ דלמא מיירי מתניתין שאין עובד כוכבים דר באותו בית לכן מותר אף בלא חותם א"ו דלא ס"ל לתוס' הכי אבל לק"מ דמתני' לא איירי כן דא"כ ק' סיפא דקתני ואם כתב לו התקבלתי מותר ואי לא אסור ואי מיירי בכה"ג אף בלא התקבלתי נמי מותר א"ו דליכא לאוקמי בכה"ג ולעולם דס"ל לתוס' כדעת הרשב"א והר"ן הנ"ל:

(שם בהג"ה) **ויש מי שאומר שבחותם בתוך חותם כו'**. וזהו לשיטת רש"י שהבאתי לעיל בסמוך דפי' רישא דמטהר יינו כו' מיירי בלא מפתח וחותם רק שאמר התקבלתי אבל במפתח שרי אף אין פתוח לר"ה ובעיר שרובה עובדי כוכבים והנה הא דצריך מפתח וחותם שפ' דווקא היינו לשיטת הרי"ף ותוס' דס"ל דאף בעובד כוכבים צריך חותם בתוך חותם אף לר"א כמ"ש המחבר לעיל סימן קי"ח סעיף א' משא"כ לפמ"ש הרמ"א שם בהגהה דבעובד כוכבים א"צ רק חותם א' כשיטת ר"ת ע"ש א"כ במטהר יינו א"צ חותם בתוך חותם א"כ ק' לרמ"א שכ' כאן שצריך חותם בתוך חותם. וי"ל דהנה תוס' כ' לשיטת רש"י וכי יהיה מותר להניח בבית עובד כוכבים בלא חותם כלל כו' וצ"ל רש"י ס"ל כר"ת דבעלמא סגי בחותם א' ורישא דמתני' איירי בחותם א' לכך אם כ' לו התקבלתי בחותם א' אם פתוח לר"ה ועיר שישראל ועובדי כוכבים דרים שם אך אם הוא רוב עובדי כוכבים או אינו פתוח לר"ה אסור היינו דלא מהני חותם א' אבל חותם בתוך חותם מהני וזה שכתב הרמ"א כאן דמטהר יינו (היינו) דווקא צריך חותם בתוך חותם ולק"מ:

(סעיף ב' בהג"ה) **ישראל ועובד כוכבים שטהרו כו'. ולא חיישינן לשותפות עובד כוכבים**. עיין ש"ך סקי"ד וי"א דמקשים ממ"נ היכא מיירי אם כבר נתן המעות לעובד כוכבים הראשון א"כ לא הוי בכלל המטהר יינו של עובד כוכבים וא"כ יהיה מותר לשיטת הרמ"א בחותם א' ואי בדלא נתן המעות מ"ט כ' הרמ"א דלא חיישינן לשותפות משמע דעיקר טעמו דיש לאסור משום שותפות של עובד כוכבים ע"ש ונ"ל דהנה כל מה דאמרינן דהיכא דאיתי' לעובד כוכבים שייכות ביין שאסור דלא מרתת היינו משום דאף אם נסך ביין ואסרו דיוכל לומר אף אם ישראל יראה שאסרו יוכל לומר בשבילי אני מנסך וכ"ז ל"ש ביין של עובד כוכבים דמ"מ מרתת שלא יהיה נתפס עליו כגנב בשלמא גבי יינו של ישראל יכול לאשתמוטי ולומר דלא ליקח ולגנב מיין הוא בא רק משום תיבת יי"נ רוצה לנסכו והיינו דדעתו של עובד כוכבי' שיהי' כל יין שבעולם מנוסך לעבוד' כוכבים לכך כיון דמצי לאשתמוטי גם לא נתפס עליו כגנב היינו שהישראל יאמר שהוא רוצה ליקח ממנו ואח"כ יקבל כל דמי יין כיון דמצי לאשתמוטי כנ"ל משא"כ הכא ביין של עובד כוכבים כיון דלא מצי לאשתמוטי ולמימר שדעתו היה לנסכו לעבודת כוכבים משום חיבת יי"נ דהא גם עובד כוכבים זה ינסכו א"כ זה ודאי מרתת שלא יהיה נתפס עליו כגנב לכך כתב ולא חיישינן לשותפות של עובד כוכבים כלומר וא"כ יש לאסור בחותם אחד כיון דאיתא לעובד כוכבים שותפות בו כנ"ל ומצי לאשתמוטי כנ"ל אינו נתפס עליו כגנב מ"מ מותר כיון דהמפתח ביד הישראל הוי כחותם בתוך חותם:

סימן קלב

(סימן קל"ב בש"ע סעיף ב') **ישראל שמכר יינו כו' והרי זה כמוכר סתם יינם**. עיין ש"ך ס"ק י"א הקשה ב"י דהא לאותו עובד כוכבי' עצמו שרי כו' כדלעיל והב"ח בקונט' אחרון תי' בענין אחר והיינו בשלמא לעיל שנסכו עובד כוכבים שלא מדעתו לכך יוכל לקבל מאותו עובד כוכבים דמי יין משא"כ הכא דמרצונו ומדעתו היה מנסך העובד כוכבים להיין גם לאותו עובד כוכבים אסור דברים הללו ברורים הם רק ע"ש ולפ"ז הא כתב לעיל בסימן קכ"ט דאם הודיע שהפליג אם שהה כדי כו' אסור וה"ה דאסור למכור לעובד כוכבים זה באשר שמרצונו עשה עכ"ל הב"ח ואינו דומה כלל להך דהכא בשלמא הכא נתן היין ליד עובד כוכבים כדי לנסך אותו משא"כ התם דאף אם הודיע שהפליג מ"מ לא היה רצונו שינסך רק שהיה סבר שלא ינסך ושרי למכור אותו לעובד כוכבים עצמו וק"ל:
(שם בסעיף ב') **דאז ע"כ הוא מנדנד**. עיין ש"ך ס"ק ט"ז שמקשה דהוא נגד הש"ס ר"פ השוכר את הפועלים דף ע"א ע"ב והניח בצ"ע ונראה דלק"מ דודאי כל הוכחה דר"א

דקאמר ואי ס"ד משיכה בעובד כוכבים קונה מדמשכא קנה וי"ן הוי עד דנגע הוא הכל למ"ד ניצוק אינו חיבור אבל למ"ד ניצוק חיבור שפיר י"ל דמשיכה בעובד כוכבים קונה ואפ"ה אי לאו דשקיל דמי בתחילה דמיו אסורין והיינו כיון דנקט העובד כוכבים כלי והוי מה שבתוך הקרקעית הכלי יי"ן ונאסר הקילוח של מעלה אפי' קודם ביאתו לתוך הכלי וניטל דמי יי"ן רק למ"ד ניצוק לא הוי חיבור א"כ אף שמנדנד הכלי ונאסר היין שבקרקעית הכלי מ"מ הקילוח אינו נאסר וא"כ שבא הקילוח לתוך הכלי קני עובד כוכבים במשיכה וא"כ לא הוי דמי יי"ן א"ו דמשיכה אינה קונה בעובד כוכבים לפ"ז אין מקום לקושיית הש"ך והדברים ברורים:

(שם בהג"ה) **מיהו אם מדד לכלי של עובד כוכבים כו' דמיד שבאו לאויר הכלי קנאו ולא נאסר היין עד שנגע כו'**. עיין ש"ך ס"ק כ"ד ונ"ל בזה הוא משום דס"ל להטור דודאי הסברא נותנת דהיכ' דבדיעבד מותר אפילו בתערובת ממש דיש להתיר בניצוק אף לכתחלה ע"ש ולכאורה דבריו תמוהים א"כ כנ"ל ניצוק דקיי"ל לעיל סימן קכ"ז דהוי חיבור והיינו אם מערה לכלי שיש בו יין של עובד כוכבים נאסר היין שבכלי שמערה ממנו דהוי כמו נתערב תחתון בעליון ואע"ג דקי"ל כר"ש בן גמליאל דמותר למכור הכל חוץ מדמי יי"ן שבו וא"כ מותר תערובות בדיעבד ואפ"ה אמרינן ניצוק חיבור וצ"ל דס"ל להש"ך דודאי היכא שניכר היי"ן כדלעיל סי' קכ"ו ומקרי שם איסור עליו בכה"ג שפיר אמרינן ניצוק חיבור אבל הכא שהוא רק מעט עכבת היין שאין בו שוה פרוטה ע"ז לא מקרי שם איסור כלל ובכה"ג לא אמרינן ניצוק חיבור אך על מה שתירץ על הא דכתב בדברי הטור דכשתופס עובד כוכבים הכלי בידו מותר וע"ז תי' וזה לשונו או משום דכיון אפילו בתערובת שרי בדיעבד לא מתסר משום ניצוק חיבור דברי אלה אין להם שחר כלל דהנה ב' טעמים איכא בניצוק חיבור א' דאם מערה לכלי שיש בו יי"ן הניצוק מחברם וה"ל כאלו יין נסך מעורב בהו במה שלמעלה וטעם ב' אם נגע העובד כוכבים ביין שלמטה הניצוק מחבר כאלו נגע למעלה והנ"מ הוא זה אם אמרי' דנאסר מטעם תערובת אמרינן ימכר הכל חוץ מדמי יי"ן שבו אבל היכא דנגע למטה והוי מה שלמעלה נמי כאלו נגע בו נאסר הכל ולא שייך למכור הכל חוץ מדמי יי"ן שבו לפ"ז ק' על הש"ך דהא היכא שתפס העובד כוכבים בידו הכלי דאסור הוא מטעם דא"א שלא ינדנד ונאסר הכל והוי כאלו נגע למעלה העובד כוכבים ג"כ יותר נ"ל לתרץ דברי רמ"א כיון דבלא"ה בהפסד מרובה קי"ל דניצוק א"ח כר"ת א"כ ה"ה הכא לענין לקבל הדמים שפיר יש לסמוך עליהם אף שלא במקום הפסד מרובה:

(סעיף ד') **מי ששכר פועלים כו' אבל אם נתנו עובד כוכבים ליה להוציא עכשיו כו'**. עש"ך ס"ק ל"א אבל לפענ"ד לדעת הטור דלא דמי כו' עיין שם ולכאורה הוא נגד הש"ס דעבודת כוכבי' דף ס"ג בפ' השוכר דקאמר בא עלי' ואח"כ נתן לה אתננה מותר ורמינהו כו' א"ר נחמן בר יצחק אמר רב חסדא לא קשיא הא דאמר לה התבעלי לי בטלה זה כיון דבשעת ביאה נתחייב ליתן לה הטלה זה דווקא לאתנן לכן אסור אפילו נתן אח"כ והא דאמר התבעלי לי בטלה סתם כיון דלא הוברר הטלה בשעת ביאה אף שנתן לה אח"כ מותר א"כ ה"ה כאן דבשעה שנתן להם הדינר עדיין לא הוברר היין כלל ואיזה יין שירצה נותן אח"כ לפועלים וא"כ למה אמרינן הכא דהוי כאלו הופקד והתם לא אמרינן הכי דהא הבעילה דהתם הוי כמו נתינת מעות לחנוני דהכא ויש לתרץ דטובא איכא בינייהו דהכא בייי"נ דחליפי יי"נ ג"כ אסור בהנאה א"כ כיון שהקדים הדינר קנה היי"נ ואף דיכול ליתן לו איזה יין שירצה מ"מ יין מחויב ליתן לו והלכך אח"כ כשנותן לפועלים ממ"נ או דנותן היין שאמר תחלה בשעת נתינת המעות או שהוא חליפין הרי נהנה מאיסורי הנאה או מיי"נ עצמו או מחליפי יי"נ דג"כ אסור בהנאה משא"כ גבי אתנן דחליפין מותרין לכך אם לא הוברר הטלה בשעת ביאה ליכא שם אתנן עליה רק שם חליפין ומותר ולא דמי כלל לנדון דהכא וק"ל:

סימן קלג

(סימן קל"ג סעיף ג') **עובד כוכבים ששכר את הפועל כו' שאם היה פחות מש"פ**. עיין ש"ך ס"ק ז' שכתב זה למד מהרשב"א כו' ולפי מש"כ התוס' שם אינו וכו' אכן לענ"ד אין זה מוכרח וי"ל דתוס' ג"כ מודים הכא דהא כל טעמא דכל השכירות אסור בהנאה היינו משום דשייכי אהדדי כיון דשכרו למאה חביות אי לא היה מעביר גם להחבית של יין נסך לא היה פורע לו כלום אם כן כל השכירות בא מחמת שכירות דיי"נ וכ"ז אי הוי ש"פ א"כ איכא קפידא ולא ישלם גם השאר אבל אי ליכא שכרו של יי"נ ש"פ ודאי לא היה מקפיד בשביל זה שלא לשלם לו השכר לכך השכר מותר לכ"ע הואיל דלא מתהני מיי"נ [וזהו כוונת התוס' שם דאינו מקפיד משום שהוא פחות מש"פ וא"כ היינו הך דהתם]:

(שם סעיף ו') **אפי' אמר לו העובד כוכבים שמור בחנם כו'**. עי' ט"ז ס"ק ז' שכתב הא דלא אמר הטעם דמחזיק לו טובה כו' ע"ש ובאמת לא קשה מידי דהא דקאסר לעיל בסעיף ד' בחנם בשביל חזקת טובה היינו היכא שעשה מעשה ביין נסך שהעבירו ממקום למקום וכדומה אבל הכא אין עושה מעשה רק יושב ומשמר למה יהיה אסור וצ"ל הטעם שהוא רוצה בקיומו ולא שייך הטעם שהחזיק טובה כדלעיל ולק"מ:

סימן קלד

(סימן קל"ד בש"ע סעיף א') **יין שנתנסך לעבודת כוכבים שנתערב ביין של היתר אסור בהנאה כו'**. עי' ש"ך ס"ק א' שהביא בשם אבל מתו' מוכח דלא כהרמב"ן והרא"ש שהקשה בזבחי' ובנדה על הא דאמרינן בשבת ס"ה ובנדרים מ' דשמואל עביד לבנתי' מקוואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי משום שמא ירבה נוטפין על הזוחלין ומקש' לפי מאי דקי"ל אסו' לגו היתי' קמא קמא בטיל א"כ ה"נ נימא קמא קמא בטיל ע"ש ולפ"ז ע"כ צ"ל דלתוס' ס"ל דלא כהרמב"ן דלהרמב"ן דס"ל היכא דאסור במשהו מן התור' או מדרבנן לא אמרינן קמא קמא בטיל ברוב ואפי' בנפל איסורא לתוך היתרא וגבי יי"נ הוא דאמרינן דאם נפל איסורא לתוך היתרא דקמא קמא בטיל ולא אמרי' חוזר וניעור א"כ מה קשה להו משמואל דהא שמואל ס"ל דמין במינו במשהו א"כ ליכא מאן דס"ל בכה"ג דקמא קמא בטיל אלא ע"כ דתוס' לא ס"ל כשיטת הרמב"ן אלא אף אם נפל ס' בבת אחת כיון דיי"נ אסור מן התורה בכל שהוא א"כ מה לי ס' בבת אחת או לא והא דמותר איסור לגו היתירא היינו משום דהיתירא עומד במקומו ואיסור בא לגבולו איכא חשיבות להיתר ואמרי' דאסור' קמא קמא בטיל הלכך שפיר מקשו מהא דשמואל ודו"ק:

(שם סעיף ג') **מים שנתערבו ביין או יין במים בנותן טעם כו'**. עי' ש"ך ס"ק ט"ז מה שמקשה לשיטת רש"י אמאי לא נימא חנ"נ וכו' ע"ש. והנה כל קושייתו הוא לשיטת רא"ש שהביא לעיל סעיף א' דבבת אחת גם במין במינו מותר וע"כ דמיירי הכא בזה אחר זה משא"כ לשיטת תוס' דס"ל מין במינו נפל היתירא לגו אסורא אף ס' בב"א לא בטילים לק"מ דאיכא למימר דהכא מיירי בנפל מים בבת אחת באופן דלא שייך חנ"נ אבל לדעת הרא"ש דאם נפל בבת אחת מותר גם במין במינו אמרי' חתיכה נעשה נבילה. וי"ל דהא דאמרי' חתיכה נעשה נבילה הוא מב' טעמים. חדא כיון שנבלע בחתיכה איסור שוב אי אפשר לסוחטה ואף דאיכא אח"כ ס' נגד האיסור אין האיסור נפלט ממנו לעולם וצריך ס' נגד כל האיסור וחדא אף דאמרינן אפשר לסוחטה מ"מ כיון דנפל פעם אחת שם איסור על החתיכה שוב לא חזר להתירא והרמב"ם כתב פ"ט מהלכות מאכלות אסורות אם נפל טפת חלב בקדירה ולא נודע על איזה חתיכה נפל ינער הקדיר' כדי שיתערב כל הטעם בכולו ומקשי' עליו מאי אהני אם ינער כיון שנפל איסור על החתיכה האי חתיכה נ"נ ויצטרך ס' נגד כל החתיכה והשתא דלא נודע איזה הוא יצטרך ס' נגד החתיכה הגדול' שבקדירה ומתרצים כיון שלא נודע איזה חתיכה הוא שנפל עליו לא אמרי' חתיכה נעשה נבילה דלא אמרינן חתיכה נעשה נביל' אלא היכא דהוברר החתיכה ונקראת שם איסור עליו משא"כ היכא דלא נודע ולא הוכר החתיכה לא אמרי' חנ"נ ולפ"ז הכא לא

שייך כלל חתיכה נעשה נבילה מצד דא"א לסוחטה בשלמא גבי איסור שנבלע בחתיכה ע"י בישול וכדומה בהא שייך לומר א"א לסוחטה משא"כ היכא שהדבר נבלע ומתערב שפיר אפשר לסוחטו ואי אמרת הטעם משום דכבר נקראת שם איסור עליו שוב לא חזר להתירא ג"כ לא שייך הכא דהא לא הוכר החתיכה בשעה שנבלעו האיסור והוי דומיא דקדירה שנפל בה טיפת חלב שכתב הרמב"ם דלא שייך בו חנ"נ ולק"מ:

(שם סעיף ג') **ואם נתרבה המשקה האסור כו'**. דבריו בכאן סותרים זא"ז עיין ט"ז וש"ך ס"ק י"ד שרוצים לתרץ קושיית רמ"א ודבריהם דחוקים ונ"ל דהנה שיעור ביטול יין במים הוא אחד בששה כמ"ש המחבר לקמן ס"ה ואף דלפעמים ליכא טעם יין כלל אף בפחות מששה מ"מ לא פלוג רבנן דכל פעם צריך ששה חלקים מים אפילו ליכא טעם יין כלל והנה הא דפליגי הפוסקים לענין א"א חוזר וניעור או לא היינו לענין מין במינו דליכא טעם כלל משא"כ מין בשאינו מינו דאיכא נתינת טעם וודאי אמרינן חוזר וניעור דטעם כעיקר דאורייתא לפ"ז ודאי ס"ל להמחבר היכא דאיכא נתינת טעם אמרי' חוזר וניעור כמ"ש המחבר לעיל סי' צ"ט והכא הכי פי' אבל אם נפל המשקה האיסור לתוך המשקה מותר ראשון ראשון בטיל היינו אפילו נתרבה עד דליכא ד' חלקים מים ואיירי בליכא נתינת טעם ולא יהיה אסור אלא משום ל"פ דמ"מ צריך ו' חלקים ובכה"ג מותר כיון דליכא נתינת טעם דבכה"ג לא אמרי' חוזר וניעור והוי דומיא דמין במינו דלא אמרי' חוזר וניעור אבל אם נתרבה כ"כ עד שיהיה בו נתינת טעם שפיר אמרינן חוזר וניעור וזהו שכתב המחבר אם נתרבה עד שיהיה בו כדי ליתן טעם אסור ולק"מ ודו"ק כי הדברים ברורים:

(שם סעיף ה' בהגה"ה) **מיהו לא ימכור לעובד כוכבים הרבה ביחד שמא יחזור וימכור המים לישראל**. קשה ממ"נ ימכור לישראל הא כבר בטיל טעמא ואי אית ביה טעם יין הא יטעום ישראל שיש בו טעם יין ולא ישתה המים ולפי מש"ל דאף דליכא טעם מ"מ אסרוה רבנן אי ליכא ששה חלקים מים משום ל"פ רבנן ניחא ועי"ל דחיישינן דלמא מערב הישראל המים במאכל באופן שלא ירגישו היין ואף דעכשיו ליכא טעם יין מ"מ מעיקרא כבר נאסר ואמרינן חנ"נ לכן אסור למכור הרבה ביחד:

(שם סעיף י"א) **ואם הוא במקום שנהגו לאכול פת עובד כוכבים כו'**. עי' ט"ז ס"ק י"א מה שכתב ובפרישה תי' שמא יחזיר הב"ה וימכרנה לפלטר כו' ואינו נכון דא"כ יהיה אסור לקנות שום פת מפלטר מחשש שמא קנאו מעובד כוכבים ב"ה עכ"ל הט"ז ע"ש ולא היא דכן משמע בגמרא ערוכה בחולין דף נ"ה דבמקום שאין מכריזין הבשר הנמצא ביד עובד כוכבים מותר דאמרינן כל דפריש מרובא פריש ומ"מ אסור למכרו לעובד כוכבים

טריפה במקום שאין מכריזין דחיישינן שמא יחזור וימכרנה לישראל וא"כ ה"ה הכא דלכתחלה שרי לקנות ממנו דאמרי' כל דפריש כו' אבל לכתחלה אסור למכור שמא ימכרנה לפלטר ולק"מ וק"ל: